

a Filios. vt. s. e. l. ne mini. s. filios. Accur.
b Decorari. no. q. ex consul dignitate habet exconsulis. s. licentiaz. Accur.
c Et. s. aduocato fisci r durante bienio vsqz ad qd tps durat ei offi cium: vt. s. l. pxi. r. s. e. s. egredienti. Accur.
d Et vxoribus. r fa cit. j. t. i. l. ubemus. s. ad hoc. Accur.
e Defuncti. aduoca ti fisci. Accur.
f Speraturis. preter salarii eius anni: vt. j. e. post duos. s. bis quo qz. que est s. Accur.
g Inuitis. ergo arg. a pno sensu sumpto si velint suscipere funcio nes possunt. r sic ar. est cotra. s. e. ne quis. So. ibi durate officio aduo cati hic non. Accur.
h Aduocati. diri. munt. i. dicunt ea ppter que dirimunt nam ipsi no dirimunt: sed index. Accur.
i Facta. i. fines. Ac.
k Lapsa. vt q. ppter omittas aliquas allega tiones iuris quis sntaz reportauerat pnam: et postmodu restituit p aduocati industria eius causa. Accur.
l Fatigata. vt qz fu it multo tpe causa con tracta.
m Aduocatos. r me rito militant. namqz. Accur.
n Militant. sic r qli bet in suo officio: vt. j. in qui. cau. mili. l. j. Itē r illud militat in siluis catulus. Accur.
o Spem. vt acqui rant quod no habent. Accur.
p Litam. vt no per dant qd habent. Ac.
q Posteros. ne in famen: vel ne in serui tutez deducant. r facit j. t. i. l. laudabile.
r Ost duos. no legit. Accur.
s Mununt. vt. s. e. l. binos. Accur.
t Sexagintaquattu or. qui erat in pnti. s. fo ro tui pfecti: q sunt alij meliores qui inter oēs erant. cl. vt. s. eo. l. ne mini. Accur.
v Gradum. s. aduo candi.
x Totius anni. isto puto priuilegiu aduoca toruz. vn aliud dico in fortuito casu cotingen te in psona scriptoris q locauit opas suas: r est ad hoc. ff. de var. co. l. j. s. penul. r de asser. l. di

limitis petentibus adhibere: ceteros no ultra memoratum numerum constitutos apud alios iudices eiusdem alexadrine ciuitatis potare filijs. s. statutorum in loco deficientium supernumerarijs anteponendis.
Egredientem aut post bienium fisci patronum contemplatione laborum exconsularis moderatoris puincie dignitate decorari: licetia facultateqz ei no deneganda cum usus exegerit tam p se qz p filijs parentibus r vxoribus: necnon etiam psonis ex transuerso latere vsqz ad quartum gradum constitutis patrocinijs suum adhibere. **Q**uando aut fisci patronum mori contigerit: gradu eius sequentem sine vlla dilatione in loco eius subrogari heredibus defuncti: nihil exinde sibi comodi acquiri posse: speraturis cunctis priuilegijs que hacten habuisse noscunt: nec no bis que suggestio tue magnitudinis continet etiam in posterum intactis inuolatisqz seruandis: quatenus huiusmodi delatoris libertate nostre serenitatis honore possint in ocio r tranquillitate reliquum vite sue tps pagere: nulla eis inuitis ingerenda sollicitudine.
Aduocati militibus equiparantur qz per eos tanqz p milites vita r patrimonium hominum defenduntur. Bal. vel sic. Aduocati dicunt militare r ita sunt necessarii reipublice sicut agi lites armoz. Salyce.
Idem. aa. Calligrato prefec. p torio. illi. **Lex. xliij.**
Aduocati qui dirimunt ambigua facta causarum: sueqz defensionis viribus sepe publicis in rebus ac priuatis lapsa erigunt fatigata reparant: no minus puidet humano generi qz si plijs atqz vulneribus patriam parentesqz saluarent
Nec enim solos nostro impio militare credimus illos q gladijs clipeis r toracibus nitunt: sed etiam aduocatos: militant namqz causarum patroni q gloriose vocis confisi munimine laborantium spem: vitaz r posteror defendunt.
Aduocatus transmittit ad heredem salarium totius anni in quo moritur. b. d. r no. Salycetis.
Imperator Leo. a. Diacono prefec. preto. **Lex. xv.**
Ost duos fisci patronos q ex anterioribus substitutionibus hsdē bnficijs mununt: sexagintaquattuor rogatos q in pnti sunt a primo vsqz ad sexagesimum quartum imperialibus bnficijs pfrui censent: qbus fisci patroni liberiqz eoz honorati sunt. **I**dem qz illud adijciendum esse statuit: vt si qs patronus fisci adeptus gradu fatalē die obierit vniuersa totius anni solatia ex quo hoc idēz offm pagere cepit ad heredes seu successores suos siue li

beri: siue extranei fuerint transmittendi tam ex testamento qz ab intestato libera habeat facultatem.
Impa. Leo iunior r Zeno. aa. Iusti. **Lex. xvi.**
Ad similitudinem sexaginta quattuor aduocatorum fori amplissime ptoziane pfecture. xv. tñ ex foro tue magnitudinis que i pnti gradus primos obtinent post fisci: videlicet patronum hsdē priuilegijs nostre mansuetudinis beneficio pfruant: qbus fisci patroni liberiqz eorum muniantur.
Idem. aa. Paulo prefec. ptorio illirici. **Lex. xvij.**
Iubemus aduocatione fori tui culminis. l. (sicut antea constitutum fuerat) aduocatis concludi eundem numerum quotiens vt p fessionis fine vel morte: vel quocumqz casu fuerit imminutus electione magnifice tue sedis impleri: ita vt in pnti quidē vt hinc vsqz ad bienium ad pleniorē supra diffiniti numeri subrogandi sine vlla cohortalis: aut cuiuslibet deterioris conditionis qz stione succedant salua videlicet aduersus eos apparitoribus: si qua cōpetit actione quā certum est post qz fisci patronat officio impleta exierint euanescere. post lapsum no bienij foro tue magnifice potestatis inseri postulantes: no aliter nisi suggestorum confectione minime eos cohortali conditioni subiacere patefactum fuerit admittant. **C**uncta sane priuilegia que magnifice p orientem prefecture aduocatis ex diuinis retro principum seu inclyte recordationis leonis: vt nostris sanctionibus indulta sunt: tue quoqz gloriose sedis causidicis absqz vlla discretionē competere per banc in eternum legem valituram sancimus.
De aduocatis diuersorum iudicum.
Aduocati comitis rerū puaraz principis r proconsulis achaie post depositum officij clarissimi efficiuntur. b. d. Salyce.
Imperator Anastasius. a. Eusebio magistro officiorum.
Titulus. viij. Lex. prima.
Aggestionem viri illustris comitis priuatarum r proconulis Asie duximus admittendam: per quam nostre serenitatis auribus intimauit: fori sui aduocatos comuni petitione magnopere postulare: r post qz aduocationis depositum fuerint officium dignitate quadaz nostra liberalitate potiantur.
Iubemus eos itaqz post depositum (vt dictum est) prefatum officium vnumquēqz eorum qui

em functo. r. ff. loca. s. addes. s. fi. Item dicit quidā secus esse in legato: qz hic dicat in salario p stando alicui aduocato singulis annis: vt. ff. d. an. lega. si in singulos annos. sed certe immo idēz est in legato: vt. ff. de an. lega. l. si in singulos annos. nec obstat cotra qd signatur huic legi. s. eo. petitionem. s. fi. vt ibi dixi. Item facit. ff. de stipu. ser. si seruus. s. cu seruus. Accursius.
Ad similitudinem. nec hec legitur. Et nota qd alio pfecto loquitur hec lex qz superior. naz plures erant prefecti.
Prefecture. vt. s. l. pxi. Accur.
Iubemus. non legitur. Ac.
Culminis. ista lex dirigitur pfecto ptorio p illiricum.
Sine. qz ibi bienium steterat.
Bienium. q. d. ultra no duret.
Ad pleniorē. s. numerum.
Diffiniti. quasi diceret. scz quam diffinitus. Accur.
Apparitoribus. als apparitoribus. s. pume curie: vnde isti erant cohortales.
Si qua cōpetit. qz interim no currit accusationi tempus.
Post lapsum. facit. s. eo. nemini. s. non aliter.
Postulantes. i. petentes iterum esse aduocatos.
De aduocatis diuersorum iudicum. Superiori titulo dixit de illis aduocatis q ad huc sunt i officio aduocationis: sed hic loquitur de illis qui iam depositum fuerunt officium illud vt patet. j. eo. l. j. r. l. i. i. ubemus. s. ad hoc. r. s. filios. r. s. vt aut. r. l. petitionem. r. l. laudabile vnde nullus est supstus vt quidam dicunt. Item supior de postulatione cōplexus est tam eos qui p se qz eos qui palis postulare possunt aut in illis duobus cōplectitur tñ eos qui p alijs. **N**el titulo supiori loquitur de illis q scripti erant in matricula r salaria d publico pcepiebant h de alijs. **N**el aliter. s. de illis aduocatis

Rubrice multiplex continuatio.

Aduocati salarii ad hunc redē transmittuntur.

Liber Secundus.

qui necesse habebat postulare in certis iudicijs: vel in certis locis: puta in illa ciuitate vel in illa puincia: hic de illis qui necesse habebat postulare coram certis iudicibus in quacunq; eent puincia ciuitate vel loco.

Itemus. No legitur.

Primate. erat em quida aduocatus q pre erat alijs: et erat ancianus supra alios.

Et solatia. i. salarii. nam solatiu est eis habere salariu. Accur.

Consequi. facit .j. eo. s. petitiōe. circa pn.

Aduocatoz. qui sunt sub primatu.

Consortium. sic et s. de sacrosanc. eccle. l. no plures.

Officium. predicti primates siue anciani q poterant quiescere.

Pro iugali. sic .j. eo. petitiones. s. ad bec .s. ti. j. petitionem. s. licentia.

Eorum. primatus s. post depositum officium.

Detatoz. i. militiu quos recipere no tenet vt h. Illec tm vera sunt si tm vnam domum habent ergo a prio si plures domos habent no habent istud priuilegiu pro sportulis.

Modum. i. equitatem.

Noticia. i. petitiōe eorum nobis porrecta sup hoc. petebant em se no teneri ad sportulas: vel teneri ad paruas in causis suis.

Per statuta. s. qn quenns: vt in pbenio ff. s. sed qz solitum.

Et filios. et sic. s. ti. j. l. nemini. s. filios.

Sumptibus. nota arg. q filij doctoru non debet aliquid dare pro sumptibus cum legunt ordinarie vel extraordinarie vel examinant: et q alijs etia eque bonis preferantur.

in presenti sunt. vt postea matriculis eoz p tpe fuerint inserti clarissimi ordinis comitis pfrui dignitate: q tenuis et tpe quietis fructu pteritorum laboru consequant: p qua fide atq; industria erga clietes suos comprobata priuate conditionis hoim multitudinem segregati clarissimis merito conumerentur.

Aduocati pfecti inaduocatos fisci assumpta cohorrali conditione: liberantur tam ipsi q eorum liberi et eorum patrimonium. hoc dicit Salycetus

Idem. a. Thome p prefec. p reo. per illiricum. **Lex. ij.**

Aduocatos. amplissime tue sedis q p tpe ad fisci patroni gradu et officiu puebunt: vna cu liberis iam natis vel postea pcreadis: ab oi cohorralis seu cuiuslibet deterioris conditionis vinculo imunes ac liberos euz patrimonio suo cōseruari decernim: cu costet hoc iam pridē tam aduocatis amplissime pzoniane p orientē q magnifice vrbicarie pfecture sacris pstonibus ee indultu et no dubiu sit no tm eas sed etia sublimissime tue sedis germanas esse potestates.

Idem. a. Constantino. p. p. **Lex. iij.**

Itemus p tpe primatem aduocatoz fori viri illustris comitis oriētis p biennium fisci patroni fungi officio: et solatia sibi coi cōsensu deputata p idē bienniu cōsequi. hoc quoq; trāfacto p fessio nem aduocatiōis deponere cōsortio: videlz eozūdem aduocatoz ad xl. tm viros redigendo: ita vt si qui supflui sunt: iam eidē cōsortio sociati: de aduocatiōis officio minime reijciant: nemine eis alio adijciēdo ne. xl. viroz numerz aduocatoz cōsortiu excedere cōtingat. Ad bec eos qui (put statutū est) fisci patroni deposuerūt officiu postea quoq; no phiberi singulos tam p se q p iugali sua et socero et socru: nec no genero et nuru: liberisq; pprijs colonis et seruis ad se pinentib; ad uocatiōis fungi officio. nec ediculas eoz metatoz onere molestari si tm in vna tantūmodo suaq; domo singuli talem p rogatiuā sibi vēdicare maluerint. **Pro sportulis** pterea modū quē noticia nobis porrecta declarat: tam p bis q p colonis et eozū seruis custodiri ne miniq; pberi licentiā eundē modū circa sportulaz exactionē tra eos excedendi: nec decetero quēq; ante q p statuta tp. a legum eruditioni noscā inhesisse supradicto cōsortio sociari: et filios aduocatoz vel adhuc in tali cōstitutoz officio eozū qui fisci patronatū deposuerunt. si perstitum vel mortuozū extraneis ad idē officiu accedentibus anteponi: ei qz gratis et sine sumptibus so-

ciari: si et ipsi (put dispositum est) soluto tpe legū doctrinā meruerint.

At aut bis qui fisci patroni officium adepti sunt vel fuerint: no tm supstitibus: sed etia morte puentis pspiciatur tam ad beredes fisci patroni qui semel ad talem gradū vocatus sit solatia eius transire: bisq; seruari tanq; ipsos qui fisci patronum iam deposuerūt: vel postea deposuerūt minime cuiuslibet actū publici sollicitudine nolentes se subire cōpelli: nec exhibitiōis seu de ductionis onere: nisi spāli auctoritate nostra: molestari: et in puincia incusandos per sniam viri spectabilis comitis cōueniri atq; litigare decernimus.

Dec lex priuilegiat aduocatos fisci. h. d. Salycetus.

Idem. a. Eustachio p prefec. p reo. torio. **Lex. iij.**

Itemus vtiq; hoim necessarium aduocatiōis officium maxime principalibus pze mijs oportet remunerari. Ideoq; iubemus viros clarissimos fisci p tempore patronos fori tue celsitudinis solēni die festiuitatis kalendarum ianuariarū ipsius tantūmodo anni per quem tale peragunt officium inter spectabiles sacri nostri consistorij comites diuina nostre serenitatis manu puncti consequi solatium. **Et postq;** tale deposuerunt officium siquidem filios in genuos habeant eozū clarissimum notariozū inseri cōsortio tribunozū sacras solitas epistolae sine quadaz suffragij solutione pcepturos. **Et si quis** per sentētiā sublimitatis tue monitus super agnito debito: vel agnita causa que ingeritur ei confessionem exponere paratus sit: eam non arbitro delegato: sed tunc temporis fisci patronus: vel alterutri eozū si alter adesse no posset: p more tamē solito sub actorū testificatiōe intimare **Quotiensq;** de nuptijs sine dotalibus instrumentis mutuo contrahendi matrimonium animo celebratis super affectu suo liberis ex huiusmodi coniugio iam extantibus: vel necdum procreatis legitimis allegatiōibus vti maluerint eas apud eosdem p tempore fisci patronos vel alterutrū eoz vt dictum est gestis interueniētibus cōmēdari: videlicet ita vt iuri cognite allegatiōes absentibus personis si que competunt seruetur intacte. **His insuper** quicunq; apud viros gloriofos pro tempore consules: mancipia sua libertate donare voluerint antelatos fisci patronos ad eandem libertates peragendas ppriam aduocatiōis vocē accō-

Sollicitudine. scz officio.

Exhibitiōis. in iudicio faciēde. Accur.

Deductiōis. vt dicitur cantur inuiti ad principem vel ad alium iudicem: nisi vt subicit.

Per sniam. cōmīnatoriā.

Itemus. no legitur.

Solatiū. als solatia. no. de strenis de qbus strenis habes expf se in decre. xxxvij. di. c. legant. et xxxvj. q. vl. no obseruetis.

Inferi. repete iube mus qd est. s. et dico pcepturos sine quadam suffragij solutione.

Sacras. solitas epistolae tribunozū. i. missas a tribunis. **Vel** hic expone vt. j. restituēde s. sacras.

Alterutri. si duo sunt fisci patroni.

Affectu. i. contracto matrimonio per affectum.

Allegatiōibus. i. pbatōibus.

Eas. allegatiōes.

Cōmendari. i. allegari et probari.

Absentibus. nota testet posse recipi absentem altera parte ante litē contestatā ad publicatiōem faciendam: vt in aut. de test. s. et hoc vero. col. vij.

Doctorū filij i quo sunt priuilegiati.

Petitiones. Et bec nō legitur
Aubemus. ab isto verbo in antea vsq; in fi. est bec lex d' verbo ad verbū. s. eo. iubemus.
Ed triginta. s. s. eo. iubemus. nā ibi. xl. bic. xxx. s; ibi in alio foro q; bic.
Modum. i. quantitatē.
Porrecta. i. petitio eorū nobis porrecta. su per hoc petebāt se non teneri ad sportulas: vel teneri ad paruas in causis suis.
Restituēde. bec est intentio hu ius. l. q; oliz. lx. libze dabantur patronis fisci: sed zeno abstulit eas patronis fisci: z deputauit pedaneis iudicibus z q; busdaz alijs qui arbitrabantur z extimabāt vires fideiussozū datorūz p rebz pupillorum: et postea zeno esse equum credidit si eis q; extimabant res fideiussozū auferentur p parte: nō tamen in totū abstulit: s; instinian' oibus auferit z prioribus restituit.
Luminibus. i. aduocatis fisci.
Arbitris. i. pedaneis iudicibus.
Pincipis. eiusdē zeronis.
Atrūq; aduocatorum fisci. erant em duo vt. s. ti. j. l. binos.
Pro voto. i. si aliquid beneficiū vel priuilegium cōceditur alicui potestati: puta rectori prouincie vel fribus oibus q; sub eo sunt videtur esse concessum. z est sic. ff. de condi. z de mon. l. municipibus.
Primatibus. i. aduocatis fisci qui presunt alijs aduocatis cū eligebantur ex primatib' aduocatorum. vt. s. eo. iubemus.
Alterius. erat em duo aduocati fisci: quorum vnus vel alter faciebat litteras approbatorias: vt z. s. eo. laudabile. s. postq;
Illustrandos. i. aduocati fisci.
Ed bec altiori. auget dignitatē illustrē superiorum tribunorum z notariozū vt vni cōcessa dignitate profit alteri amico vel non amico dummodo de sua p uincia sit.
Quos. s. codicillos i. litteras quas alicui dicitur impator de pstan-

modare. **A**lius nibilominus p uilegijs que iā pridē memorati vt fisci patronis vt ad huc aduocatio nis p tpe pagentibus officii togatis diuerfis modis indulta sunt ex hac etiā sanctione nostra in sua stabilitate duraturis.

Nota q; nullus potest assumi in aduocationis offm nisi tpe statuto studuerit qd tēpus est quinq; annoz Bald.

Idem. a. Secto. **Lex. v.**

Petitiones virozū disertissimorum fori p̄dialis secūde syrie puincie aduocatozū euz cōpetenti moderatiōe censuim' admittendas: z iubemus p tpe primatēz eozū p bienniu fisci patroni fungi officio z solatia sibi cōi cōsensu deputata p idem biennium cōsequi. hoc quoq; transacto p̄fessionē aduocationis deponere cōsortio: videlicet eozūdem aduocatozū ad triginta tantūmodo viros redigēdo: ita vt si q; sup̄flui sunt iam eidē cōsortio sociati: de aduocationis officio minime reijciant nēmine alio eis adijciēdo donec. xxx. virozū numerū aduocatozū cōsortium excedere p̄tingat. **A**d bec eos q; (put statutūz est) fisci patroni deposuerint offm: postea quoq; nō p̄hiberi singulos tam p se q; ingali sua z socero z socru. nec nō genero z nuru liberisq; pprijs colonis z seruis ad se p̄tinētibz aduocatois fungi officio: nec ediculas eozū metatozū noie molestari. si tñ in vna tantūmodo suaq; domo singuli talē p̄rogatiuā sibi vēdicare maluerint. **P**ro sportulis p̄terea modū quē noticia nobis porrecta declarat tam p bis q; p colonis z seruis eozū custodiri: nēmini q; p̄beri licentiam eundē modū citra sportulaz exactionē z eos excedēdi: nec de cetero quēq; ante q; p statuta tpa legūz eruditioni noscat inbessisse sup̄dicto cōsortio sociari: z filios aduocatozū: vel ad huc in tali cōstitutozū officio vt eorum qui fisci patronatum deposuerunt sup̄stitutum vel mortuo: extra neis ad idē officiu accedētibz: an teponi: ei q; gratis z sine sumptibus sociari: si z ipsi (put dispositūz est) soluto tpe legūz doctrinā meruerāt

At autē bis qui fisci patroni officium adepti sunt vel fuerint nō tñ sup̄stitutibus: s; etiā morte p̄uentis p spiciatur taz ad heredes fisci patroni q; qui semel ad talē gradū vocatus sit in solatia eis transire. **H**isq; seruari tanq; ipsos qui fisci patronatum iam deposuerūt vel postea deposuerint minime cuiuslibz act' publici sollicitudinē nolentes subire cōpelli: nec exhibitionis seu deductionis onere: nisi speciali auctoritate nostra molestari: z i puincia

incusandos p snias viri clarissimi puincie in qua degunt moderatis vtpote cōpetentis iudicis cōueniri atq; litigare decernimus.

Impator Justia. Adarono p̄ fec. p̄reto. **Lex. vi.**

Restituēde sunt clarissimis eloquentie lumibus. lx. auri libze quas sub impio zeronis diuine memorie pedaneis deputatas arbitris: necnon fideiussozū vires estimatibus tam auferēdas credit parca posterioris s̄tilitas p̄incipis vt iam liberalitate nostri nūminis viri clarissimi fisci patroni p fatam auri summā sine fraude annis singulis consequant: ab amplissima tua sede pari lance in vtrūq; diuidendam. **N**am vniuersis redditur quod pro voto omnium primatibus indulget. **S**acras insuper epistolas quibus approbatur viri clarissimi tribuni p̄etoziani z notarij: non vnus tñ nomine: sed alterius quoq; vnus prestandas perspicimus: siue suos filios: siue quosdaz alios duxerint illustrandos. **A**d bec altiori beneficio codicillos quibus illustris honozat dignitas consequantur: quos vnus solum nomine eiusdem viris facundissimis daturus nos pollicemur p̄ro futuro: scilicet alteri eorum altero concedente: seu qui ex prouincijs suis: vel ex amicis voluerint in prouincijs tamen degentibus: licet etiam eis p̄terea facim' binos homines singulis annis itidem offerēdi nostram adozaturos purpuraz statutis inserendos p̄sentibus domesticis vnum equitum: alterum scbole peditum in vacantem eorū locum q; diem functi sunt: nulli duz supererat de militia venundanda pacto eis interposito: quorum eius modi conuentiones intersunt. ita tamen vt idem viri facundissimi cū offerendos eosdem crediderunt homines bina solidorum pro singulis milia: nibilq; amplius nouerint dependenda viris magnificis comitibus dicatissimorum domesticorum: idest equitum quidem p eo qui inter equites meritis est. peditum autem pro eo qui inter pedites inserendus est: solutis videlicet statim stipendijs: necnon ceteris solatijs hisdem tyronibus deputandis sine quolibet alio dispendio alijs etiam priuilegijs potiantur: que diuersis temporibus consecuti sunt: siue per angustos apices: seu dispositiones z sententias amplissime tue sedis: naz qui nobis digni iudicati sunt: hi mltomagis in anterioribus quoq; sunt adiunadi

Idem Theodo. p̄fecto p̄etozio. **Lex. vii.**

do beneficio vel priuilegio aliquo: puta forte q; sit illustris.

Alteri. sic. s. de diuer. rescrip. l. j.

Idem. i. de illo loco ynde sunt.

Nostram. homines dico. i. ambasiatores adozaturos nostraz purpuram. i. nos qui sum' vestiti de purpura. **A**c cursum.

Vnus. i. vnus eorum ambasiatorum ponetur inter domesticos militum alter peditum in locum defuncti.

Facundissimi. s. tribuni notarij.

Offerendos. i. mittendos.

Dicatissimorum. i. disertissimorum.

Stipendijs. i. venarijs quos habent p expensis.

Solatijs. idest solarijs.

Tironibus. i. ambasiatoribus.

Judicati sunt. nota hic maiorem honorem deberi bis qui electi sunt ab imperatore ad aliquam dignitatem q; bis qui ad eandē dignitatem sunt electi ab alijs: z est sic ar. ff. de al. scrib. l. fi.

Honoz maior debetur electo a maiori.

Libor Secundus.

P Er hanc legē. nō legitur.
B el. istud. vñ respicit aut qđ est. j. Accur.
E orum. s. aduocatorum.
N umerū. si in matricula. filij ergo aliorū gnquagita q sunt postea scripti nō pnt postea ibi taxari siue poni.
E ratis. sic r. s. eo. iubemus. s. filios. r. l. petitiones. s. r. filios.
E xteri. i. extranei.
E t vt i mercatorū subaudi sit interdiceda licentia.
I ndustria. i. calliditate aduocati.
D eregrinationis. i. aduocati.
E or. s. primatus
O biecerint. sic r. j. de appel. l. qm iudices.
D er annos singulos. nā incipiebāt anni singuli fm antiquos in kalēdis aprilis. r sic est arg. p pensione soluēda in medio anni. sic r. ff. so. ma. l. diuortio. j. rñ. Sed arg. p. ff. de cōdi. r demō. publius.
L unctatione. i. si nemora.
T ribunalis. i. iudicis.
L uis iherest. i. ad quem spectat dare talia priuilegia.
E orum. s. aduocatorum filii.
I hic. s. in roma.
C oncessum. scz dilationis.
E uenit. qz etuenit in termino cōstituto.
N ec. subaudi ab illis qui r. r. accipe sumptum exigenduz qđ est in fine legis.
E mo. non legitur.
M enandri. ppriū nomē aduocati filii.
F ruiturum se. qui fecerunt.

P Er hanc legē decernimus ne ante qđ in octoginta tñvi rozum numez fori tui culminis togatorum collegiū deductum fuerit aspirare quis qualibet arte concedatur aut possit nisi vel eozū filij q xxx. priorz obtinēt numez facundie: r studijs eruditi gratis. videlicet r sine vllō suffragio: aut fortasse exteri nō vltra duos p annos singulos facundia r ipsi conspicui taxati fuerint deinceps nullo postqđ in octoginta virozū numeruz redacti fuerint superare qualibet rursus ambitione vñ astutia qđitatez ausuro.
I nterdicēda quoqz cunctis licētia puertendi. pgressus serie quam ipsius tps ordo suppeditat. r vt in mercatorū scibus loca pmutandi r ad huc tyrones iam interesse veteribus. **H** oc etiā p nunciandum cēsemus ne qs ex his in alijs degat regionibus relicta obseruatiōe gloriſice tue sedis. **N** ouerint enim qui post nomē impetratū patroni litem vltra triū annoz spaciū ex sacratissima hac vbe moderandū duxerint: nec nūcupationē togati: nec priuilegia virozū hmoi cōcedenda sibi: vt nec repetitis ex industria p dicte sedis auctoritatibus p trabantur: aut multiplicet peregrinationis excursus. **Q** uozum oim si quid vñ minimū quocūqz tpe fuerit violatum. xx. primates eiusdem ordinis: r qui p tempore sollicitudinez ab actis in amplitudinis tue gerēt officio. **A** diutores etiā eoz de nis singuli libris auri ferient: q aduersus imperialia cōsulta serenitatis nostre tendētibus nō statim obiecerint intercessionē legis p sentis: aut nō restituerint: r oino non phibuerint: ne quid temptet p rium: cū nec in administratores sblimissime tue sedis si nō intēte custodierint disposita salutaria: r vt nō tenerent pspererint pena deerit. x. auri libraruz
S excenti aut auri qbus p tpe filii patris fori tue celsitudinis ad exēplum priorū tēporum ex archa tui iudicij psulat ne post decursum celerē aduocationis r labores gloriosos egenus exeat: nō vt sepe cōtingit in certo die p sentur: s3 cum ad mediū iter puenerint patrocini rerum fiscalium. i. kalendas octobris p annos singulos sine cunctatiōe soluent. **Q** uicqd insup priuilegiorū retro pncipuz sacris affatibus vñ auctoritate tribunalis cuius interest huic eidē ordini datū ostenditur inuolatus seruari. **C** unqz lite qđ eoz pulsar fuerit: seu ciuilibus causis certaminis: aut criminalis qōnis obrētū hic vñ in puincijs cū p cōcessum tps eoz adesse queqz euenit: nullas executores sportu

las assequi: nec qui controuersijs mouēdis inseruiūt: aut excipiendū seu pparandum vel officio quolibet alio nomine sumptuum exigē dum censere.

I dem. a. Archela. **Lex. viij.**

N emo excepta menandri fisci patroni psona speret decetero pmutationē saltibus superiorē gradu captato fruiturū se beneficijs que de patronis erariū seu dum officii exhibent causis fiscalibus: aut post expletū agmē impar tita monstrantur.

I mperator Justini. Joban. p refec. p reto. **Lex. ix.**

D estitutione diuine recodationis Justini patris nostri sup togatis amplissime tue sedis. plata illiriciani aduocati postu lauerunt a nobis eis claruz fieri si locū etiā circa eos possit habere: si ne cū cōmeatu: siue sine cōmeatu iudicio eiusdez sublimitat tue abstinerint. **S** ancimus itaqz talē legez gñaliter etiā in psonas eoz tenere: vt si quis sine cōmeatu vltra conti nuuz bienniū abstuerit: vñ cū cōmeatu vltra quinquēniū de matricula penitus aboleat nulla licentia ei danda gradū suum vendicare: nec iterū viris disertissimis togat eius dez sedis assistere. **P** erfruant igit aduocati eiusdem sublimitatis hac nostra generali sanctiōe.

De aduocatis fisci.

F iscalem cām aduocatus fisci non d3 deferere p tētu salarij non soluti. Bal.

I mpera. Anto. Augusti. Clau. **Timulus. ix. Lex. j.**

M am te fisci cām agitalle proponas qñis te salariū pcepisse neges tñ placitis acquiesce.

E os em q cām fisci egissent phibitum est aduersus fiscum patrociniū prestare.

Q uivna causa fisco pstitit patrociniū in alia pōr fisci postulare. h. d. nō tñ in telligas in gñali aduocato fisci. Bal.

I mperato. Valen. r Salienus aa. Fre. **Lex. ij.**

P otes auctoribus nobis aduersus fiscum quoqz patrociniū exhibere priuatis dum eaz scilicet causam quaz tu cum fisci aduocatus fueras forte tractasti fisci pere declines.

A duocatus fisci nihil d3 omittere tñ aliquā litē nō d3 p calūniam mouere. h. d. no. ista lex. Bal.

I mperato. Cōstantinus. a. De lia. promissario africe. **Lex. iij.**

H fisci aduocatus penam metuens caueat ne fiscalia cōmoda occultet. **N** e vel vllō negotio existente: fisci nomine priuatis audeat calūnias cōmouere.

Q ue. scilicet beneficia. Accur.

E rarij. qui sunt aduocati r nō p saltum.

E xhibent. q fecerant saltum.

A gmen. i. officii. r facit. ff. de muner. et bono. vt gradatim.

M ostrand. no. nō habet priuilegiū qui per saltū puebitur. sic r de eo qui fit sacerdos ante q sit diaconus.

D e cōstitutiōe. non legitur.

S i. id an.

H abere. s. illa cōstitutio.

E orum. s. aduocatorum illirici.

C omeatu. i. licētia habita a superiore.

A ssistere. i. esse cuz eis.

E iusdez. illiricia ne. Accur.

D e aduocatis fisci. Quia quedā spalia seruantur in eis. Ideo de eis dicit.

A m te agitalle. s3 non vsqz ad finē

P roponas. fisci.

P lacitis. i. cōventioni: vt ducas ad finēz vt dic placitis. scz pncipum.

P restare. in eadez cā. secus in alijs: vt. j. l. pxi. nisi in casibus vbi etiā in eadem cā. vt. ff. de postu. l. pe. r si. secus in patrono priuati si salarium nō soluat: vt. j. de iudi. pperandum. s. honorarijs.

P otes. auctori bus p. l. istam.

D declines. nisi i casibus: vt. s. l. pxi. dixi

H fisci. negotio. qñtum ad fisci qui nullū ms bz. r facit ff. de admi. tm. quotiens s. nec vtiqz.

Rationales. i. procuratores cesaris. vt. s. de modo mulc. l. ij. qui cognoscunt inter si cum et priuatus. vt. s. aduer. fil. l. j. r. ij. Vel pro eisdem.

Suscipiant. aliter rescindit snia. vt. ff. de iure fisci. l. si fiscus. secus in priuato. vt. s. de postu. velamento.

De errore aduoca

torum. Om̄ aduocati de quibus dictus est errant in officiis suis exequendis: ideo ponit de erroribus eorum: et ea occasione subicit de erroribus scribentium libellos conuentionales vel libellos pecum. l. 30.

De errore aduocatorum. s. noceat vel non porrigendas.

Concipientium. qui similes sunt in hoc errore aduocatis.

A. presenti bus. et intel ligentibus.

P. Perinde. quo ad iuris rationem sicut ergo sui errorem potest corrigere usque ad sententiam. vt. s. de iur. et fa. igno. error. sic et aduocati fm. Jo. r. ad. qdaz. s. vt. j. e. l. si. dices.

R. Rozes. pces. vel principi vt deleget iudex vel iudicio ordinario datas.

M. Manifestus est. vt ff. de offi. presi. illicitas. s. veritas. et de reg. iur. l. si libarius. r. j. de testa. l. error. Accur.

I. Insertam. errore scribens. volebat enim scribi in libello me petere restonem a factu ille adiecit a snia qua dicebas me esse condennatum: s. non eram condennatus. vel non in tantum.

I. Intercessisse. quop batur negatiua: vt. j. de pba. l. actor. Rideo eo ipso quod non pbatur contra fm quosdam. vt. j. qui mili. no. pos. super fernis. Vel fm Placen. proba non intercessisse sicut dicit actor. nam dicebam in quinquaginta eo quod in pibus meis sic continebatur. et sic probabo contra per sententiam que dicit in qptum fm condennatus. et sic fm Placen. aliter ponitur casus qua dictum sit in prima glosa. Vel tertio probabo tunc iudicem fuisse alibi vel mortuum: cum a certo iudice dicas datam sententiam: vt. j. de contraben. stipu. optimam.

D. Disceptaturus. quis iste. Respondeo delegatus vel ordinarius sublato errore.

S. Sententis. oportet. vt. r. s. vt. li. pe. l. j. r. j. sente. rescin. no. pos. l. j. r. ij. r. s. de transac. l. causas. r. j. de iudi. si cum tibi.

T. Triduo. si contingat quod per tres tantus dies causa durauit post errorem: et sic non obstat. s. de iuris et fac. ignoran. l. error. Alij vt Placen. dicunt errorem aduocati infra triduum tantum posse corrigi: vt. hic. r. j. de iudicis. l. fina. Prima verior: vt. s. eodez. l. j. de errore autem iuris constat apud omnes vsque ad sententiam: vt. j. de iudicis. l. iudices.

At que defunt aduocatis r. c. Si errent aduocati quid iuris sit audisti: nunc si minus dicant.

A. Aduocatis. de iure profert iudex et supplet: vt quod actor dicit mutuaui decem. unde de equitate faciatis mihi restituere: s. non sim mihi stipulatus. nescit autem dicere debitorem obligatum re. certe hoc profert iudex. vel si dicat obligatum re. non tamen adducat legem. Nam tunc iudex supplet inducendo legem. Vel cum actor inducat minus bonam legem: iudex supplet bonam. Vel melius potes hic dicere hoc

Iudex de iure supplet: s. non de facto.

modo quod iudex hic proferat cum actor dicit factus: vt cum dicit aliquem obligatum sibi aliqua actione: sed non dicit ius idest non adducit legem vel si dicit factum et ius idest legem: sed non bonam iudex supplet meliorem rem. de facto autem supplere vel proferre non debet quod est ei notum: vt priuato: sed sic vt iudici vt per testes.

Nec enim que constituta sunt. i. vt aduocatorum error litigatoribus non noceat tibi etiam opitulari potest: cum te presente: neque cae palam excotinenti. i. tri duo primo dixisse: neque post sententiam appellatiōis remedio (si tibi hec displicebat) vsque eponnas.

At que defunt aduocatis partium iudex suppleat.

I. Iudex ex officio suo allegare potest in iure non in facto. hoc. d. Alexan.

Impera. Dio. et Max. aa. r. cc. ad l. dono. Titu. xj. Lex vnica.

D. On dubitandum est iudicem si quod a litigatoribus vel ab his qui negocijs assunt minus fuerit dictus: id supplere et proferre quod sciat legibus et iuri publico conuenire.

Ex quibus causis infamia irrogatur.

M. Missus in carcerem vel in vinculis causa maleficij inquirendi non est infamis h. d. barto. Vel sic. Inquisitio pendens non irrogat infamiam inglito. Bal.

Imperator. Seuerus. a. Adanualio. Titu. xij. Lex. j.

I. nfamie detrimentum minime tibi affertur ob id solum quod in carcerem iectus es vel vincula tibi iussu legitimi iudicis iniecta sunt.

P. ublicanus condennatus in duplum quia exigit indebitum non notatur infamia. hoc dicit Bald.

I. dem Aug. Beremie. Lex. ij.

R. Ez furti: neque vi bonorum raptorum: neque peculatus

infamia r. c. Quia a postulando de quo dictum est remouentur infamies. ideo de his dicit.

I. nfamie. i. infamia que est detrimentum fame. sic dicit creatura salis. i. creatura que est sal.

C. oniectus. iuste vel iniuste.

V. Vincula. ob crimen explorandum non exploratum. scilicet in penam. vt. j. eodem nullam. r. ff. de custo. reo. l. j. r. ij. Et nota quod infamia dicitur fame priuatio seu diminutio. Priuatur enim quis quando in totum: vt per maximam et mediam capitis diminutionem. et de hac nihil in titulo isto cum constet quod ad nullum civile vel publicum officium admittatur is cuius fama est in totum consumpta. vt. ff. de penis. l. quidam. Status autem minuitur cum ciuitas et libertas retinentur. sed circa statum pena plectitur. vt. ff. de var. cog. l. penul. s. consumitur. r. s. minuitur. Fama autem econtra est ille dignitatis status legibus et moribus comprobatus: et in nullo diminutus r. c. Et nota quod fama et opinio et extimatio idem significant: vt eadem. l. s. extimatio.

R. Ez furti. quod hic actor a volente demum exegit: s. coacte volens et eadem est ratio quare nec vi bonorum raptorum tenet: vel aliter: vt in fine huius legis dixi.

P. Peculatus. quod videbatur. nam et in crimine peculatus dicitur quis in duplum si pecunia erat alicuius ciuitatis vbi non proprie dicitur peculatus: non autem erat pecunia reipublice romanorum vbi proprie dicitur peculatus. vt de fur. l. ob pecuniam. r. ad legem iul. pe. l. iij. s. finali.

D. On dubitandum est ab his vt aduocatis vel procura toribus.

C. On. etiam si nihil dixerit: quod minus dicit qui nihil dicit. vt. ff. de verbo. sig. l. minus.

S. Supplere. cum minus continet.

E. t proferre. cum pro suis omisit: et dictio minus conuenit vtriusque: vt ff. de tribu. l. illud. s. minus. Et nota hic quod iudex supplet de iure: vt inducendo legem vel arguendo ad causam sedendo non stando: vt. s. de postu. l. quisque. r. ita libellum corrigit eum non recipiendo si non potest conuenire aliquo modo actio cause: vt. ff. de offi. asses. l. j. r. j. vt nemo pri. l. ij. in fi. als amittat actor causam recipiendo. i. si iudex recipiat tale libellum in quo proponitur actio que non potest conuenire cae: vt ff. si mesor. fal. mo. di. l. j. s. ideo. Item inducendocausis illem vel ducedo ad icoueniens: vt. ff. de leg. iij. auferendus. in facto aut non nisi sit ei notum vt iudici: vt dixi. s. de trasac. age. l. j. Pla. s. vt. ff. de peti. here. l. si. sed exponere ea vt ibi.

P. ublico. i. comunitate fm hoc dicit. l. i. spe cialibus vel magistratibus qui tuetur uspublicum in se consistens: vt s. de eden. edita. in fine r. ff. de orig. iur. l. ij. s. post originem.

Quibus ex causa

Suppletio de iure re qualifit p iudicem.

Infamia detrimentum est fame. Infamia quid est.

Fama quod est.

Publica a nus furti no tenet. Actio in factuz de publica nis no in famat.

Seuerior. debuit. q si dicta esset infamia irrogasset vsqz dum durat effect' snie: vt. ff. ad municipi. l. ordine. in prin.

Clarissimus. ipro/ pue ponit. nam specta bilis est: vt. s. de epis. r cleri. l. raptos.

Certis ronibus. po ne exreplum: vt qz istru menta apud se deposita meo aduersario pdidit r inspicienda exhibuit r ideo deportari r infamari in ppetuum debe bat: vt. ff. de pe. l. si quis aliquid. s. infra. r ad legem cor. de fal. l. j. s. is qui. Sed iudex miti gant ppter etate parua vel magna: vt. ff. de mi no. auxiliu. s. in delictis r. ff. s. termi. mo. l. ij. vt qz sine dolo deliquit: vt ff. de pe. respiciendum. s. delinquit. r. l. absen tem. s. si. vel qz dicit se comilitone r milite rei publice fuisse: vt. ff. de re milit. no oes. s. si. Al qz no dolo: sed lascinia homicidiuz fecit: vt. ff. ad legez cor. de sic. l. in lege. Vel melius quo ad hanc legez: pone exre plum in decurione bie mo damnato: qui in decennio fuit danandus ppter falsum testimo nium vel instrumentum quod recitauit sciente prelide: vt. ff. ad legem cor. de fal. l. falsi. s. ordine. In aucta aucta pena pone exemplum: vt ff. de pe. l. aut facta. s. si.

Ex trasacto. apparet ergo eu interim infame: r eo trasacto desinit vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. falsi. s. ordine. r ad municipi. l. ordine. in pn.

Remissio. cu em pena remisit r sequela hoc est infamia remissio videt. Sed s. j. de genera. abol. l. si. sed ibi loquit de indulgetia pnci pis qua fecit post pene interpositione volens pene gratia facere r no infamie: hic cum iudex in sua snia penam minorem imponit causa co gnita p maiori r non p errorez. als secus: vt. ff. de iniurjs. diuis. que est cotra. Item nota q no distingo fm. l. d. ex quo crimine fuit pena bec minor imposta: vt. ff. de decu. l. iij. r de postu. l. impator. Sed qui dam distinguunt vt si tale erat crimen quod no importat infamia: ob tineat qd hic dicit: als durat etia postea infamia: vt. ff. de decu. l. gene raliter. s. j. r. l. ad tps. quod no placet. r ibi no causa cognita fuit minu ta pena: vt. j. e. l. ad tps. Item nota q ex hac r in superiori. l. videbat in famia irrogari r pena infligeda: sed no est ita. Item quo pot iudex pena minuere vel augere cu hoc sit in legis ptate: vt. ff. ad tur. l. j. in fi. s. r. ff. ad municipi. l. ordine. ij. r. Sol. ibi no fuit causa cognita: hic sic. vt ibi post sniam no pot: hic in snia pot: vt r. ff. de penis. l. bodie. Nec di cas illud esse verum in extraordinarijs tm criminibus vt possit auge ri vel minui pena in snia. nam ide dicit in publicis iudicijs r extraor dinarijs: vt. ff. de penis. l. respiciendu. in pn. r. l. aut facta. s. fi. r ad le. cor. de fal. l. antepe. Et plenus sup his potes dicere: vt. ff. e. l. quid er go. s. pena. in glo. s. sed quo potest iudex r.

Relegatu. exponunt quida. i. relegandu: r qd dicit. j. danandum i. danatum. sic r ponit tps p tpe. s. de le. r consti. l. j. r hoc ideo vt dif ferat a lege superiori. nam fm hoc ibi minuit causa cognita: hic augef Tu dic etiam pprie poni bec verba: r q minuit hic sicut r superiori le ges: sed in alio notetur differentia: qz bec in relegato: illa de eo qui est ab ordue motus. bi enim duo conueniunt in quibusdam: vt nullus eoz

danatus intelligi pot: qui cuz plus debiti noie tributoruz exegisset in duplu a pside condanatus est.

Pena accessoria dimiuif ex parte pene principalis. Et por iudex causa co gnita alterare penaz delicti. h. d. Bal. vel sic. Ubi iudex ex causa minuit pena cri minis videt sup infamia trasfigere. h. d. Ja. bu. vt sic. Si pea malefici fuerit p sniazoi minutavidef infamia ee remissa. h. d. alex

Idem. a. Metrodoro. Lex. iij.

si seuerior snia dici debu it. tm cu pconsul vir clarissi mus certis ronibus motus mitio rem sniam dixerit: r ordine decu rionu te biennio abstinere iussit ex trasacto tpe non esse te in numero infamiu pala est: eo q post bienniu remissio tibi pbhibitionez decurio natus iudex videtur.

Sententia causa cognita lata in mino ri pena vel maiori intelligitur supra infamia dispensare vt non duret post tempus sententie. hoc dicit textus cu gl. f3 vt r anq lecturam. Bal.

Impa. Seue. r Anto. aa. Aenu stiano prefec. preto. Lex. iij.

si possidonium in tpus anni relegatum sniam no excessus se pconsulis pbaueris: quinqz an nis exilio tpali danandum inter in fames haberi no oportet: qm sen tentie seueritas cuz ceteris danis trasfigere videatur.

Decuriones non incurrunt infamia ex genere pene: sed incurrunt ea que ir

impleto tpe ad nonum aspiret honorem: nisi tanto tpe steterit iterum qm in pena fluxit: ad veterem aut ambo similiter aspirant qm vaca bit: sed cum vacabit differet. nam ab ordine motus ipso iure statim re cuperat: relegatus no: nisi p nouam electione: vt. ff. de decu. l. ij. in pn. r ad municipi. ordine. s. bodie.

rogatur ex genere snie. h. d. f3 Jaco. but. et Bal. vel sic. Licz decuriones r eorum filij non debeant fustibus cedi. tamen in sur iarum damnati sunt infames. h. d.

Idem. aa. Ambrosio. Lex. v.

Decuriones quide. Itē filios decurionu fustib' castiga ri pbibitu est. Veru si iniuriam te fecisse pconsul clarissim' pnun ciauit: ignominia notatus es.

Ubi est causa famosa trahit ppetua infamia. Bald. Vel sic. finita pena sine cause cognitione minuta non tollitur in famia. Vel fm alia lecturaz. finita pena debita: qz no aucta nec minuta: licz tem poranea durat infamia. h. d. Saly.

Idem. aa. Justo. Lex. vi.

Ad tps in opus publicum' dati pristinu quide statu re tinent: s dano infamie r post imple tum tps subijciuntur.

Ex eo q quis repudiat hereditate pa tris no efficitur infamis. h. d. Saly.

Imperator Anthoni. a. Deme trio. Lex. vij.

emo ob id q bonis pater nis se abstinnit infamis est

Condannatus de furto fit infamis: s3 codemnatuz de receptatione qua ignora ter fecit non est infamis. hoc dicit Bald. et Salyctus.

Idem Aug. Alpia. Lex. viij.

si furti condemnata es: ci tra verbera quoqz fustiu fa me damnatum subisti. Qd si res furtiuu quam alter surripuit apud

Excessisse. aliogn duplicaret tps: vt. ff. de pe. l. aut danum. s. quis quis. vel graviori pena afficit: r sic infamis eet vt. ff. de pe. capitalium s. in exulibus.

Damnandum. i. damnatum.

Oportet. i. si mi nuta esset pena sine cau se cognitione post tps pene finitu. vt. l. ordine ff. ad municipi. l. qui cum vno. s. ad tps. ff. de re mili. als aut eet ppetua post tps pene: vt no. ff. de pe. in seruo. s. si. r in sum. buius ti.

Quoniam. p qz. Sententie. i. dicte fm quosdam. Vel dic dicende fm aliam posi tionem vt modo dixi mus.

Danis. cetera da na vocat infamiam.

Transigere. nam de infamia dicit transi gere. i. sniri: vt. ff. eo. l. quid ergo. s. si.

Decuriones. fustibus. pro quibus contingit ali quem infame fieri ex genere pene: vt. ff. code ictus.

Prohibitum est. ppter priuilegium per sone: r ideo non est re missa pena ipso iure: sed propter decurionatum

infigi non potest: vt. ff. de decurio. l. ij. s. j. r. l. fina. r. j. de penis. l. de curionum. r. l. si matrem. r. l. decuriones. r. ff. de iniusto. testa. si quis ex. s. ems. r de penis. l. mozis. s. iste fere. r. s. parentes. r. j. s. questio. diuo marcho.

Te fecisse. filium decurionum vel decurionem.

Clarissimus. improprie. idest clare r ample dignitatis: vt r. s. co dem. r si seuerior.

Notatus es. qz condemnatus es actione famosa. i. iniuriarum: vt ff. eo. l. j. vel crimine iniuriarum quo condemnatus quis similiter est infamis: vt. ff. de publi. iudi. l. infamez.

Tempus. publicuz. hic fuit minorata pena sine causa: vt. ff. de publi. iudi. l. infamem.

Dati. als damnati qui erant danandi in ppetuum: qz tunc pdit ciuitatem: qd dic vt. j. de penis. l. j.

Statum. i. ciuitate r libertate. secus si in ppetuum: qz tunc ciuitate pderent: vt. ff. de pe. l. quida. in fi. Illi em qui dantur vel danant in opus metalli: vel in ministerium metalloz: vel in metallu amittunt ci uitatem r libertatem. Item durioribus vinculis afficiunt dati in me tallum qz als. Item refugientes minores penam danantur in maiore. vñ refuga ab ope metalli datur in metallu: vt pbatur hoc. ff. de pe. qui dam. r. l. capitalium. in pn. r. s. diuus. r. s. in exulibus. r. l. aut danuz s. item. r de var. cogni. l. cognitionum. in fi.

Subijciuntur. ppter genus pene quod est tale vt infamez faciat post tempus pene finitum fm quosdam. Tu dic ideo: quia damnatus est de publico crimine: r sic est infamis: vt. ff. de publi. iudi. l. infame. Item contra. s. eo. l. ij. Solu. hic sine cause cognitione: ibi cum cause cognitione fuit minuta.

emo. infamis. ecotra videbat: qz patris fama p creditores i niuriari videbat: vt arg. in sti. q manumit. no pos. s. j.

si furti condemnata es. a iudice: quia sententia arbitri non in famat.

Condannata. no ab arbitro: vt. ff. eo. qd ergo. s. ex compromisso.

Subisti: ex snia. vt. ff. eo. atletas. s. fi.

Danatio in metalluz est pna cetera gravior.

Iudex an possit pena augere vel minuere.

Tps pro tpe quibz ponitur.

Ignorantem.

Ignorantē. r ideo nō fecisti furtū: sed certe idem si sciens si modo nō p̄ctavit r lucrādi animū nō habuit: vt. ff. de fur. inficiando.

Durior snia. puta cōdemnata in duplū p̄posita actione furti con cepti: vt insti. de obli. que ex delic. nascunt. s. plane. r sic soluit p̄rium ff. de fur. l. nō pōt. sed nescio an illa infamaret vel nō: vel aliter fuit cō demnata actione furti p̄posita in duplū. r tñ nō est infamis sm. ad. q. l. p̄iudicet quo ad pe cuniam: nō tñ p̄iudicat quo ad infamiā iuri liti gatoris: vt. ff. de pub. iu di. l. generi. Sed certe speciale est ibi in socero r p̄ eū est. ff. de ri. nup. palam. s. in adulterio. r. ff. de fur. l. nō poterit r. ff. eo. l. quid ergo. s. pena. r. ff. de pe. qd ad statum. Dic ergo ter/ tio q̄ fuit cōdemnata in duplū q̄ est pena actio nis furti. r in ista pena actione furti fuit dāna/ ta p̄posita certi cōditio ne generali. ideo aut nō infamaf: qz nulla cōdi/ tio infamat: vt. ff. de ac. r obli. cessat. Vel dic quarto q̄ fuit cōdem nata in rem r in inter/ esse: r plus etiā q̄ esset in litē iuratum p̄posita actione ad exhibendū r rei vendicatione. Vel dic q̄ error fuit exp̄sus i snia: qz dixit q̄ res fur tiva inuenta est apud te ideo te cōdeno in du/ plum: r sic snia ipso iu re nulla: vt. ff. de app. si exp̄ssim. naz talis sen tentia infamiā nō irro/ gat. Vel dic fuit appel latum: vñ interim non infamat: vt. ff. eo. furti. s. j. Vel durior sentētia erat lata p̄ alium. s. furē qui surripuit: q̄ non po tuit ledere tuam extima tionem: qz res inter ali/ os r. Vel durior dici debuit: sed dicta non fuit: sed tñ ad rem: r ideo tuā extimationē nō ledit. Vel dic q̄ fuit durior lata: puta si te in parte bonoz debuit mulctare r te relegauit: vt. ff. eo. qd ergo. s. pena. sed ter tia r quarta placent: alie non.

Idem Augu. Leoni. Lex. ix. Eminem sequitur infamia Nob defensa publica nego/ cia patrie sue. Condemnatus ex iniuria facta: etiāz persone vili est infamis. Bal. Idem. a. Severo. Lex. x. Iniuriaruz ex persona quo/ ruz serui damnatus infamia notatur.

Cessio bonozuz nō irrogat infamiam h. d. Saly. Et nota q̄ cedens bonis nō est infamis: licz in quibusdā locis liget ad co lumnā. hoc dicit Bal. Impa. Alex. a. Merino. Lex. xi. Debitoruz qui bonis cesse/ rint: l. ex ea cā bona eozuz venierint infames nō fiunt.

Damnatus ex crimine expilate here ditatis fit infamis. h. d. Bal. r Salyce. Idem. a. Donato. Lex. xij. Si te expilasse hereditatē sen/ tētia p̄fidis p̄stiterit: nō ex eo q̄ nō r alia pena tibi irrogata est: furti iprobiozis infamiā euitasti.

Improperium patris filios non infa/ mar: ledit tamen opinioez filiozuz apud bonos r graves. h. d. Bal. Idem Aug. Auentio. Lex. xij. A que pater testamento suo filios increpans scripsit: infa mes quidem filios iure non faciunt sed apud bonos r graves opinio/ nez eius q̄ patri displicuit onerāt.

Tortura nō infamat. h. d. Bal. vel sic. Fustigatus vel tortus ad veritatē eruen dam non infamatur. h. d. Salyce. Impera. Sor. semper. a. r. c.

Idem. a. Martini est ob nō defensa. r est plana. videbat em̄ quedā infamia cū Lato dicat. Pugna p̄ p̄ia. arg. j. de aboli. fallaciter. s. pe. s. alij habēt ob defensa. puta etiam actione famosa. r est rō: qz alieno noie cōuenit: vt. ff. eo. furti. s. si quis alieno. Vel expone q̄ detulisti iudici patrie tue. i. sisco hereditatez esse delatam: r nō p̄basti nec fecisti premio: r ob id vt delator infamat? cre debaris: sed secus est vt bic: r. ff. de iure fisci. l. ij. in prin. vel pone: vt i. de dela. ex varia. li. x.

Iniuriarum. serui. iniuria fuerat facta seruo: r agebat dñs. Danatus. si seruo alterius iniuriā intulisti. r ideo fuisti dño dam natus cui p̄ eū fuit facta iniuria. r sic nō est p̄. insti. de iniur. s. seruus. Vel illud iure ciuili inspecto hoc naturali. Item secus si noie tui serui iniuriā faciētis es cōdemnatus: qz cū alieno noie hoc fit nō est infa/ mis: vt. ff. eo. seruus. arg. eo. ti. l. furti. s. qui alienum.

Debitoruz. venierint. i. distributa sint. Sunt. facit insti. qui ma. nō pos. s. j. r. j. qui bo. cede. pos. l. si. Si te. alia. fuisti em̄ solūmodo cōdemnatus: sed pena tibi imposi/ ta nō fuit. nō ideo minus eris infamis: qz pena legis seruaf ar/ bitrio. vt. ff. ad turpil. l. j. s. j. vñ dic nulla alia pena q̄ huius criminis q̄ est in arbitrio iudicis: vt. ff. de cri. expi. here. l. j.

Euitasti. quis em̄ interim nō sit plona cui furtū fiat. tenet tñ ex/ tra: dmarie crimine expilate hereditatis: qd succedit in locū actionis furti: vt. ff. de cri. expil. heredi. l. ij. Et est bic infamis: qz cōdemnatus est de crimine expilate hereditatis qd descendere videt ab actione que ciuilit̄ intentata r pecuniariter. s. furti irrogat infamiā: r ideo est

infamis: vt. ff. de publi. iudi. l. in famem. Item no. bic furtum impro/ bium eē crimē q̄ crimē expilate hereditatis: sed rapina improbissimū: s; improbum: cū als committitur furtū clam: vt bic. r insti. vi bo. rap. in prin. r. ff. quod metus cau. metum. s. qui vim. A que. eius. s. filij. r nota q̄ mutat p̄sonas.

Seuiano. Lex. xiiij. Quaz estimatiōis infamiā Nauncul' tuus p̄timefcat icti bus fustiu' subiectus ob' crimē ha/ bita qōne' si snia nō p̄cessit ignomi nie maculam irrogans.

Non seruans luctū in habitu nō infa/ matur: sec' si festinat̄ nubat. hoc dicit Bal. Vel sic. Habitus nō facit viduas sed pudicitia vidualis quāviolās infra annū luctus efficitur infamis. h. d. Idem Roman' impator semp a. r. c. supplicie. Lex. xv.

Secreto āplissimi ordinis' Ductu feminaruz diminu to Et ristior habitus: ceteraqz hmōi ge/ neris insignia mulierib' remittun/ tur: nō etiā intra tps quo bis elu/ gere maritū moris est matrimoni/ sum p̄bere' p̄mittit: cū etiā si nupti/ as alias intra hoc tps secuta est: taz ea q̄ is qui' sciens eā duxit vxorez: etiā si miles sit p̄petuo' edicto' labez pudoris contrabit'.

Ictus fustium ex interlocutoria lata cā cognita infamat. hoc dicit Bal. Idem romanus impator semp a. r. c. Domiciano. Lex. xvi.

Habitus' cesum cui p̄ pre/ conem ita dictum' est grece sicophantis vt calūniatozem vide ri notatum': ideoqz esse famosum manifestum est.

Interlocutoria lata sine cause cogni/ tione nō infamat. hoc dicit Bald. vel sic. Verbum iniuriosum per iudices prolātū non infamat. hoc dicit Salyce. Idem Roman' impator semp Augu. r. c. magno. Lex. xvij.

esse commissum. vt. ff. eodem. l. ictus. r. j. eodem fustibus. que sunt cō/ tra: vt bic in fine. Vel dic hic causa non liberat: vt ex postfacto appa ruit: ibi sic. r ita inferenda infamia ex genere pene distinguitur. subdit causa vere vel non. sic r per sententiam infamatur quis: vt. ff. de fur/ tis. non potest.

Secreto. ordinis. senator. i. senatores qui erāt centū numero vt. j. de peti. here. l. si. Remittunt. nam prius tristē habitū deferebāt: sed ecōtra vir vxo rem lugere nō cōpellit: etiā iure veteri: vt. ff. eo. l. vxores. Contrahere. nisi a p̄ncipe impetrēt: vt. ff. eo. solet. Itē nisi partū edant: vt. ff. e. l. liberozū. s. j. quod tamē dic vt ibi notau. Item est hoc verum: vt si est talis vir qui more malozum non sit lugendus: vt. ff. eo. l. liberozū. s. j. si tamen contrabat tenet matrimonium: vt in au/ ten. de resti. r ea que pa. s. fina. Item dicit apostol' p̄ortuo viro nu bat in domino: vt. ij. q. ij. s. hinc autez. Tamen potest dici q̄ nihilomi nus remanet infamis: quia punitur nimia festinatione. ff. de donatio. Equidam. r. ff. de iure fisci. edicto. s. cum autez. r. ff. de his quibus vt in dig. l. ij. Etiam quidam decretiste subaudiunt nubat in domino: dum tamen legitime.

Qui sciens. non ignorans sed ignorantia facti excusat non iuris: vt. ff. eo. liberozū. s. j. an si. s. r facit. j. de secundis nuptijs. l. j. r. j. ad tertulianum. l. si qua.

Perpetuo. i. generali. Edicto. cuius verba ponunt. ff. eo. l. j. Contrabit. ipso facto siue ipso iure nō expectata sententia. Habitus cesum. ob crimen exploratum. Dictum est. bec verba expones. j. eo. l. proxi. Item est cō tra. s. eo. l. nullam. Solu. vt ibi. Notatum. qz fuit cōdemnatus per sententiam.

Conditio nulla in/ famat.

Snia er/ rore con/ tinens ē nulla.

Fustiga/ tio an in/ famet.

Mulier nubes in fra annū luct' an sit infamis

Expilate hereditatis reus i famat.

Liber Secundus.

Arbum precibus. s. principi porrectis.
BInsertum. i. in libello p̄cum in q̄ r̄n̄so iudicis cōtinebatur
CDictum. sequitur grecum quod expressit. **AB.**

Sicophanta. i. comedēs ficus: a sicos qd̄ est ficus: r̄ fagin qd̄ est comedere: quasi comedēs ficus. Et dic̄ q̄ iudex dedit aquā calidā bibe re illi qui dicebat surri p̄uisse ficus r̄ comedis/ se: r̄ sic euomuit ficus q̄ re iudex dixit vade sico phāta. i. comedēs ficus Sed Jo. dixit r̄ verius sicophanta. i. improb⁹ litigator. Vel dic̄. i. pro ditor: inde sicophanta tu. i. pditor es tu. alia lit era habet sicofagi.

Patroni. i. aduoca ti actoris vel rei fm̄ Jo ban. vt in supiori glo. Ez̄ em̄ instares nec lo cum loquendi aduersa rio dares: pet̄nt patro nus vt iudex tibi silen tiuz imponeret: r̄ dixit iudex tace vel vade si cophanta. i. calūniator fm̄ Jo.

Don dānatos. sed pactos: qd̄ obtinet in quattuor ca sibus. s. in furto: r̄ in in iuria: in rapina: r̄ dolo malo: vt insti. de pena teme. liti. §. ex q̄busdāz r̄. ff. e. athletas. §. fina. sed aliter in actionibus famosis descendētibz ex cōtractibus: vt. ff. eo. in actionibus.

Allos. i. aliquos.
Pro p̄scientia ma la. qd̄ dic̄ vt no. ff. e. fur ti. §. pactus.
Numerassent. vel alia rem soluisse. s. ci tra iussum iudicis: qm̄ i telligit crimen confite ri qui pacifici: vt. ff. eo. l. qm̄. quod dic̄ vt ibi di xi. r̄ in. l. furti. §. q̄ iusu
Leterum simplex. i. sine pecunia.

Extimationem. illibatam.
Pacti. i. paciscentes.
Pacti. i. eius qui pacitur.
Iureiurādo decisa. vt. ff. eo. furti. §. sed si iureiurādo. r̄ dic̄ vt. ibi.
Religionem. i. sacramentum.
Sequatur. r̄ sic non est infamis.
Interlocutio. videtur. de iure.
Reformet. hoc est infamia facti: vt. ff. eo. quid ergo. §. q̄ tum. r̄. §. eo. nullam. r̄. l. ea que.
Improbum. i. vltra legitimū modum q̄ est. §. de vsur. eos. §. j.
Irrroganda. ipso iure. als̄ nō posset infamari. i. Nam cum conditio ne indebiti vel sine causa: vel ex lege ista tm̄ posset cōueniri ad repeten dum. i. p̄ dictis vsuris illicitis repetendis: r̄ ipsa nō infamaret: vt. ff. d̄ aci. r̄ obli. cessat. ergo ipso iure fit infamis. **P**reterea r̄ si crimine stel lionatus accusaret nō fieret infamis: qz̄ nihilominus in locum p̄dicte actionis conditio indebiti daretur: r̄ sic non infamaret: vt. ff. de pub. iudi. l. infamem.

Fratres. minores. sed nōne aliū maiores infames sunt: vt. ff. e. l. j. §. j. r̄. l. i. §. si. minoribus aut nō parci in delictis que ex aio pueniunt: vt. §. si aduer. delic. l. si. **R**ū. nō iuuant. s. p̄ restitutionez hic aut nō datur restitutio: qz̄ ipso iure nō tenent. lex em̄ que eos infa mat de maioribus tm̄ sentit.

Spectaculū. iuuant in delictis: vt p̄ delinquentibus nō habeant.
Inviolatam. quasi diceret non erunt infames.
Idem rūpens. s. dolo. secus si culpa: vt insti. de suspes. tu. §. su spectus. **I**dem fm̄ canones de oi eo qui est in mortali pctō po situs: qz̄ est infamis: vt. iij. q. v. constituimus.
Suo nomine. secus si nomine alieno vel hereditario: vt. ff. eodēz

L. j. r̄. l. furti. §. j.
Conuentus. r̄ damnatus. r̄ sic nota qz̄ tribus modis infertur in famia. s. ipso iure. **I**tem p̄ sententiam. **I**tem ex genere pene. **D**e primo sunt exempla. ff. eo. l. j. in prin. vsqz̄ ibi: qui in iudicio r̄. c. r̄. §. qui eam. r̄ de ritu nup. palam. §. qui in adulterio. r̄. §. l. improbum. r̄. l. decreto

Imperatores Diocle. r̄ Ma ximia. semper Augusti. r̄. cc. Fur tiuo. **L**ex. xx.

Improbum⁹ fenus exercen tibus r̄ vsuras vsurarū illi cite exigentibus: infamie macula ir roganda⁹ est.
Etas minor veniā meretur vt ipso fac to infamia non irrogetur ob artem ludi cram vel ioculatoriam. h. d. Bal.
Idem. aa. r̄. cc. Statio. **L**ex. xxi.

Sfratres tui minores duntaxat etate in ludicre artis ostentatione spectaculū sui populo p̄buerunt: iniuolatam⁹ extimatio nem obrinent.
Cōdemnatus in actione pro socio de fide rupta est infamis. h. d. Bal. r̄ Saly.
Idem. aa. r̄. cc. Domiciano. **L**ex. xxij.

Idem rumpens societatis cum infamie periculo suo noie p̄ socio conuentus⁹ ad facien dum satis vrgetur.
De procuratoribus.
Procurator actoris de rato tunc de m̄m̄ cauet cū de eius m̄dato incertum est. h. d. Alexander r̄ Salycetis.
Impa. Diuus: **P**ius: **S**euerus semper. aa. r̄. cc.
Itilus. xij. **L**ex. j.

Cautio. no men verba / le ē. quare dī actiue r̄ pas siue. s. respectu cauetis: qz̄ cauet: r̄ ei⁹ cui cauet **Q**ue cautio tanq̄ ge nus in tria diuidit: als̄ satisfactio accepto noie tm̄ a parte dātis: als̄ fa tis acceptio: accepto tm̄ nomine a parte accipientis. r̄ be due cū fideiuf foribus: alia remaneat in suo noie. Et dic̄ cautio. i. nuda pmissio: vt habes hic. r̄. ff. qui satisfda. cog. l. j. r̄. ff. de verbo. ob. stipulationū. §. sa tis acceptio. r̄. §. de verbo. sig. sancim⁹. **I**tem aut nō ponit p̄prie p̄ sua specie: sed p̄ satisfactioe cum sit p̄tozia: vt. ff. de preto. stipu. l. j. §. j. r̄. l. pretorie. r̄. ff. eo. pomponius. §. ratihabitionis. **I**tem quid sit ratihabi tio habes. ff. rem ra. ba. l. quo em̄. s. approbare cognoscereqz̄ qd̄ actum fit a falso pcuratore. **I**tem qz̄ dicit a pcuratore passiuē legas: qz̄ aliud a pcuratore actoris: r̄ ad iudiciū dato exigitur. secus in dato ad comp̄o mittendum. r̄ est ratio quod dic̄: vt. ff. de arbi. l. nō distinguemus. §. penulti. **I**tem qz̄ dicit incertum: dic̄ hoc fieri negatione conuenti: vt. j. quibus ad liber. pro. nō licet. l. iij. **I**tem an possit augeri vel minui hec cautio consensu partium: vel cum pignozibus fiat: vel etiam sine fide iussore. **R**espondeo sic: vt insti. de rerum diui. §. vendite. r̄. ff. de col la. bo. l. j. §. iubet. r̄. ff. de fideicomis. liber. l. iij. §. adfici. **I**tem distingue qz̄ aut est certum de mandato: aut econtra: certum est qz̄ non est man datum aut dubius. r̄ hoc tertio casu triplex est opinio. quod dic̄ vt. ff. eo. l. nō solum. §. qui alieno.

Ratihabitionis. i. satisfactio de rato que talis est: p̄mitto me factu r̄ curaturum qd̄ n̄s ratum habeat.
Tunc. i. eo casu.
Procuratore. s. actoris.
Quotiens. i. quo casu.
Ei. s. procuratori.
Negocium. i. exercitium iudiciū vel cause.
Mandatum est. i. mandata: siue generale: siue speciale: sed in ge nerali fallit. ff. de mino. l. illud. ff. eo. qui duos. in his eniz exigitur spe ciale: similiter fallit vbi speciale etiam habuit: vt. ff. de noui oper. num cia. l. de

Cautio. no men verba / le ē. quare dī actiue r̄ pas siue. s. respectu cauetis: qz̄ cauet: r̄ ei⁹ cui cauet **Q**ue cautio tanq̄ ge nus in tria diuidit: als̄ satisfactio accepto noie tm̄ a parte dātis: als̄ fa tis acceptio: accepto tm̄ nomine a parte accipientis. r̄ be due cū fideiuf foribus: alia remaneat in suo noie. Et dic̄ cautio. i. nuda pmissio: vt habes hic. r̄. ff. qui satisfda. cog. l. j. r̄. ff. de verbo. ob. stipulationū. §. sa tis acceptio. r̄. §. de verbo. sig. sancim⁹. **I**tem aut nō ponit p̄prie p̄ sua specie: sed p̄ satisfactioe cum sit p̄tozia: vt. ff. de preto. stipu. l. j. §. j. r̄. l. pretorie. r̄. ff. eo. pomponius. §. ratihabitionis. **I**tem quid sit ratihabi tio habes. ff. rem ra. ba. l. quo em̄. s. approbare cognoscereqz̄ qd̄ actum fit a falso pcuratore. **I**tem qz̄ dicit a pcuratore passiuē legas: qz̄ aliud a pcuratore actoris: r̄ ad iudiciū dato exigitur. secus in dato ad comp̄o mittendum. r̄ est ratio quod dic̄: vt. ff. de arbi. l. nō distinguemus. §. penulti. **I**tem qz̄ dicit incertum: dic̄ hoc fieri negatione conuenti: vt. j. quibus ad liber. pro. nō licet. l. iij. **I**tem an possit augeri vel minui hec cautio consensu partium: vel cum pignozibus fiat: vel etiam sine fide iussore. **R**espondeo sic: vt insti. de rerum diui. §. vendite. r̄. ff. de col la. bo. l. j. §. iubet. r̄. ff. de fideicomis. liber. l. iij. §. adfici. **I**tem distingue qz̄ aut est certum de mandato: aut econtra: certum est qz̄ non est man datum aut dubius. r̄ hoc tertio casu triplex est opinio. quod dic̄ vt. ff. eo. l. nō solum. §. qui alieno.

Ratihabitionis. i. satisfactio de rato que talis est: p̄mitto me factu r̄ curaturum qd̄ n̄s ratum habeat.
Tunc. i. eo casu.
Procuratore. s. actoris.
Quotiens. i. quo casu.
Ei. s. procuratori.
Negocium. i. exercitium iudiciū vel cause.
Mandatum est. i. mandata: siue generale: siue speciale: sed in ge nerali fallit. ff. de mino. l. illud. ff. eo. qui duos. in his eniz exigitur spe ciale: similiter fallit vbi speciale etiam habuit: vt. ff. de noui oper. num cia. l. de

Infamis est q̄ sup certis cri minibus pacifici.

Procu ratoris r̄ aduocati cōueniūt r̄ differūt

Cautio qd̄ fit et q̄triplex est.

Cautio nuda pmissio.

cia. l. de pupillo.

- a **Q**uam rem pecuniariam. secus in criminibus: vt. ff. de publi. i. di. l. penul. §. ad crimen. nisi in casu: vt. j. de iniurijs. l. fi. r. ff. e. §. r. be. §. patronus.
- b **E** dicas. tu vxor.
- c **S**olēnibus. imple tis. i. cautiōe vel satisfactioe data de iudicato soluendo.
- d **A**ppellationi. i. in terpellationi. si em cau sa appellatiōis esset: aut prius est satisfactū: r sic nō satisfabit: aut non: r sic sero petif: vt. j. e. l. ita demū. fm quosdam Tu potes etiā pprie po nere: r dic qd de nouo i teruenit: vt. j. de cōfor. eiusdem li. l. ij. Vel po ne tertio etiā prius satisf datum corā primo iudi ce: vñ nō intelligit satisf datum coram iudice ap pellatiōis: nisi sit expref se dictū. vt. ff. indi. so. l. cū apud. Item qd dicit hic solēnibus impletis s. satisfactio iudicatū sol ui: qd cōtinet tria: vt. ff. indi. sol. l. iudicatū sol ui. Item no. maritū esse pcuratorem vxoris: vt j. eo. maritus. sed cura tor nō: vt. ff. de excu. tu to. §. penul.
- e **A**ppellationes. i. interpellationes.
- f **P**ossint. vt. r. j. e. l. fi. sed fallit in qbusdā causis pecūiaris: qz ibi requirit speciale māda tum: vt. ff. eo. nō solum §. pe. r. §. plane. r. l. pō ponius. r. l. licet. r. ff. d. mino. illud. §. si talis. §. ille nō mere pecuniarie dici pnt: vt plene dixi. ff. eo. seruiz. §. publice.
- g **A**m. s. tutorem vel curatorem.
- h **A**git. i. administrat siue tutor: siue curator: siue gestor: siue quicum qz sit.
- i **A** quibus. s. heredi bus.
- k **E**uoca. i. enocari per iudicem facias. naz sic incipit causa: vt in stitu. de pena. teme. li. §. finali.
- l **R**espondere. soluendo vel litigando.
- m **E** logetur. si in administratiōe pseuerare velit: r ita sub cōditiōe cogit defendere: vt si nolit defendere remanet vacua possessio.
- n **J**urisdictionis. qz talis est vt nolens defendere ab administratio ne remoueat: vt. j. de administra. tuto. l. fi. in prin. r arg. s. de offi. p fec. preto. si quos.
- o **D**eliberabit. summam cognoscēdo an petaf p calumniam: qd si esset nō mitteret in possessionē: vt. ff. de car. edi. l. ij. §. cause. r. ff. vt in pos. leg. l. si is a quo. §. necnon summam.
- p **I**n possessionē. olim oium bonorum: vt. ff. ex quibus cau. in pos. ea. fulcinius. §. j. bodie p mensura debiti declarati: vt in auf. de arbi. §. si vero quidam fm quosdaz: qd puto verū si personali agat ex testa mento. secus si hipothecaria: qz tunc cum oia sint obligata tacite p le gator: vt. j. cōmunia de lega. l. i. in possessionē omnium mitteretur: vt. j. vt in pos. leg. l. certa. in personalibus ergo actionibus tñ locum habet auf.
- q **S**olet. naz fit missio si aliquis nō defendat: vt bic. r. ff. qui. ex cau. in pos. ea. fulcinius. §. adeo. r. j. vbi in rem actio. l. ij.

Maritus est vxoris sui procurator.

Causa pecuniaria vxoris p maritum legitime satisfactam agi pot: siue sit cau sa principalis sine causa appellationis. h. d. fm vtranz lec. Alex. Bal. r Saly.

Diuini fratres sextilie. Lex. ij.

Cas potes p maritum tuum (solēnibus impletis) appellationi aduersarie tue respōdere: cū appellationes pecuniarie etiā p pcurato res exerceri ab vtraqz parte litigā tium possint.

Non defenso minore sit missio in pos sessione bonorū eius. sed negligens de fensor ab administratione remouet. hoc dicit Jac. bu. Uel. sic. Propter cōtumaciā administratoris pōt ipse ab officio remo ueri: r nihilomin⁹ ptra dñm administrato ris in possessionē proceditur. h. d. Alex.

Impera. Seuerus r Anto. aa. Pompo. Lex. iij.

Am qui res agit hereduz a quibus tibi deberi fideicomis sum dicit: euoca ad ptozem virū clarissimū qui aut respōdere tibi co getur: aut ab administratione ne gocior fm formā iurisdictionis p hibebit. **D**eliberabit aut ptoz si nō defendant heredes an mittere te in possessionē debeat: secuturus iurisdictionem que exerceat aduer sus indefessos solet.

Nullo modo esse defensum vel non le gitime sunt paria. Et mulier non habz le gitimā defensionē mariti. h. d. Bal. Uel sic. Absens ex pbabili r necessaria causa si nō est legitime densus pōt petere resti tutionē i integrū ad uersus sniaz ptra eū lata vt sic denuo iudicetur. Et nō dicit le gitime defensus si pzo ipso comparuerit vxor eius cuz mulier nō possit esse procu ratrix alterius. hoc dicit Alex.

Idem romani impa. semp. aa. r. cc. Saturnino. Lex. iij.

Quia absente te iudicatū di cis equū est restitui tibi cau se defensionē: nec oberit tibi q vxor tua iter fuit iudicio: aut etiā acqie uit snie cum aliena negocia p mulie res nō aliter agi possint nisi in rez

Quia absente. nec legitime defenso r post litem cōtestatā. Itēz ex iusta r probabili causa: quod plene diximus. ff. de in inte grum restitu. l. finali.

Dicis. o miles.

Restitui. ipso iure q non opus sit appellare.

suam r ad pprium lucrum mādate sint eis actiones.

In consequentiā mandati ad agendū venit defensio. sufficit ergo pcuratorium ad agendum licz nō dicat ad defendendū h. d. bal. vel sic. Procurator repellitur ab agendo nisi defendat dñm in cā reconuē tionis. h. d. Alexan. r Salyce.

Impera. Anto. Pancracie. Lex. v.

Absētis nomine agere vult si non eum defendat denegari o portere iam edicto perpetuo ex pressum est.

Accusatus de crimine quousqz pces sus pendet alterius procurator esse non potest. h. d. Alexan.

Idem Roman⁹ impator semp a. r. c. Adarciano. Lex. vi.

Relum criminis constitutum defensionē cause suscipe nō posse anteqz purgaret innocētiā suā incognitū nō est.

Miles non potest esse pcurator alte rius: etiā coniuncte psonē. h. d. Alexan.

Idem a. Adarciano. Lex. vii.

Mitem nec p patre vel ma tre: vt vxore: vel ex sacro re scripto pcuratorio noie expiri o cum neqz defensionē alienā suscipe vel redimere negocia vt quasi sus fragatorē accedere vtilitate publi a permittatur.

Procurator ad lites constitutus non potest ante litē cōtestatā alium substitu ere. h. d. Alexan.

Idem a. Adansueto. Lex. viij.

Quod quis sibi exigere de bitum tibi mandauit ante li tem cōtestatam: tu alij petendum mandare non potes.

Miles accusationes taz pprias q ex causa honesta cessas pōt in iudiciuz dedu cere. Saly. vel sic. Miles bona fide pcura tor cōstitutus in rem suaz causam agere potest. Alexander.

Idem a. Aufidio. Lex. ix.

Qui stipēdia merent suis ne gocijs superesse inoffensa

Defensionē. oino non autem ad appellā dum tantum.

Possint agi. facit arg. si non potest ex pte actoris: neqz rei: et sic duo dicit bec lex.

In rem suā. vt. ff. de reg. iur. femine. r. ff. eo. l. neqz femina. r. ff. ad vell. l. ij. in fi. excipe vt bic. Item vt. ff. eo. feminis. Item vt. j. qñ mu. tu. offi. fun. pōt. l. fi na. r auf. ibi posita. Itē excipe: vt. ff. de lib. cau. l. ij. r facit. j. quibus ex cau. ma. l. j. r. j. quo. r qñ iudex ab eo. Accur.

Actionem. non eum defendat. proprie accipe si agere vult: als cauet: vt r di xi. ff. eo. seruū. §. ait pre tor. r ibi est edictum de quo hic dicit. r facit eti am. l. mutus. §. pena. r est hoc verum: nisi pro curator in rez suā ex cā nō lucratiua. r non in fraudē eoz qui volunt agere: vt. ff. eo. seruū. §. fi. r. l. seq. secus si ex cā lucratiua: qz tūc defen dit: vt. ff. e. l. pater.

Relum. consti tutum. accusa tione. i. pposita.

Cause. alicuius.

Purgaret. vt sen tentia p eo lata: vt alio modo: sed nisi bec exce ptio obijciatur pōt age re r defendere: vt. j. eo. ita demiz. r concordat j. de reis post. l. j. lib. r. r. ff. de publi. iud. is q. r. ff. ad municip. liber tus. §. in questionibus r. ff. de mune. r hono. reus. r. j. qui accu. nō pos. l. neganda.

Mitem. i. mili tantem. secus in veterano. vt. ff. eo. fi lius. §. veterani.

Rescripto. s. de preci. impera. offe. quoties. contra. So. ibi de ex ceptione dilatoria solutionis vel iudicij: bic psonē. Vel hic ideo: quia terribile esset aduersario: vel vt nō deserat militiam: vt r. j. loca. mili tes. r. j. eo. qui stipendia. r. ff. eo. neqz femina. An aut idem in clericis responde vt dixi in auf. de sancti. episco. §. alium. colla. ix. Item hoc fallit qñ p suo matrimonio agit: vt. ff. eo. filius. §. veterani.

Redimere. hoc etiam oibus interdicitur: vt. j. eo. lites. sed huic vi debatur licere forte qd hic remouet.

Suffragatorem. i. aduocatum. vt. j. de suffra. l. vnica.

Quod quis. lites pcurator datus ad agendū nō pōt pcuratorē facere ante litem cōtestatā. postea pōt quasi dñs lites factus vt bic. r. j. e. neqz. in fi. r. l. nulla: sed ad negocia sic quicunqz: vt. ff. mā da. si pcuratorem. §. j. Item qd hic dicit est verum: nisi sit in rem suaz datus: vt. j. de dona. l. illam.

Qui stipendia. sic dicta: qz p stipes. i. modica era colligebantur vt. ff. de verbo. signi. l. ager. §. j.

Inoffensa. i. nō offendit p hoc disciplina: vt r arg. s. de epi. r cle. placet. r. ff. eo. filius. §. milites. idē r in criminalibus: vt. j. qui accusa. nō pos. l. non prohibentur.

Exceptio dilatoria est multi plex.

Liber Secundus.

Verecun-
dia quasi
custodia
honestas
tis est.

A disciplina. militaris.

B Et verecunda. a. malo vt donatio: vel emptio: vel similis. Vere-
cundia est quasi custodia honestatis. secus si non honesta: vt. ff. d. ali.
iudi. l. penulti.

C Suam rem. argu. q. ppria causa est alicuius ex eo q. lucrum & dam-
num ad eus respicit: vt
ff. q. ap. sit. l. j. §. in pro-
pria. z. ff. e. l. pcuratore
& sic est ar. q. iuret d. ca-
lumnia pcurator in rez
suam vt dices. j. de iur-
ra. calu. l. j. §. sin autez.

D Iniquum est. nisi
sint illustres: vt. j. e. l. q.
cun. z. si excessit man-
datum: an in alijs fiat p
iudicium. videf q. non
ff. fami. ber. in hoc. §. j.
si a nō cōpe. iudi. l. j. Si
stingue vtrum cōnexa
fuerint capitula vt nō.

E Procurator. a.
ctoris.

F Ad vna. i. ad cam
vel negocium.

G Sessit. citra man-
datum.

H Dotuit. vt. z. s. d.
transac. l. trāfactionis.
z. ff. de pac. s. z. si tñ. z.
l. nam z. necesse. z. nota
ff. eo. pōponius. §. sed si
is. z. j. mādati. cū māda-
tum. z. ff. de iureiurā. l.
iururandus. §. si. z. l. si
itaq. z. de doli excep. si
pcurator. j. de dona. l.
nō abstulit. Hoc idē in
tellige in iudice delega-
to: vt. j. si a nō cōpe. iur-
di. l. j. siles eniz sunt: vt
ff. de iurifdi. om. iudi. l.
z. quia. in fi.

I Dena. spāliter cō-
cessam sin quosdā. arg.
ff. de pecul. quam tuberonis. §. alia. Tu dic q. sufficit generalis cū libe-
ra ad agendū z. transigendū: sed generalis sola nō sufficit ad transigen-
dum: vt. ff. eo. l. pcurator. cui libera. z. l. mandato generali. Sunt ta-
men quedam in quibus exigitur speciale mandatum: q. dic vt dixi. ff.
eo. pomponius. in prin. z. s. eo. l. iii.

K Cum si quid. s. eo existēte nō soluendo reus absolutus de dolo cō-
uenietur q. participauit doli: nisi sit prius paratus pati iudiciū sub ex-
ceptione hac si collusum sit: vt. ff. de dolo eleganter. §. penul. z. ff. man-
da. si procuratorem. in prin.

L Non pberis. s. actione mandati: vt. ff. eo. licet. §. ea.

M Leg. quare ad negocia ante litem contestatam pcuratorem
pōt cōstituere: s. in causis secus: vt h. Sol. administrare q. s.
cū mandato z. sine mādato pōt in negocijs in causis nō. ff. de pscip. v.
bis. l. naturalis. §. q. si faciam.

N Facere possunt. lite nōdum cepta. z. est rō: q. nō sunt dñi: vt. ff. e.
l. j. s. sint quasi dñi: vt. ff. p empto. qui funduz. §. si tutor. Idem in acto-
re ciuitatis: vt. ff. eo. nec ciuitatis.

O Constituere. suo periculo z. rerum suarum.

P Debent. cum decreto iudicis si impediti fuerint administrare: vt
insti. de cura. §. si. z. ff. de admi. tu. l. decreto. z. j. de appel. si actor. vel
pōt dici q. ipse tutor ordinabit actorem: vt no. in sum. huius ti. §. con-
stituet. vel ipse iudex: vt insti. de cura. §. si. z. sine stipulatione. Idem in
epo vt nō pcuratorē: sed actorē ordinet. nam ipse non est vniuersitas
vt iudiciū ordinet vel economū. Est tñ arg. §. in aut. de sanctis. epif. §.
si qñ. vbi pcurator fit in cā ecclesie: sed ibi expone. i. iudicis. Vel dic
post litem contestatā a iudico: vt z. hic lex pmittit: vel ponit ibi pcur-
ator p respōsore. Item no. q. differt hic actor a pcuratore: q. pcura-
tor tñ a dño ordinatur: actor a non dño: vt hic. Item pcurator etiam
sine iudice fit: actor nō: vt insti. de cura. in fi. Item pcurator etiam ad
vnam cam: vt. s. l. pri. actor ad omnia: instar tutoris: vt insti. qui da.
tu. pos. §. certe. l. aliud sit in actore vniuersitatis qui etiam ad vna3 or-
dinatur: vt. ff. quod cuiusq. vniuersi. l. item eorum. §. decuriones. z. §.
actor. Item pcuratoris officium certis modis finitur. actoris vō eisdē
quibus z. tutoris. Item differunt fm quosdam: q. liber tñ potest esse
pcurator: sed actor etia seruus. Sed dico ego ecōtra: q. pcurator potest

Procu-
rator an
possit trās-
figere.

Eps an
possit in
cā eccle. p
curatores
ordinare.
Actor et
pcurator
differunt

esse seruus ad negocia: vt. ff. eo. seruum. sed actor tñ liber ad instar tu-
toris: vt. j. qui da. tu. pos. in serui. Quo autē iudicis z. economus z.
actor differat. dixi. ff. q. cuiusq. vni. noie. l. j. in fi. Item alia differētia
ad futuras causas non pōt esse: vt. ff. q. cuiusq. vni. l. item eorum. §. si
decuriones. in cā autē vniuersitatis: tota vniuersitas pōt constituere
pcuratorem.

Q Interueniēte. Et
sic dicit legitime datus
vt. j. si aduer. rem iudi.
l. z. cum minores. in cā
tñ tutorem per se adesse
oportet vt in alienatiōe
rei minoris: vt. j. de p-
dñs mino. l. minorum.
Sed quid si citra tuto-
ris auctoritate pcurato-
rem ad litem fecerit pu-
pillus z. non fuit repul-
sus. Rñ. nō valet iudi-
cium contra eum pla-
tum: vt. j. eo. licet. sed p
eo sic: vt. j. eo. nō eo mi-
nus. Quid si nō est la-
ta snia: sed testes sunt p-
ducti z. plene pbavit d
iure suo minor: obñcū
nunc ab aduersario q.
non est legitimus pdu-
ctor: z. q. nō tenet: q. fa-
ctum est: q. dicit lex q.
minores possunt cōsti-
tuere pcuratorem legi-
timum: sed hic nō legiti-
me ordinatur. Item q.
lex non eo minus dicit
valere sniam latam pro
eo vbi dicit q. valeat a/
lia pars iudicij non lata
snia. Sed videf arg. cō-
trarium predictē. l. z. ar-
gu. s. de leg. z. consti. l.
q. fauore. z. ff. de vsur.
l. qui scit.

R Ex parte defensoris nō requirit mā-
datū sed satisfactio iudicij solu. i. ex par-
te vero actoris requiritur q. cōparens p
alio habeat mandatū: vel q. sit cōiuncta
psona. z. filius admittitur q. quis sit minor
ad defendendum patrem quādo ptra eū
posset pueniri ad diffinitiuas. h. d. Alex.

S Idem. a. Frontoni. **Lex. xij.**

A Xigendi a filio tuo mandati
qui se defensionem tue offere-
bat duplici rōne necessitas nō fuit:
aut q. defendere q. se (sue libert⁹
sue extraneus sit) sine mādato pōt
satisfactio tñ p defensione presti-
ta: z. alia pculdubio obseruatiōe
subiecta: aut q. filius etia3 si vltro
actionem patris nomine dirigat:
mandatum pbare non cogitur.

S Sane q. necdum legitimaz eta-
tem idez filius tuus cōpleuerat: ob
hoc quidē depellere a pcuratore
eum iudex non iniuste potuit: sed

A stationem sic faciunt: vt dixi. s. eo. l. q. quis.

X Xigendi. i. an ei mandaueris nec ne.

R Ratione. prima cōmunis: secunda specialis.

P Potest. etiam in inuitum: vt. ff. q. cuiusq. vni. no. l. j. in fi. z. ff. d.
solu. l. solutionem. z. hec est cōmunis ratio.

P Pro defensione. i. q. defendat vsq. ad finem arbitrati boni vi-
ri ex quo incepit: vt. ff. eo. seruum. §. ait pcurator. Item z. de dolo q. absit
z. soluere condēnationem pmittit: z. hoc subñcū: z. alia pcul. z. c. q. tria
continent sub illa stipulatione iudicatum solui: vt. ff. iudica. sol. l. iudi-
catum solui. Alij dicunt q. hoc primū de defensione cōprehendit hic
tria. z. q. subñcū z. alia procul z. dicunt. f. de rato quod nō placet: q.
procurator rei non cauet de rato: nisi in casibus: vt. ff. eo. pomponius
§. sed z. is.

P Prestita. de defendendo iudicatum solui.

O Obseruatione. i. satisfactio.

S Si vltro. i. sine mandato.

N Non cogitur. cui3 sit de cōiunctis: vt. ff. eo. sed z. he. z. est hec ratio
specialis. An aut cōiunctus admittatur ad agendū sine mandato in
casibus illis vbi exigitur speciale mandatū. Rñ. non: vt. ff. de mino. l.
patri. circa pncipium. Item q. dicit nō cogitur. sumit arg. pau. si est
hoc speciale in cōiunctis: vt nō cogatur precise de mandato pbare: er-
go ali3 coguntur precise pbare de mandato: z. sic est in electione rei.
Sed tu expone non cogitur supple vel satisfactio: vel pbare mandatuz
ad quorum alterum extraneus compelletur: vt dixi. s. eo. l. j. vel dic p
bare. i. allegare.

L Legitimam. ad procedendum in publicum infra. xviii. an. vt. ff. d.
postu. l. j. §. iii. quod nō placet. sed minor. xv. erat: vt. j. de bis qui ve-
eta. impe. l. finali.

N Non iniuste. iure cōmuni: q. minor: vt. ff. eo. l. si minor. l. j. speciali-
ter admittatur: vt hic subñcū. Vel iustum est repelli eum ante litem cō-
testatam: sed post iustum est eum admitti. Vel tertio die iustus poni
electiue z. correctiue: de eo quod dicit nō iniuste nō comparatiue. pri-
ma verior est. sic ergo iure cōmuni repellitur minor a pcuratore. S3
contra insti. qui ma. nō pos. §. z. qui manumittitur. So. ibi ad nego. h.
ad iudicia. Item contra. ff. de postu. l. j. §. pueritiam. Sed aliud in ad-
uocato qui

Dupill⁹
sine tuto-
re nō pōt
pcurato-
rem ordi-
nare.

Judicati
solui tra-
continet.

Manda-
tum non
est de ne-
cessitate a
cōiunctis
pbandum

uocato qui dānum non timet: cum se non obliget vt pcurator existat: vt no. s. de aduo. diuer iudi. l. penul. z aliud in pcuratore qui se obligat ad iudicatu soluedu. Nota hic aliquid esse iustum cuius cōtrariuz est iustus: vt. ff. de fur. si seruis cōmunis. s. qd vero ad mandati. z de offi. pconsul. l. nec quicq. in prin. z. l. obseruare. s. j. z de ver. obliga.

ubi autem. s. j. z de posi. l. bona fides. s. incurrit z de vulga. substi. l. si filius qui patri. sic z eō tra aliquid est malū cuius cōtrarium est deterrius: vt. ff. de reg. iur. l. quotiens nihil. z de do li excep. l. si pcurator. s. rei.

audire. cū fatidatione tñ: vt. ff. qui satis. da. cog. l. si filius.

condēnatione. qd esset si hunc minorem repelleres. Si ergo absens vt cōtumax dāna ri non potest: vt qz lis nō erat cōtestata cōtra absentem nō admittit minor: vt. ff. e. si minor. z. ff. arbi. tu. l. nō soluz. s. si an aut hic defensor post li. cōtest. interueniens debeat dānari hic nō aperit. Sed puto qz sic cū z hic dicat euz de fensores z plene defendit: vt. ff. de neg. gest. liberto. s. si. l. s. d. dixerit nō eum: sed absentem in quē facta est cōtestatio litis cōdēnandū vt ibi dixi. Tertij dicit vt. ff. z. l. hic loqui de eo qui causas absentie tñ allegabat. s. tunc quero quare fatidē iudicatu solui: vt hac lege dicitur. Rñdent. ff. z. l. in duobus casibus eā loqui. In primo qñ filius erat maior. In secundo qñ minor. In pmo admittit ad plenam defensionē. In secundo ad causas absentie tñ allegandas: vt. ff. e. serui. s. publice. sed prima verior. Si ergo condēnatur: nunqd restituet ipse z fideiussoz eius. Dicunt quidā qz sic: vt. ff. eo si minor. Vel melius dic eum nō restituendum in tali causa: qz in re cōi est vsus defendendo patrē cū ipsa natura hoc exigat: z sic nō restituitur: vt. j. de in integ. resti. l. sicut. z cū alimentoz noie matri vel alij cōiuncto donat: s. als ei donare nō possit: vt. ff. de tutel. z ra. dis. l. j. s. sed nōnullos. Item ideo: qz magis patri qz ipsi filio suo succurri videtur: vt. ff. de mino. l. iij. s. sed vtrū. z. l. cum mandato. Item quare succurritur filio fideiubenti p patrē: vt. j. de filiofamil. mino. z. l. j. z non defendenti: vt hic. Rñ. hic admittit eū lex. s. ista ad defendēdum: vnde hic aduersarius inueniret se deceptum auctoritate legis qd esse nō debet: vt. j. de his qui ve. eta. impe. l. j.

afficere. sed valet snia z facit litem suam. Sed nunqd valet sententia quā dedit iudex hoc modo. Rñ. sic: sed poterit cōqueri de iudice nam etiā iudex videt facere litē suā dādo iniustā sniam: vt. ff. de var. z extraor. cog. l. si. z insti. de ob. que ex quasi male. in prin.

ta demum. militie. a patrē vel a iudice: vt. ff. eo. filius. s. v. terani. z ad hoc. s. eo. militē. z. l. qui stipendia. Sed an idem in quolibet qui nō pōt esse pcurator: vt in femina z sibus: vt. ff. eo. neqz femina. Rñ. sic est cū diuersitatis rō reddi non possit: vt. ff. de verbo. obliga. a ticio. in fi.

appellatio. i. iudicium appellationis.

argitur. s. p. te. z sic no. duo. Primum qz hmoi exceptio pcuratoria cū sit dilatoria in initio opponit: vt. j. de pba. in exceptione. z de ex ceptio. si quidē. z. ff. eo. pomponius. s. rati. Sed aliud si esset falsus: qz tunc quādocunqz inuenitur falsus patet iudiciū nullum: vt. j. e. l. i. cet. z arg. j. de eo qui p tu. neg. gest. l. iij. Scdo no. qz causa appellatōis eadē est cū prima cū in ea nūc nō sit repelli. z p hoc. j. eo. inuit. sed arg. contra. ff. iudi. sol. l. cum apud. z. j. de appel. eos. in prin. z sic faciunt hec arg. ad questionem sabbatinaz an aduocatus p eodē salario te

multo iustius fuit vt huiusmodi defensorē audire qz te absentem quasi cōtumacē z indefensum graui cōdēnatione afficere.

Exceptio dilatoria seu procuratoria o3 opponi an litē cōtestatā. Et si nō fuit opposita i causa picipali nō poterit i causa appellatōis opponi. h. d. Alexander.

Imperator. Gordi. a. iustino militi. Lex. xij.

Ita demū sup lite psequēda quā tibi mā madauit actio nē intentare potes: si cū primo litēz cōtestarēris. nō ē tibi eo noie opposita pscriptio militie. qd nec cum appellatio agitur tibi obijci potest

Nam si integra res est ratio ppetui edicti: acceptā tibi nō pmittit alieno noie actionē intendere.

Sententia lata pro persona nō legitima ratione etatis valet que contra eam non valeret. h. d. bal. vel sic. Sententia lata pro pcuratore minoris qz minus legitime cōstituto valet quīs. cōtra eum lata non valeret. hoc dicit Alexan. z Saly.

Idē. a. Sabiniano. Lex. xij.

Quēso te lata iuris ratione subsistit qz aduersaria tua minor xxv. an. cōstituta cām suam marito sine curatore agendam mandauit minoribus em etas in dāmnis subuenire non in rebus prospere gestis obesse consuevit.

Factum de quota litis in procuratore re reprobatu z eum ab agendo repellit. hoc dicit Alexan.

Imperatores. Diocle. z maxi.

neatur nuare in causa appellationis vel non. g. Integra. i. nō cōtestata lite: s. sit datus libellus: vt in aut. de litig. s. si vero initium.

Acceptā. i. demandatā ptatem exerce actionis. h. On eo. sine curatore auctore. hoc em fieri nō potest: vt. s. eo. l. neqz.

aa. z. cc. cornifico. Lex. xv.

Item te redemisse ptra bonos mores p cibis manifeste p fessus es: cū pcuratorēz quidē suscipere (qd officium gratuitū esse o3) non sit res illicita: hmoi autem officia nō sine reprehensione suscipiuntur.

Procurator vel actor sine speciali mā dato non pōt vendere rem in p iudiciū dñi. hoc dicit Alexan. z Salyce.

Idem. aa. z. cc. Paconie. Procuratorēz vel actozem p dñi si nō specialiter distrabendi mandatum accepit ius rerum dominium vendēdi non habere certum ac manifestum est. Unde si non ex voluntate domini vendentibus his fundum comparasti: prouides improbum tuum desiderium z dominium ex huiusmodi emptione tibi concedi desideranti.

Officiuz pcuratoris quis inuitus acceptare nō cogitur pro actozem vel pro reo: sed si sponte suscepit z cōtra se sententias reportauit appellare tenetur: nō aut cām appellatiōis psequi virtute mā dati sim pfr facti ad illam cām agendam. h. d. fm lec. veram. Et prima pars loquitur in pcuratore actozis. Secunda in pcuratore rei. In tertia ponit regula generalis ad oīa p dicta. secunda ibi: sed nec. tertia ibi cum fidem. Alexander.

Idem. aa. matrinio. Lex. xvij.

Inuitus pcuratorē suscipere nemo cogit. nec eandē vltra nisi puocationis cā extendere.

qui debet esse tñ liber ad instar tutoris: vt. j. qui da. tu. pos. l. in seruili. z fm hoc dices pdium fuisse pupilli.

Predij. potest punctari ante z post. Specialiter. i. expressim. vt qz vel hoc dixit vel generalem dedit z liberam: vt. ff. de pcur. l. procurator. cui libera. Alij exigunt speciale mandatum: vt z als. ff. eo pponius. in prin. sed prima verior. sic ergo refert habeat liberam vel non. sed. ad. distinguebat an haberet totorum bonozum administrationem: z tunc nō venderet: an vniuersoz z tunc sic: quod non placet.

Manifestū est. vt. ff. eo. pcurator totorum. z. l. mandato. z. s. e. si pcurator. z. s. de transac. l. trāfactionis. z. j. si ali. res pig. da. sit. l. si. z. j. manda. cum mandati. z. ff. de pac. nam z nocere. z. j. qd cum eo. si seruis. z de noua. l. non abstulit.

Ex voluntate pcedente vel sequenti: vt. j. eo. si pcurator.

Desideranti. nisi fructus essent vel alie res que facile corrumpi possunt: vt. ff. eo. procurator. precium tamen recuperas per conditio nem indebiti: vel sine causa: vel iudicis officio: vt dicit. j. e. si pcurator.

Inuitus. intellige inuitum si non probatur voluisse: vt. ff. eo. filius. s. inuitus.

Itē eadē. forte susceptam sponte. quandoqz tamen cogitur suscipere non precise: sed causatiue. s. si in administratione vult perseuerare: vt. s. eo. l. eum qui. quare compellitur defendere procurator actoris. rei nō: qz fauorabiliores zc.

Prouocationis. interponende nō defendende.

Extendere. cogitur em puocare: nisi ppter inopiam excuset: nō autem exercere appellationem: vt. ff. manda. si pcuratorēz. s. si igno rantes. z de nego. gest. l. liberto. s. si. z. j. de appel. si actor. z. j. vt cau se post pub. assit tu. l. j. Sed videtur qz etiam exercere tenetur causam appellatiōis: z hoc dixit Placen. z sic intellexit p eo est. ff. an per alium causa appella. l. fina. sed ibi ad principalem: z ad appellatiōis causam fuit datus procurator: vel vt ibi. Item pro eo. ff. eo. qui pprio. s. b. iij.

ali est cu...

Defesor veniens post lites cōtestatas an sit cōdēnandus.

Exceptio pcuratoria est in initio pponenda

Procurator tenetur appellare s non appellatio nem defendere.

Libri Secundus.

item queritur. sed ibi eodem modo ad vtrumque fuit datus procurator. scilicet ad principalem: et ad eam in integrum restitutionem. Vel dic ut ibi no. Item pro eo: quod si appellare tenet quod nemo negat: ergo psequi quasi negotium inchoatum: vt. ff. com. l. in comodato. §. sicut. sed non obstat: quod actus appellandi et exercendi diuersi sunt: sed primus sit pparamentum secundi.

Sed nec defensionem. puta egit procurator contra aliquem: nunc vult aduersarius quod defendat et satisfat de defensione eius cuius nomine egit: et dicit quod non cogitur inuitus cum sufficiat implere fidem quam suscepit: et sic nullam aliam patet penam quam ad aduersarium: nisi quod denegabit ei actio: vt. ff. de actione. §. pena. sed quantum ad eum a quo suscepit mandatum patitur: quod tenebit actione mandati ei ad interesse: vt. ff. mandati. si procuratores. §. si ignorantes mandati. et sic loquitur tota hec lex in procuratore actoris. secundum hanc antiquam positionem: quod non placet: quod si alicui est mandatum vt agat aduersus aliquem ea sibi videntur mandata sine quibus id explicari non potest: vt. ff. eo. ad rem. l. ad legatum. et ff. de iurisd. om. iudi. l. si. ergo cum non possit agere nisi satisfat de defendendo: et defendat merito hic videtur sibi mandatum: et si non facit non adimplet fidem. Alij dicunt quod satisfat de defensione: sed vult aduersarius eum compellere: vt precise defendat. Et respondet quod non potest si vult hic procurator prestare interesse: sed certe primum est: vt. ff. eo. sed et be. §. preter. Tertij dicunt quod non cogitur precise ab absente si velit hic procurator prestare interesse: sed ab aduersario compellitur: sed nec hoc placet: vt. ff. eo. si defunctus. Tu dicas quarto modo secundum Jo. l. q. principium legis loquatur in procuratore actoris: postea loquitur in procuratore rei: quasi diceret sicut aliquis non cogitur suscipere procuratorem ad agendum: sic nec ad defendendum quousque publice vtile sit: vt. ff. eo. seruui quoque. §. publice. cum satisfat sit implere fidem susceptam sponte: non autem suscipere cogitur inuitus. Vel hoc cum fidem et ad primum casum referas. et facit. ff. de arbi. l. iij. §. tam et si nemine. Et sic possunt notari in hac. l. quinque casus. Primum et penultimus sine mandato. Secundus et tertius et quintus cum mandato i. mandato suscepto. Accur.

Lienam constat. vt. ff. de reg. iur. femine. et ff. eo. neque femine. et ff. eo. quod absente. et ff. qm. tu. of. fun. potest. l. j.

Tutorem pete. vt. j. de leg. here. sciant. nec sufficit etiam petere: nisi idoneum petat et cum effectu: ita quod detur: vt. ff. ad tertul. l. ij. §. non solum. sed licet non audiatur a principio. si tamen lata sententia contra filium mater velit appellare potest: vt. ff. de appel. re. l. j. Sed queritur cum mulier agat pro patre quandoque: vt. ff. eo. femine. quare non etiam pro filio agat. Quidam vt. ff. idem. Sed dico contra: quia eis potest consuli per tutores: vt hic. et ff. de nego. gest. qui aliena. §. pe. Item non. etiam quibus causis potest mulier agere pro alio multo magis defendere: vt arg. s. eo. exigendi. Accur.

Specium. distrabentibus. qui enim emit ab eo qui liberam non habuit administrationem: vel cui specialiter mandatum non est: facit furtum vt. j. quod cum eo. si liberam.

Precium. quod dedisti pro illa quam emisisti. Subeabit. actiones de in rem verso si seruus erat si liber actione negotiorum gestorum: vel conditione sine causa. ff. ad macedo. l. sed si. §. j. vel officio iudicis: vt. j. quod cum eo. ei qui. et ff. si cer. peta. l. si et me. et facit. s. eo. procuratorem.

Nihil interesse. quo ad dandi facultatem. nam qui potest dare et dari ante et potest post. qui vero non ante nec post. Item si

Secundum nec defensionem absentis subire compellitur: cum fidem susceptam implere sufficiat.

Mater non potest defendere filium pupillum sed ei debet tutorem petere. hoc dicit Bal. Saly. et Alexan.

Fidem. aa. Dionysie. l. xvij.

Lienam suscipere defensionem virile est officium: et vltra sexum muliebrem esse constat.

Filio itaque tuo si pupillus est tutorem pete.

Precium conuersum in utilitate domini qui venditioni sue rei facte per gestorem suum non consentit: restitui debet per ipsum dominum emptori. Alexan.

Fidem. aa. Firmo. l. xix.

Specium quidem actoribus alienis fundum vel seruum. citra mandatum domini tibi distrabentibus de disti: et neque precessisse: neque secuta factum domini declarare voluntas: in re autem eius idem specium cessisse: presens prouincie causa cognita prospexerit: hoc tibi restitui iubebit.

Non refert an procurator constituatur a principio ante litem contestatam an post hoc dicit Salyce. et Alexan.

Fidem. aa. et cc. ad Verinum presidem syrie. l. xx.

Nihil arbitramur interesse vtrum ab initio an cepta ias lite negotium ad personam procuratoris transitum fecerit.

cut tenetur mandati interueniens post sic et ante. Item satisfat interueniens post sicut ante vt hic. et ff. de confor. eiusdem l. l. ij. Item si cut damnatur interueniens ante sic post: vt. ff. eo. licet. §. penulti. et l. qui proprio. in principio. licet. ff. dixerit si postea interueniat quod do minus non procurator debeat damnari per legem. j. de senten. et interlocu. l. j. Item in defensione: quia debet ipse damnari: vt. ff. eo. l. minor. §. j. et l. plaucius. et ff. de nego. gest. liberto. in fine. et s. eo. exigendi. et hoc si verba pdenationis potest referri ad personam procuratoris vel defensoris. Quandoque enim non possunt: vt in criminali quando procurator admittitur: vt j. de iniuriis. l. finali. et in causa matrimoniali ubi admittitur procurator. Item sicut euittur infamia si interueniat ante: sic et si post: vt ff. de infam. l. seruus. Sed ff. dicit tunc demum dominus non infamari si a principio inuenit procurator: vt. ff. de infam. furti. §. si quis. sed subaudi ubi maxime. Porro differunt in quibusdam: quia ordinatus ante litem contestatam ordinat procuratorem. secus si def. post. secundum Jo. sed forte idem possit dici vtroque. secundum Alexo. argu. d. l. j. de confor. eiusdem l. l. ij.

Maritus potest agere pro vxore etiam sine mandato: dummodo caueat de rato in quacunque causam vxoris: nisi habeat ab ea mandatum de agendo in quadam causa: quia tunc in alijs censetur prohibitus agere: ad eo quod in eis agere non poterit: etiam si caueret de rato. hoc dicit secundum intellectum glo. Alexan.

Impator Costan. ad concilium prouincie africe. l. xxj.

Maritus citra mandatum in rebus vxoris cum solenni satisfactione et alia obseruatione intercedendum habeat liberam facultatem ne femine persequende litem obtentu in contumeliam matronalis pudoris irreuerenter irruant: ne conuentibus virorum vel iudicibus interesse cogantur: si autem mandatum susceperit: sed maritus sit: id solum exequi debet. quod procuratio emissa prescripserit.

Procurator per litem contestationem efficitur dominus litem: nec potest sine causa remoueri. h. d. Bal. vel sic. Lite cum procuratore contestata dominus non potest sine causa litem in se transferre. h. d. Salyce.

Idem ad Bassium. prefec. vj.

Lex. xxj.

Procuratoribus institutis et post contestatam litem dominus effectus ubi qui mandauerat non habeant facultatem negocia persequendi nisi si capitales inimicitie. vel morbus vel alia necessaria causa intercesserit

quis. An autem procurator datus ad audiendam sententiam debeat damnari: et non puto: quod non defendit: vt. ff. de nego. gest. liberto. §. fina.

Maritus. solenni. quare citra mandatum potest in omnibus defendere agendo mandato aut habito super vno in alijs non: quod in primo non preiudicat mulier: in secundo sic. Accur.

Satisfatione. s. de rato.

Obseruatione. s. de defendendo. nam has duas prestat procurator actoris: vt. ff. eo. l. seruum. §. ait pretor. Sed in in marito videtur contra vt non satisfat de rato: vt. j. de pac. con. l. si. Sol. ubi in parafrenalibus. vel dotalibus: hic in alijs rebus mulieris. Accur.

Intercedendi. i. interueniendi in rebus vxoris et exercendi lites.

Cogantur. vt. j. de receptis arbi. l. sancimus. et j. de his qui veni. eta. impe. l. ij. §. j.

Prescripserit. i. ante oculos scripserit: vel etiam sine scriptura dixerit. Et sic nota seruandos fines mandati: vt et ff. de iur. iuran. si itaque. et ff. de pactis. sed et si tantum. et s. de transactio. l. transacciones. et s. eo. si procurator. et ff. de arbi. non distinguemus. §. de officio. et in situ. manda. §. si is qui. Sed argu. contra. ff. eo. ad rem mo. et l. ad legatum. Item nota quod in vno permittitur in alijs prohibetur. sic et ff. de fundo in struc. l. questum. et l. cum de lanionis. §. cui fundum. et de vsur. l. ij. §. cum pollidius. et j. de pactis conuen. l. finali. et ff. de vulga. substi. si ita quis. et j. de predi. curi. l. fina. ubi. vt ex hoc et. libro. x. et ff. de auro et arg. lega. l. j. et ff. de iudi. cum pretor. in prin. et d. mi. l. et si sine et l. sed quod pape. §. arg. §. ff. de fun. in struc. questum. §. si. Item no. maritum esse de personis que sine mandato admittuntur: sunt et alie multe: vt dicitur xi. ff. eo. sed et be. in prin.

Procuratoribus institutis. contestata litem. ante vno et sine cause cognitione potest: vt. ff. eo. l. ante litem contestata. et j. man. si pater.

Effectus. hoc expone. vt. j. l. pxi.

Persequendi. et sic persequens a procuratore eos remouere.

Necessaria. que multe sunt: vt. ff. eo. filius. §. si. et l. sequere. vsq. ad. l. sed etiam et l. post litem. vsq. ad. l. que oia. §. j.

Intercesserit. s. inter procuratorem et dominum litem. tunc enim inuitis bis transferri

Procurator actoris an teneat satisfat dare de defendendo.

Procurator an possit procuratorem substituere.

Procurator actoris duas prestat cautiones.

Mandati fines si seruandi diligenter.

transferris potest.
a Tunc em. s. qm sunt inimici capitales vel alia iusta causa.
b Etiam. q. d. no solum pcuratoribus volentibus transferri in do...

Q. Alla. om. litis. i. instantie. z sic no. q. p. p. testationem fit dñs:
vt bic. z. s. l. pxi. z. ff. d.
appel. lab. executor. s.
fi. de excep. do. si pcura...

Conditores. vt. ff.
eo. in. cause. in. fi. z. s. e.
l. neg. in. fi. z. l. qd. gs.
I. ex. natura. di...

Habeat. z. sic. cogatur. mandatu. ostendere:
vel. de. rato. satisficere: vt.
s. eo. l. j.
I. Inueniat. qd. asse...

I. Inueniat. qd. asse-
rendo. p. mittit. aduerfa-
rio. pbare. qncunq. ve...

I. Inueniat. qd. asse-
rendo. p. mittit. aduerfa-
rio. pbare. qncunq. ve...

I. Inueniat. qd. asse-
rendo. p. mittit. aduerfa-
rio. pbare. qncunq. ve...

I. Inueniat. qd. asse-
rendo. p. mittit. aduerfa-
rio. pbare. qncunq. ve...

I. Inueniat. qd. asse-
rendo. p. mittit. aduerfa-
rio. pbare. qncunq. ve...

tunc enim etiam inuitis his trans-
ferri potest.

Mandatum pcuratoris effecti dñi li-
tis non reuocatur absentia vel morte ma-
dantis: et loco suo aliu potest instituire.

Imperator Julianus. a. Secdo
prefec. pretorio Lex. xxij.

Q. Alla dubitatio est post cas-
in iudicio agitata: vtpote
dñm litis pcuratorē effectū etiam
post excessum eius q agendā vt de
fendendā litē mandauerat posse in
choatam causam iurgiu qz finire.

Quippe cum z pcuratorē pos-
se eū instituire veteris iuris volue-
runt cōditores.

Exceptio falsi procuratoris reddit iu-
diciu retro nullum ideo pot qncunq op-
poni. Alexander.

Imperato. Gratianus: Gal. z
Theodo. aaa. ad Sacranum pre-
fec. preto. Lex. xxij.

I. Inueniat. qd. asse-
rendo. p. mittit. aduerfa-
rio. pbare. qncunq. ve...

Personae hic enumerate non possunt
per se litigare sed per procuratorem z si
cōtra fecerint snia pro eis lata nō habet
effectum: z iudex qui eas admisit penam
hic statutam patitur. z hoc hodie restric-
tum est vsq ad personas illustres indu-
siue. h. d. cū auten. hic posita. Alexan.

Impera. Valē. z Theo. z Archa.
Titiano p. fec. pto. Lex. xxv.

Quicunqz pretoriane vel v-
bane pfecture sublimē fasti-
gium vel magisteriu militare vel
cōsistoriane comitue insignia me-
ruerit dignitatē vel pōsulare ius
dixerit: aut vicarij fuerit admini-
stratione sufful: siquidē ab eo vel
infertur iurgiu: vel referē pcura-

Proconsulare. qz sit proconsul.

Dixerit. als dixit.

Vicarij. s. qz sit vicarius principis.

Iurgiu. civile. nam criminale nō instituit p pcuratorem: vt. j. de
accu. l. tunc cōuenit. z. ff. de publi. iudi. l. pe. s. j. z in aut. vt ab illustri-

tozis personam in negocij sui iura
substituatur. Qd si quis sanctionis
huius statuta transgressus iudicijs
sefe iurgaturus igesserit: careat ei-
litis sorte: cuius non p pcuratores
expectauit euentum: iudex nibilo-
minus qui contrafecerit nouerit a
se viginti libras auri ab officio quo
qz suo tantumdem ponderis exi-
gendum.

I. Mautes. vt ab illu-
stribus. s.
j. colla. v. Consti. xvij.

Hoc ius stabit vsqz ad illu-
stres solos: ceteri em com-
mune ius amplectuntur.

Litator in causis pecuniarijs pot per p-
curatorem cōpareat: hoc in citatorio
nō p̄neatur nisi fuerit citatus vt psona
liter cōpareat: qd facere potest iudex iu-
sta ex causa non aliter. hoc dicit Alexā.

Impera. Arch. z Hono. z Theo.
Antemio p. fec. preto. Lex. xxvj.

I. Inueniat. qd. asse-
rendo. p. mittit. aduerfa-
rio. pbare. qncunq. ve...

Ne liceat potentioribus patro-
ciniu litigantibus prestare: vel actio-
nes in se transferre.

Recipiens patrociniu potentioris ad
terrore aduersarij debet puniri i iactura
cause et patrociniu p̄tans venit punien-
dus arbitrio rectoris puicie qui in p̄dic-
tis est iudex etiā potetiores magistrat-
quis tales iurisdicōi rectoris puicie re-
gulariter. non subessent. h. d. Alexan.

Impera. Diocle. z Max. Ari-
sto. salutem. Titu. xij. Lex. j.

I. Inueniat. qd. asse-
rendo. p. mittit. aduerfa-
rio. pbare. qncunq. ve...

Fortē. pot. quilibet z p se litigare si vult: nisi z c.

Iustiores. l. pcuratores: vt. s. pri. l. z sic respicit qd dixit. s. si tñ ita
maluerit: qz ibi inuit q possit p se si vult: z ad illud ponit h exceptio: ni
si z c. vt dic ipsos dños litis qm nō pnt p pcuratores agere qd qnz ene-
nit: vt. ff. e. l. j. in pn. z. j. de his q ve. eta. ipe. l. ij. vel tertio: qz dñs meli-
scit vitatē qz pcurator: vt est vior z legalior psona dñi: z nō ita rixosa.

Nonnunqz. z aliqui ob causas aliquas iustior est vnus q̄ alius: vt
ad causas ad quas vocant erit vnus iustior q̄ alius.

Lehemetiores. i. expeditiores. nam nō est sic rixosus.

Maximi iudicis. maximuz vocat quēcumqz audientē cam. respe-
ctu em partium saltem est magnus.

Ne liceat potentioribus z c. Dixit de licita pcuracione z ei-
occasione sequit hic z sequētibz titulis de illicita. Nam oia mala exē-

I. Inueniat. qd. asse-
rendo. p. mittit. aduerfa-
rio. pbare. qncunq. ve...

I. Inueniat. qd. asse-
rendo. p. mittit. aduerfa-
rio. pbare. qncunq. ve...

Exceptō
nes qdaz
dilatōrie
post litēz
cōtestatā
opponi
possunt

Procu-
ratori fal-
so soluti-
an repēti
possit.

Procu-
ratorio
noie non
nō semp
lz agere

Salusti-
o.

Liber Secundus.

Afficerent. an ipso iure quidam sic. Tu dic p niam nam dicit af
ficerentur et no sunt affecti: vt. j. l. pri. Jtez q: hic comittit statim duo
f. vindictam et cognitione huius pene. l. iacture debite si appareat id co
missum: et hic implorate debitor et querela exponente. Accur.

Potentiorum. no loquitur de quolibet potentioris sed de eo qui
rone officij est potetior:

et qui minacem pot fer
uorem ostenderet: vt. j.
qd me. cau. si p impres
sione. et si quacuqz pre.
po. l. j. et. j. si rectores p
tuncie. vel ad eu p. l. j. et
patet h. et. j. e. l. s. si. vbi
dicit ne iudicet et. et
sic differet hic ti. ab eo. d
alie. iudi. muta. cau. fa.
q: ibi de potente alia ro
ne tractat: vt. ff. de alie.
iud. l. iij. et. ff. si ex noxa.
cau. l. j. s. si desinat. op/
ponitur. s. de aduo. di/
uer. iud. l. iij. s. ibi in mi
nori: hic in maiori offi/
ciali.

Aduocassent. vide
tur ergo qd ex hoc solo
q paciscunt de patroci
nio: lz fuerit pstitus pu
niantur. Vel forte de
equitate tunc non pu
niantur: vt. ff. de in ius
voca. l. qvis.

Doposito. i. pro
cul posito. Vel dic eco
tra. i. anteposito. f. de a/
missione cause.

Aparte. i. equaliter
vel. i. suo ordine.

Opibus. i. suffra
gus. et qd dicit domoz
i. illis d domibus: vt. ff.
si certum peta. lecta. in
principio.

Quem. scz diuim
claudium.

Diuus sanctionis
qua phibentur poten
tes patrocinari.

Custodes. quo ad amissionem cause: sed iudices quo ad penas im
ponendam potenti.

Fecerit. diuus claudius.

In actores. i. aduocatos quos vocat actores: qz cam agunt. Sed
j. j. de suffra. l. j. sed no pot assumi in terrorem: vt hic. pot tn ad ius co
seruandum: vel ibi no erat potentior.

In subsidia. i. auxilia.

Asurpatos. i. male questos.

Redemptos. f. precio.

Seuera. i. capitali. fm. B. et dicitur seuera in faciendo: vt verius
fm Bzo. pro motu iudicis.

Quare cu interfit. qz diuus claudius et c. et est locus ab auctoritate.

Tenuioz. fauet debilibus: vt hic. et. j. quando impa. inter pu. et vi.
l. j. et in aut. de man. prin. s. si tibi.

Litigatores. hoc ipm queretes. coquerit em reus de tali pcuratore

Adetuas. loquitur presidii.

Preindices. p iudicat em. nam als clarissimi et illustres no coue
niant sub pside: vt. j. vbi se. vel cla. l. iij. que incipit quoties. et. s. d offi.
rec. prin. l. s. s. rone delicti hoc fit: vt. j. vbi se. vel cla. l. j. et est optimu
sile in aut. de man. prin. s. patrocinia.

Specialiter. et ideo aliq delegare no pot: vt. ff. de offi. eius cui man.
est iuris. l. j. in prin. nec ob. j. de iudi. a iudice. in fine. Nam hic datur iu
risdictio ab ipsa constitutione: vel a principe p constitutionem vt ordi
narius sit illius cause specialiter: et ideo delegare no potest: vt. ff. de of
fi. eius cui man. est iuris. l. j. ibi autem vt delegatus simpliciter. Et qz
de cessione actionis hic titu. dicit in rubrica et in. l. si. ideo distingue: qz
aut fit in vltima voluntate: aut inter viuos. primo casu valet: vt. ff. de
lega. iij. l. nomen. et de libe. leg. legau. vbi erat iam in iudicium dedu
cta: quo casu agit heres. et quod consequitur legatario prestat: vt. j. de
litig. quicunqz. et in auten. ibi posita nunc si heres. secundo si quidem
potentiori ratione officij admittitur: vt. j. l. proxi. et. j. qui dare tu. pos.
aut. minoris. si alia ratione: tuc habet locum titulus de alie. iudi. Si no

Illustres
sub presi
de no co
ueniunt.

Actiois
cessio an
cessat.

potentiori si est in iudicium deducta nulla est cessio: nisi in casibus. no
tamen admittitur actio: lz fiat cessio de ea litigiosa. vt. j. de litigi. l. ij. et
fi. in fine. Si autem est indubitata idest in iudicium no deducta. si con
stat veram cessionem valet vt per totum titulum de here. vel acti. ven
di. si autem constat eam simulatam nulla est: vt. j. plus vale. quod agi
per totum. Si dubita
tur an sit simulata vel
non. ex tribus presumi
tur simulata. s. qz p par
te sit vendita: et pro par
te donata. Jtez qz in mi
nori precio vendita.
Jtem qz titulus cessionis
non sit in instrumē
to cessionis quod ee de
bet: vt. j. mandati. l. per
diferfas. et. l. si.

ne titulos predijs affigunt vel eoz nomina in lite pretendunt.

Qui titulos seu insignia potetioz pre
dijis suis affigunt vel eoz nomina in lite
pretendunt suo iure priuatur et in metallu
damnatur: et potentior si consenserit infa
mas. h. d. in effectu Bal. Sal. et Alex.

Imperato. Archadius et Do
nozius. aa. Anestale.

Tim. xv. Lex vnica.

Nimaduertimus plurimos in iustas
rum desperatione
causaruz potentiu
titulos et clarissime
pzinlegia dignita
tis: his a quibus in ius vocant op
ponere. **A**r ne in fraudem legu
aduersariozuz terroze his nomi
nibus abutatur et titulis qui huius
modi dolo scientes coniuerint: af
ficiendi sunt publice sentetie nota.
Quod si nullu in hac parte con
sensum prebuerint vt libelli aut ri
tuli eorum nominibus edibus affi
gantur alienis: eatenus in eos qui
fecerint vindicet: vt affecti plubo
perpetuis metalloz supplicijs de
putentur. **Q**uisquis igit lite pul
satus (cum ipse et rei sit possessor et
iuris et titulu illate solenniter pul
sationis exceperit) contradictozijs
libellis aut titulis alterius nomen
crediderit ingerendu. et eius posses
sionis aut cause qua sub hac frau

Sciuscunqz a
ctiones. aliud si
res: quia tunc non ad
mittitur: vt. ff. de alie. iu
di. l. penultima. Vel
aliter solue vt ibi. Vel
hic de potente ratione
officij. ibi alia rone.

Delate. ab eo cui
copetebat: et dic delate
p cessionem.

Factura. idest amif
sione.

Credentium. i. cre
ditorum qui cedunt et
quibus ceditur.

Actionum. quid
si minor fuerit sibi per
restitutionem in inte
grum no subuenitur p
l. si aduer. delic. l. j. ta
me si ius ignorauit qd
licet ei potest.

Redimunt. gratia
vel precio: vt. s. l. pro
xima. et nota qz bec lex
respicit vltimam parte
rubrice.

De his qui poten tiorum noie titulos et c.

Superiori titulo prohibuit actores aduocare potentis patrocinium:
nunc e contra in reo prohibet.

Nimaduertimus plurimos. f. reos conuentos.
In iustarum. qz credebat se habere lites iniustas.
Titulos. idest subscriptionem quandam qz bec domus
sit cuiusdam potentissimi: vel qz nomine potentissimi possi
fidet: vt per hoc sub certis iudicibus conueniatur: vt. j. vbi se. vel cla.
l. ij. Vel minores det sportulas: vt. j. de fruc. et lit. expen. l. si. vel con
ueniatur in scriptis: vt. j. de dignitatibus. quotiens. libro. xij. Vel dic
vt terreat: et nunc incipit soluere terrorem.

At. pro sed.

Qui. f. potentes.

Coniuerint. i. consenserint.

Nota. i. sunt infames. vt. j. in fi. l. et etiam de crimine stellionatus
possunt accusari cu titulus criminis deficiat: vt. ff. de cri. stel. l. iij.

Preuerint. f. potentes. refert enim quo ad potentes vtrum co
senserint vel non quo ad eos qui scripserint vtrum consenserint poten
tes vel non.

Inominibus. adiectis.

Affecti. ppetuis metalloz supplicijs deputentur.

Plumbo. quod deferunt ad metalla.

Cum. ipse interpositio est vsqz ibi. contradictozijs.

Et rei. f. corporalis p qua conuenitur in rem.

Et iuris. f. incorpalis. vt seruitutis vel actionis psonalis qua co
uenitur p re corpali: que lz improprie possideri dicunt a debitore: vt
ff. d peti. here. l. naturaliter. et. l. etia. s. pe. Vel dic iuris. f. empbiteotici
Vel dic p eode poni rei. f. iuris. i. rei iuste possesse: vt. j. statum dicit.
Vel e contra: ita vt iure conueniri possit.

Titulum. i. actionem qua pulsabatur.

Exceperit. i. exceptione repulerit: sed hoc nihil est. Sed dic ecce
perit. i. resusciperit libellum recipiendo.

Et eius possessionis. cum in rem agitur.

Aut cause. cum agitur personali actione.

Retinere.

Retinere. quando in rem.
Euitare. cum agitur in personam.
Mulctetur. sed cui dabitur hec mulcta. quida fisco s; puto aduer-
 sario: vt. s. titu. j. l. finali.
Actionis. i. defensionis.
Eos. s. potentes.
Oportebit. vt. s. e. l. ij.

Ut nemo puar. r. c.
 Supiori titu. dixit qn di-
 cebat q sua erat aliena
 nunc qn sua v' alienaz
 dicit suam.

Regie. i. ad
 maiestate re-
 giam ptinet.

Legant. i. designat
 Deputandū. als i-
 putandū. v' em ipse vel
 le ea publico iuri depu-
 tari cuz ipse inscribat ei
 suū nomē cū ppriuz sit
 regie maiestatis sua pū
 monia tali gaudere in-
 scriptione: vt h. r. j. de
 bo. va. l. iij. lib. r. r. c. sile
 ad legē istaz. ff. de repu.
 l. h. in fine.

Domicum. i. nomen
 dñi impatoris: v' i. eius
 cuius est dom' v' pos-
 sessio. r. hoc cū dñs pos-
 sessiois inscribit. Si aut
 aliene possessioni qz in-
 scribat nō p'scaat posses-
 sio illa: s; oia bona iscri-
 bentis: vt in auf. d. mā.
 prin. s. h. Accur.

Prescribit. i. in p-
 indicium scribit v' an-
 te oculos scribitur.

Quis vela.
 forte vexilla.

Uel titulu. i. cbar
 tulam scriptam.

Altimo. p. leui de
 licto imponit h magna
 pena: vt. j. de li. r. coruz
 li. l. ij. Itē est h ar. s. s. d
 epif. r. cle. presbyteri.

Proscribenduz. i.
 dānandū in cōfiscatiōe
 bonozum: vel idest bo-
 na p'scribenda.

Libertate. hodie
 nemo bene nat' r. c. vt i
 auf. de nupf. s. si vero.
 col. iij. vñ in liberto q
 nō est bene nat' ab ini-
 tio hec lex possit habe-
 re locū. Item no. h pe-
 nam deportationis adi-
 mere alicui libertatem:
 qd est spāle. als sec'. vt
 in p'rio: vt isti. d. cap. vi.
 s. minor. sic. j. de cap. r
 postli. reuer. l. h. r. dic
 deportant. s. in metallū
 r sic nō loquit d depor-
 tatione: s; de dānatione
 in metallum. Accur.

Oportet. qui tñ ha-
 bent merū imperiū cuz
 deportatio sit de impio
 vt. ff. de offi. p'si. l. illici-
 tas. s. qui vniuersas.

Calunie. i. non po-
 terit dici calūniator.

Accusatione. Item non poterit accusari. Et no. in fi. huius titu.
 de offi. iudi. circa libellum. vt. ff. de assel. l. ij.

de aut retinere aut euitare tētaue-
 rit amissione mulctet. nec repetēde
 actionis (etiā si ei pbabilis negocij
 merita suffragant) habeat faculta-
 tē. **E**os sane qui se spōte alienis
 libus inseri patiunt: cuz his neqz
 possessio neqz pprietas cōpetat: ve-
 luti fame sue pdigos: r calumniar
 redemptozes notari oportebit.

Ut nemo priuatus titulos pre-
 ays suis vel alienis imponat: v' ve-
 la regia suspendat.

Qui titulu p'ncipis rei sue imponit
 illuz perdit: r iuris publici illā facit. hoc
 dicit Bal. Salyce. r alexander.

Imp. Honorio r Theodosius
 aa. Fla. p'refe. p're. **T**itu. xvij. **L**ex. j.

Regie maiestatis est
 vt nfe tantū domus
 r patrimonia titulo
 rū inscriptione legā-
 tur. **O**mnes igitur
 intelligant publico iuri esse de-
 putandum id cui nomen domini-
 cum p'scribitur.

Imponens titulu vel vela regia reb'
 ab alio iuste vel iniuste possessis si plebei'
 est vltimo supplicio punitur. si autē nobi-
 lis deportatur: s; etiā vnicuiqz ista frange-
 re r tollere de quo non poterit accusari: r
 iudex recipiens accusationem punitur pe-
 na hic statuta. h. d. Saly. r Alexander.

Imp. Theode. r Valen. aa. ad
 Florentium p're. p're. **L**ex. ij.

Quis vela regia suspēde-
 re vel titulu audeat sine p-
 ceptiōe iudicis cōpetētis alienis re-
 bus iponere: quas quocūqz modo
 qualiscūqz p'sona possideat licz non
 dñs s; iniustus possessor vel temera-
 ri' inuasor q possidet docef. **E**ū
 autē q hoc facere ausus fuerit si ple-
 beius ē: vltio' subdi supplicio si cla-
 rissimus: vel curialis: vel miles: v'
 clericus p'scribēdū deportandūqz
 nō solū ciuitate romana: s; et liber-
 tate' priuari cēsemus. **E**xecuto-
 resqz hui' legis oēs iudices eē opoz-
 ter' **D**eponēdi autē vel frāgēdi
 titulos et cōscidēdi vela nō solū eis
 ad quoz p'indiciū tale aliqd p'ra-
 fas cōtraqz leges cōmittit s; oibus
 tā liberis q seruis sine metu calum-
 nie vel accusatiōe criminis licētiaz
 ministram'. **D**ecernentes iudi-
 ces eozūqz officia tricenis libris au-
 ri mulctari si talē accusationem vel
 admittāt v' depositā scribi p'cedāt.

Ut nemi liceat sine iudicis au-
 ctozitate signa imprimere rebus
 quas alius detinet.

Ut nemi liceat. Supior titulus dixit de vexillis r titulis hic ge-
 neraliter de signis. Item. s. nō licebat ante litē cōtestatam. hic nō licet
 etiam post litem cōtestatam r ideo si quis signa imponit post litem
 cōtestatam nō patitur penam. superioris tituli. sed iudex eum punit
 pro motu suo. Accur.

Insignia iposita rei mee sine iudicis
 auctoritate licet mihi propria auctozita-
 te remouere. h. d. Sa. vel. sic Lite penden-
 te nemo potest imponere signum suuz rei
 quam petit. h. d. cuz. l. sequen. alexander.

Imperator. Probus. a. Octa-
 uiano. **T**itu. xvij. **L**ex. j.

Rescriptum est
 ante sentētiaz signa
 rebus quas aliquis
 tenebat impm non
 oportere. **E**t iō

ea rebus aut fructibus apud te cō-
 constitutis illicite imposita pote-
 ris ipse licite detrabere: vt amo-
 tis his causa que ex officio tibi in-
 fertur terminetur.

Imperato. Diocletia. r Adaxi.
 aa. r. cc. Gragasio. **L**ex. ij.

Rebus quas alius detinet im-
 primere signa nemini licere
 etiam si suas vel obligatas sibi eas
 esse aliquis affirmet.

Ut fiscus vel republica pro-
 rationem alicui patrocini causa in
 lite prestent.

Sub p'textu pecunie fisco debite non
 debet fiscus patrociniū prestare. Bar.
 autē alii istā legē intelligit r summat eam
 sic. Actio litigiosa: v' dubia nō pōt in solu-
 tū fisco dari spōte recipiēt. h. d. alexan.

Imp. Bor. a. legitimis r alijs.
Titu. xvij. **L**ex. j.

Republice iuribus
 adiunari te sub ob-
 tētū quātitatis quā
 eidē r republice de-
 bes cōtra iuris ra-
 tionē desideras.

Republica non debet pacisci de quo
 talitis. h. d. vel sic. actionem litigiosam
 vel dubiaz ex causa donationis republi-
 ca suscipere non potest. h. d. alexan.

Idem. a. Terulio. **L**ex. ij.

Quam allegas partē reruz vel
 actionū dimidiam fisco quo
 magis ei iurib' p'tegaris velle te
 donari hmoi litium donationē ad-
 mitti tēpoz meoz disciplina nō pa-
 tit: vñ ius tuū si qd tibi cōpetit citra
 inuidiā fisci mei tueri solēnit' cura.

Imp. Diocle. r Adaxi. aa. r
 cc. Amphioni. **L**ex. iij.

Horret a seculo nō sub p-
 textu debiti' procuracionem
 cōtra priuatos si fscuz prestare.

Republica non debet debitorē suū
 priuare contra aliam p'textu debiti sui
 hoc dicit. Salyce.

Idem. aa. r. cc. Achil. **L**ex. iij.

Ad fraudē creditoribus fa-
 ciendā inuidiam fiscalē con-
 tra seculi nostri tranquillitatem im-
 plozari non decet. **R**edde itaqz

vt. ff. de edil. edic. cum autem. s. excipitur vel pprie pone.
 n. **I**nuidiam. i. patrociniū fisci quod inuidiam generaret.

Rep. ea. s. si
 gna que ap-
 pellant bo-
 nonie glifa.

Imposita. i. ab a-
 ctore.

Detrabere. etiā au-
 ctozitate tua. vt arg. ff.
 qd vi aut clā. si vuc. s.
 si ad ianuaz. r. s. ti. j. an
 si. arg. s. s. de iudeis. l.
 j. nullus.

Rebus. ali'. pu-
 ta titius.

Memini. s. seio.

Suas. i. seij.

Aliquis. s. alius a
 possidēte. s; his qz ipse
 tenet: sint sue v' aliene
 pōt ponere signa. Sed
 nō vexillis: vel vela: vt
 vt. s. ti. j. l. j. r. ij.

Affirmet. nō est ta-
 men verum.

Ut fiscus. i. p'cura-
 tor fisci.

Ut res publica r. c.
 Licet generalr pbibue-
 rit supra patrociniū
 potētis: nunc tñ spālī
 pbibet fiscum vel repu-
 blicam. i. fscuz siue rei
 publice. i. fisci p'curato-
 rem. Accur.

Republice.
 hic cōfiteba-
 tur se debe-
 re suo credi-
 toz: sed a fisco p' ius se
 inuari p' priuatū postu-
 labat: s; in vltima. l. hu-
 ius tu. nō cōfitebat se de-
 bere. vel dic p' debito-
 res exceptione tutos se
 inuari petebat: in vlti-
 ma p' creditores. Ac.

Quam allegas. i.
 audiam. i. blas-
 mum. Idē in quolibet
 aduocato: vt hmoi pa-
 ctum facere non possit:
 vt. s. de postu. si quis.

Horret. debiti
 qd fiscus tibi d'z
 qd volebas fisco remit-
 tere si tibi patrociniū
 exhiberet. vel pone: vt
 s. l. j.

Priuos. debito-
 res illi' q volebat fscuz
 suū eē p'curatozē v' ad-
 uocatu. Itē supior. l. lo-
 quit i' creditorib' nihil
 fisco debētibus: be autē
 due d' debitorib' loquū-
 tur tam fisci q priuati:
 r prima silr. vel hāc ex-
 pone vt prius. Accur
 suus.

Fiscum. scilicet de-
 bitorem.

Ad fraudem. i.
 ad dānum:

Quater si
 lū succes-
 sionem p-
 dit si tuto
 rez suspe-
 ctum re-
 moueri nō
 facit.

Possessi-
 onē aliene
 inscribēs
 nō facit il-
 lam con-
 fiscari.

Liber Secundus.

De negocijs gestis. Dixit de negocijs gestis ex mandato: nunc quando sine mandato.

Cum tutores, suspectos faceres, i. detegeres accusando eos de suspecto et pbando, sic ff. de acquire. re. do. adeo. §. cum quis. et hoc accusando coram pretore si est rome, vel si est

in puincia coram presi de q solus in puincia p tribunali cognoscit: vt ff. ad turpil. l. j. §. suspec. tu. in pn. Et nisi bec duo faciat q suspectu remo ueat et alteru petat: vt h dicit, repellit a filij suc cessione: vt. j. §. leg. ber. sciāt. imo nō repellitur lz nō accuset vt in pzo lz precise nō compellat vt accuset: vt. ff. qui pe. tu. l. si. §. si. accusare tñ pōt: vt insti. de suspec. tu. §. quotiens. et hic. Vel vius petere debet nō suspectum facere: vt ibi. Sed quō mulier ac cusat cum pbibitum sit mulieribus accusare: vt ff. de accu. l. qui accusa re. circa prin. Rñ. hoc est spāle: vt insti. de suspec. tu. §. consequens. Et est rō specialitatis: qz bec mulier vindica uit suorum iniuriā accu sando tutores de suspec to qd est pmissum: vt j. qui accu. nō pos. l. de crimine. et est alia rō: qz nemo puni sine accu sator: vt. ff. §. mu. et ho no. l. rescripto. §. pe. et ff. de suspec. tu. l. in. §. p terea. et sic patet qz accu satio de suspecto nō imi tatur alias accusatiōes.

Suspectos faceres iproprie. mater em non facit eos suspectos: sed mala administratio. Accursius.

Adunere pietatis. aliqñ vocat pietas vt inter patrē et filium. ff. de cu. fur. l. furiose matris. aliqñ obsequiū vt inter libertū et patronū: vt j. eo. officio. aliqñ religio: vt. ff. de iusti. et iure. veluti. qñqz officiū. et ge neraliter atqz pprie: vt. ff. de ser. expor. si seruus.

Adunere pietatis. i. officio illo qd est pietas que cā facit vt etiam si vtiliter gestū sit nihil possit petere: qz videt naturale debitum soluisse. J. sed nō est semp verum qz videat mater donare qcquid impedit: lz hoc ppendit ex qualitate et p̄tate impensarum: et ex facultatibus ma tris et filioz: vt. ff. de dona. inter vi. et vxo. l. vtrū. et de lib. agno. l. si qs a lib. §. si mater. et dixi. ff. eo. neseuuius. et dices. j. eo. alimenta.

Non admittit. i. nō inducit. vel dic. i. denegat: vt. ff. e. l. ex duobus §. si. et de condi. inde. cū bis. §. pe. et de religi. at si quis. §. bec actio. et fa mi. her. que pater. et j. eo. alimenta. j. respon. sed fallit in casu: vt. j. de nup. patrem.

Dossis. sed quid si est protestata se velle petere expensas. De hoc dic: vt. j. eo. alimenta.

Cum etiam. pbatur a minori.

Si quis. i. extraneus alius.

Domestica. q est minor q̄ paterna vel materna. Accur.

Nulla. neqz cōmuni: neqz speciali: neqz ciuili: neqz naturali: vt h et. ff. eo. is qui. et j. eo. quod in vxorem.

Contra necessitatis. vt qz tu gestor curator eras. Alzo. vt dic gerat volūtarius. Et qd dicit necessitatis. dic. i. vtilitatis eius cuius negocia gerunt. Nam si sit necessarium: vt qz res erat peritura etiā si nō sit locupletior: tenet: vt. ff. de solu. in pupillo. et de mino. verū §. item nō restituitur: que sunt contra.

Necessitatis. qua tenebatur ille qui negocium gessit: vel ille qui ne cesse habebat geri.

Locupletiores. quod tpe litis p̄tate inspicit: vt. ff. eo. litis. et est in pupillis hoc ius singulare. als sufficit vtiliter ceptum. Etiā si enen tus nō sit secutus bonus: vt. ff. e. sed an vltro. §. j. sunt et alij similes ca sus huic quos nō. ff. eo. si quis negocia.

Ex vtilitate. ne als deserent: vt insti. de ob. ex quasi p̄ctu. §. j. et ff. de mino. et si sine. §. idē faciunt. et ff. de admi. tu. cum plures. §. j.

Quod. i. quia.

Eiusdem pupilli.

Ostenderit. tunc em donasse videris: vt. ff. e. si pupilli. §. si. et ar. j. de ali. pu. pre. l. ij. in fi. et ff. de eo qz tuto. l. j. §. si. Item subaudi h vt nō amicitia patna ductus: vt. §. l. pri. in fine.

petendorz gratia duxisti fecisse te al legas si nō materia eiusdē se facef paratā pprijs ipendijs ostēderit.

Pro eo q quis soluit sponte et vtilit er pro alio competit actio negociorum dir ec ta lz si soluit ex necessitate p̄muniōis seu causatiua competit actio familie herciscū de vel cōmuni diuidūdo. h. d. fm magis communem intellectum. Alexan.

Videm. aa. et cc. Adriano. l. iij.

Sue p fratre coherede pecu niaz soluiti negocioz gesto rum actione experiri potes siue pi gnoris liberādi gratia debituz vni uersum soluere coact es actionez eandez habebis vt iudicio familie herciscūde si nō est inter vos reddi tum eam q̄tatem assequeris.

Mādatū tutoris nō ipedit actionē ne gocioz gestorū oriri inter gerētē et domi nū negociorū. h. d. Bal. et Sal. vel sic. Be rens negocia pupille mādato tutoris te netur pupille actione negociorū gestorū nō aut actione protutore. h. d. Alexan.

Videm. aa. Gracho. l. x. iij.

Si pupille negocia tutoris mādato suscepit: protore negocia nō videt gessisse: lz negocioz rum gestor actioe pupille tenebit.

Libertus obsequiū necessariuz p̄stās patrōi filijs lz actionez negociorū gestor rum. h. d. fm cōmune intellectum. Alex.

Vidē. aa. et cc. Trofino. l. x. v.

Officio nec min⁹ obsequio li berti funct⁹ negocioz gesto rum actionē p̄tra patroni filias pu pillas habere non potes.

cōi di. l. j. in fi. Tu dic eandē. l. cōi di. que datur ad idē qd negociorū ge storum. et est simplex relatio: sicut et ibi mulier saluauit que dānauit: vt j. de iniur. dñm. et sic ibidem in genere: nō in specie.

Nos. sed videt contra: qz petitio hereditatis quod est vniversa le iudiciū: sicut istud amplius q̄ semel nō potest intētari. So. hoc in dicitum familie her. yle est effectu istud nō: vnde aliud hic: et aliud ibi.

Redditum. nam amplius quā semel intentari nō potest: vt. ff. fa mi. hercisc. l. si filia. §. familia.

Assequeris. i. a fratre.

Si pupille. mandato. tuto: mandauit gerenda pupille nego cia et nō pupilla tutoris: lz hoc bec littera etiā tolerare pos set. Item quō ex mandato bec actio datur: vt insti. de ob. que ex quasi cōtrac. §. j. que est contra. Sol. hic pupilla nō mandauit: lz mandauit tutor. Accur.

Pro tutore. vna pars est sicut bonorum possessio.

Non videtur. vt ideo teneatur actione protutele qua ille tenetur qui credit se tutores: vt. ff. eo. qui pro tuto. nego. gesse. l. j. et per totum. Est em vnum nomen ptutor: sed hic non credebat: sed sciebat se non esse tutorem: nec gessit vt tutor.

Videt. sed qualiter desiderabat agere potius ptutele. Dic qz plus cosequeref. Vel qz tacite habet bona obligata: vt possit gestor ad vnū attendere: pcurator ad oia: vt. j. eo. tutori.

Dupille. si et eius cōtemplatione gessit fm Jo. vel forte etiā si nō ei cōtemplatiōe: vt. j. e. si mandatus. Jte ecōtra pupilla qei succellit in locū tutoris in eo qd locupletior est tenet: vt. ff. e. si pupilli. in pn. nō i pediente actione mandati que datur inter tutorē et gestorem.

Officio. officii dicit inter boiem et boiem: vt. ff. de ser. expor. si seruus. in fi. Obsequiū inter patronū et libertū: vt hic: et j. de obsequijs. in rubrica. et j. qui pe. tu. l. patroni. Pietas vō dicit iter pa trem et filiū: vt. §. eo. l. j. et ff. de cur. fur. l. furiose matris.

Functus. i. tu libertus.

Dupillas. aliud forte si adulte essent. nā notabiliter videt h pone re pupillas. lz dic idem in adulta nisi p̄testet: vt arg. ff. eo. neseuuius. Curatorem.

Relatio simplex: q̄ liter cognoſcit.

Actio ptutele cōtra quem datur.

Officiū obsequiū et pietas differunt

Mater i pendens p filio nō semper donat.

A ratorum, si officium iniunctum non artat gerentem, habet locum actionem negotiorum gestorum directam per ipsam gestione. Alexander.

F actum, ut hic, et in ista de cura, §. j.

L um, si curator est datum in testamento: sed non valebit.

H eredes, ut §. e. l. curatoris, nec etiam debet a modo postquam se immiscuit: vel gerere cepit de serere: nisi petito curatore: vel certioratis cognatis pupilli: ut ff. de adm. tu. l. tutores, §. curatores, et de eo q. p. tu. l. j. §. si. Quattuor modis dicitur negotium ad aliquid pertinere: ut q. impedit in rem tua. ff. e. si pupilli, §. videam. Ipso gestu quoniam solui creditoribus tuis: ut h. Cura et sollicitudine: ut ff. eo. si pupilli, ut in procuratore et curatore. Ratihabitione ut q. exegit de bitore meo et ego ratum habui: ut ff. eo. pupilli, in fi.

S ab eo, gessit, et male, sic q. i. xij. pene factus est debitor

A deas, non solus si omittas durat actio: sed et.

C oepetit, ut §. d. bo. auc. ind. pos. si vxor, et ad. l. falcidia, licet, et §. de rei ven. cum a matre, nisi hic copensandi gratia dimisit: ut §. de heredi. ac. si adulta, et §. de heredi. insti. si copensandi, et ff. de leg. ii. cum pater, §. ticio.

A duersus, cuius liter. i. curialif. ptozia em est hec actio: ut ff. eo. l. ait ptozor, in prin. Vel latius accipe ut etiam ptozias coprebendat: ut ff. de var. cog. l. j. §. j.

M ilitares, sic enunt. nam idem si qualibet causa vel sine causa.

T ardus, i. tarde: noduz em. xxx. anniela pserant: ut subicit.

H oc genus, i. huiusmodi, s. psonalium: ut §. de costi. pecu. l. ii. Vel genus, i. spes, s. negotiorum gestorum.

P rescriptione, s. decem, vel xx. an. durant em triginta annis.

E xcludi, i. tolli.

S pecuniam tua, i. tibi debita: ut ff. si cer. pe. si et me. Accur.

T uo, i. tuo nomine: als non posset haberi ratum: ut ff. de p. ca. si seruus, et ff. eo. si pupilli, §. sed si ego, ibi nam et si et c. si aut nec ma dasset ego creditor: nec rati haberet: debitor meus mihi remaneret obligatus: ut ff. eo. soluendo, et de noua, si stichum, §. si.

E xegit, nomine tuo.

L um, s. iulianum.

A ctionem, ut ff. eo. pomponius, in fi. Sed §. ff. de reg. iur. l. semp ubi dicit ratihabitione mandato coparari, ergo madati datur actio non negotiorum gestorum. So. hic ratum habet negotium ab absente factum ibi a presente s. m. Jo. Vel ibi fuit madatum ut gereret: non tamen susceptum postea dno indignato gessit procurator et dnr ratum habuit: unde datur madati ppter precedens madatum s. m. B. Alii dicunt ibi in fi. de iustione iudicio sisti: in qua sit speciale ubi et alia multa sunt specialia in iudicij: ut ff. si quis cau. et si post tres. Vel dic coparari mandata: sed non p omnia. Item unde nascit hec actio negotiorum gestorum. Rn. ex ratihabitione: non ex pristina actione, secus in actione p socio et tutele que ex veteri actio: vel quasi oriuntur finito demum officio: ut ff. d. tu tel. et ra. distra. si tutor in fi. sic et in contractu do ut des demum secuta

traditione oritur actio ex pristino pacto: ut §. de rerum pmu. ex placito. Et nota hic q. quattuor modis dicitur negotium alienum: ut dixi. ff. eo. si pupilli, idem aut. in fi. §.

S eruum, inutile. Quid aut si credit utile cum non erat. Rn. tenetur dnr s. m. quosda: ut ff. de bo. auc. iii. pos. ptozor, §. qd ait ptozor, s. j. ut dic §. s. m. gnil. ut ff. eo. s. j. an vltro, §. j. et alio in creditore misso in possessione: ut d. l. ptozor.

N egocium, quid si in ca. noxali, seruus defendit. Rn. idem q. hic habita distinctione huius. l. ff. eo. si seruus.

A limenta, pstiti sti. o mater.

Materna pietate, que ipedit repetitione: ut §. e. si paterno, et dic cum mater alit filium: aut pte viuente: et tunc non repetit a filio: ut §. e. l. ii. si fil. aut eo mortuo: et tunc infra triennium idem: ut §. de pa. po. nec filius, et h. etiam si fuerit ptestata q. has expensas aio repetendi non donandi fecit. Si autez postquam habeat tres annos: et tunc cum qd sit facti iudex deneget repetitione ex qualitate siue ex q. tate facultati matris et filioz et i. pensaz: et ex qualitate psonaz: ut hic et ff. de lib. ag. l. pe. Et idem in auia etiam mortuo pte. Si aut diuortio facto solutum sit matrimonium: tunc si culpa mulieris alant apd patre expensis matris, econtra idem, s. q. alantur apud matre expensis patris qn culpa viri factum fuit diuortium: ut in aut. ut liceat matri et auie, §. illd q. col. viij. et eade p oia die in auia et pauia: ut ff. e. l. nesen

Q uod mater expendit in alimentando filium ab eo non repetit: quia videtur expendisse pietate materna: non animo repetendi secus in eo quod expendit circa res filij, h. d. Saly. et Alexan.

I dem, a. Beremie. **Lex. xj.**

A limenta quidem q. filijs tuis prestitisti reddi tibi non iusta ratione postulas cum id exigente materna pietate feceris. **Lex. xj.**

S i quid autem in rebus eoz utiliter et pbabili more impediti si non et hoc materna liberalitate: sed recipiendi aio fecisse ostenderis id negotiorum gestorum actione consequi potes.

S i filius soluit debitum paternum uolente patre non repetit, si constat q. animo donandi soluerit als secus, quia videtur soluisse animo repetendi, h. d. s. m. magis comune intellectum, Alexan.

I dem, a. Theophilo. **Lex. xij.**

S i filius p. patre suo debitum soluerit: nullam actionem ob eam solutionem habet: siue in parte patris cum solueret fuit sine sui iuris constitutus: si donandi aio pecuniam dedit.

S i igitur pater tuus sui iuris constitutus p. patre suo negotium gerens: non precedente mandato debitum eius soluit: negotiorum gestorum actione agere cum patruis tuis potes.

E xpensa facta in curanda vxore non repetitur, secus in expensa funeris eiusdem quando dos apud maritum non remanet, h. d. Bal. Saly. et Alexander.

I dem, a. Aquilie. **Lex. xij.**

S i filius actionem p. patrem vel eius heredes.

L um solueret, non de castrensi peculio vel quasi: quia tunc repeteret etiam eo uiuo: ut ff. d. fidei. si dubitet, §. si. in eo em ut p. familias habet ut ff. ad macedo. l. ii. et §. de epi. et cle. sacro. Soluit ergo hic de pfectio. An de p. p. bursa tibi soluisse videt. Quid aut de aduentitio. Dicunt quidam q. repetit mortuo patre p actionem famil. ber. non eo uiuo: ut arg. §. de bo. que lib. cum oportet. in prin. et §. eo. siue p. patre, Jo. §. q. p. sumitur donare patri p. hanc legem.

S i donandi animo, si. i. quia, et ideo bene infert si igitur et c. Vel dic q. conditionaliter ponitur si.

S uo, qui est tibi auus.

B erens, non animo donandi.

L um patruis, als paternis coheredibus patris, h. enim actio heredibus et contra heredes competit: ut ff. eo. l. ii. §. hoc autem, et facit ff. fami. ber. heredes eius, Accur.

O fenderis, tu mater: q. fuisti ptestata: ut d. l. nesen. s. m. q. s. d. a. Vel dic veri eo ipso q. non monstrat p. ruz: ut §. q. mili. sup. seruus, et §. q. tel. fa. pos. l. ii. et §. in alimentis: ut ibi exigat ptestatio: et sic verbum onderis est actiuum, q. ipsa ondit et in hoc dicitur agere. Alii dicunt onderis esse pns passiuum: q. filius est q. hic ondit: et sic ponit passiuum q. tu ad matrem, et in hoc ipsa dicitur pati: qd non placet: q. sic p. seipsum pbaret, et facit §. de capti. et postli. reuer. capti. et ff. fami. ber. qui pater.

S i filius actionem p. patrem vel eius heredes.

L um solueret, non de castrensi peculio vel quasi: quia tunc repeteret etiam eo uiuo: ut ff. d. fidei. si dubitet, §. si. in eo em ut p. familias habet ut ff. ad macedo. l. ii. et §. de epi. et cle. sacro. Soluit ergo hic de pfectio. An de p. p. bursa tibi soluisse videt. Quid aut de aduentitio. Dicunt quidam q. repetit mortuo patre p actionem famil. ber. non eo uiuo: ut arg. §. de bo. que lib. cum oportet. in prin. et §. eo. siue p. patre, Jo. §. q. p. sumitur donare patri p. hanc legem.

S i donandi animo, si. i. quia, et ideo bene infert si igitur et c. Vel dic q. conditionaliter ponitur si.

S uo, qui est tibi auus.

B erens, non animo donandi.

L um patruis, als paternis coheredibus patris, h. enim actio heredibus et contra heredes competit: ut ff. eo. l. ii. §. hoc autem, et facit ff. fami. ber. heredes eius, Accur.

Negotium quattuor modis ad aliquid pertinere dicitur per

Quid an possit repetere alimentata filio facta.

Peculium est quadruplex.

Ratihabitione an comparetur madato. Actio p socio: et actio tutele q. oriuntur.

Libri Secundus.

Quod in vxorem a socero, i. a patre vxoris sue.
Expendere, i. expensam referre, vel id est imputare: vt. ff. eo. nefennius.

Eius, i. vxoris tue.

Recepturus, a patre mulieris.

Conuenis, funera

ria actione de dote: et est ipse vir tenet conferre si qd sibi de dote remanet: vt hic et ff. de relig. in eu. et l. seq. et l. in patrem. et l. seq. et ff. de iure do. cum in fundo. et rii. et ar. ff. de in re ver. l. filiusfamilias.

Mandatum, mariti, contemplatio ne tñ vxoris gesturus eras fm Jo. vt. ff. eo. si pupilli. et si quis ita simpliciter. ibi nam et c. sed nos et vt. ff. e. Leo. si cu. et si. et in. l. si pupilli. et audi maxime: vt no. ff. eo. l. iij. et si.

Tam tibi, i. gestori contraria.

Mulier, directa, sed non videt hic habere locum cum mandatum intercesserit: vt insti. de obli. que ex quasi contractu. et si. que est et. So. hic qd ad mulierem non intercessit mandatum. Item videtur dari in factis: vt. ff. man. l. si mandauero. et si curator. que est et. So. l. ubi in rem absentis nihil erat impensum. hic sic. Et ita est negocius mulieris re ipsa ibi rati habitatione. Hec lex indubitate intelligit ubi de mandato viri et con-

Additio

templatione vxoris gessit. Quid aut in alijs generibus negociorū vide h p Jo. fabri in suo breuiario ubi succincta ponit distinctionem.

Mandati, i. directa, si quid apud te ex gestione remansit: vt. ff. ma da. idemq. et si. idem labeo. Accur.

Contraria, i. mandati, sed mulier agit et maritum negociorum gestorum: vt. ff. eo. nam et seruius. et si.

Patrono, lex ista intelligit in prima parte qñ fecit impensas circa personas, in scda quando circa res.

Priuinias, i. filias vxoris tue.

Aliuisti, i. tu nutrix.

His, i. priuilegijs.

Magistris, vt doceret eas suere vt texere: qd est proprium mulierum.

Erogationis, i. eius expense.

Nulla, vt. ff. eo. hi qui amicitia.

Repetiturus, qd pbare debet fm quosdam ex ptestatione: vt alio modo. Tu dic qd ipse debet pbare te animo donandi fecisse: vt. ff. eo. nefennius. sed possit etiam distingui an in eius stabat seruitio vel no: vt ff. de dona. inter vi. et vxor: sed si vir. et si. Et no. hic qd cessat hec actio in multis causis. Primo ppter paternum affectum: vt hic: vt amicitiaz paternae: vt. ff. e. is q. et l. ex duobus. et si. vel ca pietatis: vt. s. e. l. j. et j. de nup. patre. Vel alimentorū rone a matre factorum: vt. s. e. l. alimenta. Vel affectiois domesticæ: vt. s. eo. qd in vxore. vel ca obsequij: vt. s. e. officio. vel prohibitionis facte a dño: vt. j. eo. l. fi. Accur.

Allimeto rum repetitio mul tis ex cau sis ces sat.

Negocium, soluiti, sine mandato.

Rogante, ex vna parte, vel no mandante: vel no rogante: alia competit et c. fm Barardum.

Gestorum, imo mandati: siue rogatio: siue mandatum interueniat: vt. ff. man. l. j. et l. si remuneradi. et si. que sunt et. So. redde hic singula singulis: vt quod dicit hic negociorū gestorum referat ad principiu l. qd vero mandati referatur ad id qd dicit mandante vel rogate. Alij dicunt qd hec rogamina no fuerunt tunc admissa: sed postea gessit: et sic negocius gesto dat. Tertij exponunt rogate, i. admonete: no aut volente se obligare ex eo mandato. sic. ff. eo. si serui mei. et si. manda. idemq. et si. si quis. sed in dubio statur significationi verborum: vt. ff. de lega. iij. non aliter. prima verior est.

Actoris, vt. actionu alie directe: alie etie. Prime dño. Secunde gestori dantur: vt insti. de ob. que ex quasi contractu. et si. ete alie directe: alie vtilis. Prime dantur ex verbis et mete legis. Secunde ex mete tñ. et fm hanc scdam diuisione dñs habet directam in duobus casibus pmi edicti. Item vtilis in tertio adiecto ab vlpiano: vt. ff. eo. l.

Actioes sunt i mltiplici dferentia.

ait pretor. in prim. et sed

si quid. Contra gestor

spontaneus habet directam

vt insti. de obli. que ex

quasi contract. et si. Et q

ex necessitate vtilis ha

bet cuq verba edicti de

ficiant. Verba em edi

cti que sunt. ff. e. l. iij. in

spontaneo gestore dicitur:

et sic patet q directa et

vtilis per nomen adq

ctorem referuntur: siue

dominus: siue gestor: a

gat: quia. s. dixit qui ac

cusat quis agat ppter

gestionem: nunc quali

ter quis teneatur: siue

fit dominus negotio

rum: siue gestorum. co

tra per adverbium tene

tur directo quandoq

aliquis: quandoq vtili

ter: vt ecce gestor spon

taneus directo qui ex

necessitate vtiliter. Sic

enim in rei vindicatio

ne dicitur possidens te

neri directo: at qui do

lo desit possidere vtili

ter. et in petitione he

reditatis possidens pro

herede vt possessore di

recto: qui titulo heredi

tatem sciens emit vtili

ter: vt. ff. de petitio. he

redita. l. nec vllam. et si

quis sciens. Contra

dominus tenetur dire

cto. i. quando sunt ge

Et sine qui sunt ptestade.

Ab vno.

A vno. comuni. si em non vt com vedidisset non posset habedo raturum hanc actione habere: vt. ff. eo. pupilli. §. item querit. in fi. §. 7. §. sed si ego. in fi. 7. ff. de preca. si seruus. nisi in subsidium: vt. j. de rei ven. l. si mater. 7. j. de rebus alie. no aliena. l. j. 7. ff. si cer. peta. l. si eum seruus. Sed hereditaria petitione pccium petet: vt. j. fami. ber. in fa milie. Et distingue de hac materia vt dices. d. l. in familie.

A tori. dñs ne gocior vole bat gestore: 7 de gestis: 7 de geredis: 7 de actio nibus no intetatis ad si multitudinē tutorum vl curatorū qui tenent de gestis 7 gerendis sibi te neri. Et hoc est thema 7 impator respodet.

Non babeat. qstuz ad negocia administra da qd hic timebat.

Qui. ille subaudi. Superioribus. s. tu tori 7 curatori.

Aecessitas. s. finita. Pmeris. s. publi ci. naz placuit 7c. vt in sti. de ex cu. tuto. 7 cu. in prin. Et q subicit ne cessitas. Dic q est neces sarius i subeudo: qz inui tus datur 7 inuito: nisi adulto extra iudiciū: vt ff. de tu. 7 cur. da. ab. l. necno. 7 insti. de cura. §. item inuiti. Item est necessarius: qz ex quo est tenet oia gerere. bec er go necessitas. s. cessans facit finē: vt qdiu. s. du ret officiu: 7 sic ex neces sitate tenet oia gerere. Simif aut tutela siue cu ra multis modis: vt in sti. quibus modis tu. fi. 7 de cu. fu. in prin. nisi qnqz: vt. j. vt cau. post pub. adfit tu. l. j.

Quic. s. spontaneo gestori.

Proprias volūtas. quam ab initio habuit. Nam si quasi oia gestu rus accessit de oibus te netur: vt. ff. eo. pōponi us. 7. l. seq. fm Jul. de cabriano. sed Jo. 7 vt l3 accesserit quasi oia gestur: no tñ teneat nisi de gestis: no aut de geren dis: vt. ff. eo. l. nam 7 seruus. §. si viuo. Dic ergo ppria voluntas facit finē vt q vult gerat: 7 q no vult gerere dimittat: l3 oia gestur accedat. nam sufficit vt hic. 7. ff. de admi. tu. l. tutores q. §. iij. 7. ff. de pecu. l. qui pprio. §. ei. 7. j. ne vxor. p mari. l. fi. Sed fm scdam expositionē est ar. §. ff. como. l. in comodato. §. sicut. So. hic in inchoadis: ibi in inchoatit

Quic. s. spontaneo gestori.

Proprias volūtas. quam ab initio habuit. Nam si quasi oia gestu rus accessit de oibus te netur: vt. ff. eo. pōponi us. 7. l. seq. fm Jul. de cabriano. sed Jo. 7 vt l3 accesserit quasi oia gestur: no tñ teneat nisi de gestis: no aut de geren dis: vt. ff. eo. l. nam 7 seruus. §. si viuo. Dic ergo ppria voluntas facit finē vt q vult gerat: 7 q no vult gerere dimittat: l3 oia gestur accedat. nam sufficit vt hic. 7. ff. de admi. tu. l. tutores q. §. iij. 7. ff. de pecu. l. qui pprio. §. ei. 7. j. ne vxor. p mari. l. fi. Sed fm scdam expositionē est ar. §. ff. como. l. in comodato. §. sicut. So. hic in inchoadis: ibi in inchoatit

Quic. s. spontaneo gestori.

Proprias volūtas. quam ab initio habuit. Nam si quasi oia gestu rus accessit de oibus te netur: vt. ff. eo. pōponi us. 7. l. seq. fm Jul. de cabriano. sed Jo. 7 vt l3 accesserit quasi oia gestur: no tñ teneat nisi de gestis: no aut de geren dis: vt. ff. eo. l. nam 7 seruus. §. si viuo. Dic ergo ppria voluntas facit finē vt q vult gerat: 7 q no vult gerere dimittat: l3 oia gestur accedat. nam sufficit vt hic. 7. ff. de admi. tu. l. tutores q. §. iij. 7. ff. de pecu. l. qui pprio. §. ei. 7. j. ne vxor. p mari. l. fi. Sed fm scdam expositionē est ar. §. ff. como. l. in comodato. §. sicut. So. hic in inchoadis: ibi in inchoatit

Quic. s. spontaneo gestori.

Proprias volūtas. quam ab initio habuit. Nam si quasi oia gestu rus accessit de oibus te netur: vt. ff. eo. pōponi us. 7. l. seq. fm Jul. de cabriano. sed Jo. 7 vt l3 accesserit quasi oia gestur: no tñ teneat nisi de gestis: no aut de geren dis: vt. ff. eo. l. nam 7 seruus. §. si viuo. Dic ergo ppria voluntas facit finē vt q vult gerat: 7 q no vult gerere dimittat: l3 oia gestur accedat. nam sufficit vt hic. 7. ff. de admi. tu. l. tutores q. §. iij. 7. ff. de pecu. l. qui pprio. §. ei. 7. j. ne vxor. p mari. l. fi. Sed fm scdam expositionē est ar. §. ff. como. l. in comodato. §. sicut. So. hic in inchoadis: ibi in inchoatit

Quic. s. spontaneo gestori.

Proprias volūtas. quam ab initio habuit. Nam si quasi oia gestu rus accessit de oibus te netur: vt. ff. eo. pōponi us. 7. l. seq. fm Jul. de cabriano. sed Jo. 7 vt l3 accesserit quasi oia gestur: no tñ teneat nisi de gestis: no aut de geren dis: vt. ff. eo. l. nam 7 seruus. §. si viuo. Dic ergo ppria voluntas facit finē vt q vult gerat: 7 q no vult gerere dimittat: l3 oia gestur accedat. nam sufficit vt hic. 7. ff. de admi. tu. l. tutores q. §. iij. 7. ff. de pecu. l. qui pprio. §. ei. 7. j. ne vxor. p mari. l. fi. Sed fm scdam expositionē est ar. §. ff. como. l. in comodato. §. sicut. So. hic in inchoadis: ibi in inchoatit

Quic. s. spontaneo gestori.

Proprias volūtas. quam ab initio habuit. Nam si quasi oia gestu rus accessit de oibus te netur: vt. ff. eo. pōponi us. 7. l. seq. fm Jul. de cabriano. sed Jo. 7 vt l3 accesserit quasi oia gestur: no tñ teneat nisi de gestis: no aut de geren dis: vt. ff. eo. l. nam 7 seruus. §. si viuo. Dic ergo ppria voluntas facit finē vt q vult gerat: 7 q no vult gerere dimittat: l3 oia gestur accedat. nam sufficit vt hic. 7. ff. de admi. tu. l. tutores q. §. iij. 7. ff. de pecu. l. qui pprio. §. ei. 7. j. ne vxor. p mari. l. fi. Sed fm scdam expositionē est ar. §. ff. como. l. in comodato. §. sicut. So. hic in inchoadis: ibi in inchoatit

Quic. s. spontaneo gestori.

Proprias volūtas. quam ab initio habuit. Nam si quasi oia gestu rus accessit de oibus te netur: vt. ff. eo. pōponi us. 7. l. seq. fm Jul. de cabriano. sed Jo. 7 vt l3 accesserit quasi oia gestur: no tñ teneat nisi de gestis: no aut de geren dis: vt. ff. eo. l. nam 7 seruus. §. si viuo. Dic ergo ppria voluntas facit finē vt q vult gerat: 7 q no vult gerere dimittat: l3 oia gestur accedat. nam sufficit vt hic. 7. ff. de admi. tu. l. tutores q. §. iij. 7. ff. de pecu. l. qui pprio. §. ei. 7. j. ne vxor. p mari. l. fi. Sed fm scdam expositionē est ar. §. ff. como. l. in comodato. §. sicut. So. hic in inchoadis: ibi in inchoatit

Quic. s. spontaneo gestori.

Proprias volūtas. quam ab initio habuit. Nam si quasi oia gestu rus accessit de oibus te netur: vt. ff. eo. pōponi us. 7. l. seq. fm Jul. de cabriano. sed Jo. 7 vt l3 accesserit quasi oia gestur: no tñ teneat nisi de gestis: no aut de geren dis: vt. ff. eo. l. nam 7 seruus. §. si viuo. Dic ergo ppria voluntas facit finē vt q vult gerat: 7 q no vult gerere dimittat: l3 oia gestur accedat. nam sufficit vt hic. 7. ff. de admi. tu. l. tutores q. §. iij. 7. ff. de pecu. l. qui pprio. §. ei. 7. j. ne vxor. p mari. l. fi. Sed fm scdam expositionē est ar. §. ff. como. l. in comodato. §. sicut. So. hic in inchoadis: ibi in inchoatit

Quic. s. spontaneo gestori.

Proprias volūtas. quam ab initio habuit. Nam si quasi oia gestu rus accessit de oibus te netur: vt. ff. eo. pōponi us. 7. l. seq. fm Jul. de cabriano. sed Jo. 7 vt l3 accesserit quasi oia gestur: no tñ teneat nisi de gestis: no aut de geren dis: vt. ff. eo. l. nam 7 seruus. §. si viuo. Dic ergo ppria voluntas facit finē vt q vult gerat: 7 q no vult gerere dimittat: l3 oia gestur accedat. nam sufficit vt hic. 7. ff. de admi. tu. l. tutores q. §. iij. 7. ff. de pecu. l. qui pprio. §. ei. 7. j. ne vxor. p mari. l. fi. Sed fm scdam expositionē est ar. §. ff. como. l. in comodato. §. sicut. So. hic in inchoadis: ibi in inchoatit

negocior gestorum. h. d. Saly. vel sic. Ue dens comunē rem cū alio tanq cōem te/ netur socio restituere pte pccj per actionē negociorum gestorum. h. d. Alexan.

Ide. aa. 7. cc. Alexan. **Lxx. xix.**

A vno coherede p solido re veluti cōi venūdata: de pccio coheres veditoris negociorū gestorum actione ratam faciēs veditōne agere potest.

Officium tutoris 7 curatoris differ t ab officio gestorum. qz illozum officiu ne cessarius est: necessitate cessante finitur. officiu vero gestorum est voluntarium 7 ppria volūate finit. Itē illi actionē inten tāt: gestor vero nō: vterq tamē ē de leui culpa tenetur. h. d. Saly. 7 Alexander.

Ide. aa. 7. cc. Octauiane. **Lxx. xx.**

A tori vel curatori sitis nō babeat quicqz citra mādatur negociū alienum spōte gerit: qppe superioribus quidē necessitas mune ris administratiōis finē: huic autē ppria voluntas facit. **A**c satis abunde qz sufficit si cui vl in paucis amici labore cōsuletur: fm que sup bis quidem que nec tutor: nec cura tor cōstitutus vltro qz administra uit: cum nō tm dolum 7 latam cul pam: sed 7 leuē p̄stare necesse habe at: a te p̄ueniri pōt: 7 ea que tibi ab eo deberi patuerit cum vsuris cō pellet reddere. **D**e cetero hō q ab alijs tui cōstituta iuris detenta exacta nō sunt: ab hoc q nec agen di quidez ppter exceptionis obsta culum facultatē habere potuit: exi gi nō pōt: 7 idcirco aduersus eos quos res tuas tenere dicis: detoz quere tuas petitiones debes.

Obligatio psonalis nō impedit liber tatē serui: 7 factus liber nō tenetur de an te gesto. h. d. Bal. 7 Saly. vel sic. Seruus q alteri negocia male gessit nō phibet a domino manumiti: nec ex ante gesto post

etiam de fortuito casu: vt ff. eo. l. iij. §. interdum.

A te. s. domino.

Al eo. s. spontaneo gestore.

Daturit. accedens ergo vt vnū gesturus a se debet exigere fm **J**r. 7 colligit. j. pxi. 7. ff. e. si pupilli. in fi. 7. l. diuortio. 7. l. qui sine. 7 fm

manumissionem cōueniri potest. hoc di cit Alexan.

Ide. aa. 7. cc. Matre. **Lxx. xxi.**

S cognati tui suos suos ma numiserūt: ob hoc quidē eos administrasse rem tuā contēdis eo rum impedimento libertati nō po tuit fieri. **Q**uin aut ex actu pre cedenti post manumissionē: si vtri usqz tps administratio nō cōnexa sed separata sit: cōueniri nō posse p culdubio sit.

Negocioruz gestor de casu fortuito nō tenetur: nisi hoc fuerit conuentū fm bal. Salyetuz. 7 Alexan.

Ide. aa. 7. cc. Eulogio. **Lxx. xxii.**

N egociū gerētes alienū nō interueniēte spālī pacto ca sum fortuitū p̄stare nō copellunt.

Pro negocioruz gestione datur actio personalis non hypothecaria que est in rem hoc dicit Alexan.

Ide. aa. 7. cc. Theo. **Lxx. xxiii.**

N egocijs gestis: non in rez sed in psonam est actio.

Prohibitio domini tollit negocioruz gestorum actionem in his que post probi bitione geruntur: secus in his que prius gesta fuerint. h. d. Saly. 7 Alexander.

Impato Justinia a. Johanni. p̄fec. p̄reto. **Lxx. xxiiii.**

S iqs nolente 7 spālīter pbi bente dño reruz administra tioni eaz sese imiscuit apd magnos auctozes dubitabaf: si p expensis q circa res facte sunt talis admistra tor negociorū gestorum habeat ali quā aduersus dñm actionē. Quā q busdā pollicētibus directā vl vtilē alijs negātib⁹ in qbus 7 salui⁹ inlia nus fuit. **D** decidētes sancim⁹: si qdi xerit dñs: 7 eū res suas administrare phibuerit fm iuliani sniaz nullā eē aduersus eū: vel directā: vl vtilē p̄riam actionē. s. post denunciatio

Reliqua tamen de peculio legato retineri possunt: vt. ff. de pecul. leg. l. si peculium. in fi. 7 de li. le. aurelio. §. sticho.

Proculdubio. vt. j. an seruus ex suo facto. l. j. 7. ff. de regu. iur. l. qd qs. sed j. de peti. bere. l. fi. So. illud speciale: vt ibi dices.

N egocium gerētes. in pcuratore poni oportet. at gestor sine mandato qualiter pacto se astringeret. **N**el dic etiā in gestor re hoc modo cū viderē te velle gerere: dixi si cōtingat te gerere: de casu fortuito tenearis: cui pacto consensisti: 7 sic p eadē verba dico remitti vsuras. ff. eo. l. si pupilli. in fi.

Speciali. p nobis vt debeāt numerari casus fortuiti: saltem qui dam fm. B. vt diximus. ff. si qs cau. l. sed 7 si qs. §. quesituz. 7 sic est §. **N**el. sed ipse exponit spālī. i. exp̄resso qd sufficit: l3 generaliter exp̄rimaf 7 p̄eo. j. l. fi. in prin. 7. ff. de procura. l. procurator totorū. 7. s. de procu ra. l. procuratorem. Item no. hic casum vbi gestor de fortuito casu te netur. sunt 7 ali: vt no. ff. eo. si negocia.

Compellunt. vt. j. como. l. j. 7 de pigno. ac. l. que fortuitis. **N** egocijs gestis. in rem. cōtra videbaf: qz ex re. i. gestione da ministratiōe tuto. l. pro officio. et. j. arbi. tu. l. iij. 7. ff. quando ex fac. tu. l. ij. 7. j. de rei vendi. l. si vt proponis. 7. ff. de dona. inter virum et vxorem. l. vxor viro.

S quis specialiter. i. exp̄resse. sic ponitur. ff. eo. sed an vltro. in prin. 7. s. l. proxi. negocium. fm. **N**el.

hoc dicit patuerit ex an tiquo p̄ctu. Et ali ex ponunt patuerit debe ri. l. ex administratiōe.

Lum vsuris. q hac actione veniūt ex mora 7 ex alijs causis: vt. j. d vsur. in bonafidei. 7. ff. eo. l. at qui. §. penulti. 7 l. qz tantūde. 7. l. q sine.

Sunt. ab eo q spō te gessit. **A**ccur.

Exceptionis. q est si ei mandatuz nō est: et sic sine actiōe nemo ex peritur: vt. ff. eo. si pu pilli. §. fi. 7. ff. de admi. tu. l. queris. §. item si tē porali.

Non pōt. nisi erat de cōiuctis qui sine mā dato agunt: 7 pōt faci le satisfacere: vt. ff. e. l. sin autem. in prin.

Res tuas. qualibz etiā debituz: vt. ff. si cer. peta. l. j. in fi.

S cognati. con tendis. 7 male sup. 7 sic erant obligati tm naturaliter.

Non potuit. q vi debaf: qz obligati erant ferri: vt. j. d ser. pigno. da. ab eo. sed ibi realiter hic personaliter.

Quin. p etiam.

Autem. pro sed.

Precedenti. qd se cit eo tempore quo erat seruus.

Non cōnexa. quid si connexa. **R**ūdeo fm B. 7. l. d. venit pma ad ministratio in iudicio: vt separef: nō vt resti tuatur: 7 de hoc qd ges sit postqz liber fact⁹ fuit conuenietur. **A**lij con tra: vt habes. ff. eo. l. eū actum. 7. l. sequē. 7. l. at qui. in prin. §. fceiula.

Gestor qnqz d ca su fortui to tenet.

Tutoria tunc inuit 7 inuito.

Negocio ruz gestoz an teneat de geren dis.

Gestor d quo tene tur.

Liber Secundus.

a Bene ab eo geste sint. Locupletat ergo cum aliena iactura ppter suam pdictionem. Et sic est ff. de insti. l. si qs man. §. pculus. sed ibi lz dñs pdiceret: seruus tñ voluit: qui etiã inuitum dñm de peculio vel de in rem verso obligat. vt. ff. de pecul. si quis seruum. §. etiam. z cõti nua sequẽtia hoc modo bene dico expẽsas post denunciationẽ factas nõ repeti. antiquiores aut sic. qd em̄. vt. ff. de re mili. l. desertorem §. in bello.

b Datimur. nam ne mo. vt. ff. de reg. iur. l. nemo potest.

c Currentes. natura est ius vt currat vsqz ad xxx. an. vt. j. de psti. pe cu. l. ij. cū sit psonalis. z s. eo. l. negocis. z. l. ad uersus. Item an de eg tate dabif aliqua actio p gestis post denuncia tionẽ cū bene est gestuz in sili casu põt queri: vt si mãdauit vt emerẽs rẽ p. x. z dedisti. xx. z vtili ter: qz bene valet z plus Et ait. Ad. agi posse. ar gu. ff. de verbo. signi. l. cū in testamẽto. z de cõ di. inde. nam z natura. Sz. B. z Jo. z nos. l. vt n̄. possit agere nisi p taxa q̄titate: vt. ff. eo. l. qui aliena. §. liberos z. l. si ex duob. z. hic. z ff. manda. si remu. §. si passus. z. l. si p te. nisi in casu: vt. ff. de religi. ad si qs. §. idem labeo ait.

nem quam. ei dñs trãsimiserit nõ cõ cedens ei res eius attingere: lz res bñ ab eo geste sint. **Q**uid em̄ si dñs aspexerit ab admistratore mul tas expẽsas vtiliter factas. z tñc do losa assumulatiõẽ habita: eũ pbibue rit: vt neqz anteriores expẽsas pre stet qd nullo patimur modo: s ex q die attestatio ad euz facta est: vel in scriptis: vt sine scriptis. sub testifica tione tñ aliaz psonarum: ex eo die p faciẽdis melioratiõibus nullaz ei actionẽ cõpetere. sup anterioribus aut si vtiliter facte sunt habere euz actionẽ contra dños cõcedim? sua natura currentem.

De bis que vi metusve causa gesta sunt.

Periculum intertius spectat ad fures z metũ inferentem. h. d. Salyce. z Alex.

Imperator Alexan. a. Felici. Titu. xx. Lex. j.

Dersecutionem d eorũ que vi vel furto abla ta sunt: etiaz si postea interciderint: inte

De bis que vi metusve causa gesta sunt. Seruant antiquã intitu lationem. hodie sufficit alterũ: vt. ff. eo. l. j. Et cõtinua. Supra dixit de nego. gestis. que ab alio gesta rata habemus. nunc de bis que a nobis gesta infirmantur.

Dersecutionẽ. larguz est verbuz psecutionis: vt. ff. de actio. z obli. l. actio in psonam. z qd dicit vi. l. cõpulsua. z d fur to gratia similitudinis dicit. Distingue ergo quinqz gene ra violentiarum: qz alia expulsua: alia ablatiua: alia cõpul sua: alia turbatiua: alia inquietatiua. Prima parit interdictum vnde vi. Secunda actionẽ vi bono. rapto. vt insti. vi bono. rapto. in prin. z ff. de vi z vi arma. l. j. §. ij. Tertia actionem qd metus causa psonalem z vtilem in rem. eo casu quo vim passus erat dñs ante traditionem et exceptiones: vt dices. j. l. ij. Item in primis duabus sine distinctione ptinet ad delinquentem periculum: vt. ff. de vi z vi arma. l. j. §. rectis sime. z. l. penul. In tertia similiter nisi in casibus vt statim dices: z hic si agatur cõtra metum inferentem. secus si contra bonẽfidei possessore vt. ff. eo. si cum. §. aliquando. z. l. si ipsa. Quarta. l. turbatiua locuz ha bet quando duo se possidere contendunt: z inducit in rebus immobi libus interdictum vti possidetis. In mobilibus vtrobi. vt insti. de in terdic. §. retinende. Quinta. l. inquietatiua locum habet qñ aliquid fa cis in meo pbibitus: vel sciens te pbibendum. z hec inducit qd vi aut clam: vt. ff. qd vi aut clam. l. ij. §. si. z. l. iij. Est sexta vis quando sine aucto: itate iudicis psequor ius meũ: vt. ff. eo. extat. sunt z alia genera violentiarum vt ibi dixi.

Interciderint. nisi intra tpa quadrimestria post secundã sententi am currẽtia pereant: vt. ff. eo. si cum exceptione. §. q si homo. Item h qñ nõ erat peritura actori: qd dic: vt. ff. eo. si cum ex. §. sed z si sine cul pa in glo. vt qz distracturus zc. Item hic nisi moram purgauerit: qd dic vt. j. de fur. l. subtracto.

Respõsum. vt. ff. de vi z vi arma. l. j. §. rectissime. z. l. penulti. z. j. de condi. fur. l. ij. z. ff. de condi. fur. l. fina. z. ff. si cui plusquam p. l. fal cidiam. l. ij. in prin.

Am te. cauisse. i. coacte pmisisse per metum.

Soluisse. sponte.

Passus. in cauendo.

Non potest. immo videtur pspici posse: vt. ff. de condi. ob turpem causam. l. ex ea. z. ff. eo. l. metum. §. sed qd pretor. que sunt cõtra. Sol. ibi in pmittendo z soluẽdo facta fuit vis: hic in pmittendo tñ. Vnde nullo modo repetit: tum qz sublata est prima cã turpitudinis. Turpi tudo em̄ est vis z metus. Causa prima dicit coacta voluntas que tolli tur: qz ratum qd fecit videt habere sponte soluendo: vt. ff. de condi. ob tur. cau. l. si ob turpem. Tum etiam: qz odiosa est exceptio hic. vt. ff. de

excep. doli. l. ij. z. iij. in prin. z. l. apud celsum. §. pe. vnde omnino cel fat repetitio: vt. ff. de condi. inde. l. qui exceptionẽ. Tum etiã qz vna so lutio nõ parit liberationẽ z repetitionẽ: vt. ff. de so. l. g hoiem. §. si. Vñ bis tribus rõnibus reprobaf glo. Jr. que dicit sponte soluentẽ admit ti ad repetendũ si pbet vim factaz in cauendo bis verbis. Presumit

gram esse iure responsum est.

Spontanea solutio metũ in pmitten do adhibitum purgat: z sic actionem qd metus causa tollit. h. dicunt Salyceus z Alexander.

Idem. a. Alexan. Lex. ij.

Am te nõ solũ cauisse veruz etiã soluisse pecuniã cõfitea ris: qua rõne vt viz passus restitui qd illatũ est postulas: pspici nõ põt. Vñ verisile nõ sit ad solutionẽ te p perasse: omiffa q̄rela de cyrogra pho (vt pote pvim extorto) nisi z in soluẽdo vim te passum dicas.

Cludens vel eius heres fundum p pter metum venditum repetit vtili actio ne in rem a quolibet possessore si precius offerat: z possidens longo tempore non p scripserit. h. d. Saly. z Alexan.

Impera. Soz. a. Saio. L. iij.

Si vi vel metu funduz auus etiam si maxime emptor eũ alij vẽ didit. si tamẽ tu auo tuo heres exti tisti: vt ibi reddito a te precio res tituat postq placuit in rez quo qz dari actionem fm formam per petui edicti: adito preside puincie

turpem. Sed Pla. j. vt arg. j. si aduer. ven. l. j. z in auf. sacramento. sz fm canones soluo z repeto vt in vsur. vt extra de iureiuran. c. ad no stram. z. c. debitor. Item nõne hac. l. soluens errat in iure credens se teneri. ergo in dño vitando subuenit ei: vt. ff. de iur. z fac. igno. l. erroz. Rñ. hic fuit fatuus erroz: vt. ff. eo. ti. l. nec supina. Item nunqd fuit turpis pmissio: z sic j. l. quicquid. ergo sequit ex eo vel ob id zc. vt s. de legi. z cõstitutio. nõ dubium. Rñ. non fuit turpis: sed turpiter fa cta: qz nõ venit turpe in obligatione.

Quando. pro quia.

Properasse. cū nemo suas pecunias iactet: vt. ff. de pba. cū de in debito. vers. j. sic ergo ad primordiũ tituli posterior nõ format euẽtus qd fit alibi: vt. j. de impo. lu. de. l. j. in fi.

Querela. s. metus.

Dicas. z fidem iudici facias: vt. s. de transac. interpositas. z. l. si maior. z. j. eo. l. metum.

Si vi. q̄tum ad corpus. metu quo ad animum.

Si maxime. i. qd maximũ videbatur vt agere non posses.

Extitisti. siue directo: siue p medium patrem nõ datur heredibus hec actio: vt. ff. eo. qd diximus. §. si.

Redito. s. ei qui dedit vel ei qui emit ab eo: z sic fuit hic. z coget primus emptor habere ratũ cum ipse teneat scõo de euictione: vt. ff. d neg. gest. soluendo. z. l. pomponius. z. l. que vtiliter. §. si. z de excep. doli. si opera. sicqz quilibet. in suo reponitur statu: vt. j. de repu. que fi. in indi. l. j. z. ff. de mino. qd si minor. §. restitutio. Sed ad hoc qd dicit reddi debere pciũ est contra. j. de rei vendi. l. si mancipium. sed hic restituit: qz versum est in sui vtilitatem. i. aui cui successit cuius perso nam heres sustinet: vt in auf. de iureiuran. a mo. prestito. §. j. colla. v. z sic. ff. de rei. vendi. l. emptor. Et eodem modo soluit. j. de prescrip. xxx. an. l. j. in fi. z. j. ne rei domi. vel templo. l. ij. Item ad idem est con tra. j. de rescin. ven. l. j. sed ibi abundat maxime. Item ad idem est ptra j. eo. si p impõtionem. Sol. ibi speciale. Item qd precius redditur. Rñ. quod prestitum est auo. Nam z si nihil auo prestitum esset nihil redde ret: vt. j. de euic. sup empti. Sed si aliud sit minus: z illud reddi põt: vt j. de resti. mili. l. sicut.

In rem. lz em̄ nõ sit dñs de iure ciuili. transtulit em̄ dñum in em ptozem: z tñ de equitate pretoria videtur dñs: qz nemo videt re sua ex clusus zc. vt. ff. de in integ. resti. l. nemo. z nõ videt ademptus zc. vt ff. de acqui. pos. nõ videtur.

In rem. i. rescissoriam.

Quoqz. q. d. nõ solum personalem qd metus causa que est in rem scripta: z datur vtilis nõ directa: qz translatum fuit dominium: vt. s. dictum est: z datur cõtra quẽlibet possidentẽ: vt. ff. eo. metuz. §. si. z. l. si cum. §.

Manda tari tras grediens mandatu an possit repetere qd plus dedit.

Cõtinua tio.

Violẽtia est quin tplex.

Turpitu do est vis z metus.

Solutio vna non parit liberatiõẽ z repetitiõẽ nem

Solutio p metum interueni ente iura mẽto an repeti pof si.

Actõ qd metus cã qualis est z quem datur.

si cui. §. in hac. r. §. aliqn. Tria ergo auxilia dantur ex hoc edicto. A...

Longe possessionis. vt decemij inter pntes: vel. xx. inter absentes.

Adunus. p. scribit em vtili rei vdicacione no actione qd metus...

cauz ipsa sit psonalis: vt insti. de ac. §. p. terea. r. earu sit meta. xxx. an.

vt insti. de ac. §. p. terea. r. earu sit meta. xxx. an. spaci: vt. j. de costi. pe.

l. ij. fm. Pla. r. sic fi mo do r. refer ad vtili in rem no ad psonale.

Al dic p. scribi actioi qd me tus ca. nam cuz excedit suos terminos in eo qd est in rem scripta: r. daf

q. quelibet possidentem vt. ff. eo. metu. §. fi. ex ce datur a non suis termi nis: vt. j. de edic. diui a/ dri. tol. l. fi. in fi. Itē op

pone quo p. scribit q. dnl factus est p. traditiones vt insti. de reru. di. §. p. traditione. r. p. volunta tem l. j. coacta: vt. ff. eo. si mulier. §. si metu. r. n. quo ad ius civile veruz est: sed d. p. torio p. vt. ff. de in integ. resti. nemo.

Preterea q. est dñs de iure civili: multo forti⁹ p. scriptione longi tps tueri in dño pretorio se debet: vt sic magis p. in tentione agentis p. scri batur q. dñum: vt. ff. de cap. in bello. §. si q. s seru. Item adhuc p. in sti. de vsuca. §. furtiue. r. j. de vsuca. p. empto. l. si partē. r. ff. d. vsuca. l. no solum. in prin. r. l. sequit. §. qd autē. qbus legibus dicit q. res fur tiue r. vi possesse no p. scribunt. Sol. ibi de vi expulsiua. hic aut com/ pulsiua in qua est volu tas. bodie eniz male fi. possessor r. c. vt in auf. vt spon. largi. §. rursus col. ix. r. ff. d. dolo. r. eleganter. nam in metu dolo est. Item si emptor est munitus exceptione no poterit agi p. metu inferente. Rñ. no. vt. j. de his q. a no do. ma. l. fi. Item nunqd finit anno rescissoria. Rñ. illud qñ officio iudicis petif restitutio: hic actiois iure. Item r. illud post cō pletam vsucapione hic ante. Item quo iure est obligat⁹ bonefidei em/ ptor: an actione psonali. Rñ. ex varijs figuris causa. r. ff. d. ac. r. ob. l. j. Item quid si res est integra an agef qd metus ca. p. eum qui me cō/ pulit vt venderē. Rñ. fm. Jo. no cū ipso iure no teneat p. ctus: vt in do lo simplici: vt. ff. de dolo. l. r. elegat. in prin. vt illud in simplici dolo

Actio quod metus causa copetit siue quis sit coactus vendere: siue minori pre ciovedere. nec refert an vendatur metus inferenti vel ali. h. d. Sal. r. Alexan.

Idem. a. Ruso militi. Lex. v. Non interest a quo vis ad hibita sit patri: vt patruo tuo vtruz ab emptore: an ho sciēte emptore ab alio vt vi metusue pos sessione vvedere cogent.

Ma. si adhibita vi copulsi sunt possessio nes suas q. maiore valebat minimo distrabere iurisdictionis tenore: vt id qd improbe factū est in priorē sta tum reuoluat: impetrabunt.

Ex sola dignitate no presumitur do/ lus vel metus inferri. h. d. bal. vel sic. Ex sola dignitate contrahentis no presumi tur violentia. h. d. Alexan.

huic aut. r. §. preterea. ff. de in diem adiec. l. si venditor.

Distrabere. als venditurum: vt differat a priori casu.

Tenore. i. actione quod metus causa.

Impetrabit. ita q. si cotumax est in quadruplum condēnabit: qd vero iusto p. cio deest supplet fm. De. Jr. r. Accur.

Inuidiam. i. malam presumptionem.

Ad inuidia. i. creandam p. sumpcionem. vel. i. blasum: vt q. di/ gnitatem habeat no presumitur fecisse vim: sed ecōtra in passo vim fa cit p. sumpcionē contra eum sua dignitas: vt. ff. eo. no est.

Arguendum. i. argute pbandum quod est necesse: vt. j. eo. metū. r. j. titu. j. dolum. Accur.

Donationis. alterius. in nuit donationem vocari p. ctum: vt r. j. de p. scrip. xxx. an. si quis emptionis. in. prin.

Capitales. puta ne coburer et instfa stat⁹ qd eximit p. cant de ciui/ tate sicut mors nalis. vt. ff. e. isti quidē. §. si is. no dico q. loqua vbi tif munit capitalē accusationē: l. j. Jo. pcedēdo h. rñderit: q. tunc nulo mōl repetit actionē: vt. j. e. acusatōis. nec dico q. loqf vbi minabaf q. me in terficeret: q. hoc p. tinef sub illo mēbro metu mortis. r. facit. §. d. trāfac. interposita. r. j. de rescin. ven. l. j. r. ff. de condi. ob tur. cau. ex ea.

Formam. que est. ff. eo. ti. l. j.

Am te. fecisse. i. exactori tributorum.

Recipiendi. expresse tñ hoc non dixisti.

Fecerat. quod modo erat solutum. Accur.

Instrumentū. eidem em caueras de dando frumento.

Adunera. nominatoz em erat. Et no. q. pretor. bos casus in edi/ cto no posuit: s. p. rinceps interpretatus est: q. in bis sepe continet atro/ citas. vt. ff. eo. non est. Accur.

No posse. vt r. ar. j. de rescin. ven. no idcir co. r. §. de trāfac. si ma/

Itē post annū fm iura vetera no copetit de dolo. Pōt etiā exponi fm Jo. si alia actio no sit. i. si aliunde actio no sit. Tertij dicunt no dari qd metus ca vbi datur in rem: r. in p. dictis casibus tm vbi no daf in rem

dicunt dari qd metus causa: quod no placet. On interest. quo ad emptorē. nam vtrobiz tenetur.

Impera. Diocle. r. Maximia. aa. r. cc. Polle. Lex. vi.

Inuidia alicui nocere nul lam dignitatē opz: vñ intelli gis q. ad metū arguendū p. que di cis initū eē p. tra: senatoria dignitas aduersarij tui sola no est idonea.

Mine capitales inducunt iustuz me/ tum: r. omnis p. tractus q. fit per metuz po teti peti rescindi. h. d. bal. vt sic. Quilibet cōtractus celebratus iusto metu siue sit hincinde obligatorius siue ex altera tm parte rescinditur. h. d. Alexander.

Idem. aa. r. cc. Cortubi. Lex. vij.

Donatiōis: vt trāfactionis vt stipulatiōis: vt cuiuscūqz alterius p. ctus obligationis p. ctū instm metu mort: vt cruciatu cor poris extortū: vt capitales minas p. tinescēdo: adito p. side. puincie. p. bare poteris hoc ratum haberi fm edicti formam no patietur.

Metus ne qs voces ad munera non inducit actionē qd metus causa. h. d. bal. vel sic. Venditio factayt cautio furmenti sibi reddatur vel ne ad ciuilia munera vo cetur per actionē qd metus causa non re tractatur. h. d. Sal. r. Alexan.

Idē. aa. r. cc. Rufino. Lex. viij.

Am te domus r. horti vēdi/ tionem fecisse sub spe recipiē di qd d. frumēto feceras instm vt timore ne ad ciuilia munera iure noiareris pponas: r. rescindi vēdi tionē veluti metus ca factā defide/ res: itelligis ad ratum no habendū contractū: metum huiusmodi pro/ desse non posse.

Ex solis minis non probatur metus nisi fuerit deuentum ad actum. h. d. Bal. Salycetus. r. Alexander.

huic aut. r. §. preterea. ff. de in diem adiec. l. si venditor.

Distrabere. als venditurum: vt differat a priori casu.

Tenore. i. actione quod metus causa.

Impetrabit. ita q. si cotumax est in quadruplum condēnabit: qd vero iusto p. cio deest supplet fm. De. Jr. r. Accur.

Inuidiam. i. malam presumptionem.

Ad inuidia. i. creandam p. sumpcionem. vel. i. blasum: vt q. di/ gnitatem habeat no presumitur fecisse vim: sed ecōtra in passo vim fa cit p. sumpcionē contra eum sua dignitas: vt. ff. eo. no est.

Arguendum. i. argute pbandum quod est necesse: vt. j. eo. metū. r. j. titu. j. dolum. Accur.

Donationis. alterius. in nuit donationem vocari p. ctum: vt r. j. de p. scrip. xxx. an. si quis emptionis. in. prin.

Capitales. puta ne coburer et instfa stat⁹ qd eximit p. cant de ciui/ tate sicut mors nalis. vt. ff. e. isti quidē. §. si is. no dico q. loqua vbi tif munit capitalē accusationē: l. j. Jo. pcedēdo h. rñderit: q. tunc nulo mōl repetit actionē: vt. j. e. acusatōis. nec dico q. loqf vbi minabaf q. me in terficeret: q. hoc p. tinef sub illo mēbro metu mortis. r. facit. §. d. trāfac. interposita. r. j. de rescin. ven. l. j. r. ff. de condi. ob tur. cau. ex ea.

Formam. que est. ff. eo. ti. l. j.

Am te. fecisse. i. exactori tributorum.

Recipiendi. expresse tñ hoc non dixisti.

Fecerat. quod modo erat solutum. Accur.

Vedere cogēs iu/ sto precio an tenea tur.

Aluca / pio no bz locū in re bus furti us r vi possesio.

Libri Secundus.

iores, ideo aut non repetitur: quia in neutro casu fuit causa expressa. Quid aut si fuisset causa expressa. Rn. in primo casu huius. l. repetit: vt. j. de condi. ob cam. l. si repetendi. r. ff. de condi. ob cau. l. iij. §. si quis. In scdo siquidem erat imabilis repetit: vt. j. de condi. ob tur. cau. l. qd euitandi. si habilis non repetit: s; sit causa expressa: quia in pari delicto r. c. vt. ff. de condi. ob tur. cau. si ob tur/

Def vt a sufficien/ ter pbe: pbatur ia ctatione minatis.

pez. Est em delictu mi/ litiaz detractare: vt mu nus militie euitare: vt ff. de re mili. l. qui cum vno. §. qui post. Ac.

M Etum, iactato nibus, qz pns metus accipit: vt. ff. eo. l. metu. in prin. r. distin gue que persona sit q ia ctavit se illaturam vim vel metu. potens vt no de qua sit verisse q in/ ferre possit: vt. j. ex qui. cau. ma. l. ij. r. iij. r. ff. e. no est. r. fm hoc dic qz bec duo verba iactatio nibus r. cotestatioib9 intelligant in eo q dici tur fecisse metum: vt ia ctatio dicat q sit p sente nullo. cotestatio sit p sen tibus plurib9. possunt ecotra intelligi in eo q dicit passus. Possunt etiā diuisim intelligi vt iactatio ad metu inferē tem: qz plerūqz minat9 fuerat hunc se interfice re. cotestatio vim passio qui exclamauit coram alijs: vel no coram.

S Sed atrocitate. in qua capitales cotinent mine. r. facit. s. de tras. si maior.

A Accusatiois. de sideriuz est. hoc est planu si no fuit cau sa expressa ob quam de/ dit. Si aut fuit expressa qd fieri debet: vt. j. de condi. ob cau. da. si repe

Accusa/ tus transi gens an possit da/ tum repe tere.

tendi: aut erat accusatio caluniosa: r. tunc datum repetitur: vt. ff. de co di. inde. in summa. in prin. aut no caluniosa: r. tunc si tale erat crimen de quo poterat trasigi no stes. trasactiois: repetit datu r. exceptio obijcif si non poterat trasigi no repetit datum: quasi turpiter datum: vt. ff. de condi. ob tur. cau. l. si ob turpem. r. j. de pben. stipu. si quidem. De qui/ bus aut criminibus trasigi liceat vel no habes. s. de trasac. l. transi gere. Sed prium huic. l. est. ff. e. l. nec timore. §. si. r. l. se. vbi dicit repe/ ti posse id qd ab eo datu est qui in adulterio sit depben sus. So. ibi me/ tus instabat: vel hic timebat pena legitimā: r. a legitimā psona inferen dam. secus vbi deprehendor in adulterio. nam ibi possum vel no pos sum iure occidi. r. ideo iuste timui: qz non iure pipiente: sed pmittente occido. Item qz no est ibi minister legis: vt iudex sicut est hic.

S p impressione. aliqne. castaldione. puta estarum bononie.

R Reddat. p actionem qd metus ca fm quosda. Vel dic conditioe ex hac lege: r. sic metus qnqz punif p actione qd metus ca ex verbis le gis r. in snia vt fere p totu ti. istum. qnqz p sniam tm. vt. ff. eo. isti. §. pe. r. §. si. Quandoqz p cotstitutione principis: vt hic. Quandoqz officio iu dicis: vt. ff. eo. no est. p totaz legem.

R Retineat. quadruplum qnqz fisco datur: vt. ff. de contrab. emp. no licet. r. l. qui officij. Et est hoc speciale vt precium no reddatur. als contra: vt. s. eo. si vi. r. l. si per vim.

A Acquirunt. i. acquirere nituntur. sic. ff. de aucto. tuto. l. pupillus §. si. r. s. de contra. iudi. l. j.

A Enditiones. infirmari. vt hic r. ff. de offi. pfi. illicitas. r. j. de pben. emp. inuitu. r. intellige potentia talē: s; q lex supior dicit

D De dolo malo. Ideo dicit malo: qz est bonus dolus r. malus: vt ff. eo. l. j. Et cotinua. Dixit de restitu. iure ac. qd metus causa: nunc s ea que datur iure actionis de dolo. Accur.

I dē. aa. r. cc. Humodie. L. ix. Etum no iactationibus tm vel cotestationibus: s; atro citate facti pbari conuenit.

T imor accusationis institute vel insti tuende non facit hanc actionez compete/ re ad rescindendū cotractū. h. d. Alexan.

A Accusationis institute: vt fu ture metu: alienationez seu pmissione factam rescindi postula tis improbatu desideriu est.

V enditio facta officiali deputato ad iustitia administranda rescinditur condi tione ex hac lege: si facta fuit p ipressionez siue sit facta venditio sibi: siue alteri sup/ posito ab eo: nec pciu ei reddit. h. d. Ale.

I mpera. Constan. a. ad Luagi gium. psec. preto. L. x. j.

S p impressionem quis aliqne d metues saltē in mediocri of/ ficio cotstitutu: rei sue in eadē puin/ cia vel loco: vbi tale officiu pagit sub venditiois titulo fecerit cessio/ nem: r. qd emptuz fuerit reddatur nihilomin9 etiā pecunia retineat9 si mili pena seruada: si q vel coiugis vel amici noibus abuteret: pcedaz tamen sibi acquirunt.

E xtorum per potentias infirmatur. hoc dicit bal. vel. sic. Quilibet cottractus metu potētis celebratus venit rescinden dus. hoc dicit Salycetus r. Alexander.

I mpera. Dono. r. Theodo. aa. ad populum. L. x. j.

A Enditiones: donatioes: tras/ actiones que p potentia ex torte sunt: picipimus infirmari.

S i fideiussor. pignora. exposita venalia. Oblata. hic respondet. Oblata. i. deposita r. consignata quantitate a te debito/ re isti fideiussori.

D e dolo malo.

S i creditor pignora sibi obligata ve/ lit iure creditoris vender: fideiussor non debet pro se emere. als tenetur de fide ru pta: qz censetur habere madatu soluēdi r. sic liberadi pignus: vnde si emat tenetur rem debitori reddere: restituta sibi forte cum vsuris. hoc dicit Alexander.

I mpera. Seue. r. Anto. aa. Ele menti. L. x. j.

S i fideiussor a credi/ toze pignora eme/ rit: oblata quātitate sortis r. vsuraz9 tibi dñium cu fructibus quos bona fide pcepit cōsultius re stituet: ne fidei rupte9 gratia de do lo possit actio exerceri.

A ctio de dolo non cōcurrit cum alia r. ca cognita competit. h. d. bal. Sa. r. Ale.

I mperator Antoni. a. Agrip pe. L. x. j.

D e dolo actio (cum alia nul la cōpetit causa cognita) permittitur.

D e vtili tempore deducitur tempus absentie. hoc dicit Alexander.

I mperator Gordianus. a. A/ quilio. L. x. j.

N on possunt obesse tibi te/ pora que in actione de do/ lo solēt computari: quibus reipu/ blice causa (vt allegas) occuparis: sed exinde tibi incipiet tps cedere: ex quo muneribus liberatus facul tatem agendi infra9 prestituta tpa ceperis obtinere.

doli fm Jo. Alij vt. j. qz h emit debitorē inuito. Alij qz hic iam erat actum mandati: vt arg. ff. fami. her. cis. si familia. §. familie. Alij qz hic fideiussit ad tps r. tpe elapso emit pignora. ar. s; hanc solutione. ff. mā. si fideiussor. §. si. Vel distingue an officio iudicis sit affectu9 fideiussor. r. tunc madati: an s; spōte emit: vt tunc de dolo: vt ar. ff. de distrac. pig. l. ij. Alij. aliter soluit: s; oēs reprobo pter primā: vt in pzio notau. ac.

D e dolo. Casus. Emi a te equū: no vis mibi tradere: volebaz

A ctio. s. spālis. r. equum sit actionē dari ex dolo cōmisso. sec9 si ge/ neralis: vt conditioe certi vel sine cā. nam spēs no excludit suū genus Item nulla alia q no sit arbitraria r. pretoria: r. ex eadez equitate indu cta r. restitutoria. alioquin s; vt. ff. qd metus cau. si cum. §. eū qui. r. sic pōt dici interdictū vnde vi. r. qd vi aut clam. r. iniuriarū actio dari cū hac actioe: qz r. c; actioe qd metus causa datur etiā vnde vi: vt. ff. qd metus ca. metu. in prin. Sed s; est. ff. de in inte. resti. diuis. in fi. r. ff. e. l. j. §. ait pretor. ibi vsqz adeo r. c. sic no. hāc actionē habere se ad moduz inuidi q no maiori vt minori statu: s; pari inuidet: sic bec no cū pari: s; cū generali supra se: vel spāli sub se bene dat: vt dictum est.

C ognita. i. cause cognitione spectatur qntitas: tempus: r. persona vt. ff. eo. si oleum. §. si. r. l. sequen.

N on possunt. cōputari. s. vtilis anni fm vetera bodie biennū vt. j. eo. l. si. in prin.

Q uibus. s. dieb9. subaudi. nullo em modo currūt si nec p se: nec p aliu agere potuit. si vo p aliu potuit currūt: vt. j. e. l. j. r. l. si. S; restituit vt. ff. de diuer. r. tempo. pscript. l. j. sic r. dicimus. ff. de in integ. resti. l. si. Item qz mero iure currat: sed restituanē patet p. l. vlti. j. eo. que est s; r. j. de resti. mili. l. j. r. ij. vel solue vt ibi.

E xinde. i. eo tempore **C** edere. i. currere. **I** n fra. i. iuxta. **P** restituta. olim annus bodie biennū: n.

Defini/ ptio iuris r. de iure no admittit pbatio nes in cotractum.

Casus h/ teralis.

Inuidus sibi pari/ uidet.

Quam pponas. in cōubernio. nam inter liberos tñ est matri-
monium: vt. ff. ad. l. iul. de adulterijs. l. inter liberos. r. j. de in-
cestuo. nup. l. cum ancillis.

Tibi. domino ancille.
Eadem. manumittēda prima a te: r ita fuit facio vt des: l3 postea p-

Ex cōtractu innominato facio vt des
vbi ex facto p̄frito nihil adest aduersario
cuius cōtēplatione factū p̄stat: vel si adest
q̄d nō p̄frit in p̄modo pecuniario nō da-
tur actio p̄scriptis verbis sed actio de do-
lo vt impleantur conuenta. h. d. fm intel-
lectū glo. que sequitur Ray. Ja. but. r etia
bal. vl sic. f3 intellectū Pe. Ly. bar. r ange.
hoc intēdit si in p̄tractu facio vt des non
seruatur fides faciēti: r factū de se nō est
repetibile: dat actio de dolo ad id q̄d in-
terest eius illud factū nō p̄fritisse: s3 si est
repetibile daret cōditio ob causaz ad re-
petendū. Uel ei daret reuendicatio si do-
minium nō erat trāslatū. hoc dicit Alex.

Imperatores Diocle. r Adaxi.
aa. r. cc. Adenandre. **Lex. iiii.**
Quam pponas iter te r eū que
bi iunxisse memorasti: placiisse vt
tibi p eadem daret mācipiū: intel-
ligis q̄ si manumifisti vel ei tradi-
disti: r ille manumifit reuocāde li-
bertatis ptātē nō habes: s3 soluz si
necdū statutum tēpus excessit: r si
dē placiti rumpat: desiderare de-
bes de dolo tibi decerni actionez.

Quod si penes te dominium eius
remāsit adito p̄fide puincie cum
natis eius banc potest recuperare
si nulla status moueatur questio.

Valeat transactio inter filiā emancipa-
tam r patrez cuius tutelā pater gessit: sed
si dulus patris iteruenit talis dulus pur-
gatur per actionem in factū nō p̄ actionē
de dolo. hoc dicit bal. vel sic. Transactio
facta pacto nudo tollit actionē ope exce-
ptionis: sed si facta fuit p̄ acceptilationez
tollit ipso inre: q̄ si pater fuit i dolo trās-
gendo datur filie contra eum actio in fa-
ctum loco actionis de dolo. Alexander.

Fidē. aa. r. cc. Ampirose. **Lex. v.**
Supstite p̄fē pemācipatōez
tui iuris effecta m̄fi successisti
rebusq̄ tuis per legitimū tutorē pa-
trē eundēq̄ manumifozē admini-
strat: postea trāslegisti cū eo bona
fide p̄ perspicis q̄ si pactū tñ factū
sit petitio tua p̄ exceptionē submo-

Non habes. f. fauo
re libertatis.
Statutum. in actio-
ne de dolo.
Tempus. non dan-
do tibi mancipiū quod
promiserat.

Actionē. actioē pre-
scriptis v̄bis deficiēte cū nō ita dedisti vt aliquid de tuo facto ei videat
adesse. Uel vt hac datioē eum obligare volueris. Sed potius manumif-
tionis eū facere ministrū. Et hec est rō s3 eū quare i facio vt des nō def-
p̄scriptis verbis: s3 hac reprobauit: s3 postea approbat. vt. ff. de p̄scri. ver
naturalis. s. q̄ si faciaz. vl dicit ibi. Acc.

Remāsit qz adhuc nō tradidisti: nec māumifisti: vel hac p̄ditio e ex
p̄fessa tradidisti. vt fieret si daret prius mancipiū. vel incontinenti di-
cebat se daturum: vt in venditione videmus. vt insti. de rerum diuif-
sione. s. vendite.

Cum natis. id est filijs.
Adoueat questio. ab ea dicente se liberā a natiuitate vel ab isto. naz
nunc terminaretur questio status anteq̄ agat rei vendicatione.

Supstite p̄fē. vt insti. de leg. pa. tu. in prin.
Sed manumifozē. i. emancipatorē. vt. ff. q̄n act. d. pe. e. an. l. j. s. j

Translegisti. facta maior.
Bona fide. s. interueniente ex parte tua. Uel dic bona fide quia
dulus patris non intercessit.

Pactum. i. simplex. transactio.
Per exceptionem. replicabis tamen in factum si pater dolum
commisit: vel non replicabis quando non dolum fecit pater.

Superesse. f. quod est notandum.

Si lesa. vt quia dolo te induxit ad transigendum. secus si non pre-
stitit p̄missa: tunc em̄ agit cōditione obturpē cam. vt. ff. de cōdi. ob tur.
cau. l. si quis. Uel aliter. vt no. s. de trans. l. actione.

Immodice. id est vltra duos aureos vt. ff. e. si oleuz in sine. Uel
dic iudicis arbitrio estimabitur.

Si vero nouatio legitis-
mo mō intercesserit: r acceptilatio
subsecuta est nullā tibi iā supelle ac-
tionē. **S**ane si lesa imodice es
liberatiōe solēnit p̄ nouationē atqz
acceptilationē tributa: nō de dolo
p̄pter paternā verecūdiā: sed in fa-
ctum actio tibi tribuēda est.

Dolus nō p̄sumit nisi p̄ indicia v̄gē-
tia p̄betur. h. d. bal. Saly. r Alexan.
Fidē. aa. r. cc. Sumodie. **Lex. vi.**
Dolum ex insidijs p̄spicuis
probari conuenit.

Dolo inductus ad repudianduz here-
ditatem agit p̄tra inducentē per actionez
de dolo. h. d. bal. vel sic. Repudiās here-
ditatem dolo substituri contra illuz agit
de dolo. h. d. Saly. vel sic. Repudiatio he-
reditatis facta p̄ dolum alterius ad que de
uoluta fuit hereditas nō reddit propter
ea nulla: s3 cōtra illū p̄ actionem de dolo
succurritur ad interesse. h. d. Alexander.

Fidem. aa. r. cc. Sebastia. **Lex. vii.**
S maior viginti r qnqz annis
hereditatē fratris tui repudi-
asti: nulla tibi facultas eius ad eūde
relingit. **S**ane si ei vxoris tibi
substitute dolo factū est actionē de
dolo contra eam exercere potes.

Actio de dolo hodie durat tantū biē-
nio continuo a tēpore doli cōmissi nume-
rando q̄ tēpus currit absenti et ignozan-
ti r līs infra illud biennium inchoata d3
ēt terminari. h. d. sali. vl sic. hec actio d3
hodie infra biennū moueri r terminari
als ipso iure tollitur r istud tēpus absen-
ti etiam ignozanti currit. h. d. Alexan.

Imperator Constā. a. ad sima-
chum vica. **Lex. viii.**
Optimum duximus non ex
eo. die quo se quisqz admis-
sum dolum didicisse memorauit ne-
qz intra anni vtilis tps sed potius
ex eo die quo asseritur commissus
dulus intra continuum biennū de
dolo actionem moueri siue abfue-
rit siue p̄festo sit is qui dolum se
passum esse cōquerit: oēs igif sciāt

Actio de dolo hodie durat tantū biē-
nio continuo a tēpore doli cōmissi nume-
rando q̄ tēpus currit absenti et ignozan-
ti r līs infra illud biennium inchoata d3
ēt terminari. h. d. sali. vl sic. hec actio d3
hodie infra biennū moueri r terminari
als ipso iure tollitur r istud tēpus absen-
ti etiam ignozanti currit. h. d. Alexan.

Imperator Constā. a. ad sima-
chum vica. **Lex. viii.**
Optimum duximus non ex
eo. die quo se quisqz admis-
sum dolum didicisse memorauit ne-
qz intra anni vtilis tps sed potius
ex eo die quo asseritur commissus
dulus intra continuum biennū de
dolo actionem moueri siue abfue-
rit siue p̄festo sit is qui dolum se
passum esse cōquerit: oēs igif sciāt

Bat ei vinum albū quasi aquam rubeo mixtum: vt sic inebriaretur.
S maior. si enim minor esset cessaret actio de dolo cum locū ha-
beret in integruz restitutio. vt. ff. eo. l. j. s. aut pretor. ff. de mino-
ri. si sine dolo. s. restitutus.

Factum est vt eam hereditatem repudiaret.
Potes. s3 oppone qz ipso iure videt nulla repudiatio dolo dāte
ei causaz: vt in venditiōe dicitur. vt. ff. eo. elegāter. in prin. r. l. si qs affir-
mauit. r sic non est necessaria de dolo actio cum ipso iure sit munitus.
Rñ. tantā vi habet repudiatio quāntam venditio cum sequitur tradi-
tio. sed venditio precedit vt infirma: traditio vt infirmāda p̄ actionem. de dolo
de dolo. sic ergo a simili infirmāda est repudiatio per actionem. de dolo
r facit ad banc. l. s. de iuris r facti ig norantia. l. j. r. ff. eo. seruus. r. j.
de rescinden. venditione. si dolo. r. ff. de actione empti. l. iulianus. s.
si venditor.

Optimū. moueri. sed biennio transacto p̄petuo tenetur actioē
in factū de eo quod ad eū peruenit. vt. ff. eo. itaqz. et. l. fabinus
Abfuerit. currunt ergo hic tempora absenti. Et sic est contra. s.
eo. l. nō p̄nt. Sol. bi c corrigit vel illa in vtili tempore hec in p̄tinuo. vel
ibi reipublice cau sa aberat hic ex alia causa. Uel veri currunt: vt hic
sed restituitur. vt ibi. r solue vt ibi si alterius. r. c.

Dolum. sed consulitur ei actione in factum vsqz ad. xxx. annos.

Tribuenda. sic er-
go restituitur filio p̄ pa-
trez vt. j. de bo. que lib.
l. h. s. sinantem pater. r
sic est p̄. j. qui r a
quos. l. h. sol. vt ibi. Jte
no. hic qz actio famosa
non dat in patre vt. ff.
de obsequijs. parēs. r. l.
l3. r. ff. eo. nō debet. Et
sic est p̄. ff. d furt. si quis
vxori. s. j. vbi dicit da-
ri furti etiā in patre sed
hec famosior. Uel veri
us expone ibi. i. in factū
noie fur. sic. j. d iur. do
l. j. Jte ad idē est p̄. ff. de
in ius vo. sed r si. s. p̄e-
tor ait. r. ff. de in iur. p̄e-
tor ait. s. p̄terea. Ubi in
iure dicit filio dari i pa-
tre: r liberto i patronū.
Sed r ibi expone vel tē
pera s3 J3o. i. in factū
nomine iniurie. Jte ad
idē p̄. ff. eo. ti. neqz. r. ff.
de vt et vi ar. l. j. s. inter
dictuz hoc. S3 illud nō
ifamat. vt. ff. e. ti. l. neqz

Actio fa-
mosa an
possit i pa-
trem dari

Dolū. volo age-
re actioē de do-
lo: dico qz talis est ille q
solet homines decipere

Perspicuis. id est
probatiōib manifestis.

Conuenit. vt. j. de
rescin. ven. si dolo. r. l.
dulus. r. ff. e. eleganter
in fi. et. s. de transact. si
maior r. s. ti. j. ad iudiciā
r. ff. e. quid em̄. r de mi-
no. l. iij. s. j. in fi. r de p
ba. l. quotiens. s. j. hoc
tñ fallit i illa regula bzo
cardoiz dolum p̄fesu-
mi. vt. ff. man. si procu-
ratores. s. si ignozantes
r. ff. ad. l. fal. dolo. r po-
nebat aldricus casum
in hac lege in hispanis:
qui inuitauerant euz ad
prandū: vt fideiuberet
pro eis: vel rationes su-
as accōmodaret: r da-

Actio fa-
mosa an
possit i pa-
trem dari

Actio fa-
mosa an
possit i pa-
trem dari

Actio fa-
mosa an
possit i pa-
trem dari

Actio fa-
mosa an
possit i pa-
trem dari

Actio fa-
mosa an
possit i pa-
trem dari

Actio fa-
mosa an
possit i pa-
trem dari

Actio fa-
mosa an
possit i pa-
trem dari

Manu
missio an
possit per
alium fieri.

Libri Secundus.

a C Finiende. nō ergo ppetuaf actio lite cōtestata. sic ergo est in rescis foria fm quosdā. vt. j. de tēp. in integ. resti. l. superuacua qd nō placet. r ibi loquit de restitutione que officio iudicis fit ad rescissoria recuperandā. Generaliter ergo omnis actio lite cōtestata ppetuaf. vt. j. de prescrip. xxx. an. l. si. r. ff. de reg. iur. l. nō solet. r. l. nemo em. r. ff. de no na. l. alia. Sed fallit in actione de dolo: vt hic r. ff. de pecu. l. questuz s. si. Itē fallit i retracta tione stat⁹ defuncti qd fieri debz vsqz ad quin quēniū tantū. vt. ff. ne de sta. defunc. l. si. s. fi. r. de collu. de. l. j. s. aliter atqz. sed ar. cōtra. j. eo. quinquenniū.

b C De in integrū resti tione. Dixit. s. de re stitutiōibus que dant iure actionis. Nunc de his que dant iudicis of ficio. Primo que dant minorib⁹ premittendo gñalē titulu postea spe ciales supponēdo.

c C Lud inspicie dum. q̄tum ad ius cōmu ne r. regu. r.

d C Num. i. an.

e C Salam. qz fecit pa ctū de nō agendo viua voce vt. s. de pa. postq̄

f C Dissimulatione. a gnoscendo iudiciū de functi. accipiēdo ali quid ex testamento vel prestādo patrociniū legataris. vt. j. de inof fi. testa. papinianus. s. si cōditionis. r. l. si.

g C Renunciatum. an nō subaudi. vt si renun ciatum sit amplius mo ueri nō possit. r. hoc si est maior. nam si est mi nor distinguitur: vt hic sequitur.

h C Nec re. als sic bu cusqz loquitur in maiore: sed hic nec hoc re. in minore loquitur.

i C Nec. i. nō solūmodo hoc immo r. cetera preiudicia.

k C Tuam. i. minoris.

l C Cadere. s. cum effectu vel efficaciter. cadit em̄ sed restituit r. sic po nit per totū titulu. vt. j. quibus nō ob. lon. temp. pre. l. si. r. hoc si cū au ctoritate tutoris renunciauit. als ipso iure nō nocet. vt. j. l. iij. sed certe immo videt semp ipso iure nō nocere. vt. j. in qui. cau. nō est nece. in integ. resti. l. si. que est cōtra sol. secus est in transcurfu tēporis q̄ in renūciatione expressa vel tacita que fit ipsa re vt aduocādo p testamento vt. ff. de inoffi. test. l. si. Vel dic qz. dixi tacita dissimulatione dices ta cendo quinquēniū. vt. j. de inoffi. test. l. cōtra maiores. Et in hoc ver bum cadere pprie r. improprie ponit: pprie q̄tum ad hoc qz dicit taci ta: qz tunc ipso iure tutus est vt in cōtrario. Improprie q̄tum ad id qd dicit palam qz tunc vere cadit in minorem sed restituit: sic r. als. ff. de offi. procō. r. le. l. ij. vel tertio dic qz bec lex corrigitur per illaz. Vel dic fm l. du. speciale in odium querere: vt etiā expressa renūciatio minori non noceat ipso iure per legem istam.

m C Impartitur. id est datur r. tamē hoc inspicie dū est: vt si nō renū ctaueris nec lesa dicaris. r. ideo nō restituenda: si autez renunciaueris videris lesa r. restituenda.

n C De tempore quo soroz r. auxilio iuuabatur. vt quia viginti an nos habebat.

o C Debit. infra annū. vt insti. de bo. pos. s. liberis. sed hodie in tali prescriptione ipso iure seruatur illesa. vt. j. in quibus cau. in integ. re stitu. non est ne. l. si.

p C Edicti. qd est de minoribus. ff. eo. l. ij. s. si.

q C Largif. i. si adhuc minor est vel infra tēpora restitutionis: qd em̄ dictū est vt singuli liberi p singulis annis cōputātur ad honores pti net. vt. ff. eo. l. ij. r. j. de admi. tu. l. de his. r. ff. de mu. r. bono. l. ad rem. r. facit. j. qui r. aduer. quos. l. j. in fi.

r C Curator. tu. s.

r C Pupillarem. r. ita erat adultus.

s C Etate. j. enim ipso iure nō valet indubitāter. sed de hoc dubitabaf.

t C Res. s. mobiles. vel hodie que seruādo seruari nō possunt. vt. j. de admi. tu. l. lex. in fi. r. ff. e. r. si sine. s. questū. De alijs autē immobilib⁹ etiā cum tutore nō valet sine iudice.

te sine illius auctoritate nō valet ipso iure: ideo nō est necessaria restitutio in ite grū: s. cū auctoritate illi⁹ valet iure. nō si les⁹ ē restitutiōez petere pōt. h. d. lex ista melior de corpore iuris i suo casu. al.

u C Imperato. Diocletia. r. Maximi. aa. r. cc. Aciano. **Lex. iij.**

S Curatorē hīs minor. v. et xx. annis post pupillarē eta tem⁹ res⁹ venūdedisti: hūc tractuz seruari nō oportet. cū non absitis ei⁹ habeat minor curatorē hīs cui⁹ a ptoze curatore dato bonis interdicitur. **C** Si vero sine curato re constitutus tractum fecisti im plorare in integrū restitutionem si necdum tēpora p̄finita excesserit causa cognita nō phiberis.

C Allegas etate ad sue petitiōis funda mentū debet eā pbare. Idē i eo q allegat etate ad fundamētū sue intētiōis vel de fensionis ad hoc allegat s. Ja. bu. r. bal. vel sic. Qui petit restitutionē in itegrū ra tiōe minoris etatis necesse habet etatez pbare quā ille allegat. aduersarius vero qui vult ipsuz excludere necesse habet pbare q tēpus petēde restitutiōis i itegrūz sit finitū. h. d. Alex.

C Idem. aa. r. cc. Irido. **Lex. iij.**

S Minorem te. xx. r. v. annis fuisse cū cōtraheres ostende ris: r. tēpora restitutionis prestita excessisse ab aduersario tuo com probatū nō fuerit: p̄ses puincie in iteg. resti. dare tibi auxiliū debet.

C Ubi reperitur minor etas r. lesio: ibi cōpetit in integrū restitutio. h. d. Bal. vel sic Minor lesus restituitur etiā si nō do lo aduersarij sit lesus: s. sui facilitate. Itē restitutio in integrū pōt implorari durate

r. sine tutore vel curatore. Quidā q nō valet quasi vnum sit ommissum de necessarijs. vt. ff. de trāsfactionibus. l. cuz hi. s. si pretor. r. j. si ppter pu. pen. l. si. Sed cōtrarium videt. vt. ff. eo. ait pretor. s. permittitur. r. j. qui admit. ad bo. pos. l. bonorum.

C Si. s. prodigo.

C Qui. s. prodigo.

C Constitutus. valet cōtractus sed restituit. qz aliter nō valeret.

C Fecisti. hic enim videt quasi paterfamilias. r. ideo qd fecit valet r. sic necessaria est restitutio si lesus est.

C Cognita si fuerit lesus sui facilitate vel dolo aduersarij. r. facit ad l. ff. de noua. cui bonis. r. j. qui leg. per. l. ij. r. ff. de reg. iur. furiosi.

C Minorem. fuisse. tunc r. lesum.

C Ostenderis. nō enim quia est minor r. vt. ff. de iure iurā. l. nam r. postea. s. si minor.

C Restituta. als p̄finita. scz vsqz ad. xxix. an. vt. j. de tempo. in in teg. resti. l. superuacua.

C Cōprobatum. quasi ad instar exceptionis: est ergo duplex presump tio vna cū tempore cōtractus presumitur maior fuisse nisi probet cō trarium. Secūda quia hoc probato hodie presumit esse infra tempora restitutionis qd vtrumqz puto verum in dubio. secus autem si ex aspe ctu appareat contrarium: quia aspectus transfert onus probationis. vt. ff. eo. de etate. r. l. minor. xxv. Sed cum aliquādo fuerit minor: qua re nō semper minor presumitur: si probat se fuisse minorez. vt hic. r. j. de probatio. cum te. Respon. ideo quia solo tractu tēporis quis maior efficitur. Vel quia est hodie maior: sicut r. in possessione. vt. ff. de acq. posses. si quis vi. s. differētia. r. in quasi possessione. vt. ff. de proba. si arbiter. nisi possidens habeat ab eo causam. vt. j. de pig. actio. nec cre ditor. r. j. ad exhi. l. tigni. Item nisi p̄bet reum tēpore litis conte. pos sedisse nā presumit postea possidere. vt. j. ad exhi. l. ignorabit. Itē in in debita pecunia lēmi cōstet aliquādo fuisse indebitā nō tamē sequit q hodie sit. vt. ff. de p̄ba. cum de indebito secus autez in dñio. vt. j. de p̄ ba. sine

neqz incipiente post bienniu neqz ante cōpletum bienniu cepte post biennium vero finiende⁹ doli actio nis esse concessam licentia m.

C De in integrum restitutione⁹ minorz vigintiquinqz annis.

C Minor lesus in renunciādo querere inofficiosi testamēti tacite vel exp̄sse resti tuit in integrū. h. d. bal. r. Alex. vel sic. Re nūciatio querere expressa vel tacita p̄iudicat maiorib⁹ nō minorib⁹ etatis benefi cio. h. d. sali.

C Impa. Alex. a. r. c. Plociane. **Titu. xxij. Lex. j.**

M Lud inspicie dū est num⁹ inofficiosi q rele vel palaz vel ta cita dissimulatiōe sit renūciatū. **C** Acc⁹ hoc autē in personā tuam⁹ cadere⁹ posse auxilium quod etati impar ti tur ostendit.

C Liberoz numer⁹ nō supplet etate q̄tū ad excludendū a restitutione in integrū. h. d. Bal. r. Saly. et Alexan.

C Idem. a. Alexan. **Lex. ij.**

A tēpore quo soroz tua au xilio iuuabatur⁹ etatis si pa tris intestati bonozum possessionez accipere debuit⁹ l. v. filios supersti tes habuit: nō tamen ideo min⁹ ad edicti⁹ prerogatiuā pertinet scilicet si nunc per etatem beneficium resti tutionis largitur⁹.

C Si minor habēs curatorē p̄trahit si ne cōtract⁹ est nullus: si eū habet p̄ctus valet s. restituit si ledit. h. d. bal. vel sic Cō tract⁹ celebrat⁹ ab adulto curatorē habē

C Nō oportet. s. ipso in re ppter defectum tuto ris vel curatoris vnde nec restituiendus est. vt ff. eo. in cause. ij. in pn.

C Ab similis. quātū ad hoc. Itē quātū ad aliud vt se nō obliget s. alios sibi sic. vt. ff. de v bo. ob. is cui. Sed r. ille cui est bonis interdicitū similis est pupillo: nō solū adulto habēti cura torē. vt. ff. si cer. pe. cer. ti cōditio. s. idēz queri. sic ergo adultus curato rē habēs similis est pu pillo nō solū adulto sed in casibus sunt dissimi les scz adultus curato rem habēs r. pdigus. qz adultus testat nō pdi gus. vt. ff. de testa. l. is cui bonis r. de libe. leg. aurelio. s. si. r. insti. qui testa. fa. pos. s. antepe. r. s. itē pdigus. r. ff. de bo. pos. fm tabu. l. j. s. si quis autē. r. de leg. ij. cū pater. s. curatoris. Itēz differt adultus a pupil lo: vt in accusatione su spe. tu. vt insti. suspec. tut. s. impubes. Item in restituēda hereditate curatori vltutori vt. ff. ad treb. l. j. s. fuit questi tū. Itē ad p̄in. legis vi def. p̄tra. ff. de ver. obli. puberes. s. caute ibi pū ctabis r. nō erit contra. Sed quid si habens tu torem vel curatorē cuz decreto iudicis fecerit

Prodig⁹ r. adultus differit.

Verbum vnuz pōt ppe r. im proprie poni.

Presum ptio nō se per sumit de preteri to ad p̄s ens.

ba. sine .ar. tñ sumi pōt q̄ solo tractu tps dñiuz amittat. vt. j. de omni agro defer. l. q̄ agros li. xj. r̄ ibi de hoc. vel vere intelligēti hic colligif q̄ qui fuit minor r̄ bodie presumif minor q̄ est verū si cōstet eū aliquā do fuisse minozē ex pbationibus vt hic secus si constat eum solum fm natiam. vt in dicta opinione.

Minoribus. ca. p̄tos. sui facit litate vel dolo aduersarij sui. vt. ff. eo. l. j.

Dossunt. nec eniz r̄c. vt. ff. de iureiu. l. nā r̄ postea. s. si minor. r̄ ff. eodem verum. s. itez sciendū. r̄. l. pater.

Quintum r̄ vicesimū annū. nā postea de mū vt aduersarius asse rebat. vt. j. si minor se ma. dix. l. j. Sed tñ fallit in his qui ve. eta. impe. maribus post. r̄. an. se minis post. xviii. in eo. q̄ postea faciunt preter q̄ in alienatione vt by potbeca rez immobilū vt. j. de his qui ve. eta. impe. l. j. r̄ pe.

Sintra. renūcia tum est. si maiori etate r̄ expresse. vt. s. de pac. postq̄. vel tacite. vt. ff. de mino. si fili⁹ in minori nō potest cū hoc ipso esset lesus. vt ff. eo. l. interdū. ibi hoc em ipso r̄c. r̄. l. r̄ si sine s. restitutus. r̄. l. ait pre tor. in prin.

Fraudi. i. damno. vt. ff. de edil. edic. cū au tez. s. excipit. Sic ergo restitutio dat cōtra heredes vt h. r̄. j. l. pri. r̄ heredibus. vt. ff. de integ. resti. non solum. r̄ ff. de mino. l. minor. s. fina.

Tutela aumculi. sic em pbauit q̄ fuit natus quando impator federicus intrauit lombardiam: sed nūc. r̄. xv. anni elapsi sunt ergo sum maior.

Probata. a te minozē r̄ sic turpitudine suam allegat hic minor qd nō licet. vt. s. de transac. l. transactioe. s. nō est ita nā tutor p̄sumif scif se. r̄ sic dolus ei nō in fert. vt. s. de transac. l. cū donationis. vel cū cre didit se maiore r̄ nūc aliter credit. Et fm hunc casum est cōtra. ff. eo. l. minor. r̄. xv. an. vbi nō audif ex quo falso pbauit etate. sol. hic duo sunt p̄tra eū. q̄ tutor. r̄ q̄ auunculus. ibi tantū tutor vel curator. Itē ibi co ram indice hic nō. Itē cōtra. j. si mi. se ma. dix. l. j. r̄. l. si alterius. in prin. sol. r̄ ibi tutozē ignorante decepit minor. hic sciens fuit tutor: vt bec lex presumif. Vel dic scdo fm Jr. pbata a tutoze tibi minozē. r̄ tūc quero quō tenet remissio cū: dolus dederit ei cam r̄n. verū est si statū esset in finibus pacti. vt. s. de transac. l. sub pretextu: q̄ tūc pacti nō va leret remissio ipso iure. s. hic p̄ acceptilationē fuit liberatus. q̄ tūc va let remissio ipso iure. r̄ qd facit traditio in venditione hoc facit libera tio. vt. s. de transac. sub pretextu. vt obiqz ergo dolo dante cam cōtra ctu d̄ dari de dolo. s. restitutio hic eā excludit. vt. ff. de dolo. l. j. si au tē nudo pacto fuisse facta remissio ageret prima actione. r̄ si exciperet replicaretur de dolo. vt. s. de trasac. sub pretextu r̄ sic cessat restitutio cum iure cōmuni sit tutus. vt. ff. eo. in cause. ij. vel si velis dicere q̄ nu do pacto remisit etiam in casu. Jr. dicit iudicis auctoritate als ipso iure tutus est si est pupillus si adultus carens curatore remissio tenet. sed datur restitutio. vt. s. eo. l. si curatorem.

Quem. scz auunculum.

Ignarum. ar. q̄ aliquis ratioe sanguinis r̄ officij presumif cogno scere alterius etatem vel statum. vt. ff. vnde cognati. l. octau. s. j. j. de lib. can. si filium. r̄. s. de epis. audi. si legibus.

Arguit. i. argute probat.

Statutum tempus. s. tempus vtilis anni.

Heredes. r̄ etiam ipsam aum si viueret.

Eius. scz auunculi.

Minoribus. p̄termiserit. omittēdo qd omittēre nō debuerit. vt s. e. l. j. r̄. j. si vt omiffa bere. p̄ totū. Et dic p̄termiserit. l. sciē

tes. vt differat a sequēti dicto. Vel ibi fecit qd sibi nocuit. hic omisit. p̄ Ignorauerint. etiā de iure. vt. j. si aduer. solutionē. l. idebito. r̄. ff. de iur. r̄ fac. ign. l. regula. s. j. r̄ sic fecerūt qd facere nō debuerunt.

Innumeris. i. infinitis.

Auctoritatibus. vt. ff. eo. ti. per totum.

etatis tue non fuisse tā officij tutele q̄ sanguis p̄mitas arguit: si nec dū statutū tps excessit ex cāi integrū restōnis b̄des ei⁹ p̄uenire potes.

In omiffis ex certa scientiav sine mi nor restituitur. h. d. Saly. r̄ Alexander.

Impera. dono. r̄ Tcodo. aa. r̄. cc. Julia. p̄rocō. afri. r̄. cc. Julia. p̄rocō. afri. r̄. cc. Julia. p̄rocō. afri. r̄. cc. Julia. p̄rocō. afri.

Minoribus i his q̄ vt p̄termise rint vel ignorauerit inume ris auctoritatib⁹ stat esse p̄sultuz

Minor lesus non sui facilitate qz fa cit id quod diligēs pater familias faceret nec etiā lesus dolo aduersarij sed casu for tuito nō dicitur circumscriptus: ideo nō restituitur in integrū. h. d. Alexan.

Imp. zeno. a. r̄. c. eliano. r̄. ix.

Non videt⁹ circumscript⁹ esse minor q̄ iure sit vt p̄muni.

De filio familias minozē.

Auctoritas patris nō firmat p̄tractū filij minozis cōtra restitutionē in integrū. h. d. Bal. Vel sic. Minor fideiubens etiaz p̄ patre restituitur in integrū nisi sibi suc cesserit. hoc dicit Alexan.

Idem. a. r̄. c. Tripboni militi.

Titu. xxij. r̄. x. j.

Filius familias si mi nor. xxv. ānis p̄ ex traneis fideiussit in integrum restitutio nē postulare nō pro hibet. Sed r̄ si p̄ patre suo fide iussor extitit: ei qz diem suum fun

ditatem locupletem. Sed certe fm s̄d. si bene discutias habent se vt ex cedentia r̄ excessa. nisi velis dicere q̄ tñ importat dicere est vsus iure cōmuni: quātū si diceres fecit qd quilibet diligēs faceret: quare nō vi det circumscriptus. si nec restituēdus. fm hoc dic q̄ eius pars est. i. par ticulariter est verū. i. in q̄busdā est verū in q̄busdā nō q̄ est circumscri ptus est vsus iure cōi r̄ ecōuerso: r̄ q̄ nō est circumscriptus est vsus iure cōi r̄ ecōuerso. Itē pōt dici tertio hanc p̄sequētiā tolli. est vsus iure cōi r̄ minor ergo lesus. vel fm azo. cuius vba bec sunt. Sic expone. est mi nor r̄ lesus ergo circumscriptus: hoc tollit als colligif p̄ bec vba. vsus iure cōi. i. eo ipso q̄ iure cōi vtif minor videt nō circumscriptus: quasi di ceret r̄ si est circumscriptus nō denegabit ei hoc beneficiū: r̄ sic ordina bis litterā. minor qui iure cōi vtitur videt nō circumscriptus. presumif ergo cōtra eum hoc ipso q̄ nō restituitur. Ja.

Qui iure. i. qui fecit quod quilibet sapiens faceret adeundo pin guem hereditatem quāuis postea vinee p̄edia r̄c. alluione r̄ casma te perierint.

De filio familias minozē. Dixit de restitutione in genere. nūc in specie. r̄ primo in specie personaz. s. filij familias cuius restitutio patri proficere videbatur. r̄ ideo etiam sibi deneganda: sed tamē datur vt in hoc titu. r̄. ff. eo. l. iij. s. sed vtrum.

Filius familias. nō phibet. vt. ff. e. ait p̄tor. s. nō solū reus. tñ remanet obligat⁹. vt. ff. e. l. minor. in vlt. col. Itē accipe ex traneū oēm p̄ter patrē. vel alii in ptate habentē. vt auus pa ternus. vt. j. de rei vro. ac. s. extraneū. Itē est hoc veruz qd hic dicit fm. p̄. si nō est soluēdo ille p̄ quo fideiussit vt sic in subsidiū det restitutio. vt ar. ff. eo. l. cū ex mandato. s. r̄ si ex euentu. r̄. s. sin autē ipe. sed ibi in vno casu primo prin cipaliter iure maioris p̄traxit minor hic secundario in alio nō cōtraxit minor: sed p̄curator eius vnde ipse in subsidiū restituit. Vel aliter r̄ veritus qd ibi dicitur intelligif quā do pater statuerat iniquū precium r̄ filius pro illo statuto a patre pre cio vendidit. l. res plus valeret nō tamē filius potest restitui fm Jo. r̄ Azo. Dic ergo eum hic restitui etiam si sit soluēdo p̄ncipalis qz interest sua potius nō soluere qz solum repetere. vt. ff. de compen. ideo. r̄. ff. de fideiuf. si stipulatus.

Fideiussor. que fideiussio valet. vt. ff. eo. si dubitetur. s. filijfamili

Non videtur. Done casuz. vt. ff. e. verū. s. itē scien di. r̄. s. itē nō restituit r̄. s. si locupleti. Vel po ne qñ de dupla p̄misit de euictioe fm regionis mozē. vt. ff. de pig. act. si pignozē. s. si. r̄. l. se. q̄l. bet em hoc fecisset r̄ est ad. l. istā. ff. de re iu. l. ni bil. s. j. r̄ de fideiuf. iter eos fideiussozes. s. cū i ter. r̄ de so. l. in pupillo fecit aut dñs Jr. sup. l. istā gl. talē. Lōsequētia tollit nō oppositū isert: qz ps eius est. Itē p̄ se quētia tollit si vsus ē iu re cōi ḡ est circumscript⁹ Itē isert cuz dico iure cōi vsus est: ergo nō est circumscript⁹ q̄ isert. s. ergo nō est circumscript⁹ nō est opposituz p̄m. s. vsus iure cōi. r̄ ve nō ē opposituz: qz isert. s. vsus in iure cōi est spēs qd isert. s. nō est circum script⁹ est gen⁹: r̄ spēs pōt inferre gen⁹ affirmā do. vt hō est ergo aial ē. nō aut gen⁹ isert spēs. bñ dico q̄ nō circumscri ptus est gen⁹. Itā nō cir cūscriptoz qdā vtunt iure cōi. vt cū delibera tione adeūtes heredita tē r̄ quidā nō vt sine de liberatioe adeūtes bere

Species pōt affir matueige nus infer re

Cōtinua tio

Filius familias mi nor si fide iubeat an sit restitu endus.

Maioz an possit restitui r̄ liberatio nē a se fa ctam.

Liber Secundus.

Fideius, a quo p suc-
cessiones
extinguit

lias. r. ff. qui satisda. cogan. l. ij. §. r. filiusfamilias.
E Non successit. scz ipse filius. secus si successit patri vel extraneo pro
 quo fideiussit qz tunc duplici ex causa nō subuenit. Prima qz nō est le-
 sus. Secōda qz est extincta obligatio sua. vt. ff. e. l. Stichum. §. qd vulgo.
 r. de fideius. l. generaliter. r. hoc si simpliciter fideiussit. vbi autē princi-

paliter se obligat p alio
 tūc vna ex causa tūc nō
 restituit: qz nō est lesus
 nō autē obligatio est ex-
 tincta. vt. ff. de fideiu. l.
 generaliter. §. j. Dixit
 secō esse si successisset ex-
 traneo. quasi nihilomi-
 nus restituit ar. huius
 l. sed certe semp confir-
 mas. p ea parte qua suc-
 cessit. vt. d. l. Stichus. §.
 qd vulgo. r. de fideius.
 l. heres. §. qd si stipula-
 tor. r. sic ad fideiones se
 refert. s. in sequenti expo-
 sitione ad veritatē. Itēz
 dixit. p. eum patri succe-
 denti in parte nō modi-
 ca restituendū p ea par-
 te. als secus. vt. ff. qd cū
 eo. l. ij. r. iij. s. secus hic
 puto. qz noie patris si-
 ue iure hereditario que-
 ritur. ibi suo nomine.

Potest. aduersus
 cautionē. vt. j. si aduer.
 cre. l. ij. r. j. l. pri.

Sfrater nec ius-
 su. quo casu spe-
 cialiter est restitutio de
 neganda. als aut si ius-
 su patris p trahat resti-
 tuit filius si ipse conue-
 niat si vō pater tūc nec
 ipse nec filius restituit
 vt hēs hic. r. ff. eo. l. iij.
 §. s. j. vtrū. Si vō noie si-
 lii directa actione pater
 conueniatur datur restitutio patri etiam filio inuito. s. m. quosdam. vt
 ff. eo. patri. §. j. qd non placet r. illam aliter expone vt ibi.

Contra senatuscōsultū. qz tunc iure cōi tutus per macedonianum
 non restituit. vt. ff. eo. in cause: sed qualiter esse pōt qz tunc de restitui-
 tio quādo nō ptra senatuscōsultū factū est: si em studioz causa aberat
 vel in necessarias causas accepit nō iuuat. Sed dic loqui tantū cū pu-
 blice paterfamilias videbat. vt. ff. ad macedo. l. iij. r. l. pe. r. j. ad mace-
 do. l. j. r. ij. Itē r. quando in necessariā causam accepit r. post sua facili-
 tate amittit nā puto eum restitui: quous videbatur vñs iure cōmuni. vt
 s. ti. j. l. si. secus si factō. vt. ff. eo. l. verū. §. sciendum. Vel dic eum non
 restitui. vt arg. ff. de sol. in pupillo. sed ibi in facto loquitur.

Eam cautionem. quā forte amiserat de sorte reddenda r. vsuris.
De fideiussoribus minorum. De minoribus dixit nunc de eorūz
 fideiussoribus dicit.

Quā etatis. r. lesionis.
Restitutus. contra emptorem conuentus agentem de
 dupla. vel dic restitutus ad rem vendicandam.

Non cogaris. cōsequit ergo pstitutionem: vt de eui-
 ctione nō teneatur: sed si fuerit paternum: vt hic dicit. r. sic filij iniuria
 fit emptori si extraneus euincat. r. ita minor de iure cōi non tenet r. sic
 nō est opus petere in integrū restitutionem. vt. ff. de eui. si per impu-
 dentiam. Vnde dic qz fuit patris quo ad extimationem qz sic credidit.
 Sed si fuit extranei in quo decipitur reddendo precium. Respondeo
 non in eo qz vendidit: sed quia duplam promisit. cum r. sine ea tantun-
 dem potuit vendere nec erat cōsuetudo regionis promittere de dupla.
 vel qz precium amittit. Alij dicunt predium fuisse minoris r. eum resti-
 tutum ad rem vendicandam. Item dic qz cum decreto facta fuit vēdi-
 tio. als ipso iure non valet nisi quando pater permisisset. vt. j. quando
 decre. opus non est. l. prediuz r. tamen fideiussor semper teneretur. vt
 j. de predi. mi. l. r. si is.

Sed ea res. i. restitutio tibi data: vt de euictione nō tenearis vel re-
 stitutionem tibi datam ad rem.

Fuerint. qz pinde est ac si soluisent. vt. j. man. l. si p ea. r. ff. man.
 l. lutiū. r. arg. ff. eo. cum mandato.

Conuenieris. tu minor a fideiussoribus actione mandati.

Iuuaberis. ptra fideiussores. iuuaberis em. ff. e. l. i cause. j. Accu-

cto non successit in integrum resti-
 tutionem postulare potest.

Filiusfamilias minor restituit aduer-
 sus mutuū: nisi iussus patris iteruenerit
 vel iuuat p macedonianū. h. d. Sa. r. Ale.
Imp. Sor. a. cādia. militi. l. ij.

Sfrater tuus cuz mutuā pe-
 cuniā accipet in pris fuit ptā
 te nec iussu eius nec ptra senatuscō
 sultū ptractuz est ppter lubricū eta-
 tis aduersus eā cautionē in itegrū
 restitutionē potuit postulare.

De fideiussoribus minorum.

Restitutio pcessa minori non prodest
 fideiussori. iō si fideiussor soluarvel ad sol-
 uenduz condemnatus sit repetere potest
 a minore nisi minor aduersus fideiussorē
 restitutionem petat. h. d. Alexan.

Impa. Sene. r. Anto. aa. mitro.

Tit. xxij. l. x. j.

Distqz in integrū eta-
 tis bñificio restituit
 es periculū enictōis
 emptori cui pcediuz
 ex bonis paternis vē-
 didisti prestare nō cogaris. **S**z
 ea res fideiussores qui pro te inter-
 uenerunt excusare non potest: qua-
 re mandati iudicio si pecuniā solue-
 rint aut pdenati fuerint puenieris
 modo si eo quoqz noie restitutiōis
 auxilio non iuuaberis.

Restitutio minoris non prodest fidei-

ssori nec potest restitui fideiussor minor
 nisi ob dolum aduersarij. h. d. Bal.

Impa. dio. r. mar. aa. curioni.

Sea qz tibi vēdidit pos-
 sessiones interposito decre-
 to presidis etatis tantummodo au-
 xilio iuuatur non est dubium fidei-
 ussozem ex persona sua obnoxuz
 esse ptractui: verū si dolo malo ap-
 paruerit pctū interpositū esse mani-
 festum est vtriqz pstone taz vēditri-
 cis qz fideiussoris consulēdum esse.

**Si tutor vel curator interuene-
 rit.**

Minor aduersus aditiones potest re-
 stitui infra tempus legitimuz: quo elapso
 ptra curatore sibi succurrit q auctoratus
 est sibi. vel sic. Mora petēde restitutionis
 cōtra aditionē hereditatis non excludit
 remediū agendi ptra curatore q pperā au-
 ctorat fuit minori in ipsa aditione vel im-
 missione. hoc dicit Baldus.

Impera. Anto. a. r. c. Marc.

Tit. xxv. l. x. j.

Siā puberes vtriusqz
 sexus parentū hē-
 ditatē adūstis si etiā
 nunc in ea etate estis
 vt in eo qz paterne hēditarios ob-
 ligastis in integruz restitutionis au-
 xiliuz accipere debeatis: adite p p-
 curatores vestros pside p uincie.

Quō si legitimā etatē implestis:

§. penul. vel posset dici qz hic dolum non emptoris: sed tertij interue-
 nit: vnde r. tenet emptio vt dicitur. ff. de dolo. eleganter. §. j. sed datur
 restitutio vt hic. Alij dicunt competere restitutionem cuz actione ex
 eo cōtractu. vt. ff. eo. in cause. §. j. pomponius. r. l. melius. r. sic de in-
 cidenti dolo dicunt.

Vtriqz. hoc odio illius qui dolum adhibuit. Sed nunquid si mi-
 nor restituitur eo ipso fideiussor eius restitutus videtur. Respon. exce-
 ptionem habet. non autem ipso iure liberatur: nisi r. ipse restitutionēz
 petat. quaz petet eodem iure quo r. minor: cum hic dicat vtriqz perso-
 ne r. s. m. Hō. licet hic mirabile videatur. vt. ff. de excep. l. exceptio-
 nes. §. rei autem. vsqz in fi. sed secus vbi minor sui facilitate decipitur.
 vt ibidem dicitur in prin. Sed si minor non petat restitui an fideiussor
 poterit. Respon. sic. vt. ff. de ho. pos. cōtrata. si post. §. si. r. de pac. l. si.
 r. ff. de fideius. ex persona r. hic nam dicit tam vni qz aliū ergo cui libet
 eorū etiā altero non petente. Vel dicas qz non potest fideiussor resti-
 tuti minore nolente: sed eum cum effectu conuenit actione mandati. vt
 ff. eo. qz si minor. Item in eo qz hic in principi. l. dicitur fideiussori mino-
 ris non subueniri. r. superior. l. proxi. est cōtra. ff. de procura. si minor
 vbi indistincte dicit fideiussori subueniri. So. distingue an consulto
 reoz: fideiussore detur in alium regressus actori. vt ibi erat: r. tūc vtri-
 qz consulatur. vt ibi. an non r. tunc reo tantum: vt hic r. eodem modo
 soluas. ff. de admi. tuto. l. si tutor. r. ff. de acqui. heredi. si pupillus. co-
 heredi. vel dic hic in contractu in quo circūscriptus est dedit fideius-
 sozem. in legibus contrariis in alio s. m. Johannem. Alij aliter hic sol-
 uunt vt diximus in. d. l. si minor. Item ad id qd hic in fi. dicit est con-
 tra. ff. de fideius. l. marellus vbi dicit fideiussori nō subueniri. sed dic
 ideo qz nec tenetur cū pro furioso vel similitur cedit.

Si tutor vel curator r. c. Quādo interuenit fideiussor in cōtractu
 minoris dixit: nunc quando tutor vel curator interuenit.

Siā puberes. quia impuberes non possunt sine tutore. vt
 insti. de aucto. tu. §. sed neqz.
Adūstis. curatore interueniente. vnde videbatur eius
 auctoritate corroborata aditio.
Der procuratores. habentes. speciale mandatum. vt. ff. de mino.
 illud. §. si talis.
Etate. p. y. an. r. cū auctoritate curatoris. vt. s. de cura. l. iij.

Sea. possessiones. i. res possessas. vt. ff. de ver. signi. interdum.
Residuis. als nulla esset veditio ipso iure. Itē r. tutoris au-
ctoritas est necessaria. vt. j. si ppter pu. pen. l. si. r. tñ nihilominus pote-
rit restitui. puta si minori pocio vendidit qz valeret. vt. j. de predi. mi. l.
liquidem. Sed cōtra. ff. de mi. ait pretor. §. qd tñ. r. §. sed credo. Solu.
 ibi precepit hic pmisit.
 vt. ff. e. tit. quod minor.
 §. fina.

Iuuatur. puta lesa
 sui facilitate non dolo
 aduersarij. Accur.

Ex persona sua. id
 est ex suo pacto vel obli-
 gatione sua: sed in veri-
 tate nomie minoris est
 obligatus. vt. ff. de his
 qui no. in fa. furti. §. si
 quis. sic. j. de leg. j. ex le-
 gato nominis.

Si dolo malo. sed
 non videtur hoc stare
 posse: si enim dolum de-
 derit causaz contractui
 iure cōmuni videtur tu-
 tus. r. per actionem de
 dolo: r. per conditionēz
 sine causa vt fideiussor
 liberetur. vt. ff. de dolo
 Leleganter. in principi. r.
 j. de rescin. ven. si dolo
 si cidit dolum: ergo agi-
 tur actione ex eo cōtra-
 ctu. vt. ff. de dolo. si qs
 affirmauerit. r. de actio.
 empti. iulianus. §. si vē-
 ditor. r. §. per contrari-
 um sic ergo semper ces-
 sat restitutio. vt. ff. eo. l.
 in cause. ij. Sed dic qz
 dolum dedit causam cō-
 tractui. r. facta fuit ven-
 ditio r. traditio cessat em
 de dolo. quia datur re-
 stitutio. vt. ff. de do. l. ij.

Minor aduersus aditiones potest re-
 stitui infra tempus legitimuz: quo elapso
 ptra curatore sibi succurrit q auctoratus
 est sibi. vel sic. Mora petēde restitutionis
 cōtra aditionē hereditatis non excludit
 remediū agendi ptra curatore q pperā au-
 ctorat fuit minori in ipsa aditione vel im-
 missione. hoc dicit Baldus.

Impera. Anto. a. r. c. Marc.

Tit. xxv. l. x. j.

Siā puberes vtriusqz
 sexus parentū hē-
 ditatē adūstis si etiā
 nunc in ea etate estis
 vt in eo qz paterne hēditarios ob-
 ligastis in integruz restitutionis au-
 xiliuz accipere debeatis: adite p p-
 curatores vestros pside p uincie.

Quō si legitimā etatē implestis:

§. penul. vel posset dici qz hic dolum non emptoris: sed tertij interue-
 nit: vnde r. tenet emptio vt dicitur. ff. de dolo. eleganter. §. j. sed datur
 restitutio vt hic. Alij dicunt competere restitutionem cuz actione ex
 eo cōtractu. vt. ff. eo. in cause. §. j. pomponius. r. l. melius. r. sic de in-
 cidenti dolo dicunt.

Vtriqz. hoc odio illius qui dolum adhibuit. Sed nunquid si mi-
 nor restituitur eo ipso fideiussor eius restitutus videtur. Respon. exce-
 ptionem habet. non autem ipso iure liberatur: nisi r. ipse restitutionēz
 petat. quaz petet eodem iure quo r. minor: cum hic dicat vtriqz perso-
 ne r. s. m. Hō. licet hic mirabile videatur. vt. ff. de excep. l. exceptio-
 nes. §. rei autem. vsqz in fi. sed secus vbi minor sui facilitate decipitur.
 vt ibidem dicitur in prin. Sed si minor non petat restitui an fideiussor
 poterit. Respon. sic. vt. ff. de ho. pos. cōtrata. si post. §. si. r. de pac. l. si.
 r. ff. de fideius. ex persona r. hic nam dicit tam vni qz aliū ergo cui libet
 eorū etiā altero non petente. Vel dicas qz non potest fideiussor resti-
 tuti minore nolente: sed eum cum effectu conuenit actione mandati. vt
 ff. eo. qz si minor. Item in eo qz hic in principi. l. dicitur fideiussori mino-
 ris non subueniri. r. superior. l. proxi. est cōtra. ff. de procura. si minor
 vbi indistincte dicit fideiussori subueniri. So. distingue an consulto
 reoz: fideiussore detur in alium regressus actori. vt ibi erat: r. tūc vtri-
 qz consulatur. vt ibi. an non r. tunc reo tantum: vt hic r. eodem modo
 soluas. ff. de admi. tuto. l. si tutor. r. ff. de acqui. heredi. si pupillus. co-
 heredi. vel dic hic in contractu in quo circūscriptus est dedit fideius-
 sozem. in legibus contrariis in alio s. m. Johannem. Alij aliter hic sol-
 uunt vt diximus in. d. l. si minor. Item ad id qd hic in fi. dicit est con-
 tra. ff. de fideius. l. marellus vbi dicit fideiussori nō subueniri. sed dic
 ideo qz nec tenetur cū pro furioso vel similitur cedit.

Si tutor vel curator r. c. Quādo interuenit fideiussor in cōtractu
 minoris dixit: nunc quando tutor vel curator interuenit.

Siā puberes. quia impuberes non possunt sine tutore. vt
 insti. de aucto. tu. §. sed neqz.

Adūstis. curatore interueniente. vnde videbatur eius
 auctoritate corroborata aditio.

Der procuratores. habentes. speciale mandatum. vt. ff. de mino.
 illud. §. si talis.

Etate. p. y. an. r. cū auctoritate curatoris. vt. s. de cura. l. iij.

Dol' qui
 qdat cau-
 sam ptra-
 ctui quoz
 incidit in
 ptractu.

Cōtinua-
 tio.

A Idqz tempus. s. quadriennium.
B Experti. hoc q adierunt hereditatem non bonam.
C Iudicio. actione vtili negotiorum gestorum.
D Secundum formam. que est vt de gestis et gerendis teneat vtili actione negotiorum gestor. vt. s. de neg. gest. l. tutori et in eo. ti. l. curatoris. Sic ergo fm. p. pupillus q cum tutore adstet abstinet sine restitutione: putes non pot sine restitutione. S. tu dic q vterq per restitutione. vt diximus. ff. e. ait ptoz. s. no solu. et facit ad banc. s. si mi. se ab heredi. absti. p totum.
E Inoribus. i iudicio. accipe exempli. vt. ff. eo. et si sine s. pe. et l. minor. s. j. et l. minor. xxv. an. et l. etia si et ff. de pof. l. certu. s. pe. et j. si aduer. rem iu. per totu. et j. de iu. pperanduz. in fi. et j. de adm. tuto. l. si bona.
F Circuuenti. sui facultate vel dolo aduersarij. hoc tm fallit in casibus. vt. j. de adm. tu. l. constitutione. et l. sancti inus. et j. ad trebellia. l. penul. in prin.
G Etiam. male gessisse. dolo vt sine dolo culpa tm. vt. ff. e. tutor. vigetibus. in pn.
H Et tutore. actione scz tute.
I Curatore. s. vtili negotiorum gestorum.
K Sui. i. sibi debitus sic. ff. si cer. pe. l. si et me. Et dic fm quosda posunt. s. de iure no de facto: qz no sunt soluendo. alioquin secus. vt. ff. de mi. cu mandato. et l. in tra. s. vedentibus. et eo de modo soluit aliud cotrariu. j. de iu. pperandu in fi. vel aliter vt. j. e. l. si. no. Vel dic indubitabiliter hoc locu habere quado interest sua habere re. ff. e. si ex causa in pn. et qd fal. tu. auc. l. pupilli. Itz ptra. ff. de mi. in cause. vbi dicitur dare restitutione minor demu deficiente alio auxilio. S. dic ptra eundez ibi. hic aut ptra diuersos. Vel dic: vt ibi gna le est qd hic dicit. spale ibi. j. de iudi. pperandu in fine. fm Ja.
L Creditor. secutus. s. specialiter.
M Nulla. neqz directa neqz vtilis: qz dixerat se nolle cu minoribus pstrabere. aliter ex cotractu tutoris in pupilla dare actio. vt etia datur pupillo ex cotractu tutoris. Itz nec fuit hic versa pecunia in pupilli vtilitate als teneret. lz cu tutore tm creditor pstraxisset. vt. j. qd cuz eo. ei qui in fine. et j. qn ex fac. tu. si in rem. et ff. qd fal. tu. auc. l. pe. s. j. que sunt contra. Et dicas hic distinctionem si vis quam habes. ff. de nego. gest. si pupilli. s. j. ;
N Et scz creditori.
O Nos pupillos.
P Manifestu est. ergo no indiget restone. vt. ff. de neg. ge. si pupilli.
Q Etiam. distrabentibus. i. vedentibus res pupilli vel adulti.
R Contrabentibus. idest permutantibus.
S Sequi. scz bona eorum ppter damna tua.
T Venerado. ptra. j. de cod. l. si in pn. s. j. ibi loquit qn ptra eundez eligit hoc aut ptra diuersos. itz ptra. ff. de mino. in cae. fi. in pn. vbi no datur extraordinaria donec hz locu ordinaria: sed hz qn tutor vel curator distraxit ibi qn ipse minor: vt facili ptra factu tutoris vel curatoris ve

niat qz ptra suu: sic ergo qn minor distraxit no restituit ad re cu habeat actione ptra tutore vel curatore nisi magis interfit sua bere re q actione. vt. ff. de mino. in cae. j. s. fi. et l. se. s. j. b. no admittit supiore distinctio ne. et lex illa in cae loquit fm eu qn ptra eundez. hz qn ptra diuersos. sic ergo dat electio et hoc placet. Tertij dicunt qn ipso iure est munit cel

dinaria experiri contra administratione nec sibi preiudicat per electionem. hoc dicit Salycetus.

Idem. aa. et cc. Valen. Lex. v.

Etiam tutoribus vel curatoribus vel distrabentibus vel al's contrabentibus minores tam restitui rebus proprijs qz tutorum vel curatorum damna sequi: nullo eis preiudicio per electionem gerando placuit.

Si in coi eademqz causa in integrum restitutio postuletur.

Pactuz sororis non preiudicat fratri Item restitutio sororis non patrocinatur fratri. h. d. Bal. vel sic. Transactio fratris non nocet fratri ratu non habenti nec restitutio minoris prodest maiori secum comunem causam habenti. Saly.

Impera. Diocle. et Maxi. aa. et cc. apobio.

Tim. xxvj. Lex. vnica.

Ec si maior. xx. annis soror vestra fuerit vobis non mandantibus nec rata transactioz hntibus de iure vro quicqz minnuere potuit.

Nam si cognitis q gesserat his sensuz post. xxv. an. etatis comodatis quis illa minor p portioe ppria restitutiois auxilium iplozasset: vobis tamen adpmunicadu edicti ppetui beneficiu eius etas patrocinari non potest.

Si aduersus rem iudicatam.

Contra sententiam pro parte codem/natoria potest minor pro parte. l. quaten est lesus restitui sed si sententia incidit in tempus maioris etatis restitutio cessat. h. d. et est no. lex. bal. vel sic. Aduersus sententiaz lataz cotra minorem super actione tutele dat restitutio: non si sit lata contra maiorem. h. d. Saly.

Impator Alex. a. et c. Julijs.

Tim. xxvij. Lex. j.

Minus ex tutele iudic erat diuidua. puta trasactu erat sup rei vendi. impetrauit hic restitutio ne vt possit vedicare p parte diuidua que ei copetebat. Si aut esset in diuidua puta seruitus forte: na ois seruitus est idiuidua pter vsum fructum. vt. ff. ad. l. fal. l. j. s. si vsum fructum. Cotra esset. vt. ff. quoad. ser. amit. l. si comunē. in prin. et j. si vnus ex plu. ap. l. j. et j. ff. si ser. ven. l. loci corpus. s. si fundu. et arg. s. de di. rescrip. l. j. et arg. ff. de ap. l. si qs separatim. s. si. Itz no. q quida signat pstrariu huic. l. qd est. ff. eo. l. ne. qz. s. scio. quasi hic facta fuit trasactio. oibus istis existentibus minori bus a sorore. Sed certe no exigo hos fratres fuisse minores transactio nis tempore: licz et hoc posito adhuc lex illa no obstaret. vt in solutio ne contrariorum ibi diximus.

Si aduersus re iudicata De psonis dictu est nuc vo de negocijs.

Inus. pone hic casum q generalis fuit petitio et gnalis ab solutio: et sic est cotra. vt. s. de transac. sub pretextu. Vel pone q generalis vel specialis fuit petitio: sed sententia specialis. Ex vna specie ad decem egit. et in quinqz fuit codemna tus. et in quinqz absolutus. Quid aut si de alijs tacuit. Itz iure com muni agit. vt. ff. de neg. gest. l. sinantē. s. pe. et de copen. in die. sed nec preiudicat sententia. vt. ff. de excep. doli. l. apud. s. itez queri. Sed qui dam dicit tacite in residuo absolutu p. l. ista. i. si plures vna finia fuerat

lat restitutio: sed qn iure actiois dat nihilominus restio. Quarti dicunt qz hic no erat soluendo tu tor. et tuc elegit. ar. ff. de mi. l. cu madato. Itz co tra. j. de iudi. pperaduz in fi. vbi pmo dicit age du ptra tutore. so. spale in iudicis ppter aucto ritatez iudicatis. vel ibi in instatia fuit lesus. vñ actio est ei salua et firmi or q prius: si aut qz te stes vel infra no pdu rit qz ca non est ei salua s. est amissurus restitui tur etia no couento tu toze: vel h fm illa. qz h no erat soluendo qd autē si no appellauerit: dic. vt. j. ti. j. l. si in re. ite qd p pcuratore decipit q re no habet hac electio ne. vt. ff. de mi. cu man dato. s. sinant. rñ. plus tribuit ex necessitate ge reti tutori. vt h q spon te vt ibi.

Si i coi eadegz cau sa et. De negocijs mi nor tm gestis dixit nuc de illis que cu alijs ha bent comunia.

Ec si maior. neduz q ipsa erat minor. vt. j. de i. fi. l.

Adatibus. vt fa ceret exactionez quam laici fecerant.

Dotuit. vt. ff. de pac. si vn. s. et i sum. et s. de trans. l. trasactioe.

Itz si cognitis. scz a vobis fratribus.

Besserat. etia non noie fratru s. tantu suo. vt. j. de rei ve. l. mater.

Etatis. scz vestre.

Patrocinari. qz est psonale beneficiu. vt. ff. de excep. l. exceptionuz s. rei. ff. de adm. tu. ex pluribus. Itz bic si res

Seruitus qlibet est idiuidua excepto vsum fructu.

Tutoris cotract quando obligat pupillu.

Minor a lienas rez sui an pol sit ad eam restitui.

Libri Secundus.

condemnati. vt. j. de ap. ampliore. r. j. depo. l. iij. qd non placet. sed ex pone ea vt ibi dixi. Item nec dicitur nulla in eo qd expressit hoc. sed aliqua fm. l. d. licz quidam vt a50 hoc dixerunt per. l. in hoc. ff. fa. ber. Item pro hoc qd super toto debeat iudicare cōdemnando vel absolue do habes. ff. de ar. l. qualem. §. j.

a Cōsecuti. puta qnq3
b Desuperfluo. ex alijs. f. quinq3.

c Actionem. s. tutele efficacez petita prius in integrum restitutione.

d Iudicij. s. totius. naz si tempore ferende sententie maior erat: ita demuz restituitur si do lo aduersarij hec dilatio est facta. vt. ff. eo. l. iij. §. j. etiam si altero die post impletam etatem est la ta sententia. Sed certe imo videtur restitui tūc nam ille cuius res post absentiam vsucapta est modico tēpore restituit fm omnes. vt. ff. ex qui. cau. ma. l. ab hostib. §. sed qd simpliciter. Sed pōt esse ratio qz hic pōt appellare.

e Largitur. quia estis infra vtilem annū bo die quadriennium.

f Etatem. s. xxv. an norum.

g Prolata. nō sorde tutoris. vt. ff. e. l. iij. §. j.

b Eisdem speciebus. maxime de eisdem non potestis nā nec de alijs ne sit contra. s. de tran sac. sub pretextu. Vel aliud in transactioe dic qd iudicio propter plu res actiones r species quas transactio admit tit. vel in vtraq3 idez sz ibi generaliter agitur r transigitur hic specialiter iudicatum fuit. r facit. j. de iudi. l. ij. r. s. de transac. age cum geminiano. et. l. si de certa. ff. de transac. qui cum tu toribus. in princi.

i Scum pater. pone casum. agit pater actione in rem de iure qui ritum excipit filius emancipationem. pater replicat emancipa tionem non valere.

k Emancipationem. quam factam esse ille filius dicebat in forma replicationis.

l Pronunciauerit. sed male fm quosdam. r sic non est contra. ff. de adop. post mortem. vel ibi duo faciunt contra patrem factum su um r longum tempus: hic vnum tantum. argu. j. de fun. pat. l. fina. lib. xj. r. de test. sancimus.

m Sententiam. in qua fuisti subiectus potestati patris.

n Postules. tu filius.

o Qui prouinciam regit. videtur ergo qd minor magistratus puta ptes possit in integrum restituere contra sniam maioris puta pconsu lis qui est spectabilis. iste clarissimus. vt. j. l. pri. r. s. de epi. r cle. l. ra ptiores: qd esse nō pōt. vt. ff. e. l. in cāe. §. si. r. l. pfecti. r. l. minor. sic r in appellatione vt in auf. de ap. §. si. col. viij. Sed dic presidis nomen generale. esse. vt. ff. de offi. presi. l. j. vel hic non facit mentionem presi dis: sed loquitur de eo proconsule qui regit prouinciam.

p Regit. vñ littera ista nō dicit qd restituat sz qd sit ipartieda cognitio
q Exhibebit denegando restitutionem r sic non est contra. j. qui et aduer. quos. l. si. vbi dicit non dari restitutionem contra patrem. Vel dic hanc pillam corrigi: qd in idem recidit. Vel cognoscet: sed super hoc non pnunciabit. vt ar. ff. de offi. pcon. solent. Vel dic speciale cū de statu agit vt detur. als secus. hoc placet. Vel restituitur cōtra sniaz non contra patrē. arg. j. si adue. do. l. si. quod non placet et facit ad. l. j. de pa. po. si filium. r de bere. peti. si putas.

r Aduersus. qui tunc vice. puta qz vicarius erat de quo loquitur s. de offi. eius qui vi. al. l. j. Vel quia erat delegatus. vt. ff. eo. l. minor. autem. §. vlti.

s Notes. vt. j. vbi. r apud quem. l. j.

cio consecuti^o de^o superfluo habere actionē ita potestis: si tēpore iudicij^o minores annis fuistis r nunc be neficiū etatis vobis largit^o. **C**eterū si post legitimā etatē^o sententia plata^o est: ite rato eandē actionem de eisdem speciebus inferre nō po testis.

Minor. xxv. annis potest restitui con tra sententiam latam pro parte super pa tria potestate. h. d. bal. r Salyce.

Imperator. Gordianus. a. Se re. **Lex. ij.**

Scū pater^o tuus te in sua po testate esse minimeq3 emāci pationem^o a se factā valere diceret pconsule etiam super hoc causam cognoscēte eius potestati subiectā pronunciauerit: cū aduersus eam sententiam^o in integrū restitui po stules^o: is qui^o prouinciam regit^o in impariēda cognitione suas par tes fm leges exhibebit^o.

Adversus sententiam vicarij vel de legati pncipis solus princeps cognoscit: et restituit. h. d. Bal. r Salyce.

Imperator. Pbilli. a. r Pbilli. c. Eliane. **Lex. iij.**

Adversus sniam eius q tunc vice^o pncipis iudicauit in is tegrum restitutionis auxiliū apud pzetorē seu ptesidē puincie clarissimū virum flagitare nequaq3 po tes^o. **N**am aduersus eius sentē tiam qui vice pncipis cognouerit

Solus aliud videtur in appellatione. vt in auf. de ap. §. si. col. viij. r hoc ideo quia ipse princeps videtur cognoscere euz quis cognoscit vice eius vnde sicut ipse posset tunc in integrū restituere: ita nunc. vt ff. de mino. l. minor. §. pe. sed quidam dicunt hodie immutatum vt. j. vbi. et apud quem. l. fina.

solus^o princeps restituet.

Sententia lata aduersus minores in defensos est nulla ipso iure sed si sunt le gitime defensi est valida sed possunt resti tui. hoc dicit Bal. Vel sic. Sententia diffi nitina contra minorem indefensuz est ali qua: sed per restitutionem rescindenda. hoc dicit Salyce.

Imperatores Diocle. r Adaxi. aa. Urbano. **Lex. iij.**

Am r minores vos esse affir metis r indefensos^o nullum^o vobis pzeiudiciū^o fieri pteses puin cie p sua grauitate curabit. **N**ā si iusta defensione tutorū vel cura torum vobis assistente aliquid sta tutum^o est: intelligitis in integrū re stitutionis auxiliū vobis esse neces sarium^o eodē obtinēte etiā si per p curatozē nostrū legitime^o ordinatū lis agitata est.

Non attenditur qualitas administra toris sed qualitas domini. hoc dicit Bal. Vel sic. Sententia lata contra tutores in causa pupillari dicitur contra pupillum lata. ideo pupillus potest restitutionez pe tere. hoc dicit Salycetus.

Idem. aa. r. cc. Marcia.

Lex. v.

In rem pupill^o vel adulti cō tra^o tutores seu curatores a pteside lata sententia restitutionis auxiliuz nō minus q3 si quid aduer sus^o eos fuisset statutuz: implorare minores posse constar^o.

fuerit esse tutor vel curator nō valet snia. vt. j. quō r qñ iudex. l. si ptes. r ad hoc. j. de adul. l. quis. Sed quid si in principio nō fuit postea au tem citatus non affuit nunquid valet snia. Rñ. vt. j. qui le. per. l. mo mentarie. Sed dic ptra: qz hic nō desierat sicut a ptraario sensu eiuldez l. pbat ideoq3 dico r si nō fuit tutor citat^o qz iā ptesus erat. r cā cogni ta sz minor: cū tutoreaget. vt arg. ff. de bo. auf. iudi. pos. l. si minor.

Pzeiudicium. per sententiam in qua succubulistis.

Statutum. contra vos. pro vobis autem valet etiam sine ea. vt. s. de pecu. cum non eo.

Necessariū. r habebitis pbata lesione. sz ptra. ff. eo. l. eū qui. sol. ibi non restituit: quia sponte se obtulit defensionis minoris. nec minor qz non tenet. hic tenet r sic restituitur.

Legitime. scz a minore cum auctoritate tutoris vel curatoris. vt. s. de pecu. neq3. r hāc. l. habēt quidā pro vltima huius tituli r aliū pro pe. c

In rem pupilli. secus si non in rem eorum.

Cōtra tutores. qui etiā iudicio affuerunt. vt. j. de sen. r in terlo. l. j. r. j. in qbus cau. in integrū resti. non est ne. l. si tutor.

Adversus eos. s. minores. presentes.

Cōstat. mandaret em snia executioni in res eoz. s. minor. a50. vel adultoz. vt. ff. de re iudi. si se. in princi. §. j. vñ secus qñ aliq3 se obtulit eoz defensionis: cū tunc fiat executio in offerentē. vt. ff. eo. eū qui. r de pecu. plautius. Restituit hic ergo ad totā cām. vt. ff. de in integ. resti. l. si. Vel ad appellationē. vt. ff. eo. si sine. §. pe. An aut hodie tēpora ap pellationis currant ptra minozē. Quidā dicūt qd nō. vt. j. in qui. cau. in integ. resti. nō est ne. l. si. Vnde dicūt hodie nō dandā restitutionez ptra sniam cū iure cōi possit appellari sicq3 habes hūc titulū correctuz. sed certe r sic nō curret tēpora appellationis: itñ plus est restitui ad to tam cām qd ad appellationē. vt. j. si sepius in integ. resti. post. l. j. Vñ de etiā si appellauit curator pro adulto tñ adultuz pōt restitui. vt. ff. de admi. tuto. l. si minoris. Sed tu dic qd huiusmodi tēpora iudicialia cur runt hodie ppter auctoritatē iudicioz. vt. j. de iudi. pperandū. in fi. r in auf. de bere. r fal. §. pupillus. colla. j. sic qd tam ad totā causam qd ad appellandum restitutio est necessaria. secus in absentibus reipublice causa qui

Presidis nomē est generale.

Presidio i possessio nē fit con tra pupil lum.

Snia cō tra mino res lata? quos mā dabit exe cutioni.

causa qui quandoq; ad appellandum tantum restituuntur. vt. ff. de. in integrum restitu. l. fina.

Si aduersus venditionem. 7c.

Minor. emptori. secus si alij iurasses vel etiaz coram testib; septem & tabellione te non venturum contra illam venditio nem qua factu rus sis. vt stati

dices in auf. bic posita. Item dic emptori cum decreto. et sic tenuit co tractus ipso iure vnde no facit re phibita qre no potest venire cotra nisi prestitutionem. vt j. de p. mi. si qdem. sed ptoz no vult eu restituere vt bic: si aut sine de creto vedidit ipso iure nullus est contractus: q; fecit rem prohibitam no iure. sicq; potest suo iure vendicare minor & sacramentuz super hoc exactu nullu est & sic lo quitur lex contraria. s. de legi. & consti. non du bium. in. fi. & ff. de pac. l. iurisgentiu. s. & gene raliter & hoc est qd dicit bul. per elegantia verba prestito sacramento ac cedente decreto officio non vtere: nam accede te decreto tuo iure vte re. i. rei vendicatione. nam pretoz suum non tuuz tibi denegat auxili um sed. ad. dixit. l. istaz loqui etiam sine decre to facta venditione. qz hoc lex non distinguit. ergo nec nos. vt. ff. de pu. in rem ac. de p. cio. & lex non dubium. intelli gebat in ppetuo phibi tis. vt no accipere ma trem in vxorem. Et p hibitio ista q; minor no vedat predia in multis casibus fallit. vt. j. de predhs mi. l. obes. s; questio est decisa hodie per auf. sacramenta 7c. quam lege bic pquam probatur intellectus. ad. si modo sit pubes.

Causti. id est per stipulationem promissisti.

Corporealiter. vt in auf. iusurandum quod prestatur. in prin. se cus si verbotenus. vt. j. si mi. se maio. dixit. l. si alterius.

Presidie. contra propter fidem pacti.

Periurij. contra sacramentum. Sed cotra. s. de transac. l. si ex fal sis. vbi venit cotra transactione etia iurata. sed ibi fuit volus ex altera parte: bic non. Vel ibi fuit transactio contra leges bic venditio non tu fuit sine decreto fm bul. Vel dic fm. m. religio sacramenti facile re pellit aliquo a puilegio qd haberet in ptractu licite inito si no iurasset. Jde hodie in illicito p auf. bic posita. & j. si mi. se ma. dix. l. si alterius. sed a iure comuni qd qs haberet vt rescinderet pactum si non iurasset non repellitur. lz iurauerit. vt ibi. & s. de legi. & costi. non dubium. naz & als sola cofessio repellit mulierez a puilegio velleiani. vt. j. ad vell. l. antiqua. sed non repellitur a iure comuni: vt multis probatur arg. j. de probati. cum precibus. & de do. cau. l. fi. & j. de non nu. pecu. l. in co tractibus. iura em comunia pferuntur puilegijs facilius em tollitur puilegia q; iura comunia. vt bic. & in auf. de non alie. s. quia verisi mile vnde & difficilius expugnatur.

Sacramenta puberum. ipuberes eni no iurant vt no teneatur vt. ff. de iureiuran. qui iurasse. nisi in casu. vt. ff. de libe. cau. l. fi.

Super. siue i ipso cotractu: siue prius siue post etia qncuq; s; a 30.

Cotractibus. etia si ipso iure no valeat vt qz no fuit decretu in eis eniz maxime iuramentu firmat pactu: als nihil adijceret bec constitutio veteri. vt. ff. de leg. j. si qn. & ad mu. l. j. & j. de thesau. l. j. li. x. Jte dicut q dam q tantu loquitur bec auf. in contractibus vbi hinc inde nascit ob ligatio. vt. ff. de verb. signi. labeo. Nos cotra na in donatioe & stipula tione locuz habet cu & be appellatur. qncq; cotractus. vt. s. qd me. cau. si donationis in prin. & j. de prescrip. xxx. an. si quis emptiois. in prin.

Si aduersus venditionem.

Si venditio solennis pcessit a minore cuz iuramento excludit beneficiu restitu tionis. h. d. fm veru intellectu. bal. vel sic. Contra venditionem in se valida; minoz i corporaliter iuranti de no cotrauenien do non datur restitutio. Salycetis.

Imperator Alexan. a. floren. militi. Titu. xxviii. l. c. j.

Minor an. xv. em proz predij cauisti nullam decetero te esse cotrouersia fac turu: idq; etiaz iure iurando corporaliter pstito serua re confirmasti: neq; pfidie neq; p iurij me auctore futuz sperare tibi debuisti.

Contractus puberum iuramento fir mati nequeit infir mari: nisi vis vel iust metus interuenerit. vel nisi sit iuratu de no exponeda qrella maleficioz. bal. vel sic. Cotractus puberu iuramento sponta neo fir mati nequeunt retractari secus si iuramentuz per vim sit extortu. Salyce.

Prout constitutio Federici.

Sacramenta puberu spote fa cta sup ptractib; reru suaru no retractadis imobiliter custodiā tur. Per viz aut vel p iustu me tu extorta etia a maiorib; (maxie ne qrimonia maleficioz comissoz) faciāt nullus esse mometi iubem.

Minor lesus sui facilitate vel p tuto ris insidias restituitur i integru. h. d. bal.

Impera. Constā. a. ad populuz.

Integrū restitu. l. c. j.

Integritatem minorib; aduersus

Item qd si generaliter iuret corā aliquibus q; no veniret ptra illu co tractu que sit factur us. Rñ. no valet. qz res iter alios acta 7c. vt. ff. de pac. si vnus. s. pacta que in fi. s. & j. ad vell. iubem. & j. res inter alios acta. ff. si serui. ven. loci. s. si fundus. & l. de comuni & de euic. si re. s. j. & ad. l. iul. de adul. l. denunciasse. s. querif. Jte alia rone: qz generalis renuciatio no valet. vt ff. si quis cau. sed & si qs s. questu. Sed & posset allegari in cotrariu qd dicit in questione illa d omni casu fortuito reci piendo. qua no. in. d. s. questu. Jte qz fuit sup cotractibus. vt bic. vn/ de no aliter 7c. vt. ff. de leg. iij. no aliter. & de ex erci. l. j. s. in rem igitur. Item qz subest ratio le gis. C. vt. l. no sit actor pfidie 7c. Jte qd in iu dicio. Rñ. idē arg. ff. de pac. l. licet. & C. de tēp. ap. l. fi. Sed ar. ptra. ff. de verb. ob. inter stipu lantē. s. si stichum. naz stipulatio 7c. & j. de ar bi. auf. decernimus.

commentitias venditiones: & ad uersus tutorum seu curatoruz insi dias sanctionum presidio cautum esse non dubium est.

Si aduersus venditionem pi gnozorum.

Si res minoris est vedita iure credi toris: minor non restituit nisi ppter enoz me damnum. h. d. Bal. & Salyce.

Imperator. Diocle. & max. aa. & cc. Sannie & alijs.

Titu. xxix. l. c. j.

Tiam aduersus ven ditōes pignozuz que a creditoribus sunt minoribus subuēri si tamē magno detrimento afficiā tur iam pridem placuit. Si igitur pignozu captis pdijs ac distrac tis enozme damnuz ex huiusmodi veditione passos vos ostenderitis: presertim cum hodie vos minores esse affirmetis auxiliuz restitutiōis vobis impartietur.

Contra venditionem pignozis qd ice pit ab auctore minoris non restituit: sed si creditor fuit in aliqua fraude succurre tur minoz ptra creditoz. Jte ptra tutozē vel curatozem q passus sunt venudari. bal. vel sic. Vbi pignus cepit a pdecessore mi nor: s cotra veditione minoz non daf restitutio. sed ptra veditione agit si fraudes comisit: & etia ptra tutozē vel curatozem q venudari passus fuit. hoc dicit Salyce.

Bidez. aa. & cc. seue. & dmetiane.

Rem qua a patre vfo 2. ij.

Quodam creditoz eius obli gatā sibi distraxit: per etate vestra

vedicatiōez dari no aut actioem ex eo pctuaget ammō semel re tradit a ar. ff. de verb. ob. inter stipulantē in pn. & de ac. emp. si qs alienā. & de ptabē. emp. si cū fundū. s. si qs. Jte si vltra dimidia iusti precij est de ceptus qui iurauit an veniet cotra. Dic. vt dixi. j. de rescin. ven. l. ij.

Extorta. qz no videt deierare qui ex licita ca ptrauenit. vt. ff. q; fa tis. cog. l. fi. Quid si iurauerit qs dare. x. vtru pstitutione ista teneat Dico q no. qd si testator coponēdo testm iurauerit ptra no venire. Di cunt quida p. l. ista q no pot. ptra. ff. de verb. sig. verba gessisse. & ff. de leg. j. si sic. & de leg. j. nemo. vbi dicit nemo pot facere quin leges locuz habeant & c. pacto no potest. j. de inoffi. testa. si quando.

Integritatem. comentitias. quas presumitur comento esse copos itas cum pupillum ledunt.

Venditiones. & transactiones. vt. j. de predi. mi. non solum nisi res sint que seruari non possunt quas non reuocat nisi sordes tutoris interueniat. vt. ff. eo. & si sine. s. j.

Insidias pactione tutele. sic ergo ad re agit. vt bic. & ff. eo. in cau se. & interdum. & cotra tutozē vel curatozē. vt. s. si tu. vel cu. l. fi.

Si aduersus vendi. pigno.

Tiam aduersus. no solu aduersus alias venditiōes. vt. s. ti. j. Creditorib; ex pacto vel lege & cepit pign a pdecesso re. als et pparuo dano restitueret lz no p minimo. vt dices j. l. pri. & no fuit necessariu decretum. vt. ff. de re. eo. l. j. s. si cois. in fi.

Subuenti contra emptores.

Detrimento. vel fraudis pfiliu interuenit. & sic no est ptra. j. de p. mi. l. ij. Alij dicunt q bic a minore cepit ibi a pdecessore.

Afficiant. primo in genere postea in specie.

Captis. i. acceptis a pdecessore. Vel dic captis auctoritate iudi cis obligauit tamen pdecessor minoris.

Presertim. nam idem si in quadriennio essetis. vt. j. de tempo. in integrum restitutionis superuacua.

Rem qua. distraxit. forte patre viuente. & ita nullā recipit du

Minoris res sine decreto alie nari non potest.

Transactio iurata non potest infringi

Bellecia nuz pdit mulier p sola cofes sionem.

Donatio & stipula tio dicunt tur ee cotractus.

Liber Secundus.

bitationem lex ista fm quosdam. sed non placet: qz in si. l. reprobat. nā imputat tutoribus. dic ergo eo mortuo.

A Nō habet. vt. j. de resti. mi. que a patre. r de re. ali. l. mācipia. illoc tñ fallit in duobus casibus fm bul. s. ppter enorme damnu vel fraudis cōsilū cū emptore participatā. vt. s. l. pxi. r. j. de pre. mi. l. ij. r. ff. de di stra. pig. l. si creditor. §. illud. in qbus etiā ad rē restituū sed maior tan/ tiū ptra creditore ager vt. j. si vendi. pig. aga. per totum.

B Eterfatus est. non tñ participauit emptor fraudē nec fuit enorme damnu als restituū etiā ad rem. Et circa hoc di stinguē. qz si ceperit cō uentionale pignus a mi noze restituū p modico damno licz nō p mini/ mo. vt in alijs suis con tractibus. vt. j. de pre. mi. l. ij. r. ff. de in itegruz resti. l. scio. Si pretoriū vel iudiciale qd pōt in/ cipere a minore. vt. ff. d re. eo. l. m. §. j. tunc pro enormi damno restituū tur. vt. ff. d. minor. l. si ex causa in pn. r. l. pe. vel fraudis p silio. vt eo. tit. si sine. §. idē faciūt. Sin aut a pdecessore triplex est opinio. pma bul. qd restituū p enormi dam no. vt. s. l. proxima vel fraudis p silio. vt. j. de p dñs minor. l. ij. nō aliter vt hic fraudes intellige cū emptore participatā als nō dat restitutionē: sed ptra venditorē agit iure cōi vt hac. l. bene pbatur. Secūda Jo. qz exigat ytrumqz. s. grāde damnu r fraudis consi liū. r pro eo est qz heres debet omnino vti iure defuncti. vt. ff. eo. l. emilius. r quibus ex causis in pos. ea. l. apud. Sed est arg. ptra. ff. de verbo. ob. cū filius. §. in hac. Sed ibi tot sunt stipu lationes quot sunt facta. vt. j. eo. ti. si sit stipulatus. que nō possunt in/ telligi in pupillum ex suo facto cōmitti hic aut vna conuētio ex qua de functus r heres eius tenet r p iudiciū patit. Tertij dicunt primo ca su cū cepit a minore exigi enorme damnu per. l. istā huius tit. Sed in secundo qñ a pdecessore etiā p modico si modo fraus interuenerit. Potes dicere fm azo. qz nullo modo restituat cōtra emptore quando cepit a pdecessore per. l. emilius. ff. eo. r fm eum cepit pignus possi dere a pdecessore.

C Magis. pignoratitia actione. vt. j. si vendi. pig. per totum. r dic magis qz emptorem ad rem.

D Curatores. vtili actione negotioz gestorum.

S i aduersus donationem. Scz petatur restitutio a minore.

S que res. scilz mobiles.

A nte nuptias. hodie appellatur ppter nuptias. vt. j. de do. ante nupt. l. si. vel dic qz fuit hic donatio sponsalitia siue simplex ante matrimoniū. als nō exigeref insinuatio cuius/ cunqz esset quātitatit. vt in aut. vt fratru filij. §. illud colla. ix.

Moderatione. que pro qualitate personarum est attendenda sicut dicit in dote. vt. ff. de iure do. l. quero. r. l. siue generalis. r. l. cum post §. gener. r de mino. si ex causa. §. in dotis.

H arito futuro. Accur.

C uratore. sine eo enim non valet donatio. vt. s. de in integ. resti. mi. l. si curatorem. r. j. de iure do. l. mulier.

N on reuocabunt. ipso iure s; restitutioe data. Vel spāle est vt cō/ tra talem donationem nō restituat. subest enim iusta causa. i. spes ma/ trimoniū. vnde spe durante nō reuocat. sicut als. ff. de tute. r ra. dif. l. j. §. sed nō nullos. r. ff. de admi. tuto. cum plures. §. si. Item quid si mi/ nor detalicui in mandatis vt vendat quecuqz ei videbunt r iurat cor/ poraliter nō venire contra illam venditionem ab eo faciendam. Item quid si faciat iurare super animā suam. Ad primum sic respondeo qz

P oter nuptias. hodie appellatur ppter nuptias. vt. j. de do. ante nupt. l. si. vel dic qz fuit hic donatio sponsalitia siue simplex ante matrimoniū. als nō exigeref insinuatio cuius/ cunqz esset quātitatit. vt in aut. vt fratru filij. §. illud colla. ix.

Moderatione. que pro qualitate personarum est attendenda sicut dicit in dote. vt. ff. de iure do. l. quero. r. l. siue generalis. r. l. cum post §. gener. r de mino. si ex causa. §. in dotis.

H arito futuro. Accur.

C uratore. sine eo enim non valet donatio. vt. s. de in integ. resti. mi. l. si curatorem. r. j. de iure do. l. mulier.

N on reuocabunt. ipso iure s; restitutioe data. Vel spāle est vt cō/ tra talem donationem nō restituat. subest enim iusta causa. i. spes ma/ trimoniū. vnde spe durante nō reuocat. sicut als. ff. de tute. r ra. dif. l. j. §. sed nō nullos. r. ff. de admi. tuto. cum plures. §. si. Item quid si mi/ nor detalicui in mandatis vt vendat quecuqz ei videbunt r iurat cor/ poraliter nō venire contra illam venditionem ab eo faciendam. Item quid si faciat iurare super animā suam. Ad primum sic respondeo qz

P oter nuptias. hodie appellatur ppter nuptias. vt. j. de do. ante nupt. l. si. vel dic qz fuit hic donatio sponsalitia siue simplex ante matrimoniū. als nō exigeref insinuatio cuius/ cunqz esset quātitatit. vt in aut. vt fratru filij. §. illud colla. ix.

Moderatione. que pro qualitate personarum est attendenda sicut dicit in dote. vt. ff. de iure do. l. quero. r. l. siue generalis. r. l. cum post §. gener. r de mino. si ex causa. §. in dotis.

H arito futuro. Accur.

C uratore. sine eo enim non valet donatio. vt. s. de in integ. resti. mi. l. si curatorem. r. j. de iure do. l. mulier.

tion iurat nisi super contractu mandati. Ad secundū sic respondeo qz bene valet. vt. ff. de admi. tu. ita autem. §. gefisse. Sed videt in hoc ca su reuocari. vt. j. de predijs mino. l. predia. que est contra. Solut. hic de mobilib; dicit ibi de immobilibus que sine decreto alienari nō possunt. Alij dicunt hic de donatione ppter nuptias ibi de spōsalitia largitate loqui. Alij ptra. prima placet. An autē sine de creto in re immobili fie ri possit donatio ppter nuptias habes. j. de ad ministra. tuto. l. lex que in princi. r si minor fa/ ctus maior. l. si. §. fina.

S in te. Emanci patos secus si in ptatē qz tūc nō valeret. vt. j. de inoffi. do. l. ff. Eius. s. donatiōis nō pabil vobis. vt. j. de pdi. mi. cū emācipa/ tus. r. j. de cri. stel. l. ff. Potuit. vt de pdi. mi. l. si ad resoluendā. r de his qui a nō do. ma. si patri: nisi fact; maior beat ratū vt. j. si maior factus. l. fina.

S enatuscōsulti. ci ius nomē nō habemus s; verba sunt orationis in senatu recitata que p hibent alienationē rerū minorz sine decreto. vt ff. de reb. eo. l. j. r. j. de p dñs mi. predia.

P ossunt. quales sunt res mobiles oēs tē pore huius legis. sed ho die idē in illis qd in imo bilib; exceptis his que non possunt seruari. vt j. de admi. tuto. l. lex que. Accur.

P otest. sed nō vi/ det dāda ptra patrē. vt j. qui. r aduersus quos l. si. que est ptra. Sol. pe tit restituū: sed nō datur fm Jr. qd non placet tu dic qz datur ptra emptore si nō hz regressum de euictione. vt hic. nō ptra patrē. vt ibi. Alij qz per obliquum restituū tur. r sic de euictione teneat: vt hic non autē in directo vt ibi.

S i aduersus libertatem. Id est sententiam.

Q uis. scz clarissimus.

D eberi. scz secundo.

P ronunciauit. r male.

S econdus p proprium nomen serui.

C oditioni. s. ascripte in testō. r sic male pnūciauit: s; tñ valuit snia qz ptra ius litigatoris fuit lata. vt. ff. que sen. sine ap. l. j. §. itē in fine.

A dmittit. p in itegru restōne: s; certe imo ipso iure nō est liber nisi p ditiōe ipleta: sicut nec redit prediū ob tributa vēditū in bonis vñi nisi soluerit tributū. vt. ff. de rescin. vē. l. pe. que est arg. §. Est r aliud arg. §. ff. si qs omif. cau. test. l. q aut. §. si. Sol. in pma erat obligatus dare: hic nō. si volebat esse liber. vt. ff. si qs omif. cau. test. qui aut. §. si qs sub. Vel vt soluas ytrumqz dic qz hic fuit in snia expressum ne etiā decem det. vt. ff. de cōpensa. qd in diē. §. si ratio. r de neg. gest. l. si antez. §. pe. vnde necessaria est restitutio. Item contra. j. eo. l. si. r. ff. de dolo. l. sed de dolo. Sol. hic liberandus: ibi liberatus fuit iudicatus.

D edisti. maior in fante r tutore auctore r decreto pretoris: r pecu lio non sequente manumissum. vt. ff. de manu. vindic. l. pupillus.

R euocari. nisi ex magna causa hoc a principe cōsequatur. vt. ff. de mi. l. nisi in fine.

O b eam causam. i. ob manumissionem.

I llatum est pupillo.

T uis. sed si non sint soluendo de dolo actio vel in factum in quā/ tum interest minoris detur ad interesse in manumissum. vt. ff. de dolo eleganter in princi. r de inoffi. testa. si sub hac. r. ff. eo. l. vernz. r facit ff. de admi. tuto. l. si minoris.

S i minor. xx. annis. dummodo excesserit in fantiaz. vt. ff. de manu. vindic. l. pupillus.

S i minor. xx. annis. dummodo excesserit in fantiaz. vt. ff. de manu. vindic. l. pupillus.

S i minor. xx. annis. dummodo excesserit in fantiaz. vt. ff. de manu. vindic. l. pupillus.

S i minor. xx. annis. dummodo excesserit in fantiaz. vt. ff. de manu. vindic. l. pupillus.

S i minor. xx. annis. dummodo excesserit in fantiaz. vt. ff. de manu. vindic. l. pupillus.

S i minor. xx. annis. dummodo excesserit in fantiaz. vt. ff. de manu. vindic. l. pupillus.

Digno/ remino/ ris vendi/ to an sit/ ei tribuē/ da restitui/ tio.

Donatio/ ppter nu/ ptias factā/ p minore/ an possit/ retractari

Circumscrip. pmisit multa nec soluit postea. Accur. In pccilio. i. ca pbata q sunt multe. vt insti. q manu. no pos. s. eade. Nec obtentu. de quo magis videtur. Consuli. actione de dolo vel in factum. vt. s. l. pri. dixi. Quos. ipo iure. qz lex eliasceta ipedit libertatem. vt isti. q ma. non pos. s. ea.

Non potest. semel em causa approbata sine ve ra siue falsa libertas pre stita no retractatur. vt insti. qui manu. non pos. s. semel.

Liberti. i. hic manu missus duz seru9 fuit cu rabat nostra negocia z male: nunc tenetur for te actione de dolo. argu men. ff. de dolo. z elega ter. in prin. arg. ff. de of fi. presi. l. si. vel dic qz q dam libertus alius z cu rator tuus pdicta de ser uo passus est eum face re vel forte etia dolo se minores ad ea facienda induxit. et pro hoc. j. de administratione tutoru si liberti.

Dubatur. preses Erarioze. i. si copre hensum erit q ille liber tus commiserit dolum grauius q emendare. id est damnum.

Executione. dupli ci ergo ratione punitur qz idem est libertus et curator.

Deprehendatur. in persona vel arbitrio iu dicio: s; i rebus no pot.

In iudicio. pro liberate. cope tente. non copetitura. z sic non est contra. s. eo. l. j. bec eniz est liberalis causa ibi non. nam pe titur ibi vt detur liber tas. ff. de iudi. q se. z arg. ff. eo. si ex ca. i. fi. z l. seq. z l. veteri. s. j. z. ff. de dolo. l. si dolo. i. fi. l. Accur.

Sine appellatione potest ergo appellari in causa liberali. vt z. ff. de ap. l. illud.

Si aduer. trasact zc

Am in inte gruz tu quo qz. id est tu pupilla ipe trata i integru restituo ne. Vel dic tu qui cum ea trasegisti: z hm hoc est ptra. ff. eo. cu minor. Sol. hic habebat actio ne aduersus pupillam a primordio qua modo poterit vti cotra mino rem: ibi non. Vel dic. vt. j. l. proxi. Accur.

Alteris. distingue fiat transactio sup re qua petebat minor: que po terat alienari sine decreto vt tunc sine tutore nulla sit cum eo. l. tutore valeat: s; restituit ide in adulto hnto curatore. vt. s. de in integ. resti. mi. l. iij. an q no poterat alienari sine decreto: z tuc ipo iure nulla sit sine de creto. l; interuenerit tutor vel curator. vt. j. de pre. mi. no solu. z. ff. de trasac. cu hi. s. j. cu lis. Sed arg. s. ff. de reb. eo. l. iij. s. ite queritur.

Ex persona. transactum. als transactionem.

Imploretur. vt no dent pmissa. Vel dic. vt. s. l. proxi.

Replicatione. eo casu quo p pactu simpliciter transactio facta est.

Deremptam. scz acceptionem.

Institutione. ita em fit restitutio vt vnusquisqz suu habeat: siue erat species siue quantitas. vt tuc in quantum minor est locupletior. vt ff. eo. qz si minor. s. restitutio. z. ff. de act. emp. iul. s. si quis colludete. z

eo circumscrip. in cocilio manumi fisti: tamé vindicte impositio qua li bertas iusta munitur: nec obtentu quidē etatis rescindi pot indēnitati ho tue a manumisso. scz sartiende: ab eo cuius iurisditio est quatenus iuris ratio permittit: cōsuli debet.

Quod est nullū nō rescinditur per re stitutionez in integrū. Itē inepte petitur restitutio in integrū super eo qd nullum est. Itē refartio damni. et punitio criminis possunt pcedere ex eadez instantia. Bal. vel sic. Libertas prestita a minore ca non probata non valet ipso iure: ea vō pbata valet nec restituit. sed ptra manumissum vel dolosuz curatore agitur. h. d. Saly.

Impa. Valer. z Salienus. aa. matronez sabitomille. Lex. iij.

Quos retrabi in seruitute in postulatis si non in concilio causa cognita cū minores annis vi ginti fuissetis manumissis: nō p in itegru restitutione: s; ipo iure pseq potestis qd si pbata causa libertas pstita est: restitutio in itegru q liber tatē locū habere nō pot. Si tū i ea culpa seu fraude liberti eiusdēqz curatoris rō vestra lesa sit: sarciri dānū ab eo q hoc intulit pses puin cie curabit: nō dubitatur bētiā gra uioze executione adhiberi: si qd tā aperta fraude cōmissum est vt pu niendum in liberto crimen depre bendatur.

Contra sententiam libertatis proce dit appellatio s; nō in integrū restitutio. h. d. bal. vel sic. Aduersus sniam in causa liberali declinatorie latam minor non re stituitur sed appellatur. h. d. Saly.

Imperatores Diocle. z Adari. aa. z. cc. Tacita. Lex. iij.

In iudicio de liberali causa sententiam pro libertate la tam nec quidez prerogatiua mino ris etatis sine appellatioe posse re scindi: ambigi non potest.

Si aduersus transactionez vel ouisionem minor restitui velit.

Minore restituro contra transactio nem vel diuisionem restituitur aduersus veteres actione. bal. vel sic. Minor aduer

arg. s. de transac. vbi pactu. Si vō erat actio: z tunc restituit ipso iure aduersarius minoris ex quo minor est restitutus: z sic bz ex psona mi noris qd ex sua nō pot vt hic. z. s. l. pri. z. j. de tēp. in integ. resti. l. petē de. in fi. z. ff. ad velleia. si debitor. s. si p eo. z. ff. eo. l. si. z ptra aliū non solu ptra minore. vt. ff. de tute. z ra. dis. alterius l; als actio extincta zc.

sus transactionē vel diuisionē potest resti tui. quo restituro aduersarius eius in pri stinum statum reponitur. Salyce.

Impatores Seuerus z Anto ni. aa. Honorio.

Titu. xxii. Lex. j.

Am in integruz pu pilla restituta rescin di transactionez vel diuisionē placuit tu quoqz actionibus: quas pridem habuisti vteris.

Per restitutionem actio elisa roboza tur vt denu oritur si pma erat ipso iure extincta. hoc dicit Baldus.

Impa. Diocletia. z Adari. aa. z cc. Synode. Lex. ij.

Ex persona minorum in in tegrum restitutio aduersus trasactum ppter etatis auxiliū im ploretur tibi quoqz agenti ex inte gro vel replicatioe cotra exceptio nem pacti vel si peremptam costet pristinam obligationē ex instaura tione negocij tributa tibi actioe cō sulendum est.

Si aduersus solutionem a de bitore vel a se factam.

Minor causa cognita restituitur ad uersus solutionez factā eius curatori. h. d. Bal. vel sic. Tutores quondā pupilloz soluentes curatoribus eo z liberantur: s; eis dabitur restitutio si pecunia eis non sit salua. h. d. Salyce.

Imperatores Diocle. z Adari. aa. z. cc. Sateri.

Titu. xxii. Lex. j.

Templo ceterorum debitorum tutores etiam que ex admi nistratioe tutele de bēt curatoribus sol uentes liberātur sed ante tempus in integrum restitutionis prestitus edicto perpetuo permissum est be neficium implorari: z an sit tribuē dum per cause cognitionez extima ri potest.

Si aduersus solu tionem a debitore.

De hoc tractat. lex. j. Accursius.

Vel a se. de hoc tra ctat lex. ij.

Factas. subaudi. si velit minor restitui.

Templo. tutores. q. d. nō solum debitores aliū. Administratione. s. mala.

Liberantur. j. de admi. tu. l. frustra. Accur.

Implorari. scz officium iudicis. vt. ff. de mino. l. quod si minor. s. vlti.

Dotest. quia sic quelibet datur. vt. ff. eo. in cause. s. causa: z nulla consumpta est a pupillo. Et considera hic: quia debitor pupilli aut ple nam aut pleniorē aut plenissimā consequitur securitatem. Plenam si soluit pupillo sine tutore: vel adulto sine curatore z hanc pecuniā sal uam habet. Vel tantūdem. vt insti. qui. ali. li. s. nunc admonēdi. z. ff. de solu. in pupillo. Pleniorē quādo cū auctoritate tutoris vel curato ris. Nam tunc ipso iure valet: sed restituit minor si nō habet pecuniā sal uam vel tantūdes. vt insti. in. d. s. z hoc nisi in tribus casibus. vt. j. de admi. tuto. l. sancimus z l. constitutione z. j. ad trebel. l. penul. in prin. Plenissimam. quando cum iudice. vt dicta. l. sancimus. z insti. dicto. s. z. ff. eo. ait pretor. s. j. z. s. ij.

uerfarius eius resti tatur.

Minor puocat nō puocat.

Debitor pupilli plenā: ple niorē z plenissi mā pseq tur quoz securitatē

Restitu uo mino rean ad

In debito. s. iure civili. s. naturaliter debito: vt qz poterat per le
ge falcidia retineri: vel qz no erat solenne testamentum.
Licet p erroze: qz fecit pater legatu no adhibitis septē testibus.
Furis. quo cau no daretur maior repetitio qz naturaliter debebat:
sed minori dat restitutio. vt. s. de iur. r. fac. igno. cu quis. r. j. ad. l. fal.

Indebitu
solutu an
possit re/
peti.

Idem. aa. r. cc. laurine. **L. ij.**
In debito legato: licz per er
rorem iuris a minore solu
to repetitionem ei decerni: si ne du
tempus quo restitutionis tribuit
auxilium excesserit rationis est.
Si aduersus dotem restitutio
postuletur.
Heres minoris qui sui facilitate de/
derat omnia sua bona in dote cu pacto de
lucradovel sine pot ex psona mulieris in
integrū restitui: vt corrigat excessus huius
modi. h. d. ista lex not. Bal. vt sic. Minor
circumscriptra in datione dotis viro tata do
te no digno pot restitui r ei heres. h. d. f.
Impa. Alex. a. r. c. Valentino.
Titu. xxxij. Lex. vnica.
Monia circumuentā:
diciis sorozem tuam
omnia bona in dote
dedisse an veritas al
legationi tue assistat:
si ad te her editas sorozis tue vel bo
nozū possessio ptinuit: r tepora no
duz preterierint intra que legibus
conceditur ex persona defuncti po
stulare i integrum restitutionē pre
ses prouincie presente aduersa pte
examinabit.
Si aduersus delictum.
Ubi minor deliquit p doli restitutio
non procedit sed vbi p culpa ibi subuenit
ei p restitutionez in integrū. h. d. Bal. vel
sic. Contra delictuz culpa commissuz minorū
stcuris ope restitutionis in integrū pra
vero commissuz dolo no succuritur si crimi
naliter agat: secus si civiliter. h. d. Saly.
Impera. Seuerus r Anto. aa.
Longino. Titu. xxxv. Lex. j.

Idem. aa. r. cc. laurine. **L. ij.**
In debito legato: licz per er
rorem iuris a minore solu
to repetitionem ei decerni: si ne du
tempus quo restitutionis tribuit
auxilium excesserit rationis est.

Si aduersus dotem restitutio
postuletur.

Heres minoris qui sui facilitate de/
derat omnia sua bona in dote cu pacto de
lucradovel sine pot ex psona mulieris in
integrū restitui: vt corrigat excessus huius
modi. h. d. ista lex not. Bal. vt sic. Minor
circumscriptra in datione dotis viro tata do
te no digno pot restitui r ei heres. h. d. f.

Impa. Alex. a. r. c. Valentino.
Titu. xxxij. Lex. vnica.

Monia circumuentā:
diciis sorozem tuam
omnia bona in dote
dedisse an veritas al
legationi tue assistat:

si ad te her editas sorozis tue vel bo
nozū possessio ptinuit: r tepora no
duz preterierint intra que legibus
conceditur ex persona defuncti po
stulare i integrum restitutionē pre
ses prouincie presente aduersa pte
examinabit.

Si aduersus delictum.

Ubi minor deliquit p doli restitutio
non procedit sed vbi p culpa ibi subuenit
ei p restitutionez in integrū. h. d. Bal. vel
sic. Contra delictuz culpa commissuz minorū
stcuris ope restitutionis in integrū pra
vero commissuz dolo no succuritur si crimi
naliter agat: secus si civiliter. h. d. Saly.

Impera. Seuerus r Anto. aa.
Longino. Titu. xxxv. Lex. j.

Tempus. scz vsqz
ad annū vtilē olim: ho/
die vsqz ad quadriennū.
vt. j. de temp. in integ. resti. superuacua.

Si aduersus dotem restitutio postuletur.

Moniam circumuentam. qz factio pacto de no petendo cum
donasset marito suo bona sua.

Sorozem. quia nobiliori r ditiori r pro minori quatita/
te potuisset contrahi.

Omnia bona. Sed an predia possint dari in dote. Rñ. no fm 3o.
arg. j. de predi. mi. ob es. Arg. pra. ff. de iure dotium. l. titia qz possit
rñderi qz ibi no dederit minor sed maior predecessor. minor in erat cuz
pmutauit. r eodē modo respōdeas ad id qd est. j. de adm. tu. l. lex que.
in pn. s. fm 33o. pot dici spale in dote. nec ob. d. l. ob es. vt ibi notauit.

Interuenit. de iure ptozio. Ad quid ergo fuit necessaria restitutio
cu coi iure possit repetere cu sit heres. vt. ff. e. in cause in prin. Rñ. dic
qz pactū erat hic qz partē dotis lucraret vir mortua vxore. Vel aget p
fructibus medij teporis eius portionis que no debuit dari in dote cuz
vir no esset dignus tanta dote. vt. ff. de vsufu. l. qui vsufructum. s.
fi. r. l. questum. sed fm 33o. etiam cu actione comuni cōpetit restitu
tio. vt. ff. eo. in cause. s. pomponius.

Defuncti qd fieri potest. vt. ff. de in integ. resti. non solum r infra
optum tepus sit vices. j. de tepo. in integ. resti. ea que. s. j.

Presente. vel per cōtumaciā absente. ff. eo. in cause. s. causa. r vt
omnia soluas ptraia. Dic qz mulier maior oia q habet pot dare in do
te. vt. j. de iure do. nulla minor si vltra patrimoniu ipso iure no valet:
etiā si tutor vel curator pmittat: nisi dolo vel aīo donandi qñqz valet
in sui tutoris vel curatoris preiudiciū. vt. ff. de iure do. l. siue gñalis. r
de adm. tu. l. cu post. s. j. si vo no vltra vires. vt habēs centū dz quin/
quaginta. r. lx. dat in dote: valet sed restituit. vt. ff. eo. si ex ca. s. in dote
sed r cu auctoritate tutoris vltra vires valet pmissio sed exceptionem
habet de equitate. vt. ff. de adm. tuto. cum. post. s. j. r bec in ea. in here
de autem eius dicas vt modo dixi.

Mulier
an possit
oia bona
sua dare i
potem.

Si aduersus delictum. Supra dixit qualiter in cōtractibus mino
ribus succurratur nunc si in delictis.
In criminibus. ex animo puenientibus vbi fuit volūtas
nocendi. vt. j. ad. l. cor. de sic. l. j. r. l. si quis. malitiā enim
r c. vt. j. si minor se ma. l. ij. r. ij.

Cōtra
tio.

In criminibus qz
dem etatis suffra
gio minores non
iurant: etem malo
rū mozes infirmis
tas animi no excu
sat si tñ delictū no ex aīo sed extra
venit noxia no cōmittitur: etiaz si
pene cā pecunie dānuz irroget: r
ideo minoribus in hac causa in in
tegrū restōnis auxiliū competit.

Minor no petens tuzorē filio ipube
ri ipso iure seruat illesa nec successioe im
puberis est priuāda. h. d. Bal. vt sic. Deli
ctū tutoris no petiti no cadit i matre eta
te minori. ideo no priuatur a successione
filij morietis in etate pupillari. h. d. Sal.
Impato. Diocle. r Max. aa. r
cc. Proculē. **Lex. ij.**

Iter r i delictis etate nemi
nē excusari pter mī tñ qñqz tuto
rē etat lubricolapsa no petijt: eozū
minie denegari successioē puenit:
cū b i maiorib m fib tñ obtineat.

Si aduersus vsucapionem re
stitutio postuletur.

Contra vsu vsucapionis minor re/
stituitur. hoc dicit Bal. vel sic. Vsucapio
inchoata cum defuncto finitur cum eius
herede licet minore. sed restitui pot. hoc
dicit fm intellectum cōem doc. Salyce.

Imp. Diocle. r Max. aa. r. cc.
Msido. p. p. Ti. xxxvj. Lex. vnica.

Contra eos q res
minor tenet: si vsu
capione diuus acq
suerit: restōnis auxi
liū eis decerni dz.

Contra eos q res
minor tenet: si vsu
capione diuus acq
suerit: restōnis auxi
liū eis decerni dz.

Contra eos q res
minor tenet: si vsu
capione diuus acq
suerit: restōnis auxi
liū eis decerni dz.

Contra eos q res
minor tenet: si vsu
capione diuus acq
suerit: restōnis auxi
liū eis decerni dz.

Contra eos q res
minor tenet: si vsu
capione diuus acq
suerit: restōnis auxi
liū eis decerni dz.

Si aduersus vsucapionē restitutio postuletur.

Contra eos. vsucapione. s. trienn. nā. r. vel. xx. an. no domi
niū sed quasi dominiū acquirif. vt. j. de prescrip. xxx. an. si
quis emptionis. circa pn. Sed certe idez dz esse in prescri
ptione vt minores iuuent. vt hic r. j. qbus no ob. lon. tep.
pscrip. l. no est incognitū. et. ff. eo. l. etiā. r arg. j. de tep. in integ. resti. l.
si intra. Et no. qz hic tutulus no videt habere hodie locum. nam in re
pupilli no qz vsucapi no pot. vt. ff. de acquir. re. do. bonofidei. Licz sit
argu. cōtra. ff. de excep. do. apud. s. si quis non tutor. Sed dic quo ad
opinionem erat pupillus. vt ibi no. nec in prediis adulti quia alienari
non possunt. vt. ff. de rebus eozū. l. j. ergo nec vsucapi vel prescribi. ff.
de verbo. signifi. l. alienationis: nec in re mobili adulti hodie: siue ser
uari possit. vt. j. de administra. tuto. lex que. siue non. quia tanto tem
pore. scz trienni retineri non potest. Sed certe dicta argumentatio no
valet. vt dices. j. in quib. cau. in integrum restitui. non est neces. l. fina
item nec in animalibus superuacuis que possunt alienari per illaz. l.
lex que. quia vt breuiter dicam nulla prescriptio currit cōtra minozē.
vt. j. in qui. cau. in integ. restitui. non est neces. l. sancimus. nec etiam
prescrip. xxx. anno. locum habere videtur. licz lex illa sancimus illam
permittat

Minores. sunt ta
men doli capaces.

Infirmitas. est tñ
doli capax cu ex aīo de/
linquat als no tenet. vt
ff. ad. l. cor. d sic. infans
r de fur. impuberē. r. j.
de penis. l. impunitas.

Delictū. delictum
est genus gñalissimum
siue veniat ex aīo siue
no s. crimen est genus
subalternū. cōtinet em
sub se furtum r adulte
riū. r alia que ex aīo p
ueniūt. i. ex psciētia. r sic
caute dicit delictū h sed
s. dixit crimen.

Extra venit. puta
tantū ex culpa no dolo.
vt patet. ff. ad. l. cor. de
sic. l. in lege. r ad. l. aql.
l. y. s. j.

Noxia. i. delictū. vt
insti. de noxa. in pn. vñ
versus. Noxia delictuz
delinques noxa vocat.

Non cōmittit. s. in
excusabilis. nā cōmissa
p in integrū restitutio
nem excusat l. als si de
liquisset ex aīo irrogare
tur ei pena pecuniaria.
nā tunc no subuenitur
nisi vt habeat p trans
acto vel p fesso. vt subij
cit. r dixi plene. ff. eo. si
ex ca. s. nunc videndū.
Itē pra. ff. cōmo. l. j. in
fi. vbi ex dolo dicit pu
pillū non teneri. Solu.
illud per tertiam statim
legē ibi corrigitur. vt ibi
diximus. Accur.

Irrorget. cu ex ani
mo vel sine. r dic irrogetur si no petat restitui.

Ita causa. cum no ex animo delinquitur. Accur.

Competit. s. in totum. vt. ff. de reg. iur. l. ferre.

Iter. constet. cu ex animo pueniunt. vt. s. l. proxi.

Denegari. nec ipso iure. Accur.

Obtineat. vt. j. annuz petant. als repellant ab eo: impuberū suc
cessione. vt insti. ad tertu. l. fi. r. j. de leg. bere. sciant. r. j. quādo mu. tu
tele offi. l. ij. r. j. ad tertul. l. matres. j. qui petant tu. l. cum a matribus.
sunt ergo tute matres minores ipso iure: nec est opus restitutioe. sic et
als. s. ex qui. cau. infra. irrogat. l. penul. r. j. de fal. mo. l. j. in fi. r. s. de
epif. r cle. aut. si captiui. Accur.

Si aduersus vsucapionē restitutio postuletur.

Contra eos. vsucapione. s. trienn. nā. r. vel. xx. an. no domi
niū sed quasi dominiū acquirif. vt. j. de prescrip. xxx. an. si
quis emptionis. circa pn. Sed certe idez dz esse in prescri
ptione vt minores iuuent. vt hic r. j. qbus no ob. lon. tep.
pscrip. l. no est incognitū. et. ff. eo. l. etiā. r arg. j. de tep. in integ. resti. l.
si intra. Et no. qz hic tutulus no videt habere hodie locum. nam in re
pupilli no qz vsucapi no pot. vt. ff. de acquir. re. do. bonofidei. Licz sit
argu. cōtra. ff. de excep. do. apud. s. si quis non tutor. Sed dic quo ad
opinionem erat pupillus. vt ibi no. nec in prediis adulti quia alienari
non possunt. vt. ff. de rebus eozū. l. j. ergo nec vsucapi vel prescribi. ff.
de verbo. signifi. l. alienationis: nec in re mobili adulti hodie: siue ser
uari possit. vt. j. de administra. tuto. lex que. siue non. quia tanto tem
pore. scz trienni retineri non potest. Sed certe dicta argumentatio no
valet. vt dices. j. in quib. cau. in integrum restitui. non est neces. l. fina
item nec in animalibus superuacuis que possunt alienari per illaz. l.
lex que. quia vt breuiter dicam nulla prescriptio currit cōtra minozē.
vt. j. in qui. cau. in integ. restitui. non est neces. l. sancimus. nec etiam
prescrip. xxx. anno. locum habere videtur. licz lex illa sancimus illam
permittat

Dupilli
ref an pol
sit vsuca
pi.

Prescri
ptio nul
la currit
cōtra mi
nozem.

permittat. qz aut cepit a minore: tunc no currit in pupillari etate. vt j. de prescrip. xxx. anno. sicut. z sic essent. xl. z. iiii. anni qn esset copleta aut a pdecessore: tunc currit ita qz no restituat. vt. ff. eo. l. emilius z ex quibus cau. in pos. ea. l. apud iulianu. z de fundo do. si fundu. Sed tu dic qualibet teporalé vel ppetua ceptam in psona maioris cõtra bere. de minore currere: sed dari restitutione si com pleat cõtra eu. z sic hac intellige p. l. ff. eo. l. etiã ei. vt no. in. l. sancimus z. j. de no. nume. pecu. l. si itra excepta. xxx. an. prescriptione sui odio q in pupillo do. mit. vt j. l. sicut. Sz expone vt ibi dixi.

Si aduersus fiscus. De personis minoru z rebus z negocijs aduersus que restituuntur minores dictus est: nunc de psonis dicendus aduersus quas restituuntur.

Si aduersus fiscus. De personis minoru z rebus z negocijs aduersus que restituuntur minores dictus est: nunc de psonis dicendus aduersus quas restituuntur.

Si aduersus fiscus. De personis minoru z rebus z negocijs aduersus que restituuntur minores dictus est: nunc de psonis dicendus aduersus quas restituuntur.

Si aduersus fiscus. De personis minoru z rebus z negocijs aduersus que restituuntur minores dictus est: nunc de psonis dicendus aduersus quas restituuntur.

Si aduersus fiscus. De personis minoru z rebus z negocijs aduersus que restituuntur minores dictus est: nunc de psonis dicendus aduersus quas restituuntur.

Si aduersus fiscus. De personis minoru z rebus z negocijs aduersus que restituuntur minores dictus est: nunc de psonis dicendus aduersus quas restituuntur.

Si aduersus fiscus. De personis minoru z rebus z negocijs aduersus que restituuntur minores dictus est: nunc de psonis dicendus aduersus quas restituuntur.

Si aduersus fiscus. De personis minoru z rebus z negocijs aduersus que restituuntur minores dictus est: nunc de psonis dicendus aduersus quas restituuntur.

Si aduersus fiscus. De personis minoru z rebus z negocijs aduersus que restituuntur minores dictus est: nunc de psonis dicendus aduersus quas restituuntur.

Si aduersus fiscus. De personis minoru z rebus z negocijs aduersus que restituuntur minores dictus est: nunc de psonis dicendus aduersus quas restituuntur.

Si aduersus fiscu restitutio potestur.

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Minor restituitur etiaz contra fiscus hoc dicit Bal. Uel sic. Si minor ledatur in veditioe facta pcuratori cesaris potest restitui: z copetes iudex est pcurator fisci. h. d. fm vnam lectu. z verior em. Salyce.

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Impatores. Seue. z Anto. aa. Longino. Titu. xxxvij. Lex. j.

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Si probus in minore etate constitutus circumuentus a ru fino dispesatore nostro venditione rei precipiti animo precio longe minore strabere festinauit: iuris publici fisci noster i integrum restitutionis sequetur auctoritatem.

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Inter priuatos cognoscit preses puincie: tamen inter priuatus ex vna parte z fisco ex altera cognoscit procurator cesaris adiuncto preside. h. d. Bal.

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Impera. Alexan. a. Antiocho. et Alijs. Lex. ij.

Si aduersus puatos i integrum restitutiõez tã tu qz fratres tui desideratis psidis puincie viri clarissimi notio est isqz causa cognita estimabit: an auxiliuz qd iplozatis conferri in vos debeat: qz si aduersus fiscu id postulatis: intelligitis pcuratorẽ meum vna cum pre sude puincie presente fisci patrono adire vos debere.

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Si minoris res alicui est vendita a fisco iure creditoris minus solenniter iniusto pco etiã post quinquenu retractat de bitore satisfaciẽte fisco. h. d. bal. vl sic. Si fiscus veditit re alienam vt suam dñs poterit iure isto rez vediticare vsqz ad quinquenu si erat maior minor vero et vltra si no veditit iure creditoris nullo tpe neuter eoz audif nisi sit pco minor vedita z solennitas debita no fuata z de h cognoscit p

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Si minoris res alicui est vendita a fisco iure creditoris minus solenniter iniusto pco etiã post quinquenu retractat de bitore satisfaciẽte fisco. h. d. bal. vl sic. Si fiscus veditit re alienam vt suam dñs poterit iure isto rez vediticare vsqz ad quinquenu si erat maior minor vero et vltra si no veditit iure creditoris nullo tpe neuter eoz audif nisi sit pco minor vedita z solennitas debita no fuata z de h cognoscit p

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Si minoris res alicui est vendita a fisco iure creditoris minus solenniter iniusto pco etiã post quinquenu retractat de bitore satisfaciẽte fisco. h. d. bal. vl sic. Si fiscus veditit re alienam vt suam dñs poterit iure isto rez vediticare vsqz ad quinquenu si erat maior minor vero et vltra si no veditit iure creditoris nullo tpe neuter eoz audif nisi sit pco minor vedita z solennitas debita no fuata z de h cognoscit p

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Si minoris res alicui est vendita a fisco iure creditoris minus solenniter iniusto pco etiã post quinquenu retractat de bitore satisfaciẽte fisco. h. d. bal. vl sic. Si fiscus veditit re alienam vt suam dñs poterit iure isto rez vediticare vsqz ad quinquenu si erat maior minor vero et vltra si no veditit iure creditoris nullo tpe neuter eoz audif nisi sit pco minor vedita z solennitas debita no fuata z de h cognoscit p

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Si minoris res alicui est vendita a fisco iure creditoris minus solenniter iniusto pco etiã post quinquenu retractat de bitore satisfaciẽte fisco. h. d. bal. vl sic. Si fiscus veditit re alienam vt suam dñs poterit iure isto rez vediticare vsqz ad quinquenu si erat maior minor vero et vltra si no veditit iure creditoris nullo tpe neuter eoz audif nisi sit pco minor vedita z solennitas debita no fuata z de h cognoscit p

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Si minoris res alicui est vendita a fisco iure creditoris minus solenniter iniusto pco etiã post quinquenu retractat de bitore satisfaciẽte fisco. h. d. bal. vl sic. Si fiscus veditit re alienam vt suam dñs poterit iure isto rez vediticare vsqz ad quinquenu si erat maior minor vero et vltra si no veditit iure creditoris nullo tpe neuter eoz audif nisi sit pco minor vedita z solennitas debita no fuata z de h cognoscit p

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Si minoris res alicui est vendita a fisco iure creditoris minus solenniter iniusto pco etiã post quinquenu retractat de bitore satisfaciẽte fisco. h. d. bal. vl sic. Si fiscus veditit re alienam vt suam dñs poterit iure isto rez vediticare vsqz ad quinquenu si erat maior minor vero et vltra si no veditit iure creditoris nullo tpe neuter eoz audif nisi sit pco minor vedita z solennitas debita no fuata z de h cognoscit p

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Si minoris res alicui est vendita a fisco iure creditoris minus solenniter iniusto pco etiã post quinquenu retractat de bitore satisfaciẽte fisco. h. d. bal. vl sic. Si fiscus veditit re alienam vt suam dñs poterit iure isto rez vediticare vsqz ad quinquenu si erat maior minor vero et vltra si no veditit iure creditoris nullo tpe neuter eoz audif nisi sit pco minor vedita z solennitas debita no fuata z de h cognoscit p

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Si minoris res alicui est vendita a fisco iure creditoris minus solenniter iniusto pco etiã post quinquenu retractat de bitore satisfaciẽte fisco. h. d. bal. vl sic. Si fiscus veditit re alienam vt suam dñs poterit iure isto rez vediticare vsqz ad quinquenu si erat maior minor vero et vltra si no veditit iure creditoris nullo tpe neuter eoz audif nisi sit pco minor vedita z solennitas debita no fuata z de h cognoscit p

aliquid debitum sibi cuius rei possessione nunq̄ habuit: in qua venditione nec maiores nec minores iurans z tria oportet ibi pcurrere. Primum vt aliquis debeat per eum cessare in solutione z venditiones solenniter fieri. aliquo istoz deficiente reuocatur etiam in maiore talis venditio soluto precio. vt in fi. buius. l. z. j. si propter pu. pen. l. fi. z. l.

curator cesaris. h. d. salyce.

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Impera. diocle. z Adari. aa. z cc. Laurentio. Lex. iij.

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Dicto quide diui marci patris nostri res minoru ex parte nihil tuu adiuuat desideriu siq̄ de debiti ca patris minoris vel et ipsius p dia venudata sunt quque ni pscriptois nulla admittit qone

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Sz qd p collusioez siue p fraude tue teporis pcuratoris nostri nimis exiguo pco fundu tuu cu maci pjs venudatu asseueras: si adit ro nalis noster tuis adesse fide allegatiõib nec seruatã solennitate bastaz animaduernerit fisco te satisfaciẽte reuocata veditioe fundu tibi restitui iubebit.

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Sz qd p collusioez siue p fraude tue teporis pcuratoris nostri nimis exiguo pco fundu tuu cu maci pjs venudatu asseueras: si adit ro nalis noster tuis adesse fide allegatiõib nec seruatã solennitate bastaz animaduernerit fisco te satisfaciẽte reuocata veditioe fundu tibi restitui iubebit.

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Sz qd p collusioez siue p fraude tue teporis pcuratoris nostri nimis exiguo pco fundu tuu cu maci pjs venudatu asseueras: si adit ro nalis noster tuis adesse fide allegatiõib nec seruatã solennitate bastaz animaduernerit fisco te satisfaciẽte reuocata veditioe fundu tibi restitui iubebit.

Si aduersus fiscu restitutio potestur. Sz qd p collusioez siue p fraude tue teporis pcuratoris nostri nimis exiguo pco fundu tuu cu maci pjs venudatu asseueras: si adit ro nalis noster tuis adesse fide allegatiõib nec seruatã solennitate bastaz animaduernerit fisco te satisfaciẽte reuocata veditioe fundu tibi restitui iubebit.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Si aduersus creditorem. Ipse minor i mutuo lesus presamitur nisi mutuans pbet versum in rem minoris. z ideo minor restituit. h. d. cu. l. se. vel sic. Contra fenerantẽ minor psumit nisi pbet mutuũ in utilitate minoris conuersum ex qua psumptione restitutio dat z data iustificatur. h. d. fm oes lectu Bal.

Continua

Si aduersus creditorem...

Apellás qd proba re tenet.

Adire et a
imiscere
differunt. b

Si minor ab hereditate se abstinerit.
I vos imiscuitis: immiscere suoz est adire extraneoz, vt
insti. de heredi. qualita. et disse. §. extraneis.
Ob eam rem. §. q. abstineatis. Et dic testificatio. i. denū
ciatio vel ptestatio corā testibus. Et sic not. q. hac. l. repro-

Heres su
us an pre
sumat sta
tim adisse

bas opmio quozūda; q
dixerunt q. suus heres
presumit adisse et teneri
statim creditorib; et pro
eis est illud pauli. Si fi
lius ergo heres. Item q.
est suus et necessari; vt
insti. de here. qua. et dif
fe. §. sui. et de here. q. ab
intest. §. ij. Et arg. j. de
cur. fu. l. fi. §. j. sed illud
est verū q. tu; ad nomē
nō q. tu; ad comodū
vel incomodū vt bic. et
insti. de here. qua. et dif
fe. §. j. et bis permittit p
tor. et ff. de acqui. here.
quesitū vel domū; p. is
habitavit post mortem
nā et tūc v; pbare non
aio adeūdi fecisse. vt. j.
de repu. here. l. j. in ca
sutū pinde habet ac si
statim imiscuisset se. vt
ff. de fideicō. liber. cum
q. si. §. sed et si q. in fi. §.

Fides veritatis. i.
fides que habet veritati
scz hoc casu: als aut qn/
q; exigunt verba vt in
stipulatioe. vt. ff. de v. b.
obli. l. j. in prin. et in te/
stametis. vt. j. de testa.
iubemus. et in nouatio/
nibus. vt. j. de noua. l.
j. in fine.

Pro herede. i. pro
dno. vt insti. de heredi.
quali. et disse. §. fi.

Nel bonoz posses/
sionē. scz vnde liberi q
dat suis et emancipatis
vt. j. vnde liberi. l. j. et
fina. Accur.

Debetis. scz si vul/
tis. vt. §. si tuto. vel cu.
l. j. et hoc cum solēnitate
quā dicit aut. si oēs et c.
quā hic lege: et est sum/
pta ab aut. vt spōla lar
gi. §. ad bec.

Soēs. presentes
scz in illa ciuita
te. vt in corpe. alibi ali/
ter accipit. vt. j. de pre/
scrip. lon. tem. l. fina.

Vocent. als nō va
let restitutio. vt. ff. eo. l.
etiā. §. fi. cū et causa co/
gnita fieri debeat. vt. ff.

eo. in cause. §. et causa. et l. ait pretor. §. non solum in fi. §. et j. si p vim
vel alio modo. l. fi. et ff. si cui plus q; per le. fal. l. j. Quid in legataris.
Rū. et h. vocant. vt in aut. de here. et fal. §. sancimus. col. j. et j. de auc.
pres. l. fi. sed arg. cōtra. j. de iure deli. l. fi. §. sed et legatarij.

Abstinet. i. petit restitui vt abstineat.
Citent. nō ergo p presentes plures preiudicat absentibus paucio
ribus fm quosdā. j. fami. her. coheredibus. Sed arg. ptra. ff. de pac. et
suum. in fi. et l. maiorem et l. rescriptum. et ff. de cura. bono. dam. l. ij. et
debent tamen hi omnes vocari salte; ad domū. vt. j. de anna. excep.
l. vt perfectus in fi.

Tres menses. simile spaciū dat. j. de re iudi. aut. iubemus. et j. quo
modo et quando iudex. aut. qui semel.

Discedat. per restitutionem.
Abi. dando curatore bonis. vt. ff. de curato. bo. dā. l. j. et ij. et iij. et
excipe nisi qd perijt per umbecillitatē etatis. vt. ff. e. ait ptoz. §. fi.

te obligasti in integrū restitutōis
auxiliū; potes solēniter postulare.

Si minor ab hereditate se absti
nerit.

Filius qui se paterne hereditati non
imiscuit non eget beneficio restitutio/
nis in integrum vt abstineat: quia tutus
est ipso iure per beneficium ptozōis: sed
si se immiscuit: vel bonozum possessiones
agnouit: et est minor et lesus: restitutio in
integrum non est necessaria. h. d. Bal.

Impera. Seue. et Anto. aa. Flo
rentino et alijs. *Titu. xxxix. Lex. j.*

I vos paterne here
ditati non immiscui
stis: ob eā rem testi
ficatio necessaria nō
fuit: cum fides vita
tis verborū; admi
nicula nō desideret. **Q**uod si p he
rede; gessistis: vel bonoz possessionē
nē accepistis ppter etatē cui subue
niri solet in integrū restitutōis au
riliū accipere debetis.

In autem. vt spō. lar
gi. §. ad h
quoq; colla. ix. *constitu. ij.*

Ista autem. ponit modum procedendi
quando petit restitutio aduersus aditaz
hereditatem. modus autē procedendi est
vt citatis citadior nō cōparētib; intra
tres menses petenti restitutionem conce
datur: qua concessa ex officio iudicis da
tur curatoz hereditati iacenti qui debet
inuentariūm facere apud acta. h. d. Bal.

Omnes creditores presen
tes sunt vbi restitutio postu
latur: a iudice vocent; vt intersint
cuz minor se abstinet: sed si omnes
absunt: vel quidam solēniter a iu
dice citentur: quibus intra tres mē
ses nō apparentibus minor sine pi
culo ab hereditate discedat iudice
puidente vbi et qualiter res here
ditarie debeāt custodiri quātitate
earum rerū in actis manifestanda.

Potes quis ab hereditate paterna
per restitutiones abstinerere et auitā ample
cti. h. d. Uel sic. hereditates q ex diuer
sis testametis vel ex diuerso iure deferū
tur non intelliguntur inuicem coniungi:
et ideo admittitur eaz sepatio. vt hic Bal.

Imperator Gordia. a. Nero
dote. *Lex. ij.*

Si cui aui. paternus vel maternus. s. tui nominatiui casus.
Te heredē. patre tuo forte exheredato antea vel mortuo.
Non aduisti. id est repudiasti vel anno tacuisti. sic. j. qn non pe.
par. l. j. et ideo es lesus.
Successione. scz quā adijsti et quā modo repudias iure restitutōis
vt subijcit. vt. ff. eo. si si
ne. §. restitutus nō com
muni iure. vt. j. de re/
pu. here. l. sicut.

Si cui aui tui testō te heredē
reliquissent hereditates eoz
nō aduisti liberū tibi est repudiata
paterna successione p in integrū re
stitutōis auxiliū: quo te etatis iure
dicis esse munitam hereditate; pa
rentum tuozum lz antea nō adijsti
nunc obtinere.

Si vt omisam hereditatē vel
bonozū; possessionem vel quid ali
ud acquirat.

Adversus hereditatis vel bonozum
possessionis omisam agnitionem minor
potest in integrū restitui. h. d. l. j. Tamen
si emācipatus restituitur v; pferre fratri
bus. h. d. l. j. et sic habes totū ti. bal. vel sic.
Minor pōt restitui vt adeat hēditate; de
iure civili et etiam vt bonozū possessionem
petat de iure ptozōis. ad collationē tamen
tenebitur. hoc dicit totus ti. Salyce.

Impa. Sor. Augustus porte.
Titu. xl. Lex. j.

Inores. xxv. annis
nō tantū in his que
ex bōis ppijs ami
serunt verū etiaz si
hereditatē sibi dela
tā nō adierit posse
in integrū restitutionis auxiliū po
stulare iam dudū placuit.

Impera. Dio. et Asari. aa. et cc.
sirapi. *Lex. ij.*

Ad bonozū possessionē in pa
ternis reb; omisaz; minores
in integrū restōnis admitti bñficio
iā pridē placuit: restituti autē decre
to bona q habuerūt mortis tpe pa
tris debēt cōferre fratribus.

In quibus causis restitutio in
integrum non est necessaria.

Pena inulte mortis defuncti non hz
locū in heredib; minorib;. h. d. Bal. vt sic
Minor hereditate paterna nō puatur lz
patris mortē nō vlciscatur. h. d. Salyce.

Imp. ale. a. mutato. *Titu. xli. Lex. j.*

Inores. xxv. an
nis (presertim; qui
per tutores et cura
tores non defendū
tur) non obesse:
si mortem defun
cti parentis non vlciscantur in nu
m;

Dcerato. s. ptozōis.

Patris. vel dolo habere desisset. excepto quod creditoribus debz
vt. j. de col. ea demum. Item hoc accipe fm determinationez noue le/
gis. vt. j. de col. l. fi.

In quibus causis restitutio in integrum non est necessaria.
Dixit. s. quādo restitutio est necessaria quia est lesio et datur: nūc quā
do nō: quia non est lesio in sequētib; ti. vsq; ad ti. vbi et apud quem
est necessaria: sed non datur.

Inores. presertim. id est maxime.
Non defenduntur: quia forte non habent etiam et si ha
beant et defenduntur. vt hic innuit. et. §. si tutoz vel cura
toz per totum.

Non obesse. id est non priuatur hereditate.

Non vlciscantur. s. accusando interfectores. nō autē debent ipsi
interficere interfectores parentū; suoz. vnde iure cōi debent auferri
bona vt

vt subijcit. vt. ff. eo. si si
ne. §. restitutus nō com
muni iure. vt. j. de re/
pu. here. l. sicut.

Parentū. i. auozū.
Sed nungd iure civili
aut ptozōis. Rū. si auita
est ei delata ante heredi
tatē paternā iure civili
si postea ptozōis. vt. j. vñ
li. l. qui se. nisi in duob;
casibus fm Jo. vt. ff. de
cōdi. insti. l. fi. et vñ libe
ri. l. scripto.

Obtinere scz per re
stitutionem.

Si vt omisaz. Scz
lapsu etatis.

Hereditatē. de hoc
tractat. l. j.

Nel bonozum. de
hoc tractat. l. ij.

Aliud. de hoc tra
ctat. l. j. et ij.

Acquirat. per resti
tutionem.

Inores. adie
rit. i. repudia
uerint et rur
sus poterit re
stitui vt repudiet. vt. ff.
eo. q. si sine. §. restitut;
et hoc re integra als si
distracta est hereditas
forte a substituto vene
gat. vt. ff. e. qd si minor
§. sceuola. et nisi ptra pa
trē velit iterum restitui.
vt. j. de bo. que libe. l. fi.
§. vbi autem puerilis.

Restitutionis. et ita
nō solum in damno sed
etiam in lucro seruant
indēnes.

Placuit. vt. j. d re
pu. here. l. fi. et. §. de in
integ. resti. mi. l. penul.
et ff. eo. l. ait pretor. §.
finali.

Ad bonozū pos
sionem. vn
de li. vel fm tabulas vel
contra tabulas. fm ta
bulas si fuit scriptus cō
tra tabulas si non fuit
scriptus.

Omisam. ab eman
cipatis expse vel tacite.

Placuit. vt. §. l.
proxima.

Restitu
tio fiat vo
calis quo
rū interest.

bona vt indignis: sed qz sunt minores ipso iure seruant illesi vt hic. z j. de bis qui. vt indig. l. si ea. z. l. minoribus. Sz qd si postea maior effi...

A Dolefcctie. mul tomagis tepus pupillaris etatis.

b Solet. hoc de quin quenio: dicunt quida a copositoribus statutus quasi p iustinianu fue...

c Rescriptum. sci licet in greco. A minoribus. scz ad eoz utilitate...

d Re ipsa. i. interpel latione cessante. z hic subicit zp. i. ex solo zc. Et ad hoc qz re ipsa fiat...

e Et. ponit hp idest. Recepto. i. appro bato predictis. scz legi b9. vl dic scz spali iure.

f Et. ponit hp idest. Recepto. i. appro bato predictis. scz legi b9. vl dic scz spali iure.

g Et. ponit hp idest. Recepto. i. appro bato predictis. scz legi b9. vl dic scz spali iure.

h Et. ponit hp idest. Recepto. i. appro bato predictis. scz legi b9. vl dic scz spali iure.

i Et. ponit hp idest. Recepto. i. appro bato predictis. scz legi b9. vl dic scz spali iure.

k Desiderant. l. non fieri sz factam puniri. Fideicommissis. que quis sint stricti iuris: tñ ppter voluntate defun...

l Sutor. no cauerat. cu cauere debuerit. l. re pupillali saluam fore vt qz legitimus erat: vel sine inquisitione datus. als satisfacere no...

m Non potuit. i. iure comuni. sed si pte prodesset iure singulari. vt s. de procura. l. non eo.

n Firmitate. l. in tui preiudiciu. vt h. z. j. de tu. vel cura. qui no satis de. l. tutor. z. l. in dubiu. z. ff. de cura. l. consilio. s. j. z arg. s. de cura. qz...

o Quando. i. quia non. Ancimus. no numerate pecunie. que ex tpe cam bz fm quos da sed certe imo tpe finit. l. biennio. vt. j. de no nume. pecu. l. in...

merosis diuoz parentuz incoz ac meis rescriptis continetur.

Non est necessariu ministeriu iudicis vbi lex ipso iure pducit effectum. h. d. Bal. Uel sic. Tempus mouedi querela inoffi...

Imp. vale. z gal. aa. Theodoroz Dolefcctie tps no...

A imputari in id quinquenu li beris: cui9 pscriptio sera inofficiosi mouentib9 questionē opponi solet9: maifeste atea rescriptum9.

Imp. vale. z gal. aa. Theodoroz Dolefcctie tps no...

Fauore minoris re ipsa sine interpel latione in bonafidei contractibus mora cotrahitur. Idem in testamento: quia licz actio ex testamento sit stricti iuris tamen...

Impa. Dio. z maxi. aa. z. cc. de cimo. z. cc. de...

A minor9 psona re ipsa et ex solo tpe tarde precij solutionis re cepto iure moraz fieri creditu est: in his videlicet que moram de side...

Sententia lata contra tutores qui no bz administratione est ipso iure nulla. h. d. Bal. Uel sic. Sententia lata9 tutoze qui no cauerat rem pupilli salua fore pupillo no p iudicat ipso iure. h. d. Bal. z Salyce.

tes prescriptiones temporales quasi de minoribus non senserint. Concesserunt. fm veteres em leges quoz currebat pscriptio ita qz no restituebat minor. vt. j. ne de sta. defun. l. si maf z. ff. de mino. auxi...

Fide. aa. z. cc. Stratonice. z iij Sutor tuus q p tutelari of...

Sutor tuus q p tutelari of ficio no cauerat iudicio exp tus est ptra eu lata sententia iuri tuo officere non potuit: nec ea q ab eo gesta sut vlla firmitate obtinet: fru...

Prescriptioes a minoribus no incipiut zin eis ipso iure no currut nisi sint pscriptioes teporis longissimi q currut adul tis. h. d. Bal. Uel sic. Prescriptioes tepo...

Impa. Justi. a. Jo. p. p. z. cc. v. Ancimus fauore imperfecte...

S Ancimus fauore imperfecte etatis exceptione no numera te pecunie ab initio minoribus no currere ne duz in integruz restitu tionē expectam9: aliquod emergat obstaculu9: per qd huiusmodi bnfi...

Prescri ptio an currat co tra a mino res. que sunt cōtra. z in his nihil in nouat. Itē quoz currebat sz restitueban tur z de his hic dicit et in nouat. sz fallit qd di...

que sunt cōtra. z in his nihil in nouat. Itē quoz currebat sz restitueban tur z de his hic dicit et in nouat. sz fallit qd di...

Restitutione. vbi em cōpetit ordinariu auxiliu no est recurren dum ad extraordina rium.

Eas scz pscriptio nes tam pscriptio no nuerate pecunie q alie. scz. x. vel. xx. an.

Querere. vt. j. qñ li. vnicuiqz sine iudi. l. j. z. j. ad velle. antique. s. pe. sz argu. ptra. ff. de aut. tu. si tutor. sz ibi nil de pscript. dicit. sed quō Justinia. hoc sibi attri...

cōsequēbatur minores vt ipso iure seruarent illesi. vt. j. si quis igno. rem mi. l. j. in fine. z in. l. si. z. j. quibus non ob. long. tempo. pscriptio. l. non est. sed ex pone ibi non currit. l. cum effectu quia currit: sed da...

Justinia nus pro pter nimi um vinu est obli tus aliq ru legum

In suo statu. scz vt currant post pupillarē etatem: sz restituant qz lesi. vt. j. de pscript. xxx. an. sicut. s. pe. vbi de hoc dices. z. s. si vt omis. bere. l. j. in eo qd ibi dicit in propijs bonis amiserunt. z. ff. eo. l. ait pre...

Liber Secundus.

vendi. pig. l. ij. et si eum idem esset in prescrip. x. vel. xx. an. si incipit a predecessore. s. certe ideo sic dicitur in venditione pignoris: quod minor potest convenire eum cum quo contraxit predecessor. i. creditor: quod ex pacto defuncti fit alienatio. unde ibi nisi in subsidium non restituatur. vt. ff. de dolo. et eleganter. j. Rn. et. s. si procurator. Accur.

Qui et aduersus quos in integrum restituo non postuletur.

Supra dixit ubi propter causas cessat restitutio: nunc propter personas.

In consilio. i. i arbitrio siue deliberatione iudicis.

Et nota quod iudex potest iudicare sine attendere id quod ei est notum vel notorium: et si ei non probatur ab aliqua parte: erat enim hic notorium eum fuisse decurio. ne. secus si est notum non vel notorium: s. vt prima. to quod tunc magis ad probationem respicit. vt. ff. de offi. p. l. i. illicitas. s. veritas. et. j. de his qui ve. eta. impe. l. ij. j. rñ.

Docuerit. i. fecerit doceri. vel proprie. sic enim omnia faciebat quod doctus apparebat. vt. ff. de pba. cu de indebito. s. finant. et. ff. ad maced. si quis. et de re mili. no oes. s. a barbaris. vt em dicit Jr. no actus publici sed industria peos probata excludit a restitio.

Non sit. cu dubitatur an lapsus sit. et sic sunt argumenta probabilia que inducunt vt non videatur lesus: licet possit esse contrarius. vt hic dicit. S. oppono. aut hic minor probat se deceptum. et sic restituit: non attendendo sit diligens vel non: aut non: et non dat restitutio vt. s. de in integ. restit. mi. l. minoribus. et. ff. de iur. iur. na postea. s. si minor. Sed rñ. neutrum predictorum erat: sed semper probauerat forte per unum testem de lesione: quo casu deseret ei iuramentum: non quod aliter fuerat diligens: vt hic dicit. et sic loquitur in principio istius legis. et. j. de reb. creditis. l. in bonafidei. Alij dicunt hic loqui in mutuo ubi probat creditor. vt. s. si aduersus credit. l. j. et. ij. s. ubi agitur contra industriam non probat: quod pro creditore presumitur. s. prima placet.

Argentibus. quod deficiebant idoneis: alii minores non admittunt. vt. j. qui etate. lib. x. l. ij. et. ff. de mune. et hono. l. ad rem. et. j. de decu. l. generalr. s. spurios. Vel aliter fuit ordinatus inuitus: quod habebat. xx. annos et. v. liberos. vt. ff. eo. l. ij. et. l. ij. in prin.

Creatus. supple sic.

Educatione. i. in educatione pro pagabat sobole. et sic hec sunt argumenta licet probabilia diligentie: non tamen necessaria sunt. B. an impediendo restitutum. vt. s. de in integ. restit. mi. l. ij.

Am apud: querimoniam. petendo in integrum restitutionem contra eos de alijs enim querimonijs habes. s. de in ius vo. l. j. et. ij. in fi.

Naturali. hoc refertur ad parentes.

Patronali. hoc refertur ad patronos.

Qui et aduersus quos in integrum restitutio non postuletur.

Ubi minor semiplene docuit de lesione recurrit ad verisimilia: s. ubi de lesione constat verisimilia non attenduntur. h. d. et iste casus s. bar. est multum notus. Bal. vt sic. Ubi verisimile non est minor lesus pro eius sagacitate et industria in publicis actibus: apud probatum restitutio non conceditur nisi euidenter de lesione plene probetur. h. d. Salyce.

Impera. Alex. a. Cononidi.

Titu. xlij. Lex. j.

In consilio quidem cognoscentis de restituitioe in integrum esse oportet: numis qui se minoris annis lesum esse dicat diligens per familias fuerit: actibusque publicis industrius se docuerit: vt lapsus eum per etate verisimile non sit: verum si causa cognita circumferat deprehendatur: propter hoc solum velut prescriptione a solito auxilio remoueri non debet: scilicet quod vixgentibus patrie necessitatibus decurio minor annis creatus sit vel pro pagande soboli liberorum educatione prospexerit.

Filius contra patrem et libertus contra patronum propter gestum cum patre vel patrono non potest implorare restitutionem in integrum. cum propter reuerentiam: tum quod lex fingit eos non lesos. hoc dicit Bal. vel sic. Contra parentes vel patronos non datur restitutio ratione minoris etatis. Salyce.

Imperator Justinianus. a. Jo. prefec. preto. Lex. ij.

Am apud veteres dubitabatur an liberi parentes suos vel liberti patronos in querimoniam deducere possint: quasi non rite in eos versatos: et quod estimabatur nullam esse contra hominum personas in integrum restitutionem potestatem naturali vel patronali reuerentia huiusmodi petulante refragante nisi ex magna causa vel aduersus turpem eorum personam: alij autem per sonarum quod vel cause distinctionem respuendam esse censuerunt. tunc autem tantummodo danda esse restitutionem putauerunt: cum minor ex sua simplicitate se deceptum: non ex dolo patris vel proxi circumscriptione edicatur. Quid vt maneat in omnibus honorum parentibus

Petulantie. id est superbie.

Refragante. i. contradicente.

Ex magna causa. propter enorme damnum. vt. ff. eo. si ex causa. s. si. et. l. seq. Turpem. hec ratio non valet: quia semper sancta et honesta et. vt. ff. de obse. libertas.

bus vel patrono vel patrone illibatus atque intactus sancimus nullo modo neque aduersus parentes vtriusque sexus: neque aduersus patronum vel patronam dari restitutionem: nam personarum reuerentia omnibus eis excludit restitutionem: cum proculdubio est et ipsas personas cauere neque sue opinioni contrarius existat.

Si minor se maiorem dixerit vel probatus fuerit.

Asserens se maiorem pro errore nihilominus potest petere restitutionem in integrum minori etate probata. Bal. vt sic. Minor probatus maior pro instrumenta sue natiuitatis probata contrario potest restitutionem petere. h. d. S.

Impera. Alexan. a. Maximiane Titu. xlij. Lex. j.

Si minor annis xxv. esset tabulis que sunt tuarum confessio numquam oblati tibi etatem quasi maior annis. xxv. decepta probasti in integrum restitutionem intra statutum legibus tempus etiam post impletam etatem de omnibus intra eam etatem aduersus te gestis postulare apud eum cui de ea re iurisdictio est potes.

Errantibus non decipientibus iura subueniunt. Baldus. vel sic. Fallaciter asserens se maiorem non potest postea petere restitutionem. hoc dicit. Salicet.

Impera. Dioclet. et Max. aa. et cc. Aitaliano. Lex. ij.

Si quis minor nunc se esse asseuerat fallaci maioris etatis mendacio te deceperit: cum iuxta statuta iuris errantibus non etiam fallentibus minoribus publica iura subueniunt in integrum restitui non debet.

Si minor dixerit se maiorem pro dolo non restituatur. si autem dolo aduersus restitutionem. si vero pro simplicitate si fuit simplex assertio restituatur probata lesionem etate per testes et instrumenta. si autem fuit assertio iurata debet probari minor etas solum modo per instrumenta. S. si est iurata cor porali tactis euangelij exclusa est omnis spes probationis et omnis spes restitutionis. Baldus.

Idem. aa. et cc. Theodoro.

Valterius circue. Lex. iij. S. niendi causa minor etate ma

de iur. et fac. igno. cum testamentum. ff. de confes. l. non fateat. l. j. sit argu. contra. j. de condi. inde. cum et soluta. item quod est extra iudicium et indifcreta. vt. ff. de proba. cum de indebito. s. si. probas ergo te deceptum in tractu aliquo et minore fuisse: quod presumis maior. non propter confessionem. sed iure communi. vt. s. de in integrum. restit. mi. l. si minor rem. vel dic vt ibi.

Si quis nunc. cum se restitui petit.

Mendacio. i. fraudulentum mendacio quod fit a sciente tantum vt. ff. de fur. falsus. s. si is. Accur.

Fallentibus. vt. j. ad velleia. si sine. et. ff. ad velleia. l. ij. s. hec verba. et. l. si decipiendi. et argu. s. de apost. l. hi qui in fine. et. s. si aduer. delict. l. j. et. ij.

Valterius. Minor. s. tu.

Non ex dolo. quasi eorum fame paratur.

Quod. pro sed. Nullo modo. generale est hic speciale in contractu.

Restitutio. vt argu. ff. de dolo non dicitur. ff. e. pater. s. si. Sed contra. s. de dolo. l. supstitite. So. ibi de restituitioe que datur iure actionis hic officio iudicis: vt. ff. eo. quod si minor. s. si. Item contra. vt. j. de bo. que libe. l. si. s. in vtroque autem et. Sol. vt ibi. Item ad idem contra. s. si aduer. rem iudi. l. si cum pater. Sol. vt ibi. Item contra. s. si aduer. do. l. ij. Sol. vt ibi.

Restitutionem. vt als delictum excludit privilegium: vt. j. ubi senat. vel cla. l. j.

Ipsas personas. s. patronorum et parentum. Vel dic minor. q. d. non solum maiorum.

Opinionem. s. ipsius patroni vel parentis semper prima expositionem. sic ff. de offi. p. l. i. obseruandum. in fi. j. rñ. vel dic minor. q. d. non solum maiorem et quod dicitur sue. s. patroni et parentis.

Si minor se maiorem. In superiori tit. dixit ubi propter paternam personam restitutio denegatur hic propter factum quod fallaciter se maiorem dixit.

Cum mi. p. fessionum. i. in quibus confessio fuerat patris et mater tali tempore te natum.

Oblatis. s. ab eo quod volebat te cum contrahere vel ab alio.

Probasti. i. probatum credidisti vel dic approbasti vel forte subscripsisti.

Notes. vt. s. de in integ. restit. l. minoribus. S. nunquam aduersus confessionem restituatur. rñ. non nam cum sit erronea facti non preiudicat. vt. s.

Testis vnicus semiplene probat.

Minor non possit aduersus confessionem restituatur.

Probare

Dol sci
no fert

a Probare. minor volebat decipere: et eius aduersarius eum: minor pe-
tit restitui vtrum debeat. **Idem** qd no. sciendi enim volus no inferi. et ille
no videt defraudare. vt. ff. de reg. iur. l. nemo. et in hoc est melior codi-
tio possidentis. vt. ff. de dolo si plures dolo fecerint.

b Suppleat. i. qd deficit in etate supplet.
c Statutum. vt. s. l. p. et no. qd bec lex vsqz ad. s. si tñ pmet ambas supiores. **Prima** ab illo vsqz si p iniuria et scdm in pn. legis vsqz ad verbu. qd si p iniuria et. tñ no supfluit cuz in ea aliquid addit vel fm azo. qd ab inde adit? et. sit tertius casus subdi- strinct? s. ptra huic rñ. ff. e. l. minor aspectu. s. plane solu. ibi minores noluerit decipe cura- tores s. soluētes. Et id cōtra curatores agat et no cōtra soluētes. **Item** ad idē ptra de in integ. resti. m. l. de tutela. sol. eodē modo. vel dic mi- nor ibi no decepit auu- culū cū sciens presumit itē no. hic malitia et. et sic pbitas. vt. j. de bis q ve. eta. ipe. l. j. et. s. ti. j. l. j. et in decre. lxxv. di. c. monachus vero.

d Factum. s. pactū se esse maiorem.
e Durabit beneficiū. sic ergo no pōt renūcia re bñficio minoris eta- tis vt no. ff. e. si iudex. et ff. de mino. l. interdus.
f Tunc fuisse. cum te decepit. vt. s. de in in- teg. resti. m. si minorē.
g Per sacramēti. no corporaliter: s. verbote nus prestiti vt statim p. et dic loqui vsqz in fi. qñ dolo aduersarij fuit deceptus. vt in supiori rñso. qd si p iniuria et. fm quosdā. Et sic huic rñso et sequēti huius aut. est ptra. s. de transac. si ex falsis. s. hic no in- tercessit dolo aduersarij tantus et talis vt ibi: qd ibi falsa instra p dux- rat hic mēdacia vel fm azo. h. facilitate sui dic fuisse deceptū vt differat a precedēti casu vt hic als ptracturus erat ibi no nisi instra fuissent p- lata. **Vel** ibi cōditionaliter iurauit si instramēta eēt vera hic no. **Vel** ibi iurauit no esse moturū cōtrouersia hic sed maiorē tantū. **Vel** hic tra- ctat de beneficio dādo vel denegādo qd facile negat: ibi de iure cōi dā do vel denegādo qd durius fit vt denegat. vt in aut. de no alie. s. quia verisimile. colla. n. Et eodē modo rñ. ad. l. ff. de pac. iur. i. gē. s. si frau- dādi. et. s. de transac. sub pretextu. nam exceptio vel replicatio doli est de iure cōi. **Vel** ibi in eadē. l. si falsis. no fuit corporaliter iurātū hic sic qd no placet. **Item** ad idē ptra. s. de legi. et cōsti. no dubiū. s. ibi fuit iurātū super illicito cōtractu: hic no: immo super quadā assertione.

h Dalam. sic in aut. de equali. do. s. qz vero. colla. viij.
i Per testium. plus ergo credit scripture qz testibus. vt. ff. si inge. esse di. l. j. s. q se. et. s. qui post quinquēniū. et. ff. de pba. cētus. et. j. de no nume. pecu. l. generalr. et. s. de man. pn. l. j. et. j. arbi. tu. l. si. in prin. Sed cōtra. j. de fi. instru. in exercēdis. Sol. hoc casu spāle: qz difficile est tenere memoriā annoz et numerū. vt. ff. de car. edi. l. iij. s. due. **Di-** stingue ergo fm azo. dicat minorē se maiorem aduersarij inuasiōe an vltro per se. **Primo** casu sibi no p̄iudicat si se minorē et deceptū pro- bet. vt. s. l. j. etiā si iurauit qualiter cūqz: si tamē aduersarij dolo inter- uenerit: vt sic decipere in cōtractu: no tñ in hoc vt assereret se maio- rem: qz quodlibet sufficit siue in cōtractu: siue vt se maiorem asserat. qz replicabit de dolo si ille excipiat qd asseruit se maiorē: als cōtra esset. ff. de pac. iur. i. gē. s. sed si fraudādi. vbi datur replicatio etiā maiori do- lo cōmissio ab aduersario. **Secūdo** casu oīno repellitur si facit aio deci- piendi. als qz se credebatur maiorē admittit nisi iurauerit: tūc em vel nul- lo mō admittit quādo corporaliter iurauerit: vel per instramēta pro- bans cōtrarium vbi no corporaliter iurauit vt h. si vo no apparet fece- rit aio decipiēdi vel no presumit cōtra eum qui tūc se maiorem et nunc se minorē dixit. vt. s. l. pxi. et. ff. de actio. empti. l. iulianus. s. j. et fm hoc ab illo verbo aditus et. loquitur quādo non dolo aduersarij nec

iores te aspectu probare laboraue-
ris cuz malitia suppleat etate resti-
tutiōis auxiliū taz sacris cōstitutio-
bus qz rescriptorū auctoritate de-
negari statutū est. **Ad** si per in-
iurias vel circunventionem aduer-
sarij hoc fuerit factum durabit be-
neficium. quo minoribus causa co-
gnita subueniri solet. **Ad** ita qz
preses puincie pbationis etatis
examinata causa si tuum dolo no
reperit intercessisse ac te minorem
tunc fuisse probaueris causa cog-
nita i integrū restitui p̄uidebit. **Si**
tamē in instramēto p sacramēti reli-
gionē maiorē te esse asseuerasti: no
ignozare debes exclusus tibi esse in
integrum restitutiōis beneficiū: ni-
si palā et euidēter ex instramētoz p-
batiōe no p testiu depositiones te
fuisse minorē ostēderis. huiusmodi
autē sacramēto corporaliter presti-
to tibi nullum superesse auxiliū
perspicui iuris est.

Si restitutiō ē denegata ppter etatē
pbatā ad restitutiōnē et pbatāz etatē mi-
nor iterum admittitur. h. d. Bal. Uel. sic.
Si iudex p errorē calculi p̄nūciauit euz
qui se dicebat minorē no debere restitui
valet sentētia sed aduersus eaz datur re-
stitutiō. h. d. fm vnam lectu. Saly.

Idem. aa. et. cc. **Labeoni**.
Am circa pro. **Lex**. iij.

fuo: quia sic credebatur se maiorem.
Auxilium. cum no debeas sperare me auctorem periurū. vt. s. si
aduer ven. l. j.

Am circa. rector puincie putabat forte. xij. et. x. esse. xxv. vt al-
legabat. et sic errore ductus iudicauit eum maiorē. xxv. an. sicqz
no restituēdū. et hoc no
expresso errore in snia:
et sic valet: als no vale-
ret. vt. ff. ad treb. seruo
s. cū p̄tor. et. ff. q sen.
sine app. l. j. **Vel** aliter
pone aduersarij hunc
maiores pbasse p falsos
testes quos credidit eē
veros: restituit quidem
cōtra sniam rōne etatis
et alia rōne. sed cōmuni
vt. s. de aduo. diuer. iij.
di. l. j. et. ff. de re iudi. di-
uis. nec vnū auxiliū
extraordinarium aliud
tollit. vt. ff. qd me. cau.
cū ex. s. eū qui. s. qz qua-
liter fuit p̄nūciatus dif-
finitive vel interlocuto-
rie. secūdo em casu non
p̄iudicat. s. in totum
primo p̄iudicat nec re-
stituit nisi ad appella-
tiōnē. vt. j. tit. j. l. j. Rñ.
interlocutorie fuit que
p̄iudicat: sed restituit
Item et diffinitive. vt. j.
tit. j. l. j. et ibi no est alia
causa quare denegat.

Si restitutiō fuit semel denegata itez
no cōceditur nisi ad appellādū vel nisi ex
nova cā. hoc dicit tot? titulus Bar. et bal.
vel sic. **Aduersus** latā sententiāz in causa
restitutiōis ptra minorē minor no resti-
tuit nisi ad appellandum. h. d. Salyce.

Si sepius in integru restitutiō postuletur.

Si restitutiō fuit semel denegata itez
no cōceditur nisi ad appellādū vel nisi ex
nova cā. hoc dicit tot? titulus Bar. et bal.
vel sic. **Aduersus** latā sententiāz in causa
restitutiōis ptra minorē minor no resti-
tuit nisi ad appellandum. h. d. Salyce.

Impera. Seuerus. et. anto. aa. et
cc. **Romanor** alijs. **xi. xliij. xi.**

Post sniam p̄cōsu-
lis p̄travos latā de-
siderastis in integrū
restituī nec obtinui-
stis. frustra rursus
vt ea q̄stio in integrū
restōnis agite? desideratis: appel-
lare em debuistis si vobis sentētia
displicebat: sed si adhuc in ea etate
estis cui subueniri solet appellandi
vobis ius restituimus.

Ex noua causa pōt peti restitutiō q̄ als
fuit denegata et no als. h. d. cuz sequē. sa.

Rectorē. qui tulit
sniam ei restitutiōnē ne-
gādo. vnde no admitti-
tur ad restitutiōnez sed
appellat infra. x. dies. j.
titu. j. l. j.

Ad minorib? qd no
videt eo qd p̄p̄os par-
tibus p̄uideat. vt. ff. de
mino. l. iij. s. vtrum.

Presidem. eundē vel successorē eius. vt. ff. de mino. in cause.
Prouincie. coram quo petebatur restitutiō. vel cōtra aliquā sen-
tentiam vel aliam lesionem.

Opinione. fm primum errorem numeri: vel fm alium ppter er-
rorem testium falsorum.

Ex pbationum. ff. que sen. sine ap. re. l. j.

Cognouerit. modo dic presumpsisse. s. olim.

Sequitur restituendo te ad appellandū. vt. j. l. pxi.

Si sepius in integrū restitutiō postulet **Scz** ab eodē et eodē p̄ctu.
Post. pone sententiā latā aduersus minorem petentē fun-
dum: et cum petisset beneficiū in integrū restitutiōis cō-
tra sententiā denegatum est ei per sententiā: volebat ite-
rum restituī cōtra istam sententiā secūdam dicit qd no po-
test: verū cum poterit appellare si no appellauerit restituitur ad appel-
landum tantū eodem modo posset poni casus si cum deceptus esset in
p̄ctu petisset bñficiū in integ. resti. et fuisset ei p sniam denegatum.

Latam. super fundo.
Restitui. ad totam sententiā in questione fundi lataz. **Vel** posset
intelligi de sententiā in integ. resti.

Restitui. contra sententiā.

Nec obtinuitis. sed denegata fuit.

Aligetur. scz sit danda vel non.

Sententiā. qua fuit restitutiō denegata.

Restituimus. Currit em tempus. Sed hodie contra. vt. s. in qui.
cau. in integ. resti. no est neces. l. h. **Vel** dic vt ibi. Et dic si noua alle-
gat cā ad totā cām als ad appellandū tñ dat restitutiō. vt. j. l. pxi. s. a
qua snia ad appellandū dat restitutiō an a p̄ma qua fuit cōdēnatus in
fundo an a scōa qua fuit denegata. Rñ. a qua vult vel a scōa et hoc ma-
gis videt velle bec lex. **Item** quid si p̄mo appellauit et tps cucurrit scōo
petit restitutiōnē et fuit denegata an dat plus. Rñ. no nisi ad appella-
dum. vt hic. **Item** no. aliud esse restituī ad totā cām aliud ad appellatiō-
nem qz in primo casu p̄inde est ac si no esset lata snia. scōo no qz si non
exequat cām appellatiōis vsqz ad annū p̄firmat prior snia. **Item** no
poterit appellare tertio licet lex dicat extinguit p̄nūciatū per appella-
tionem. vt. ff. ad turpil. l. j. in fi.

Snia cō-
tinēs er-
rorem no
valet.

Restitui
ad totam
causaz est
aliō q̄ re-
stitui ad
appellati-
onem.

Scriptu/
re p̄ qz
credidit
q̄ testib?

Libri Secundus.

Quamquam curatores adiuncti tutoribus. **Q**uoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Beneficium. quo permessa est etatis venia. **A**llegantes apud suum iudicem. **A**duocatis. i. adhibitis. **E**doceant. sic se pbasse corā principe sm. **S**ed sm Jo. non necesse est hoc pbare apud impatorē sed sufficit sic al

etatis veniā impetrare audeāt: cū vicesimi anni metas impleuerint: ita vt post impetratā etatis veniā: ijdez ipsi p se principale beneficium allegates: non solū pscriptorū anno rum numez probet: s; etiā testibus idoneis aduocatis mox suoz insti tuta: pbitateq; animi et testimoniū vite honestioris edoceant. **S**e minas quoq; q; mox honestas metisq; solertia cōmedat: cū octa uum et decimū annū egressē fuerit veniā etatis impetrare sancimus. **S**z et eas ppter pudorē ac verecū diā feminaz cetui publico demon strare nō cogimus: s; pcepta etatis venia annos tm etatis pbare pos se testibus quinq; vel instris misso pcuratore cedimus vt ipse etiā in oib; negocijs tale ius habeāt: qua le et mares habere pscriptimus: ita tm vt p dia sine decreto nō alienēt. **S**ed senatores quidē clarissimi viri in hac regia vrbe cōmorantes apud sublimitatem tuam ceteri ve ro apud pretorem in puincijs aut omnes apud eaz rectores de suis moribus et honestate perdoceant. **Q**ui vero qui cōtra memoratas dispositionē veniā etatis a princi pali clementia impetrauerint sciāt eam nullas vires obtinere.

Sicut minor obtentaveniā etatis nō pot alienare sine decreto immobilia: ita nec obligare et hic bal. vel pignori vel hy pothece dare. **S**aly. **Q**uoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

legare. postea aut pber corā iudice et sic intelli ge hic. et dicta. l. j. quo rum bo. l. j.

Honestas. quātum ad corpus.

Honestas. quātum ad animā seu animum.

Octauū et decimū. quare minori tpe impe trat mulier q; masculus Respō. mala herba cito crescit et citius est sub dola mulier et auara. vt ff. ad vell. s; si eo. in fi. et hac rōne nō pbat mox instituta. quia sagacior presumitur.

Etatis. quare i mu liere minus q; in viro: q; genus auarissimum mulierum.

Testibus etatis.

Nel instris. aliud est ppter iuramentū vbi instrumentū tantū. vt s. si mino. se maio. dixit. l. iij. in fine.

Misso pcuratore. nā qui p se et per alium. vt. ff. de admi. tu. ita au tē. s; gessisse. et. s. de pro cu. l. maritus. at mascu lus p se et tm pbare. vt s. s. pr. sic et als. j. de iu re emphi. l. si. et. j. de as ser. tol. l. j. in prin. et. s. de pcur. l. si. arg. contra ff. fami. ber. l. plane. et j. etiā p pcur. cām in in te. resti. agi. pos. l. j. no. h; etiā tres differētijs in ter marē et feminā. pma in numero annoz. Se cūda in pbatione faciē da per se tm in mare: qd nō est in femina. Item mulier de solo numero annoz dz pbare. s; ma sculus etiā de alijs.

Ita tamen. illud re fert ad hoc qd dictū est de masculis et de mulie ribus et ita ad vtrūq; p dictoz referē. Accur.

Nō alienēt. nec ma res nec femine: q; nec tutor nec curator face re posset sine decreto. vt. j. de admi. tuto. lex.

Sublimitatem. i. prefec. vt. vel prefec. preto. et not. hic minorem impetrantē. xv. anno. posse esse senatorem. als autem ad rempub. et. vt. ff. de mune. et hono. l. ad rem. immo ante erat senator in subsidium electus. quod dic vt. s. qui et aduer. quos. l. j. notati in glo. quia et.

Contra. i. sine vt et illud. Qui non est mecum cōtra me est et.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Quoniam siue que tunc erant sed allegate non fuerat siue que postea emerferunt. Sed quidam intelligunt de omnis primitus tantum quasi non possunt alie superuenire contra quos est. s. ti. j. l. si. Itē no. vbi noua causa pretendit ad totā cām fit restitutio. vbi non tunc ad appellandum tantum vt. s. l. pri. et hic.

Aliter pl' de tu lo r amn cia pno pat q m sculus.

Aliter Lus r fe mina im petrandi venia m plicet vel ferunt.

Siquis aliquid mentionem in contractu vel testamento. ut lego tibi centum cum eris legitime etatis.

Substitutionibus directis puta substituo stichum pupillo meo si ille titius est legitime etatis. ac.

Restitutionibus. s. obliquis et per fidecommissus factis. Et no. hic arg. referre quid ex equi pollentibus fiat vel dicat nam refert vtrum maior fiat natura an p principi s3 bec equipollent. Itē nō sufficere aliquid civiliter fieri nisi et naturaliter fiat. vt. hic. et ar. j. de nup. sancim. et ff. de leg. ii. si ita quis. s. si is. et ff. s. verb. ob. ex ea pte. s. insula. et de leg. ii. cū pater. s. hereditate. et j. qn di. lega. ced. ex his. et ff. de condi. et de fidei cō. et l. h. et de leg. ii. cū filio. et l. s. in qui. cau. in integ. resti. nō est ne. l. adolescentie. Sed arg. ptra. ff. de in ius vocā. quiq. s. parētes. et l. ad optium. in prin. et est ar. ad hoc qd hic dicit. ff. s. ptra tab. nō putavit. s. si quis emancipatū. ar. ptra. ff. man. l. si. s. si. et j. de dona. que sub mo. l. si. et j. de institu. et sub sti. si mater. et ff. de leg. ii. fideicommissa. s. si cui.

Si maior factus ratur habuerit. Lessat etiā restitutio qz maior factus ratur habuit qd minor gessit. hoc dicit hic titulus.

Sinter minores. dolo. si ei dolo inita eēt nō posset ratihabitione confirmari etiā post maiorē etatem si cū ratum haberet lateret dolum. vt. ff. s. pac. tres fratres. et ff. de tras ac. cū aqiana. s3 a sciente posset. vt. ff. de liber. le. l. si quis rationes. licet quidā ptra. vt. ff. eo. ti. aurelio. s. caius. Solu. vt. ibi.

Ratam fecerint. ex pressis verbis vel aliqd faciendo per qd videbatur habere ratum. vt. ff. rem ratam habe. nō solum. et j. de pdi. inde. l. indebitū. et ff. de leg. cō. mis. l. pe. Si autē tacite habeat ratum vt tacendo tūc nō habet locū. j. si maior fac. l. j. et vlti.

Qui post qd dixit in specie. vt. s. l. pri. nunc dicit in genere. Bista. sine a minoribus sine eoz tutoribus. et facit. s. si in cōmuni eademqz causa. l. j. et arg. ff. de pig. actio. aliena res in prin. et j. si alie. res pig. data sit. si in rem.

Restitutio. nisi fecerit hoc ex cōsequencia prioris actus. vt. ff. de mino. l. iij. s. scio. que est cōtra. sed huic. l. et solutioni est cōtra. ff. de libe. cau. l. liberis. s. j. sed illud euenit: qz in minoz etate precessit eius delictum: at in illo. s. scio. nō precessit eius delictum. preterea ibi participavit precū factū maior qd si nō fecisset nō posset in seruitutē vocari.

Ubi et apud quem cognitio et. Quādo cesset restitutio dixit nūc in quo foro impetrari debet.

Siquid a procuratore. i. a iudice delegato a principe. vt. ff. eo. minor. s. penul. Vel dic a vicario principis. vt. s. si aduer sus re iudi. l. aduersus. vel dic pprie procuratores principis q inter fiscū et priuatum cognoscit. vt. ff. si aduersus. fiscū. l. h. l. Solus. vel sic qui iudicauit. vt. ff. eo. in

causa. l. h. s. fina. et l. pfecti. et l. pfectes. Alij dicūt in eo speciale. vt. ipe met non possit.

Quonia. tradidisse. nisi em tradidisses obligatus te aduersarius in tuo foro conueniret.

Consequens est. iure cōmuni. vt. j. de iuris di. om. iudi. iuris. et vbi in rem ac. l. actor.

Quacūqz. vt quia per calumniā est facta vel dolum actoris. vt ff. de conditi. indebi. in summa. vel ex falsis instrumētis. vt. s. de tras actionibus. l. si ex falsis vel res fuit data que sine decreto dari nō poterat. vt. j. de predi. mi. l. non solum. et ff. de rebus eoz. l. magis.

Quonia ea que in transactione dari placuerat: te tradidisse. pponis. cōsequens est: si de his repetendis per in integrum restitutionem: vel ex quacūqz alia causa putaueris agendus eius adire te puincie presidē: in qua domicilius habent quos cōuenis.

Restitutio in integrum potest peti corā iudicibus ordinarijs et specialiter delegatis vel ad vniuersitatē causarum nō corā arbitris vel iudicibus chartularijs vt de legatis ab eis. h. d. Bal.

Impa. Justi. a. Jo. p. p. l. iij.

Quonia scimus esse dubitatum de restitutiōibz q in integrum postulatū: siue tñ modo apud iudicē cui aliqua iurisdictio est examiari eas opz: siue apud pedaneos iudices: siue eas minores. xxv. annis petierint: siue maiores s3 q anterioribz sanctiōibz vt veteris iuris vt nris d claratū est sancim nō solū apud iudices ptribunali hmoi cause cognitioes pponi s3 et apud eos iudices qz augustalis dderit maiestas: aut quos nostre reipublice administratores vt et i hac regia ciuitate vt in puincijs vt videat ipse q iudicē de stinauerit vt pote ptribunali cognoscens in integrum dare restitutionē et causas ei examiare: sic et eni nō difficilis erit cāz examiatio.

Sed ne qz ita effuse intellectū nostre cōstitutiōis audeat esse trabedū vt et apud ppromissarios iudices vt arbitros ex cōmuni snia electos: vel apud eos q danā a iudicibz q ppriā iurisditionem nō habēt s3 statū modo iudicandi facultatem puter bus

Arbitros. sine pena.

Sententia. i. consensu de quo dic. vt. j. de arbi. l. penul.

Qui dantur. i. delegantur.

Non habent. id est nō habent cum administratione et imperio. vt sunt illi qui a principe impetrant vt sint ordinarij de quibus fit mētio ff. de iudi. l. j. et j. de iudi. rem nō nouā. Sed an hi restituant. Rñ. non vt. j. eo. cum hos et. Vel dic ppriam. l. ordinariā nō habent sed delegatam. Et si queras quomodo potest delegare delegatus. Dic quādo a principe vel pconsule. vel etiam ab alio lite coram se ptestata nō als vt. j. de iudi. a iudice. et ff. de offi. pcon. et leg. l. penul. et ff. de iudi. cum pretor. s. j. et arg. s. de procura. neqz.

Dutet. extendi.

Fiscus et priuatus si litigent qz erit iudex.

Delegatus quando potest delegare.

Quiliter natura le aliqd fieri d3.

Liber Secundus.

Eis. f. delegatis.

Et veteribus. Ad. dno specialia etiam veteri iure. vnum quia q cau se. cog. r. c. vt. ff. de offi. p. consu. nec quicq. s. vbi. r. ff. de reg. iur. l. omnia. que sunt cōtra. tñ hic poterat delegari. et erat speciale in ea. Secundo quia si poterat delegari ergo videbatur cognoscere posse magistratus municipalis. vt. ff. de offi. eius cui man. est iuris. l. j. s. j. qd lex vetat vt. ff. admuni. l. ea. s. j. qd est similiter ptra Solu. nō oia que delegabant cōpetebant iure magistratus. vt hoc exēplo r alio. f. qñ cōtingit p. f. dem abesse vt. ff. de offi. eius cui man. est iuris. l. j. s. j. Vel dic poterat delegari nō cuilibet sed magistratui municipalis. vt in tutele datione. vt ff. de tu. r. cu. da. ab his. nec mandate. r. insti. de atti. tu. s. pe. r. ideo non sequit q cōpeteret iure magistratus. sicqz erat mixti imperij. vt tutele datio. vt. ff. de tute. muto. s. tutoris. Hodie dicitur pot q iure magistratus. cōpetat: cum indistincte possit delegari cui cuiqz etiam. vt hic. r. d. l. de offi. eius cui man. est iuris. l. j. s. j. r. sic cor rigitur lex illa. ff. ad municipa. ea que. s. j.

Incognitum. vt generaliter in vno loco facta causaz cōmissione. vt. ff. de offi. prefect. vt. l. j. s. initio. vel in vna causa. r. hoc fit incidenter. vt. j. de ori. iur. l. j.

Dati. i. delegati.

De reputationibus. Id est cōputationibus cōtra minores qui restitutum faciēdis. Et dic qd dixi apud quē iudicē petatur restitutio nunc qualiter.

Qui restituit. in damno. et ideo datur restitutio.

In lucro. f. faciendo cū alterius iactura.

Lucro. qd potuit consequi sine aliena iactura.

Ad eum. f. minore locupletiozem.

Restituere. si locupletior est. vt hic. r. s. si aduer. trās. l. ij. r. ff. eo. qd si minor. s. restitutio. r. l. patri. s. j. r. l. tutor. s. itez quero. r. l. intra vtile. s. vendentibus. r. l. minor aut. s. predia. r. j. de predi. mi. l. si predium. r. l. nō solum. Sed arg. ptra. j. de rescin. ven. l. j. r. s. qd me. cau. l. si per impressionē. Sed ibi est speciale quando fuit cōtractum per impressionē r. no. qd si post impetratā restitutionē nolit ea vti nō compellitur. vt. ff. eodem si uidey.

Intervenerit. apud me a debitore meo mibi delegatus aio nonādi.

Debet restitui. r. ita etiā qd ad maiore puenit etiā extraneum restituit. vt hic. r. ff. de tu. r. ra. dis. alterius. r. hoc impetrata restitutione a minore prius. secus in muliere intercedente sic aio nouandi: qz ibi ab initio mulier ipso iure nō tenetur. vt. ff. ad vell. debitor. s. fi. Item in eo qd h restituit actio in veterē debitore est ptra insti. qui. mo. tol. ob. s. preterea. Sol. ibi de pupillo: hic de adulto. fm. ff. Vel ibi pro extraneo: hic p suo creditore intercessit. Vel dic qd ibi creditor donauit debitori si daret intercessorē: nec decetero volebat habere euz obligatum. Unde per pupillū saltē naturaliter obligatū liberat: sed secus in seruo vt ibi dicit qui nec naturaliter tenet intercedēdo. vt. ff. de fideius. l.

sed r. si serui dñs. Vel dic verius: h minor fuit ciuilitate r. naturaliter obligatus: qz cū tutore vel curatore. r. ideo restituit: quare r. eius aduersarius similiter ptra suū debitore nisi dolo creditoris inductus sit minor vt. ff. de fideius. si titius. in fi. ibi: naturaliter tm: qz sine tutore vel curatore. vnde restitutione nō indiget cū cōueniri nō possit: sicqz neqz aduersarius eius restituit r. sic quando ptra naturalem obligationem restituit minor qd fit quādoqz. vt. ff. de neg. gest. l. ij. s. pupillus. r. s. si aduer. sol. l. ij. tūc actio siue obligatio restituere tur in veterē debitore. r.

ter r. naturaliter obligari.

Imperator Alexan. a. Licinio. Titu. xlix. Lex vnica.

Quas in integroz restitutionis si qua competit etiam p procuratorem agi posse placet.

In integroz restitutione postulatane quid non fiat.

Pendente causa restitutionis in integrum nil est innouandum Bal. r. Salyce.

Imperator Bor. a. Secundino militi. Titu. l. Lex vnica.

Ostulata in integroz restitutione omnia in suo statu esse debere donec res finiat p spicui iuris est: idqz curabit isad cui ptes ea res pfect

De restitutione militum r. eorum qui reipublice causa abierunt.

Absens lesus circa bonoz possessionē p absentia pbabilēz necessaria trāsmittit beneficiū restitutionis ad heredē. h. d. hec lex multū no. Bal. vel sic Si miles absens causa reipublice nō petijt bonoz possessionē infra tēpus legitimum r. postea decessit heres eius ex psona defuncti infra annū vtilē pōt petere se restitui. h. d. Sa.

Imperator. Seuerus r. Antonia. r. cc. Achiloni.

Titu. l. j. Lex. j.

Svalerianus centurio cohortis duodecime alpinoz añ vita decessit qz bonozum possessionez acciperet heres eius ex persona defuncti. restitutionis auxilium intra annum vtilē ita recte iplozabit: si valerianus post exactos dies quibus bonozum possessio defertur in militia defunctus est.

Ad actio nē prescripta restituitur abfens reipublice causa. h. d. Salyce.

Imperator Alexā. a. petronio centu. Lex. ij.

Debere. quo casu erant ante id iudicium qd restitutione ceptū est: vt nec fiat alienatio rei super qua petit restitutio: nec sententia mandatur executioni. vt. ff. nil no. appel. pen. l. j. r. j. de appella. l. iij. r. si locupletior erat minor tempore litis contestate. licet postea definat esse locupletior tempore sententie nihilominus suo creditori teneatur. vt. ff. eo. si minor. r. tamen sufficit eum locupletiozem inueniri tempore sententie: h. tempore iudicij nō erat locupletior. vt. ff. de peti. here. l. si a patre vel domino. s. quo tempore. r. s. penul.

De restitutione militū r. Non soluz minores. vt. s. sed etiā maiores iustis ex causis iuuant quoz principaliores sunt causa reipublice

Sabsentes r. militie. r. ideo de his premitit. Svalerianus centurio. miles qui centuz preerat militibus in alpiibus existentibus causa reipublice. r. cuius forte duodecim essent cohortes hec erat duodecima.

Acciperet. scz alicuius cognati vel agnati vel superioris vel inferioris. Vel dic olim cum solennitate bodie sola agnatio. vt. j. qui admit. ad bono. posses. l. fina.

Ex persona defuncti. vt. ff. de in integ. resti. non solum.

Post exactos. i. finitos q sunt ann: si valerianus est de ascēdētibz vel descendētibz

Peruenit. vnde locupletior fit. vt. ff. e. l. ait pretor. s. pe.

Dolo. hec em sūt paria: eū locupletiozem r. dolo fecisse quominus sit. vt hic. r. ff. de posu. l. j. s. an in pupillum.

Etiam per procuratorem r. Dixit. s. quādo minor per se petit restitui: vel p tutorem vel curatorem nūc quando per pcuratorem.

Quas. per pcuratorem. vt. s. si tutor vel curator. l. j. r. dic legitime ordinatū. vt. s. de pcura. l. nō ideo minus. r. l. neqz. r. qd habeat spāle mādatū. vt. ff. eo. illud. s. si talis. sic r. ff. de pcura. pōponius. in prin. Itē arg. ptra. s. de his q. ve. eta. impe. l. ij. sed pater inuito filio petit restitutionē. qz eius vertit pculum. qz de peculio cōuenit. vt. ff. eo. pater. in prin. quod dic vt ibi no. Accur.

In integ. resti. postulata ne qd noui fiat. Subaudiunt qdam cā mutandi iudicij.

Ostulata. s. non cōcessa hic nec dēnegata.

Restitutione. finialata cōtra minore ereq nō d3 nisi añ cognofcat vtru debeat restitui.

Omnia. r. ita etiam quo ad maiorem.

Restituitio petita non est res alienanda.

Dupill pot cuili

vel descendentes a s̄s centū dies. vt in sti. de bono. posses. §. liberis. Item ideo dicit post exactos: quia si prius decessisset id tempus q̄d sup̄ esset ad heredē transmitteret s̄m quosdam. vt. j. titu. §. l. ex persona. q̄d nō placet cuz nō possit bonoz possessio ad heredē transmitti nō petita vt. ff. de bo. pos. l. iij. §. acquirere. in fi. §. sicut nec hereditas non adita. vt. j. d. iure delibe. l. quo

Bonozū possessio nō petita ad heredē nō transmittitur.

niaz. Item alia ratione nō placet q̄ sit secus de cesserit añ dies exactos vel post: q̄ expresse dicit in lege q̄d ideo est vt restitutio datur ex persona defuncti: lz̄tra dies decesserit vt in cōtra rio. ff. acquir. here. l. p̄a toni. §. j. quare hic dic maxime si post. Al̄ dic si ate daf̄ ex equitate nō de rigore si post etiā de rigore datur restitutio. Vel h̄z 30. si ante non datur sc̄z totius tēporis quia id q̄d in presentia heredis concurrebat cuz effectu cōputaret̄ r̄ sic ex persona defuncti h̄z q̄d ex sua habere nō possit. Itē quō t̄pa bonoz poss. cum sint vtilia. vt in sti. de bono. pos. §. si. currūt absenti. Rñ. s̄m q̄d. olim erant hec oia tēpora p̄tinua. vt. d. §. inst. d. bo. pos. q̄ nō placet. vt. ff. q̄s ord. in bo. pos. ser. l. ij. §. dies. Sed tu dic q̄ currunt quātū cumq̄ absens sit cū poterit habere p̄curatorē r̄ que nō habuit militia impeditus. vt. ff. de diuer. p̄scrip. l. j. ideo restituit vt hic. sec̄ si fuis set negligēs in p̄stituen do p̄curatorē q̄ tūc nō restituit. ff. ex qui. cau. maio. l. nō em̄. r̄ ff. de in iteg. resti. l. fi. Itē aliud est in absente necessaria causa tantū: vt q̄ relegatus qui nō restituit. vt ff. de mino. papinianus. Al̄ dicunt vt Alzo q̄ hic de p̄mo erat absens vnde currūt. secus si de longinquo nec habuit p̄curatorē: q̄ tunc nō currunt. vt. d. l. de diuer. r̄ tēp. p̄scrip. l. j. Itē opponit nōne si fuis set p̄sens r̄ tacuisset currit ei tēpus r̄ nō restitueret. idē ergo si fuis set absens. vt. ff. ex qui. cau. maio. is qui rei. Rñ. p̄sumo eū petisse bonoz possessionē si p̄sens fuis set. arg. ff. si mulier ventris nomi. l. j. in fine.

Lasuz po nit.

Restitutio nō datur cōtra vsucapionē nisi sit cōpleta.

Siquid de bonis eorū q̄ rei publice causa absentes sunt diminutū est: actione qua cōpetente eis aliquis liberatus fuerit in integrū restitutio p̄petua iurisdictione intra annū dñlem p̄mittitur.

Si vsucapio fuit inchoata in p̄sentia r̄ in absentia cōsummata reuerso datur annus vtilis: infra quē pōt petere tēpus absentie de medio submoueri ad rē vēdicandā: quo elapso nō audit vltērī. h. d. d. c.

Idē. a. Flami. aristo. militi. l. iij.

Quod tēpore militie d̄ bonis alicui⁹ possessus ab aliq̄ est postea q̄ is qui reipublice cā abesse desijt intra annū vtilis amota p̄scriptione tēporis mediū possessio nem vēdicare p̄missus est: vltra aut̄ ius possessoris ledere contra eum institutū non oportet.

Absentes causa reipublice patiūtur primū decretū sed sc̄z decretus non patiuntur. h. d. bal. Uel sic. Contra absentes reipublice cā fit missio nō vēditio. saly.

Impera. Gordia. a. metriano. Snozare non debes. l. iij.

Ieorū qui rei publice causa sine dolo malo abfuerūt: si absentes boni viri arbitrato non defenduntur bona t̄m possideri: venditionem autē in id tēpus differri quo rei publice causa abesse desierint.

Prescriptio quadriennij nō currit absentibus causa reipublice nec similibus.

vtilis que primo fuerat directa: que vtilis dicitur rescissoria: q̄ datur rescissa vsucapione vel p̄scriptione. vt. j. ex quibus cau. maio. l. fi. r̄ s̄m hoc intellige. j. quib. non ob. longi temp. l. j.

Alicuius militis.

Possessum. r̄ vsucaptū s̄m. l. d. vel etiā nō vsucaptum s̄m. l. d.

Aliquo. presente.

Temporis. eius. s̄. inter primam p̄sentia r̄ secundam.

Altra. i. vltra q̄ sit medium tēpus siue tēpus absentie nō restituitur. vt plene dixi. ff. eo. sed et si p̄ pretorē. §. quotiens. Vel dic si t̄m tēpus lapsū est in p̄sentia post modicū tēpus r̄ vsucapionē cōpletā q̄tum fluxerat in absentia nō ledit ius. s̄. vsucapionis institutū p̄tra eū sc̄z absentem reuersum vendicare volentes. vt j. quib. nō ob. lon. tēp. p̄scrip. l. pe. de quo plene dixi. ff. eo. ab hostib⁹ §. sed q̄ simpliciter. in glo. ibi sed r̄ quid r̄ c. r̄ hoc s̄m. B. v̄ s̄m. l. d. dic. vt. s̄. dixi.

Nec rei publice causa absentibus: nec alijs maiorib⁹ ad titulū in integrū restitutionis p̄sentibus: p̄scriptiones quadriennij post factā a fisco venditionē obesse posse manifestum est.

Aduersus vēditiones factā p̄pter negligētiam cōmissas tēpore absentie iuste peti restitutio. h. d. Bal. v̄ sic. Venditio pignoris facta a creditore debitorē abñte reipublice cā v̄z s̄ abñs pōt restitui. Sal.

Impera. Valē. r̄ Salienis. aa. Germāno centurioni. l. x. vi.

Soperaz dases: creditoris tui heredes possessiones sibi obligatas distraxerūt: poteris restitutionem in integrū adito p̄sede p̄uincie impetrare retractaq̄ venditiōē recipies possessiones: oblato ante debito a te v̄l precio si minus debito fuisset.

Prinilegiū successoris nō rescidit factū legitimū p̄decessoris. Uel sic. Ex p̄sona successoris nō mutat robur. d̄c. h. d. Bal. Uel sic. Cōsummata cū d̄functo non reuocant heredis p̄uilegio. h. d. Salyce.

Imp. dio. r̄ max. aa. r̄ cc. marie

A que a p̄fe gerunt. l. vij. nō decet p̄ disciplina militaria filijs ad irritū reuocari: p̄scr

valet. vel q̄d melius est per restitutionē rescindit. vt. ff. de vā. infec. si finita. §. si forte r̄ §. postea r̄ ff. de p̄ui. credi. l. eū q̄. Al̄ autē absentes patiūtur p̄scriptionē latitantes etiā venditionē. vt. ff. ex quibus cau. maio. l. item ait pretor. §. j. r̄ s̄. de p̄cura. l. eum qui in fine.

Nec rei publice causa absentibus: nec alijs maiorib⁹ ad titulum. vt quia sunt ab hostibus capti. r̄ similes qui sunt in edicto. vt. ff. eo. l. j. in fine.

Restitutionis. per legem zenonianam introductam a compositoribus non ab imperatore.

Quadriennij. quam obijt fiscus cum vendidit rē alienā vt suaz: que olim quinquennij erat sed a compositoribus est hic positū: de quo dic: vt. s̄. si aduersus fiscum. l. edicto.

Fisco. r̄ est fiscus ipsum imperium vel q̄d ei p̄ponitur.

Posse. sc̄z cum effectu datur ei restitutio.

Sci. laboribus. est em̄ labor in militia. vt. ff. de test. mi. l. j. in fi.

Distraxerūt. s̄m leges. vt. j. de iure do. ipe. l. fi. si aut̄ p̄ p̄cū tunc non reuocat: vt nec minor. vt. s̄. si aduer. ven. pig. l. ij.

Impetrare. vt ad rei venditionē restituaris cōtra possessorem.

Retracta. quod p̄sumitur de presente quod nō sumeret pignus pro rei venditione.

Venditione. per in integrum restitutionem.

Recipies. per rei vendicationem. Accur.

Possessiones. id est res possessas.

Oblato. s̄. emptori. cum in tuam vtilitatem versum fuerit. vt. ff. de rei vendi emptor. r̄ quia ecōtra debet dari restitutio. vt. s̄. de repudi. l. j. als non. vt. j. de rei vendi. si mancipium.

Debito. vt arg. j. que reg. pig. obli. possunt. l. nomen.

A que. gerunt. quoquo modo cōtrahēdo strictius ponit. ff. de verb. signi. labeo. non p̄scribendo si finiat tempore militie filiorum q̄ tunc restituerent filij. vt. j. titu. §. l. ij.

Disciplina. siue doceant siue doceant. Et nō heredes nō reuocare facta defuncti vt hic. r̄ s̄. si aduer. ven. pig. l. ij. r̄ j. de sol. l. successor. r̄ de reb. alie. nō alie. l. vēditrici. r̄ j. de bis qb. vt indig. polla. l. c.

Militari. q̄d dicit a malo. vt. ff. de testa. mili. l. j. §. miles.

Filij. quia sunt milites.

Irritum. heredē venditionē patris nō posse rescindere. q̄ a maiori

Absenti um cā rei publice bona an vendi possint.

Liber Secundus.

bus minoribus non subuenit: sed potius econuerso.

Contractu, qd multum facit, vt. j. ad silleia. l. j. §. fina. Ancimus. in exceptionibus. puta si restituat ne obijciat sibi p scriptio tpalis. que currit eo in militia existente.

In integrum restitutionibus. vt ad legatu annuu. vt. ff. e. iulianus. r §. fi. r. l. seq.

Eis. superfluit hoc verbu eis ppter dictio nem his que est. s. h. re/ petit.

Opitulari. i. pdesse degut. nisi infra mo dicu tepus qd pabsen/ tia reputat. vt. ff. e. l. ab hostibus. §. fi. r. no. ces/ tante ca r. c. vt. j. d. testa. mi. l. ne quida. r. j. qui. no ob. lon. tep. prescri. l. sancimus. r. s. de epi. r cleri. l. generaliter in aut. de san. epi. §. h. hoc presenti. r. ff. de iudi. l. h. §. plane.

De vxoribus mili/ tu r eoz qui reipublice causa absunt.

Empozali bus. ad exe plu. no q ip se absint rei publice ca. vt. ff. d. reg. iur. l. h. sed fauore viri. vt. s. de in ius voc. l. j.

Ignotum. fauore militum.

I q diuissime. militie. idem est iste pmus cu preceden/ tibus. secundus est in ex traneo vel procuratore qui vendidit rem mu/ lieris r male.

Officit. s. cu effectu qd restituit. vt. s. l. pri.

Absentie. datui ca sus sunt. q. d. ei qui diu absuit. r dic cometa ad hibita a quoda q re mu lieris absentis vendidit sua dicens. Sicut ergo est equu mulierem resti tui ad vendicandu post pscriptioe: sic equu est restitui emptori de eui ctione actione ad pciu3 licet extincta fuerit de euictione actio p pscr/ ptioe: vt hic. r. ff. de emcti. si cu venditor. §. j. r. l. qui aliena. r. ff. de tu te. r. ra. dist. l. alterius. pot dici q non dat de euictione quando extrao/ dinario iure succurritur ei.

Coposita. a venditore dicente rez suam esse cu etia mulieris esset.

Obesse oino. sed neq mulieri gn re recipiat neq emptori gn pciu3 psequat. sic. j. de repudi. l. dubiu. r. s. de repu. que sunt in iudi. l. j.

Refuso precio. a venditore: vt dictu est. r sic plana est. Not etiaz legi fm h. 30. a muliere recipiat preciu: vt si pcurator generalis mulie ris vendiderit dolo malo rem eius faciens alicui gratia r preciu in ei9 vtilitatem quertit. vt. ff. de reb. eoz. l. tutor: r. ff. de reuendi. l. emptor preciu. r. j. qd cum eo. ei qui. in fi. Tertiu dicunt venditores adhibuisse comentu vt mulier abesset quo casu r ipse si est soluendo preciu3 refun dit. als mulier puerum in sua vtilitate. Quartu. vt. ff. dicit q si ma nifelte pot pbari muliere cometa adhibuisse: q studiose absuit remo uet a restituo. sed si no possit pbari licz callide sit versata eatenus sub uenit ei vt refundat preciu r recipiat domu. Sed si venditor cometa adhibuit ipse refundat: nisi cu est inops: tunc mulier reddit. ide si vedi tor abest. Et sic dñs. ff. de hac. l. colligit tres casus. Idimiu si absuit milier bona fide in prin. l. Secundu qui no est in littera sz colligit a co trario quado mala fide. Tertium que lex ponit quasi mediu inter duo extrema. scz cu callide absuit r calliditas pbari non possit tunc enim calliditas no debet emptori omnino nocere: sed preciu debet refunde/ re mulieri si domu ad se pertinere pbauerit. Dic ergo fm eum no ob/

tim cum nec patre tuu in rebus hu manis agente affirms coquestum fuisse super bmoi contractu.

Miles est privilegiatus in absentia non in pntia. h. d. vel sic. Ubi occupatio est ca privilegii ibi cessante occupatione cessat privilegium. h. d. Uel sic. Sola mili tia non pbet bnficiu restitutionis in inte gru sz occupatio circa res militares. h. d. Bal. vel sic. Tempus absentie occupatio nis reipublice causa pdest no tepus pntie vel occupatiois voluntarie. h. d. Sal. y.

Impa. Iusti. a. mence. pre. pre.

Ancim' bis solis. **Lex. viij.**

S qui in expeditioibus occupa ti sunt: ea tm modo tpa q in eade ex peditioe pcurrit: ta in exceptioib9 declinadis qz in petedis in integrum restituoib9 eis opitulari illis tpi bus p que citra expeditiois necessi tate in alijs locis vel in suis edibus degut: minime eos ad vendicada memorata puilegia adiuvantibus.

De vxoribus militu r eoz qui reipublice causa absunt.

Vxor que sequit viru3 militante gau det beneficio mariti. Bal.

Impera. Alexan. a. secundine.

Titu. liij. Lex. j.

Empozalib9 actioib9 exclusis mulieribus que cu maritis reipu blice ca absentib9 pe/ grinate sut: ad exempl9 militu sub ueniri solere non est ignotum.

Prima pars istius legis est clara que ide dicit qd est dictu in. l. pcedenti q vxo res militu pbabilu3 cu3 viris pegrinates habet beneficium restituois i integrum. secuda h3 diuersos intellet9. h. d. bal. Uel sic. Quado vxor militis aduers9 pscriptio ne rei sue restituitur emptor a q res eui cit: salua habet contra venditore ad preciu actione. h. d. fm pma3 lectu. q est cois. fa.

Impa. Diocle. r Max. aa. r. cc. Quintiliano. **Lex. ij.**

esse. scz omnino veditori cu mulier callide absuerit vel mulieri cu ven ditor callide ppter absentia vendidit priori casu mulier: posteriori ve/ ditor reddit pecuniam sed prima r secunda lectio est verior.

De teporibus in integruz r. c. Supra spaliter dixit de restituoie minor r quozunda maior: nunc generaliter de oibus in fra que tem/

E q diuissime fuit cu marito q militie operadaret no offi cit pscriptio logi tpris. sz qz hui9 diu tine abntie cometa callide adhibita atqz coposita obesse oino no debet decernim9 vt si talis mulier domu ad se ptinere mostrauerit q in abntia eius vendita est: refuso pco qd reuera solutu est eade recipiat.

De tibus in integrum restituo nis ta minor r aliaz psonaz q res titui possunt: qz etia heredu eoz.

Quado vna causa petende restituo nis succedit post alia tepus petede restitu tionis non currit. Bal. Uel sic. Noua cau sa restituois supueniens ipedit ip ip so iure currere ex prima. h. d. Salycetus.

Impa. Sor. a. prudenti militi. **Tim. liij. Lex. j.**

Illis in qbus le sus es cum minor anis. xv. esles: to to militaris expe/ ditionis tpe auxi/

lium restituois postulare potes: tps etem post copleta minore eta te pstitutu ex die missiois iuxta ra tionem iuris coputari debet.

Si minor succedit maiori causa mili tie absentie toto tepore minoris etatis te/ pus petede restituois no currit. h. d. B. vel sic. Beneficiu restituois trant ad he redet: tepus qd superat defuncto no cur tit hrdi mioz vel i militia existi. h. d. fa.

Ide. a. Secundo militi. **Lex. ij.**

Intra legitimam etate vel ea impleta nondu exacto tpe prestituto pater tuus in fata coces sit: tuqz ei heres extitisti: r itra. xv. annos vel post ea etate intra id te/ pus qd ad in integruz restituoie defuncto superat nome militie de/ disti: pzeses puincie ca cognita per in integruz restituoie ex psona de

bo. pos. ser. l. h. sed hic phibetur vt dixi causa vitandi circuitus: qz for te ita restitueret ad restituendum qd esset absonu. vnde statutu est ne/ currat vt absurdum h euitet. vt. ff. de codi. inde. dñs. test9 r. ff. e. inter/ dictum. Sed cu hodie quadrienniu sit ptinu an post minore etate illius extantis pditio statim curret. vt. j. eo. l. fi. Rñ. no currit: na quo ad sui initu est vtile in aliquo. lz em feriatu dies r no feriatu coputent: tepora tn qbus est abens pbabili r necessaria causa vel pbabili tm excipiunt ide r si postq cepit currere tales absentie interueniat vt subdicant ta/ lia tepora. vt. j. eo. l. fi. §. fi. sicut erat de vtili anno. nam r ille quadoqz currebat absentie: vt in valeriano. qnz no. vt in vtili anno interdicti qd vi aut clam. vt. ff. qd vi aut clam. semp. §. si quis reipublice. r vt. s. dixi. sic est r als tempus vtile quo ad quid r cotinu. quo ad quid no. vt. ff. de calum. l. annus. r. ff. de adulteris. l. quinquenni. r. ff. de edi/ litio edicto. l. cum sex.

Tempus. vnus anni olim: hodie quadrienniu. vt. j. l. fi.

Absionis. infra quadriennium. vel post.

Intra legitimam. intra. i. citra. vt. j. de post. bere. in. l. fi. Uel p/ prie r dicif etas legitima minor. qz lege iuuatur.

Exacto. scz quadriennio. vt. j. eo. l. fin. **T**empore. scz vtilis anni. **P**ater tuus. non militans: sed paganus. **I**der in integrum. contra contractum antecessoris. **E**x persona defuncti. vt. ff. de in integ. resti. no solu. r dic restitui ad tempus

pora restituumt. nec em est nouu r. c. vt. ff. ad le gem aquil. si seruus ser uum. §. inquit.

Illis. Mo ta q bec p/ ma lex loq/ tur qn mi/

nor cepit militare: bigz factus maior post aliqd tepus est reuersus. secu da cu no militans insti tuit cum qui militare ce pit postea. Tertia appo nit vtrunqz casum. i. in militante r no militan te. quarta cum militas instituit no militantez: nec etiam postea cepit militare.

Postulare potes. scz tu qui es in militia r p pcuratorem. Et no. q toto illo tpe petit nec tn dicas tuc currere vti lem annuz. na r minor toto tpe minoris etatis petit restitui. nec tamē currit ei anis nisi post minore etatem. vt. s. de in integ. resti. mi. l. mi/ noribus. r. s. si tut. vel cura. inter. l. j. currit er go h annus vtilis a tpe reuersionis. vt argu. ff. qn act. de pec. est an. l. j. §. ann9. Sz alij vt. ff. dicit currere in absen/ tia vtilem annu. r fm eos infra annu a tpe re uersionis petit restitui ad annuz q fluxit: sicqz habebit duos vtilis an nos post reuersionem: qd no plz ppter circui/ tu euitandus: sz aliud in tpe petede bonoz pos. qd currit absentie vale/ riano. vt. s. ti. h. l. j. quia saltē p alium potuit pe/ tere. vt. ff. de diuer. pre/ scrip. l. j. r quis ordi. in

Continua tio.

Restitu/ tionis pe tende tps qn currit minor r alis.

Mulier pot rem sua etiam post pscriptioez vedicare quadoqz.

Vxor mi litis an possit res titui con tra aliena tionez se abnte de re sua fa ctam.

ad tempus qd fluxit in absentia fm quosdam r male. vt. s. l. proxi. dixi
Item quando pater decessit maior. dic restitui infra tantum tepus qua
tum supererat patri. vt dices iam. j. eo. l. ea que.

S intra annos. constitutus es. scz. xxv. r vtilem annum.

S Et tempore. quo potuisti restitui.

C Continuatū. mino
ris etatis ad militiam.

C Vsupacionē. factā
ab aduersario.

C Ante militiam. s. si
nitam. Vel dic id est in
choatam.

C Suppleta. i. cōple
ta. s. vsucapio. Accur.

C Affligi. s. cū effectu
qz restituitur. Et no. qz
hec lex loquit fm anti
qua tēpora qn currebāt
prescriptiones adultis
nō dico pupillis: hodie
cōtra. vt. s. in qb. cau.
in integ. resti. nō est ne
ces. l. fina.

C X persona. hic
succesit nō mi
litans militanti.

C Quem. qui rē eoz
susceperat.

C Agere. petendo re
stitui.

C Cesserit. scz ipso iu
re: vt dixi. s. eo. l. j.

C A que. legib⁹.
vt infra vtilem
annū denē restitutiōes.

C Intimata. que qua
liter fiat habes. s. d. bis
q. ve. eta. impe. l. ij. de eo
vero qd medio tpe ges
sit inter impetratā veni
am r intimationē vide
tur restitui. vt hic arg.
ptra. s. de bis q. ve. eta.
impe. l. j.

C At. repete. puenit.

C Restitutus. s. vti
lis anni: hodie quadriē
niū. vt. l. fi.

C Ita tñ. scz dicere. si
tunc qn impetravit ve
niam erat masculus vel
maior. xx. an. r femina
xvij. r sic annus vtilis
inueniat compleri ante
xxv. annū suppleatur.
r vsqz ad vicesimū quin
tum annum def restitu
tio. sic. ff. de excusa. tu. l.
scire opz. s. aliud. Alj
dicunt qz quadrienniū
debet semp currere de
mum completis. xxv.
annis.

C Si quando. hic. s. respicit vltimam partē rubrice. s. de heredibus.

C Illibato. scz quadriennio. Vel illibato. scz toto qd superat defun
cto. tā minoris etatis qz vtilis anni fm quosdā. S; tu dic tñ vtilis āni.

C Quod si. maioris scz decedentis infra vtilem annum.

C Decedēdas. nā r finiri d; causa infra dictū tps. vt. j. eo. l. fi.

C Fuerat. qd tēpus curret ei post suam minorē etatē cōpletam sicut
r absentibus causa reipublice. vt. s. e. l. j. r. ij. r. iij. in fine. quip
pe minor r absens similes sunt. vt. s. e. l. i. r. iij. r. iij. in fine. quip
pe minor. interdum. Itē vt euitēf circūstitus qui esset iam si dices statim
currere r postea restitui: qz daret restitutio ad restituendū r poneret
plures minores successiue illis successisse. vt. ff. de condi. inde. dñs te
stamento. Alj dicunt vt. l. q. statim curret: p quibus est. j. eo. l. fi. s.
fina. Sed nō obstat: qz in alio casu loquit. Itē p eis in ant. de temp. nō
solute pecu. s. finantē. coll. vij. sed ibi speciale: nam multa ibi sunt spe
cialia etiā fm omnes. Itē p eis. ff. ex quib. cau. in pos. ea. l. apud. r. j. de
bis quib. vt indig. l. polla. Sed ibi cum defuncto fuit cōtractum secus
autēz in eo qd postea curret vt hic. r. ff. de iure fisci. fisci. in prin. Et

functi subueniri tibi pvidebit.

C Siue in eadem persona siue iu diuer
sa pziuilegiata tēpora ptingant interi tē
pus non curret. h. d. hec lex cōiuncta cuz
prima r secunda. s. e. Bal. vel sic. Quadri
ennium qd datur minori facto maiori nō
curret ei se absentī cā rei publice. Sali.

C Idē. a. mutiano. militi. **Lex. iij.**

S intra ānos qbus in integrū
restitutionis auxiliū indulget
cōstitutus es: vel eo tēpore⁹ nomē
militie dedisti: r in expeditiōe occu
par⁹ es: r tūuatū bñficiū restitutiō
nis p vsucapionē licz ante militiaz⁹
suppleta⁹ sit: nō patif te dispēdio rei
familiaris affligi⁹.

C hoc dicit qd dictū est in persona prin
cipali de beneficio continuado. s. l. p. xi.
idem est in heredibus. Bal. vel sic. Bene
ficiū restitutionis ex quacūqz causa cō
petens ad heredem trāsmittitur. h. d. fa.

C Impera. Diocle. r Adari. aa. r
cc. Dionysio. **Lex. iij.**

A X persona⁹ fratru⁹ si tibi eoz qñ
ta est successio: potes qz quez⁹
agere: non ignorās qz si minores
xxv. ānis militauerit frēs tui: atqz i
militia diē functi sunt: in integrū re
stitutionis eis tps nō cesserit: s; omē
ius ad successorē transmiserunt.

C Tempus petende restitutionis in inte
grūz in minori etate nō curret nisi venia
etatis sit impetrata. sed supueniente ma
iori etate in eiusdem psona vel in persona
successoris incipit currere. h. d. Bal. Vel
sic. Post veniā etatis impetratam r admi
nistationē impetrati concessam p iudicē
de ante gesto daf restitutio vsqz ad qua
drienniū r vltra donec cōpleuerit. xxv.
annos. h. d. vsqz ad. s. si quādo. Saly.

C Imp. Cōstā. a. ad Basuz. **Lex. v.**

A que de tēpibus in integrūz
restitutionuz legibus^m cauta
sunt custodiri puenit: r si forte quis
beneficio nostro etatis veniā fuerit
psecutus: ex eo die quo indulgētia
nostra in iudicio cōpetēti fuerit in
timata: ei cui administratio rei pprie
pmissa est: vt⁹ ad psequēdas in inte
grū restitutiones finiendazqz causas
iure tps habeat prestitutus⁹: ita tñ⁹
vt nunqz minoribus. xxv. annis cō

codem modo responde ad. l. s. si aduer. ven. pig. l. n. potest etiaz ibi age
re contra creditorem pignozaticia actione r contra tutorem vel cura
tozem. Item pro eis. ff. de fun. do. si fundum. sed magis etatis ratio qz
mulieris habenda est. ff. de mino. l. fina.

C Cum vero. adita hereditas. quelibet prescriptio curret inchoanda
ex tunc vt hic. r. ff. d. sti
pu. ser. si seruus heredi
tarius. r de vsucap. l. fi.
s. fi. r. ff. ex q. cau. maio.
cū miles. r. ff. de condi.
r demō. si in diem. nisi
forte in casu. vt arg. cō
tra. ff. de diuer. rescrip.
l. si seruus. sed prius in
choata complet etiam
iacēte hereditate. vt. ff.
de in diez adiec. l. si pre
dio. in prin.

stitutis de bis que ante impetratā
veniā etatis gesserunt auxiliū in in
tegrū restitutionis denegetur.

C Tempus vtilis anni qd superat ad re
stitutionem petendā defuncto nō curret
eius heredi minori: sed demū eo factoma
iore. h. d. salycetus.

C Si quādo⁹ sane in minoris iura
succeserit minor minime phibeat:
cū quintū r vicesimū sue etatis an
nū transferit: in integrū restitutiō
nis bñficio vti tpe illibato⁹. **C** Qd
si maioris fuerit minor iura nact⁹
qz ad eas ptnet cās quas ex pso
na maioris fuerit cōsecutus: tñ tē
poris ad exponēdas in integrū re
stitutiones decidēdasqz cās accipe
re debet qz defuncto cuius
heres aut bonoz possessor docebi
tur extitisse reliquum fuerat⁹.

C Maior succedēs minori h; annū vtilē
vel hodie quadrienniū cōtinuū ad peten
dum restitutionem ex persona defuncti.
hoc dicit Salycetus.

C Eū vero maior successione⁹ fue
rit adeptus minoris siquidez civili
iure ab intestato vt ex testō succeffe
rit mor cū fuerit adita hereditas⁹.
Si hō honorario iure ex quo bo
noz possessionē fuerit accepta: exa
minādo ac terminando in integrū
restitutionis negocio solida sine vlla
diminutione tēpora supputentur⁹.

I N autē. de tēp. nō so
lute pecunie
super dote. s. generaliter. colla. vij.
Constitutio. xij.

C Tempus opponendū exceptionez do
tis nō numerate fauore dotis curret mi
noribus: aduersus que cursum ipsi here
des eoz restitui possunt in tēpora deter
minata per hanc aut. Bald.

S i minor. xxv. an. de dote nō
numerata statim non queri
tur⁹ restituit eatenus vt nō transcē
dat a tpe nuptiaz⁹. xij. annum. Eo
quoqz mortuo intra pdictū tps in
dulget ann⁹ heredi⁹ eius. **C** Sed si
heres sit minor maioris seu mino
ris defuncti. v. ānoz gaudeat spa
in. xxv. an. vt in corpore vnde hoc sumif. scz de tpe nō solute pecunie
super dote: ibi nouimus em quia qui vehementer r c. r fm hoc vsqz ad
xxvij. an. vna die plus dabit restitutio: si ponas finito. xv. an. ptra xij.
se matrimonio hunc minorē vel quādociqz post. Item fm. l. d. r. 30.
male diceret si minor: qz nō minori s; maiori curret tēpus si ponas
vltima die. xxv. ptra xij. sed p. l. d. r. 30. facit qd dicit r nō transcēdat r c.
scz tēpus in alijs prescriptionibus statutū. naz si in fra. xxvij. an. tñ va
ref: nō transcēderet tēpus als cōstitutū qd est vsqz ad. xxix. an. vt. j. e.
l. fi. s; expone transcēdebat id est ascēdebat fm Bul. cum quo p. sentio.

ex tunc vt hic. r. ff. d. sti
pu. ser. si seruus heredi
tarius. r de vsucap. l. fi.
s. fi. r. ff. ex q. cau. maio.
cū miles. r. ff. de condi.
r demō. si in diem. nisi
forte in casu. vt arg. cō
tra. ff. de diuer. rescrip.
l. si seruus. sed prius in
choata complet etiam
iacēte hereditate. vt. ff.
de in diez adiec. l. si pre
dio. in prin.

C Honorario. i. preto
rio vt per aliquā bono
rum possessionem.

C Supputent. i. com
putent. r statim. nec dā
tur ei tempora minoris
etatis predecessoris: qz
r illi si hodie fieret ma
ior. xxv. annis nō daret
tur. Alj dicunt dari di
cta tēpora huic heredi:
qd non placet. aut ergo
minor succedit minori:
aut minor maiori: aut
maior minori r isti sunt
in hac lege: aut maior
maiori: cui forte de qua
driennio ānus superat
q nō ponit hic nec ha
bebit tps minoris etatis
predecessoris: qz est in
dubitabilis: nā ille an
nus tñ heredi dabitur
vt. s. e. l. ij.

S i minor. nō que
rit. i. nō opponit
exceptionez de dote nō
numerata ifra legitima
r cōia tēpora que sit. j.
de dote can. l. fi. r in. l.
fi. r in. auf. qd locum.

C A tēpore nuptiaz.
cōtractarum fm. l. d. r. 30.
arg. j. de nup. sancti
mus. r. s. de bis qui ve.
eta. l. fi. r fm hoc pote
rit restitui infra. xxvij.
annos. vna die minus
si ponas in vltima die.
xxv. anni minorē con
traxisse matrimonium.
Vel dic fm. l. d. r. 30.
id est cōtrahendaz hoc
est ex quo est habilis eta
tis ad ptrahendū qd est

Tempus
restōnis
qn curret
minori.

Dotis nō
numera
te excep
tio curret
etiā mino
rib⁹. r h; multa spe
cialia.

Libri Secundus.

plus in minori etate: in exceptione non numerate pecunie. vt in prin/ cipio. als non. vt. s. in quibus cau. in integrum resti. no est neces. l. si. in prin. sed fm. AD. currit hic etia als hoc tempus. vt no. in. l. ea. que. in fi. s. q. si vnde fm etum no esset speciale. r hoc fm omnes. Idot ad/ di quintum: qz cum als quadrienniu computet ex tēpore minoris eta/ tis complete. hic copu/ tantur. rj. anni ex tem/ pore nuptiarz siue cōtra/ ctarz siue cōtrabendaz. Item sextum qz quinqz anni currant durante minore etate als no nisi in casu. vt in an. de be/ re. r fal. s. pupillus. Se/ ptimum qz adeo currūt vt non restituatur. als cōtra. vt. ff. de mino. l. etiam ei.

Etatis ei. s. defun/ cti vel succedentis. qd erat infra. rj. an.

Petende. tēpo/ ribus. que sunt vsqz ad finē vtilis anni.

Causis cognitis. p ut dicitur. j. de dila. l. j.

Quippe. conuenit denegari quod est. j. Et no. duo exigi vt no de/ neget si a pmo incipias scz vt in cōsilio petatur r terminū vnum tran/ scendat scz temporis.

Defensor rei. id est ipse reus vel eius de/ fensor.

Obstaculum. id est non obstante qz dilatio transcedat vtile annus.

Etis. id est qzuis.

Dimensio. id est di/ latio.

Proferat. i. proten/ dat. pl. ergo reo qz acto/ ri cōceditur. sic. j. de di/ la. si quādo. r. ff. de ser. l. fina. r de reg. iur. l. fa/ uorabiliores. Et ē hec ratio. qz no est in rei po/ testate quando cōuenia/ tur sed actoris quando agatur vt hic. r. ff. de ex/ cept. do. pure. s. fina. r. j. de anna. excep. l. j. in fine. r. ff. de regu. iur. l. qui in alterius.

Probibebit. no. qz habet per alium qd per se habere no potest. vt hic r. j. de temp. ap. l. per hanc. r. de app. l. si. r. s. si aduer. transac. l. j. r. ff. que res pig. ob. pos. aristo. ptra huic. l. j. l. pri. sed illa fm istam.

Speruacuum. annus alius cōtinuus vt in vsucapione. vt. ff. d. vsucap. l. iij. r. C. de do. l. si. in isto tempore currunt feriatz r no feriatz dies: potuit agere vel no potuit intendere iudex vel no: reus cō ueniri vel no: sit presens vel absens cōtra que currit. vt. j. de prescrip. long. temp. l. si. restituunt quidā tamē in integrū vt in distincōe que est. ff. de in integ. resti. l. si. alius vtilis. Et vtillum multa sunt genera. quidam est vtilis quo ad sui initiū sed ex quo incipit est ptiuuus. vt. ff. de calū. l. annus. r. ff. de edil. edic. l. cū sex. Alius est vtilis toto tēpore r hic est multiplex. nā quidā est vtilis vt nec feriatz dies cōputent nec abntiaz nec minorz etates vt erat ann^o vtilis qz dabat restōnib^o maiorz r minorz. vt. C. de temp. in integ. resti. l. j. r. l. si. in fi. r. ff. de diuer. r tē po. prescrip. l. j. Alius qui currebat absenti eo qz potuit pcuratorē di/ mittere: sed restituit vt annus datus bo. pos. pet. vt. C. de diuer. r tēp. prescrip. l. ij. r. ff. quis ord. in bo. pos. seruef. r. C. de resti. mi. l. j. r. fina. sed si est presens ptra que currit bonoz possessio no currit si impedia/ tur agere fm dictam. l. j. s. dies. Est r quadrienniu qd dat maioribus r minoribus loco vtilis anni. r hic est cōtinuus vt feriatz dies r non feriatz currant possit agere vel no. sed absentie ab eo subducunt r fm hoc quo ad quid est vtile. vt hac. l.

Vtiles anni. in quo tria oportebat cōcurrere: actori copia agendi r reo defendendi: r iudici iudicandi. vt. ff. de diuer. prescrip. l. j.

Continuum. qd no est priuilegiatū licz facta reicindant. sed priuilegiatū rei datum. scz restitutioni.

Cio no expectato exitu etatis eius.

Notabilis est hec lex. b. d. Si petitur dilatio que tps instantie no excedit: tam actori qz reo conceditur. qz si excedat non actori sed reo conceditur. poterit tñ actor vri dilacione reo pcessa. b. d. Bar. fm bal. Uel sic. Dilatio que tempus instantie cau se restitutionis in integrū no excedit dz cōcedi tā actori qz reo. sin autē excedit no actori sed reo dz cōcedi: infra tñ dilatio/ nem reo cōcessaz pōt actor suas probatio nes facere. b. d. notabiliter fm Salyc.

Ide. a. ad iulianū. prefec. vrbis.

Petende in integrū **Lex. vi.**
Restitutiois tēporibus obser uatis: si dilatio ab actore petat q in tra metaz restitutionis valet artari: eadē qcumqz flagitate causis cogni tis tribui oportebit. Sinuero hu/ insmōi postulant curricula: q intra spaciū receptū angustari nequeūt. quippe si in pfinio legitimi tps pe/ tant: r eius terminos progabūt di/ lationē petitori denegari pueniet: i eius em arbitrio fuerat tñc inferre litigiū cū petite dilationis moza su persite spacio posset includi. Qd si defensor rei dilatiois suffragiū po stulauerit: eadē asserta cā circa ob/ staculū tps differri sancim^o: qz ne qua qz steterat in ipso p tate qñ liti/ gio pulsaret. dari ergo dz etis ipe/ trata dimēsiō se se vltra tps diffini/ tionē pferat: q dilatioe si a reo im/ petratur: etiam actor in requiren/ dis. probationibus vti minime p/ hibebitur.

Pro anno vtili datur hodie quadriē nium cōtinuū ad implozandū restitutio nē in integrū ex quocūqz capite postulef. de quo quadriēnio minor etas r iusta ab

Totius. id est omnium locorum.
Discrimen. id est differentiā in hoc casu sic. r. ff. de insti. cū inter/ dum. als autē qnqz inducitur. vt. ff. de eo quod cer. lo. l. deoqz. r. ff. de officio procon. r leg. l. j. r. ff.

Illuxerit. si no habeat facultatē agendi. r hoc si in minori etate cō tingit lesio. aliqñ cur/ rit a tēpore lesionis. vt arg. ff. quādo act. de pe. est an. l. j. s. annus. sed fm Jo. qd accipe quan do prescriptio cōpleta est ptra maiorem reuer sum de absentia r post modicū tempus. arg. tñ ptra. s. eo. auf. si minor sed ibi speciale.

Imperato. Justinia. a. Jo. pre/ fec. preto. **Lex. vij.**

Speruacuum¹ differentiā vtilis anni^m in integrū restituti onis a nostra republica separan/ tes sancimus: r in antiqua roma et in hac alma vrbe: r i italia: r in alijs puincijs quadriēniū cōtinuū² tm/ modo numerari ex die ex quo an/ nus vtilis currebat r id tps totius^o loci esse cōe. ex differētia em locoꝝ aliqd induci discrimen^o satis nobis absurdū esse visum est. qd no soluz in minorz restitutionib^o in qbus vri lis annus incipit currere: ex quo vi cesimifexti anni dies illuxerit³: sed etiam in maiorz hoc idēz adhiberi sancimus vt r hic p vtili anno me morata cōtinuatio^o tēporis obser uetur ad interponendā cōtestatio/ nez finiendāqz litem⁴: r quēadmo/ dum omnis minor^o etas excipit in minorz restitutionibus: ita r in ma iorum tēpus quo reipublice cā ab/ fuerint vel alijs legitimis causis q veteribus legibus enumerate sunt fuerint occupati: omne excipiatur⁵ r non absimilis sit⁶ in hac parte mi norum r maiorz restitutio.

Quibus ex causis maiores i in/ tegrum restituantur.

Officiū legatiois est iusta causa idnl/ gede restitutiois in integrū Bal. vel sic. Le gatis i defensis cōdenatis dat restitutio sicut absentibus rei publice causa Saly.

Impa. Anto. a. Adiliano. **Titu. liij. Lex. j.**

r sic litis ptestatio no perpetuat. vt. s. eo. l. petende. s. si vo. r. ff. de mi no. papinianus. s. si quis. r. s. de dolo. l. si. Sed arg. cōtra. s. de mino. intra. j. rñ. sed ibi aduersarius dolo appellauerat vt extenderef tēpus. Item ptra. s. eo. petende. s. qz si defensio. sed hec fm illā: nā fauore rei hic restituit. vnde eo volente vltra retardat no eo inuito vt hic. Item dico inutuli in rem siue rescissoria que dat post restitutionē vt ipso qua driennio finiat si non sit pposita. vt. j. ti. j. l. si. sed pōt ppetuari litis cō testatio actione rescissoria cū nulla lex hoc phibeat. lz quidā ptradicat eā no perpetuari fm Jo. sed Jo. habet eam p cōtestata eo ipso qz in in tegrum restitutio est petita.

Omnis minor. l. infantia: pueritia: adolefcentia. Accur.

Excipiat. vt no cōputet in ipso quadriennio ipso iure: primuz sit tēpus absentie siue mediū vltimūe etiā in minore sicut in maiore dixi mus. s. ti. ij. l. qd tpe. r est vtile quo ad hoc: qz no currit tēpus minoris etatis vel iuste absentie vt de quadriennio minuat: vt diximus. s. ti. j. l. j. Item excipitur tempus quo impediō agere per aduersarium meū ne agam infra quadriennium. vt. ff. eo. intra.

Non absimilis sit. vt sicut demum currit prescriptio quadriennū minoribus post maiorem etatem: ita maioribus post reuersionez. Uel aliter. Sicut minores conseruantur hodie ipso iure illesi: sic r maiores quod placet. sed sicut predicta non tēpora iuste absentie excipiuntur de quadriennio: qd datur minoribus: sic de quadriennio qd datur maio ribus vt hic dicit. Sed an qd alibi dicitur de anno vtili est per hanc le gem correctum. Rñ. no. arg. j. de ap. l. p recipimus. in fi.

Quibus ex causis maiores in integrū restituant. Dixit. s. e. de re sti. mili. specialiter de qbusdā maioribus scz militibus r reipublice cau sa absentibus: nunc de omnibus etiā de his qui ppter rei qualitatē re/ stituunt: vt in bone fidei iudicijs. vt. j. eo. in cōtractibus.

rit a tēpore lesionis. vt arg. ff. quādo act. de pe. est an. l. j. s. annus. sed fm Jo. qd accipe quan do prescriptio cōpleta est ptra maiorem reuer sum de absentia r post modicū tempus. arg. tñ ptra. s. eo. auf. si minor sed ibi speciale.

In maiorz. i. restituti onibus qui i ipsi indi cis officio iuuant: als si iure actione de do. vel qd me. cau. vt simili ba bent sua tēpora.

Cōtinuatio. hoc si hic absens maior ledaf tanto tēpore fm Jo. vel maiori qd est qua driennū. sed si in mino/ re illud bz solum reuer sus r currit ei statim post reuersionē. vt. ff. ex qb. cau. maio. sed r si p pre torem. s. si cum serie. r s. quotiens. r dic plene vt ibi dixi. r idem in mi noze si ledaf ipse. vt qz res vsucapiat: r vsuca pio cepit cōtra predecef sozē. Si aut ledaf in cō/ tractu minori semp da tur quadriennū. maior autē no restituit in con tractu. vt. s. de re mili. que a patre sz in tpe vt si qd potuit querere. vt ff. ex quib. cau. maio. l. iulianus. s. eū. sed qdaz dicunt semp dari qua driennū: licz minori tē pore sit lesio. vt dixim^o s. ti. ij. qd tpe. Accur.

Siniendāqz litem. r in integrū resti. petite

Aditio: lesio in cō tractu da tur resti/ tutio sed no maior

Reus est fauorabi/ lior qz a/ ctor.

Ilabeo p alium qd no p me.

Ann^o est r ptiuuus r vtilis.

Vtilium multa sūt genera.

Cōtinua tio.

Si ppter.

S ppter. ad me. scz pncipez a ciuitate tua vel a me: qz pnci-
ceps misit. r qd subijcit bona fide. scz interueniente ex pte
tua non em hoc studiose procurasti. vt. ff. eo. l. item hi qui.
r. l. qui data.

Indefensus. idest nullo modo defensus. idem si fuit defensus sed
minus legitime: qz tuc
restituatur ad tota cau-
sas. vt. s. de pcurato. qz
absente. sed si legitime
defensus fuit tuc ad ap-
pellandum tm. vt. ff. de
in integrum. resti. l. fina.

Condemnatus. lite
ante absentiaz contesta-
ta: als no posset valere
ipso iure diffinitua. vt
j. de iudi. pperadu. s. j.
Judicij. iam cepti
idest instantie.

Reipublice causa.
scz romanoru. vt. ff. eo.
sed r si per pretore. s. fi.
r. l. legatis. Et potes vi-
stinguer e vt dixim. s.
de procuratoribus. qz
absente.

Idicirco. arbitru
idest iudiciz ordi-
narium. sic. s. de postu.
l. quisquis. Sed. vides
non valere ipso iure: cu
no venerit citatio in no-
ticia absentis. sic no est
restitutio necessaria. vt
ff. que sent. si ne app. l.
j. s. item cuz. Sed illud
ibi ad maiorem exagge-
rationem. nam nec cita-
tus ibi fuerat ad domu
vnde sententia tenet qz
necessaria est restitutio
Nol pot dici vt loquat
darbitro copromissario
cuz precessit conuentio:
vt et vno absente ferat
sententia: als no haberet
locu restitutio: cu senten-
tia arbitri lata altera pte
absente no valeat vt. ff. de arbi. die. s. si quis ex litigato. r. l. non distin-
guemus. s. cum aut. sed prima verior: quia in arbitro r si tenet senten-
tia quo ad comissionem pene: non tamen ex ea datur actio. vnde non
restituatur cotra sententiaz quod hic faciendus dicit sed haberet exce-
ptione in pena. vt. ff. de arbi. si cu dies. s. quis. r de excep. do. apud. s.
si in arbitrum.

Idicirco. arbitru
idest iudiciz ordi-
narium. sic. s. de postu.
l. quisquis. Sed. vides
non valere ipso iure: cu
no venerit citatio in no-
ticia absentis. sic no est
restitutio necessaria. vt
ff. que sent. si ne app. l.
j. s. item cuz. Sed illud
ibi ad maiorem exagge-
rationem. nam nec cita-
tus ibi fuerat ad domu
vnde sententia tenet qz
necessaria est restitutio
Nol pot dici vt loquat
darbitro copromissario
cuz precessit conuentio:
vt et vno absente ferat
sententia: als no haberet
locu restitutio: cu senten-
tia arbitri lata altera pte
absente no valeat vt. ff. de arbi. die. s. si quis ex litigato. r. l. non distin-
guemus. s. cum aut. sed prima verior: quia in arbitro r si tenet senten-
tia quo ad comissionem pene: non tamen ex ea datur actio. vnde non
restituatur cotra sententiaz quod hic faciendus dicit sed haberet exce-
ptione in pena. vt. ff. de arbi. si cu dies. s. quis. r de excep. do. apud. s.
si in arbitrum.

Causa. scz iam cepte vt hic. r. ff. eo. succurritur. r. l. in eadem.
In contractibus. vt in diuisionibus perperam factis. vt. j. co-
munia vtriusqz iudi. l. minoribus. Jte in venditione: si em no
als venditurum me inducas vt vedam: ago re tradita de dolo. vt. ff. de
dolo elegater. si em r de dolo me induxisti in pco decepisti: agaz actioe
ex pctu. vt. ff. de act. emp. iulianus. s. si veditor. r. s. per contrarium. r
j. de resc. ven. dolo. s. si no dolo. aut vltra dimidia me decepisti r tunc
similiter actione ex eo contractu. vt. j. de rescin. ven. l. h. aut non vltra
dimidia: r tunc non agaz: vt. ff. de mino. in cause. s. pe. Sed an infra
quedrien nium tm in tertio casu. quida sic. Sed tu dic vsqz ad. xx. an. p
ut als actio competens durat. Et qd hic appellat officiu non dicit de
eo qd esse solet. de quo dicit. ff. de mino. l. qz si minor. s. fi. sed qd actioi
inheret: de quo tractat. ff. de rei ven. per totu. r maxime in. l. officium
Jtez ideo dicit bona fide. qz ibi exuberantior est adhibenda bona fides
vt in sti. de obli. que ex cotrac. s. fi. licz in stricti iuris iudicij agatur de
dolo. vt. ff. de dolo. l. eleganter. s. non solum inter. in fine.

Officio. re ipa. i. officio ministrante iudicij iam cepti.
Republica. r. romanorum. alie em ciuitates loco primatorum
habentur. vt. ff. de verbo. sig. l. cum qui. et ad macedo. l. nihil
Quid de ciuitatibus: videtur idem arg. ff. e. legatis. r. l. sed etsi. s. fi. s. z
ille in legatis cotra als videtur secus. vt. j. de iur. reipublice. l. rez pu-
blica. Jte an idem in castro vel villa aliqua. Resp. non puto restitui.

Solet. cum in aliquo contractu vel pacto est lesa. Sicut em miores
sunt sub cnratoribus: sic reipublica sub administratoribus vt hic. r. j.
de iur. reipublice. l. rem. r. s. de offi. eius qui vice al. l. j. sic r in ecclia cu
reipublice parificetur. s. de sacrosanct. eccle. l. fi. r in auf. de no alie. s.

Republica. r. romanorum. alie em ciuitates loco primatorum
habentur. vt. ff. de verbo. sig. l. cum qui. et ad macedo. l. nihil
Quid de ciuitatibus: videtur idem arg. ff. e. legatis. r. l. sed etsi. s. fi. s. z
ille in legatis cotra als videtur secus. vt. j. de iur. reipublice. l. rez pu-
blica. Jte an idem in castro vel villa aliqua. Resp. non puto restitui.

Solet. cum in aliquo contractu vel pacto est lesa. Sicut em miores
sunt sub cnratoribus: sic reipublica sub administratoribus vt hic. r. j.
de iur. reipublice. l. rem. r. s. de offi. eius qui vice al. l. j. sic r in ecclia cu
reipublice parificetur. s. de sacrosanct. eccle. l. fi. r in auf. de no alie. s.

Solet. cum in aliquo contractu vel pacto est lesa. Sicut em miores
sunt sub cnratoribus: sic reipublica sub administratoribus vt hic. r. j.
de iur. reipublice. l. rem. r. s. de offi. eius qui vice al. l. j. sic r in ecclia cu
reipublice parificetur. s. de sacrosanct. eccle. l. fi. r in auf. de no alie. s.

si minus. Economi etiā vicē tutorū obtinent ecclesia ergo pupillorum
vt in auf. de eccle. tit. s. fi. r. s. de episco. r cleri. orphanotrophos.
Potest. sed infra q̄tum tempus: quidaz perpetuo quasi semp sit
pupilla. Tu dic infra quadriennium a tempore lesionis. arg. j. de sen.
aduer fil. la. l. j. lib. x.

Ista lex h3 duas lect. fm primā. h. d.
Restitutions habitā cōpetit vtilis rescis-
soria que anno finit. h. d. Secunda lectu.
hoc intendit. Ad restitutionē in integrū
petēdā datur vtilis annus: quo elapso na-
tuitas rescissorie impeditur: vnde impos-
sibile est q̄ rescissoria pponat. Bal. vel sic.
Captus ab hostib⁹ cū patre r matre reuer-
sus: illis ibi defunctis pōt succedere eoz
bōa interi vsucapta pōt vēdicare vtili res-
cissoria restitutionē p̄habita: que oliz infra
annū vtilē hodie quadriennū cōtinuū d3
petitō vsucapta aut ipso iure pōt vendi
care. h. d. s. z vtrāqz lec. s. p̄ma magis am-
cas littere scz. vt in re vsucapta loq̄tur. sa.

Idem. aa. r. cc. Liciano. Lex. v.

S ab hostib⁹ cū patre r ma-
tre capt⁹ es postea bis ibi de-
functis legis cornelie⁹ beneficio⁹ re-
uersus successiōes eoz quesiti⁹: ex
emplo vtilis actiōis que in integrū
restitutis dat: cū exceptiōis annue
que huic obijci solet obiectu res vē-
dicare nō probiberis.

De alienatione iudicij mutan-
di causa facta.

Facta alienatiōe rōne mutādi iudicij
possessor pōt pueniri rei vēdicatiōe quā
possessio parit. aliēator pōt pueniri ex edic-
to de alienatione iudicij ad interesse p ac-
tiōez i factū quā parit dolus trāfferētis
in alteruz causa mutandū iudicij. Bal.

Impera. Diocle. r. Max. aa. r.
cc. attalo.

Titu. lv.
Lex. vnica.

Um in rem⁹ actio-
nem possessio⁹ pa-
riat aduersario⁹

Item. s. omniū. Vel dic dat vtilis nō solēnis ad exemplū vtilis nō solēnis:
sicut alie actiōes: hodie. nā vtilis rescissoria dabat olim cū solēnitate si-
cut alie actiōes: hodie sine solēnitate. vt. d. s. oim. r. j. de for. l. j. r. h. Et
qz dicit cū obiectū r. c. iō est qz si post reuersionē q̄drienio taceas r c. etiā
tm añ captiuitatē superat parētibus tuis: postea nō audieris nisi fueris
litē p̄testa. sup hac rescissoria restituta vt dixi. s. ti. j. l. fi. r h si ponas ca-
sum qz sunt vsucapte. s. z si ponas scdo mō qz vsucapte nō sunt tuc vē-
dicabis iure directo exēplo vtilis. scz rescissorie q̄ dat restitutis r c. ac si
dicat. sicut dat directa re non vsucapta sic vtilis cū effectu re vsucapta
p̄habita restōne. Sic ergo ānuā obijci exceptio huic actiōi vt hic. ergo
reuerso cōpetit ipso iure l3 inefficax. r est filr p hoc. ff. de act. r ob. in ho-
norarijs. s. h. cū. vbi dī eā anno tolli. Alij dicūt eā nō nasci aliquo mō
nisi p̄habita restōne. Et qd hic obijci exceptio exponūt. i. natiuitati
huius actionis. Nā obijci ex tunc cū erat restituta: r p eo est bec lex in
eo qd dat restitutis: ergo nō restituendis: s. fm nos vtriusqz dat scz re-
stitutis cū effectu restituēdis sine effectu. Dices ergo hic restitutis scz
ipso iure p pretore mortuū: l3 sine effectu. Alij dicūt. i. restituēdis.

Probiberis. vendicare.

De alienatione iudicij mutandi causa facta. Hec quoqz est causa
restitutionis r merito hic ponenda ppter futurā iudiciorū mentionē:
r ppter tractatum restitutionum supra positam. Accur.

Um in rem. quidā habent actionē r aduersariū r tuc expo-
ne idest facit aduersariū obnoxii sicut obligatio actiōis in
psonam. Alij dicunt actionē r aduersario r vtraqz bona.
Et no. qz sola possessio nō inducit actionē in rem: sed opus
est vt actor habeat dominū vel quasi. vt. ff. de rei vendi. l. in rem. vnde
dicit rei vendicatio est actio que cōpetit alicui ratione dñi vel quasi:
possessionis vel quasi: nō dico ratione dñi vel quasi: vel possessionis
vel quasi: nā oportet qz sit dñs vel quasi. r tu possideas vel quasi. nō au-
tem sufficit qz sit dñs vel quasi. r tu non possideas vel quasi.

Possessio. scz rei.
Adversario. idest actori.

S ab hostibus. q
sūt habes vt. ff.
de capti. l. hostes. r ad-
de qd dixi. ff. eo. ab ho-
stibus. s. non minus.

Legis cornelie. que
fingit eos mortuos pri-
ma hora captiuitatis r
sic liberos. vt insti. qui
bus nō est p̄mis. fa. test.
s. fi. r. ff. ad legem fal. l.
j. s. j. Jtez est bec fictio
postliminiū. similiter q̄
recipitur hic filius ac si
nō fuisset captus: r sic
nō est seru⁹. vt insti. g.
mo. ius pa. po. sol. s. si
ab hostibus.

Beneficio. aliud est
iure postliminiū: qz ad
ea soluz restituatur que
tuc habebat anteq̄ esset
exyl. sed ad successiōne
parentū non.

Quesisti. i. eoz be-
res. r accipe res r c. Et
dic casum duobus mo-
dis. Primo qz sint viū
capte: r tuc expone tri-
bus modis. nā tuc vēdi-
cabis exēplo vtilis actio-
vel vtili rescissoria que
dat ad exēplū prime di-
recte cui est p̄scriptum
p̄habita restitutioe. vt
hic r. j. de capti. ab ho-
stibus captis. r. j. q. nō
ob. long. tēp. p̄scri. l. ab
hostibus. r de rei ven.
nullo. Vel dic ad exem-
plū prime directe: que
olim cū solēnitate da-
bat. vt. ff. de orig. iur. l.

Casus po-
nit.

Arbitri
fina non
parit acti-
onem.

Aditiori
cepto q̄
liter sub-
uenitur.

Respu-
blica est
admitra-
toribus.

Rei vēdi-
catio non
cōpetit ni-
si duo cō-
current.

Liber Secundus.

Alienatione repete et cum alienatione etc.

Restitutio. scilicet actione in factu ex edicto. de ali. mutan. iudi. cau. fac. ut hic et ff. eo. ex hoc. §. ait pretor. Et nota. tria necessaria ad hoc ut actio in factum locum habeat: scilicet qd sit res alienata causa mutandi iudicij futuri. Item qd dolo ut durior emibi constituat aduersarium.

Item qd mea interfit: als hoc locum non habet. ut ff. eo. l. j. in fine. et l. ij. et l. iij. in princi. et i. fi. et l. iij. §. j. et l. ex hoc edicto. §. ait pretor. dat etia contra alienatevtilis in re cu dolo desit possidere. ut ff. de noxa. electio. §. ite si. et l. boefidei et de peti. heredi. l. nec vlla. §. penulti. et de rei vendi. sin autem. §. ij.

Vendit tri- bus interuenientibus ut dixi.

Elegeris. vel cu q alienauit actioe in factu pretoria ex hoc edicto: vel possessorem directa rei vendicatioe: nec cessat extraordinaria. scilicet i factu p ordinaria idest per directas in rem: qd quidam dixerunt vt prius ordinaria intentet per. l. ff. de mino. in cau. se. quia contra diuersos dat et expse h dicit quaz elegeris. Item nec vtilis in re que datur: qz dolo desit possidere p directam eade ratioe et alia qd dicta in rez vtilis extrao- dinaria dicit respectu rei no actoris qui iure sui domini admittitur ad agendum. Sed an per actionem in factu tollatur directa vel vtilis in re. Rn. no. cu ad inter- esse detur tantu in factu vt. ff. eo. l. iij. §. ex quib.

De receptis arbitris. **D**icitur de ppa- ratoris iudicioru: sequitur de iudicis pmisses de arbitris que ad similitudine iudicioru sunt inducta. vt. ff. e. l. j. Ac. **S**ententia. iure pfecto. scilicet i quo ad sunt que adesse opz. et contra absunt que abesse opz: maxi- me qz pena est hinc inde promissa. vt. ff. eo. litigatores. §. j.

De receptis arbitris. **D**icitur de ppa- ratoris iudicioru: sequitur de iudicis pmisses de arbitris que ad similitudine iudicioru sunt inducta. vt. ff. e. l. j. Ac. **S**ententia. iure pfecto. scilicet i quo ad sunt que adesse opz. et contra absunt que abesse opz: maxi- me qz pena est hinc inde promissa. vt. ff. eo. litigatores. §. j.

De receptis arbitris. **D**icitur de ppa- ratoris iudicioru: sequitur de iudicis pmisses de arbitris que ad similitudine iudicioru sunt inducta. vt. ff. e. l. j. Ac. **S**ententia. iure pfecto. scilicet i quo ad sunt que adesse opz. et contra absunt que abesse opz: maxi- me qz pena est hinc inde promissa. vt. ff. eo. litigatores. §. j.

De receptis arbitris. **D**icitur de ppa- ratoris iudicioru: sequitur de iudicis pmisses de arbitris que ad similitudine iudicioru sunt inducta. vt. ff. e. l. j. Ac. **S**ententia. iure pfecto. scilicet i quo ad sunt que adesse opz. et contra absunt que abesse opz: maxi- me qz pena est hinc inde promissa. vt. ff. eo. litigatores. §. j.

De receptis arbitris. **D**icitur de ppa- ratoris iudicioru: sequitur de iudicis pmisses de arbitris que ad similitudine iudicioru sunt inducta. vt. ff. e. l. j. Ac. **S**ententia. iure pfecto. scilicet i quo ad sunt que adesse opz. et contra absunt que abesse opz: maxi- me qz pena est hinc inde promissa. vt. ff. eo. litigatores. §. j.

De receptis arbitris. **D**icitur de ppa- ratoris iudicioru: sequitur de iudicis pmisses de arbitris que ad similitudine iudicioru sunt inducta. vt. ff. e. l. j. Ac. **S**ententia. iure pfecto. scilicet i quo ad sunt que adesse opz. et contra absunt que abesse opz: maxi- me qz pena est hinc inde promissa. vt. ff. eo. litigatores. §. j.

De receptis arbitris. **D**icitur de ppa- ratoris iudicioru: sequitur de iudicis pmisses de arbitris que ad similitudine iudicioru sunt inducta. vt. ff. e. l. j. Ac. **S**ententia. iure pfecto. scilicet i quo ad sunt que adesse opz. et contra absunt que abesse opz: maxi- me qz pena est hinc inde promissa. vt. ff. eo. litigatores. §. j.

alienatione etia iudicij mutadi ca celebrata in integrum restitutio edicto ppetuo permittat: intelligis qd si rez ne secum agatur qui possidebat vendidit: et emptori tradidit que elegeris conueniendi tibi tributam esse iure facultatem.

De receptis arbitris.

Sententia arbitri no appellat: qz ex ea actio no orit: sed metu pene paret du modo copromissus sit iure pfecto: et sententia lata sit intra terminu copromissi. bal.

Impa. Anto. a. nepotiane. Titu. lvi. lex. j.

Sententia arbitri ex copromisso iure pfecto adiri appellari no posse sepe rescriptu est qz nec iudicati actio ide pstrari pot: et ob h iudice pena pmittit vt metu ei a placis no recedat. Sz si vltra die copromisso coprebent iudicatu e snia nulla e: nec vlla pena comittit q ei no puit.

Qui est cotumax in no parado cora arbitrio incidit in pena copromissi. Bal.

Impa. Carus Carin et Nume- ri. aaa. Elementi. Lex. ij.

Scontra compromissus aduersarius tuus apud electu arbitru pntia sui facere detracta nit placite pene videt obnoxius.

Aduersus petitionem pene competit exceptio doli: si per dolum vel fordes fuerit arbitratum. Bal.

Impato. Dio. et Max. aa. et cc. Petro. Lex. iij.

Arbitroruz ex compromisso snie no obtperans si fordes vt cui dens gra eozu q arbitrati sunt iter cessit: aduersus filia tua agentes ex stipulatu exceptioe doli malivti poteris: sed et ex doli clausula que copromissi stipulationi subijci solet: si liaz tua conuenire no vetaberis.

Do. excep. l. ij. §. generaliter. et de act. emp. si sterilis. §. cum per vendi- torem. et de tribu. illud. §. si tamen.

De Louenire. ad interesse. In arbitris. comittatur. argu. j. de indi. vid. l. ij.

Judicium. scilicet arbitrorum. sic et ponitur in auf de appella. §. de in- cept. coll. viij.

Judicem. i. arbitrum. Restitit. vel a se vel a partibus.

Electus. non aperit an iurauerit vel non: sed scripserunt omnes se iurasse cui scripture creditur: siue sit verum siue non vt et als. ff. de donatio. l. ex hac. Et nota qd primus casus est qn oes scriptum est iurasse. Secundus quando partes tm. Tertius quando arbitri tm. Quar- tus quando dicitur ab vno vel vtroqz q sit iuratum: non tamen scri- ptum inuenitur.

Addito. in scriptura arbitri vel publica: vel in actis cora se. Sin autem. compositum. per se scriptu.

Nel scriptum. per alium. Se illigauerit. nec h aperit an iurauerint: sed sic vt supiori casu.

In presenti non solum in superiori casu quando oes iurauerunt. Immutatam. idest immutabilem. Similem. s. in proxi. casu. Ab his. scilicet actore et reo.

Committit. idest no incidit in obligationem. vt. ff. eo. si cu. §. si intra et l. no distinguemus. §. ex copromisso. et §. fina. et l. fina.

Contra apud. i. contra id qd fuit actum in copromisso. fuit eniz actum vt adesset quando arbitri preciperet.

Detractauit. idest noluit. Si compromissus fuerit iuratu a ptib et ab arbitro et a ptib tm: vel in actis fue- rit assertum vel concessus esse iuratus ex arbitri snia codenatoria oritur actio: ex absolutoria oritur exceptio secus si iura- tus appareat in actis licet altera ps vel ar- biter asserat ee iuratu: qz nec alteri parti nec arbitro credit. Item si arbitri sententia emologat: ex sententia arbitri sine pca ele- cti actio et exceptio orit: et dicit emologari siue dicat no improbo vel no contradico. na no contradicere et emologari par est. hoc dicit Bal.

Impa. Justi. a. Demoste. p. p. In arbitris cum Lex. iij.

Sacramenti religione eligen- dis piuriu mittat et detur licentia pfidis hoibus passim diffinitiones iudicu eludere: scilicet arbitroruz hmoi rez censent esse coponenda. Si igitur inter actoru et reu necnoz ipm iudice fuit pntia vt cuz sacri religione lis pcedat: et id si qdez liti- gatores i scriptis hoc suis manib vel p publicas psonas scripserit: vt apud ipm arbitru in actis ppa vo- ce deposuerint: q sacris pntis ar- biter electus est: hoc etiam addito qz ipse arbitri iuramentu pstitit su per lite cu omi vitate dirimeda ei diffinitione valida oimodo custo- diri censemus. et neqz reu neqz acto- rem posse discedere: sed tenere omi- fari: quatenus obedire ei copellant.

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Sinastit de arbitro quidez nihil tale fuerit vel copositu vel scriptu ipse aut ptes lris hoc manifestaue- rint q iuramenti nexibus se illigau- rint vt arbitri snie stetur in pntis casu oimodo diffinitiones arbitri i- mutatari: lris videlz eoz simi- lez vim obtinentibus: siue ab initio hoc fuerit ab his scriptu: vel pfato mo dispositu du arbitri eligebat: si- ue post diffinitiu sniaz hoc scriptu inueniat q cu sacri religioe eius au-

Placite. pene qua placuit imponere si qe ptra pceptu veniret.

Obnoxius videtur em non stetit snie qui sui no fecit pntia quo mino arbitri sniam pos- sit ferre vt hic. et ff. si cu dies. §. si arbitri. et l. di em. §. si quis litigatoz. et l. no ex oibus.

Arbitror. obt. perans. s. pater. Ex stipulatu. scilicet ad pena: cum non pareas sententie.

Poteris. immo vi detur ipso iure tutus qd si sub hac condicione sit copromissum si non fe- cerit dolo. vt. ff. e. ita de- mum. in princi. que est contra. So. tacita condi- tio no facit negociu pdi- tionale. vt. ff. de codi. et demotra. condicione q extrinsecus. Item ecotra videtur no excipi. vt. ff. e. die. §. stari. que est co- tra sed ibi dicit nisi for- des. etc.

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Clausula. nam cum multa in compromissis pmittatur hinc inde iter cetera ponitur qnqz nul- lum dolum comitti: ex q clausula agitur vt hic. et ff. eo. ita demu. in fi. Sz quid si arbitri dolo suo tulit non dolo partium Joban. dicit stari cum is qui excipit dolum acto- ris dz pbare qd hic fa- cere no pot. vt. ff. de ex- cep. doli. l. ij. §. j. Item do- lus commissus ab vno no nocet alij. vt. ff. qd i frau. credi. l. qd a debitore. Sed contra puto fm. B. quia saltem no dolo fa- cit cum penaz petit: qd sufficit vt victa exceptio locum habeat. vt. ff. de

Conditio tacita no facit ne- gociu co- ditionale

Arbitri dolo suo sniam tu lit quid iuris.

Arbitrii p appella- tione no rescindit

Nel depositionibus.

A Del depositionibus, facta scriptura in actis.
B Prestiterit, id est prestitisse dixerit.
C Libramenta, id est finem. Accur.
D Omnibus, scilicet tribus casibus. Accur.
E In factu, scilicet generali, de qua dicitur, s. de sacrosan. eccle. sancim^o. r.

et ea que pa. s. vnum. r. j. de secun. nup. l. j.
P Hoc, prohibitum a lege.
Q Male, quid si bene, dicunt quidam valere. Tu dic q non. vt arg. ff. de re muli. l. iij. s. in bello.
R Denam, periurij, vt. j. de iureiuran. l. iij.

Primo/ niuz non est cum fe stinatioe cotraben dum.

Snia lata in psona/ li actione non parit actione in rem.
 Index or dinarius. sniam sua interpreta/ ri pot.

fic no e tra. s. e. l. j. Et vic in factu dari cu agit ad factu qd est incertu. vel cu dicit. r. aut noxe dare pditione ex hac lege qn est certu in re qn actu est rei vendicatioe vel qn psonali r ex snia fuit tradita possessio r postea amissa. vt. ff. de publi. l. iij. in fi. als non dat in rem snia lata in psonali actione nisi in casu. vt insti. de offi. iud. s. fina.
E Ex lege, scilicet ista.
G Tale, de tribus pre dictis casibus.
H Sermones, na vox vni^o vox nullius, vt. j. de testi. l. iurisiuradi. s. simili. aut iudex ordina rius pot suam sniam in terpretari. vt. ff. de ap pel. l. iij. arg. j. de iudi. pperandij. s. illo. arg. j. ad legē cornel. de fal. si qs decurio, que sunt ar gu. cotra. An ergo pot esse testis iudex vel arbi ter de his que coram eo acta sunt post sententia. Dic q sic cu no sint p/ hibiti. vt. ff. de testi. l. j. Et qd hic dicit est ideo q scriptura exigebat q no aderat. ite erat solus r p quo possit est. ff. de testi. ob carme. s. illud quo. y. r. s. ite senatus. Sed arg. tra. ff. de tes tibus. l. fi. r hoc Azo in summa de testi. s. ba bes, sed prima placet.
I Iudice, i. arbitro. r est sensus: r si pstat iu raturu: tamen no est scriptu cora arbitro a notario: nec a partibus: nec pre iudicat ins est ergo in scriptura.
K Incerti, incertum dicit qz ei^o effect^o no est cert^o: amo ecotra e certu q nullu effectu habeat.
L Sanxerut, vt ptes no teneantur stare nisi esset pena apposta.
M Decernit, hec autētica corri git hanc legē vsq ad. s. finalē, vt hodie no iure tur. r est ex aut. de iudi. s. quia vero multe. r habent hic quidam decernimus: r als decernit: scz noua constitutio.
N Fieri, id est eligi.
O Sacramenti, prestita se vel a partibus fm Azo. r Jo. vt hic r in definite dicit: r fm hoc habeas in fine eis. sed. B. a se arbitri prestiti tā tum: r p eo est finis huius autēticae put babes ei: sic ergo fm eū partes no pbibent iurare. Sed qd si pena r iusiurandū sit prestitu. Rndent q dam no valere: qz cotra legē factu est. vt. s. de legi. r costi. l. no dubij. Sed Jo. cotra quasi forma seu qualitas arbitrij sit improbata non sub stantia. nam copromitti no est prohibitū: sed sic copromitti prohibituz est. vt arg. ff. de cōdi. insti. que sub pditione. s. quoties. sic r matrimo/ Enj nimia festinatio punif: s; matrimoniu no cassat. vt in aut. de resti.

dientia amplexi sunt: vel q ea q sta tuta sunt adimplere iurauerit: s; r si ipse solus arbit^o hoc litigatorib^o po scētibus vel scriptis vl^o depositioni bus (vt dictū est) manifestū faciētibus pstitit iuramentū: q cu oi ve ritate liti libramenta iponat: sitem eē r i pnti casu porib^o ei^o diffinitio nē: r eā oimodo legib^o esse vallatā. r in his oibus casib^o liceat vel in fa ctū vel pditione ex lege vel in re vti lē instituere actionē fm q facti qli tas postulauerit. **S**inaut in scri ptura qdē aut de pditione nihil tale^o appareat: vna aut pars dicat iura mētum esse pstitū qtenus arbitrali stes snie hmōi litigatoz vel soli^o ar bitri smones^o minime eē credēdos cū r si qs iusiurādū datū eē no a iu dice supposito: nec b scriptura par tiū testate cōcesserit: incertū certā minis cōpositio (q inter boies iperi tos sepe accidit) non aliqd vigoris robur reb^o iudicatis inferat sed in hmōi casu hec obtineāt q veteres sup arbitris eligendis sanxerunt.

I Autē. de iudicibus s. qz no. col latio. vj. **Constitutio. r.**

Hodie phibetur fieri compromissum cum iuramento. r licz arbiter iuret si ma le iudicat solum a deo punitur. b. d. Sali. **D**ecernit ius nouū nullū sic fieri^o posse arbitru: vt cum facti^o religione iudicet: s; penā sta tuat: q pstita liceat a iudicatis rece dere. **S**i p hoc iudicatus fuerit iudex qui male iudicat si dolo facit penā a deo expectet: si ignorātia ni bil preter sacramentuz ei^o erit neqz litigatores rursus dāno afficiant.

Sinis autēticae. Sequitur tex. l. codicis.

Si quis aut post arbitri diffini tionē subscripserit. grecis em̄ vocabu lis b enarrare ppter p̄suetudines^o vt illi^o visuz est r si no adiecerit^o emo logo. r sic oimō p actionē i factū eū cōpelli^o ea facere: qb^o p̄sensit. Qua lis em̄ differētia est si hmōi verbū. etiā grecū adijciat^o: vel

hmōi vocabulū trāsmittat^o. **S**i em̄ p̄ba p̄suetu stipulationū r subti lis: imo magis supuacua obfuoatio ab aula^o p̄cessa est: nos q nup legib^o a nobis scripti multa vitia stipula tionū: multasqz ābages inextricabi les scrupulososqz circuit^o correximus: cur no r i hmōi scriptura to tā formidinē veteris iuris amputa mus: vt si qs b scripserit: vt vnu ex his acqescere eis cōpellat: r ea ad effectū oimodo pducere: cū no est hūsimile hec ppter b scripserit vt tā tū no p̄tradicat s; vt etiā ea i pleat: aduersus que obuiam ire no pōt.

Ex sententia arbitri pacto nudo r si ne p̄ea assumpti emologato exp̄sse vel ta cite oris actio r exceptio. Itē corā arbitro fit p̄scriptiois iterruptio. r ex actis ibi p batis corā eo i alio iudicio ini eadē pres sit p̄batio. b. d. tota lex q est notabilis r singulari. s; Bar. r Bal. vl sic. Ubi ex snia arbitri dat exceptio actori no dabat ac tio. hodie siue expresse siue taciturnitate decē dierū eius snia sit emologata actori datur actio r reo exceptio. parte vō recla mātē snia no hz effectū: nisi cum sacra mē ti religione arbiter fuerit electus: r p li tis contestationem factā corā arbitro in terrumpit p̄scriptio: gesta corā eo probant inter eosdē in iudicio ordinaro. Salyce.

Idem. a. r. c. Juliano. prefecto preto. **Lex. v.**

Quam antea sancituz fuerat in arbitris eligendis quos neqz pena cōpromissi vallabat: neqz iudex dederat: sed nulla p̄cedente snia eōis electio vt in illoz snia stes pcurabat: siquidē p parte pulsata^o forma^o arbitralis procederet exce ptionem ei veluti^o pacti generari. **S**inaut p actore calculus^o ppo neres nihil ex eo p̄cedere ei^o p̄fidij. sancim^o in eos arbitros quos p̄e diximus r quos talis cōsensus ele gerit: sub eo pacto vel i scriptis vel in no scriptis habito vt eoz diffini tionū stetur: siquidē subscripserint postq^o diffinitio p̄cedit q no displi ceat ābabus partibus eoz snia no solū reo exceptionē veluti pacti ge nerari: s; etiā actori ex n̄fo noie^o in factū actionē: quatenus possit snia eius executioni mādari. **S**ed in hac qdē regia ciuitate ab offō emi

statuitur ab arbitro videtur eoz pacto statui. licet autē in hoc casu fm q hic dicitur exceptio reo cōpeteret cum facto pacto de non petendo: sed arbiter id sentiet. tamē hoc hodie cessat vt sicut actio in casu illo no cōpetit: sic nec exceptio. vt. j. eo. s. altera. l. d.
Calculus, id est sententia.
Ei. hoc corrigitur. j. eo. s. altera. nā quo casu valet pro actore va let pro reo fm Azo.
Hostij, aliud si anteq^o cū pactū sit nudū. arg. tñ tra. ff. de pac. l. r heredi. s. r filia. r. s. de pac. l. j. si aut coram iudice ante sniam fiat hu iusmodi pactū valet. vt. j. de temp. r repara. app. l. fi. s. fi. Accur.
Momine, s. l. prima in fi. Sic ergo ex lege nascit actio r exceptio hoc casu no ex sententia. r sic no est tra. s. eo. l. j. r. ff. eo. l. ij. **H**el hic

Ei. quidaz habent eis: scz partibus. qz vna alterā vocabit periurā. no aut sententia pariet arbitro aliqua actionez in his que dicunt de ar bitro. s. sed r si ipse. r sic est pro Martino r Jo. Alij habēt ei: scz arbi tro. r sic p. B. r fm hac est cotra. s. de pac. si qs in cōscribendo. in fine. Sol. hoc speciale i odiū eoz qui fecerunt iurare arbitrum: als facit litez suam: vt ibi.

Si quis subscripserit. hoc est grecū qd so nat id est non p̄tradico. **C**ōsuetudinē. scilicet hec em̄ lex facta fuit in ciuitate constantinopoli tanaybi loquunt boies grecis verbis. Accur. **A**diecerit. et hoc grecū emologo. i. cōfir mo vel laudo.

Compelli. dicit hic Jr. Jo. loqui qn fuit tu ratū r scriptuz: qd non placet. qz tunc valeret fm hanc legē etiā sine huius p̄firmatione.

Addiciatur. i. non cotradico.

Transmittat. scz cō firmo r laudo.

Ab aula. i. a iure qd fit i aula. r sic ponit id in quo fit p eo qd fit.

Correximus. vt. j. de cotraben. stipu. scriu pulosam. r. l. magna. r. l. omnes.

Huiusmodi. i. hac lege. **H**el dic. i. hoc ver bum no cotradico.

Sed vt. sic ergo no est hic simplex abnuti um: sed curare debet r seruare. vt. ff. de ver bo. obliga. inter stipu lantem.

Quam antea. snia scz delegatoria.

Pulsata. i. reo. sed pro eo illi acquirif exce ptio: s; p actore non.

Forma. i. sententia.

Veluti. non enim veruz pactum r expres sum cōpromittentium processit: sed tamen qd

Liber Secundus.

speciale qz non fuit appofita pena. Sed nōne hoc casu etiam iure vete
ri poterat agi condicione in certi ad interesse. vt. ff. eo. diem. §. fi. Rñ.
h nudū fuit pactū in cōpromittendo: ibi in stipulatione vallatū. Item
quid si pignus detur arbitro p sententia seruanda. Rñ. fm Jr. aut vt
ipse teneat quo casu est pignus naturali obligationi accedens: qua te

Arbitro
si pignus
detur pro
fina seruā
da quali
ter repete
tur.

neq pars ipi arbitro ad
seruandā sniaz. vt arg.
j. de vsur. l. per retētiō
nem. aut vt det parti: r
tunc est depositū certa
lege datuz: r sic agit ps
cui est vandū contra ar
bitrum actioe depositi.
vt. j. ad exbi. si res. Tu
dic hoc vltimo casu da
ri prescriptis verbis. ff.
de prescri. verb. si re. §.
pe. Itē gd si pena pmit
titur rato manente pa
cto. Dic. vt. ff. eo. l. q.

C Subscripserint. a/
ctor r re. r collige hic
sententiā arbitri in scri
ptis vandā vt iudicis.
vt. j. de senten. ex pe. re
ci. l. ij.

C Amplecti. scilicet
velle.

C Decem dies. qui r
postea p auf. statuti sūt
ad appellandum a sen
tentijs iudicium. vt in
auf. de appel. §. j. Acc.

C Attestatio. i. con
tradictio. Accur.

C Alterutra. vt. ff. e.
litigatores. §. interdus.
Sed cōtra. j. l. ij. eo. ti. r
s. eo. l. j. Solu. vt. s. eo.
pxi.

C Prefatum. id est in
fra decem dies.

C Constitutiones. vt
s. e. l. pxii.

C Licz. hac lege ha
bes effectū arbitri. in fi.
vt. s. de act. l. ex vanda.
Itē in prin. vt hic. Itē
in medio. vt. j. pxii. §.

C Ad quasdam. non
oēs nec ad ppetuas.

C Conuentum. id est
pventionē factā in scri
ptis r executore misso
nō als. vt. j. de prescrip.
xxx. anno. l. sicut. nisi in
casibus coraz pncipe.

Libellus
est coram
arbitro
vandus.

vt. s. quando libel. pncipi. l. j. r. ij. Item no. hic libellum in scriptis de
bere dari coram arbitro sicut corā iudice. vt. j. de liti cōtesta. auf. offe
raf. sed arg. ptra. s. de epi. r cle. auf. generaliter. in fine.

C Factum. i. ad facti questionem.

C Professum. i. confessum ab eo.

C Attestatum. id est testibus affirmatum coram arbitro.

C Iudicis. i. data electione alteri parti: vtrū velit testes iterum pro
duci si viuunt an attestaciones. vt. j. de testi. l. fi. Et ita no. q. actum est
in vno iudicio valet in alio. vt hic r. j. de lib. cau. l. i. ubemus. qd intel
ligit esse verum inter easdē personas. Sed an etiā inter alias psonas.
Rñ. non vt. s. de eden. l. ij. r facit. j. de re iudi. gesta.

Judicij
vni⁹ acta
faciūt fi
dē in alio

C Ancimus. optime. nā generaliter presumit omnes sapientes.
vt. s. de libe. cau. i. ubemus. r de his qui ve. eta. impe. l. ij. §. j.

C Agmine. vt neq arbitri neq iudices: neq aliud officium in iudi
cio habeāt vt hic. r. ff. de iudi. cū pretor. §. penul. r de reg. iur. l. ij. r. ff.
de p. cu. neq. r arg. ff. de vsufr. sed r si quid. §. mancipioz.

C Earum. scz penarum.

C Cōtemptores. quidam habent conuentores. id est cōuenientes si
ue promittentes qui sunt iusti: qz non possunt ad eam cōueniri. Alj
habent cōtemptores: r idem est sensus. nā iuste cōtempnunt eas solue
re. Et qd dicit nulla pena que fuisse promissa: nulla pacti r. si pactū
de non petendo loco pene fuit appositum. vt. ff. eo. l. litigatores. §. in
terdum. Vel dic pacti: qz fuit cōpromissum fm formā. s. l. pxii. in pn.

Quid in cōmittisa campanie r matilde que arbitranf. Rñ. serua p sue
tudinem que dat eis iurisdictionem. vt. j. de eman. l. j.

C De satisfadando. Dicitur de iudicis premitit de satisfadando: quia
hoc fit ante litem contestatam. vt. j. eo. §. j. r. §. fi. r est satisfatio cum fi
deiussoze. vt. ff. qui satisfda. cog. l. j.

vt sic. Mulieres nō possunt cōpromissuz
recipere r p eas laudata nō nocent Sali.

C Idem. a. r. c. Jo. prefec. preto.

C Ancimus mulieres **Lex. vi.**
sue pudicitie memores r ope
rū que eis natura pmisit: r a gbus
eas iussit abstinere l3 sūme atq opti
me⁹ opinionis pstitute arbitriū i se
susceperūt. vel si fuerit patrone: et
si inter libertos suā interposuerint
audientiā ab oī iudiciali agmine se
parari: vt ex earum⁹ electioe nulla
pena: nulla pacti exceptio aduersus
iustos eaz ptempozes⁹ habeatur.

C De satisfadando.

C Procurator actoris fact⁹ apud acta
nō tenet satisfadare de rato: s3 de defenden
do. Itē reuocatio mādati que in noticiā
iudicis vel aduersarij nō puenit iudiciū
nō ipedit procurator vo rei idistice caue
at de iudicato soluēdo. h. d. Bar. r Bal.

C Imp. Diocle. r Adari. aa. r. cc.
2. m. xvij. l. ex. vica

C Non est icerti iuris
euz q apud acta⁹ fac
tus⁹ est agentis p
curator: nō cōpel
li ratā rē dñm babi
turū satisfadare. hoc

em casu veluti presentis⁹ pcurato
rē interuēire itelligēdū est. **C** Ita
qz r si postea mutata volūate pcur
ator esse noluerit tamen iudiciuz
quo quasi pcurator expertus est: in
dex ratum habere debet. **C** Si
antez ei ab aduersario suo opposi
ta fuerit in ipso liti exordio⁹ defen
sionis⁹ allegatio⁹ et ipse qsi absentis
i hac pte pcurator satisfadationē sup
excipiēda lite p stare cogit. Quā nō
pcedente liti q ei mādata est vteri⁹
pcedere a iudice non conceditur.

C Rei autē pcurator⁹ vel defen
soz⁹ etiaz sub gestoz⁹ testificatioe fa

pcurator sciuit valet p reo vt hic: nō p actore cū quo ad actore nō p le
gimā psonam fuit litigatum. vt. j. de leg. si legatarius. Et no. q. semp
presumit ignorantia: nisi cōtra probet. vt. ff. de pba. l. verius. r hoc an
te liti contestationem post liti vo ptestationē si dñm postea peniteat
pōt pcurator inuito dño iudiciuz implere: nisi iusta causa impediāt. vt
ff. de pcura. que omnia. ex quo enim ingerit operas videtur suspectus.
vt. ff. ad legem cornel. de sal. vxori.

C Debet. nemo enim debet mutare consilium suum in alterius in
iuriam. vt. ff. de re iudi. nemo.

C Exordio. tunc enim fieri debet. vt. ff. de procuratoribus. pom
ponius. §. ratt. r. j. pxii. §. r quia est dilatoria exceptio. vt. j. de proba
tio. l. exceptio.

C Defensionis. id est qz defendat arbitrio boni viri. vt. ff. de pcura.
seruum. §. an pretor. Accur.

C Allegatio. id est exceptio quasi pcuratoria liti actione qua velit
reus reconuenire pcuratozem noie eius p quo agit. vt. ff. de pcura. l.
omnium. r. l. non solum.

C Qua scz satisfadatione.

C Concedit. pena enim nō defendentis r. vt. ff. de p. cu. mutus. §.
pena. tenet etiā dño mandati ad interesse quasi hoc fuerit mandatum
vt defendat. vt. ff. de pcura. l. ad rem. r. l. ad legatum.

C Procurator. cum mandato.

C Defensor. sine mandato.

C Non est. acta.
Acta sūt scri
pture q fiunt
d actitatis co
ram iudice.

C Factus est. aduersa
rio presente vel absente
r ante iudicij initium.

C Presentis. vduz
ante liti ptestationem
actis tm facientib⁹ quā
tuz si nunci in initio cause
dñs esset presens r con
sentiret: quo casu simili
ter nō satisfadet. Et idem
si quolibet alio mō con
stet de mādato vel p in
strumētū vel p litteras
dñi missas ad iudicē vel
aduersarium. Nam bis
casib⁹ nō satisfad vt hic.
r. ff. vt in pos. leg. si is a
quo. §. si pcurator. r. ff.
rem ra. habe. ne satisfadā
dum. r instrum. de satisf
da. §. sinaut. r. ff. de pro
cura. si pcuratorē. r. s.
de pcura. l. j. Itē bec ve
ra nisi in duobus casi
bus. vt. ff. de oper. no.
nūci. l. de pncipillo. §. q
pcuratorio. r. l. sequē. r
ff. ad trebellia. quia ita
§. etiam.

C Noluerit. iudice r
aduersario ignorāte. se
cus vtroqz sciēte. vt. ff.
de solu. l. vo pcuratori
§. s3 r si qs in ea. Quid
autem si alter tm sciuit.
Rñ. si iudex tm nulla
fina est: quia in nō legi
timā psonā sciens tulit
fniām ope replicatiōis.
vt. ff. de col. dete. l. ij. j.
de lega. si legatarius. si
reus tm tenet snia qz iu
dex nil de contingenti
bus omisit: sed reus p
pter suā sniam nō o3 ba
bere cōmodum ex snia
ope replicationis. si aut

Acta q
dicunt.

Satisfad
tio nō est
dāda qñ
cōstat de
mandato

Snia cur
pcurato
re reuoca
to lata an
teneat.

Limine. id est introitu.
Cogitur. vt in sti. de satisfda. §. si. r. j. de cōsoz. eiusdem lit. l. ij. que continet tria. vt. ff. iudicatum solui. l. iudicatum solui.
De formulis et impetrationibus etc. Dixit de solennitate satisfda. tionis que fiebat olim: et hodie in principio iudicioz: nunc de solenni- tate formularum actionū que fiebant olim: vt im- petrauerunt a collegio pō- tificum. vt. ff. de orig. iur. l. ij. §. deinde. hodie nō. vt hoc titulo.

Aris formu- le. id est solē- nitates.

Aucupa- tione. qz sicut quis stu- det capere aues sic stu- debat aliquis capere su- tum aduersariū in syl- la- baz platione. vt sic euz a causa cadere diceret si a syllaba caderet.

Amputen. vt. s. de his qui ab eccle. ma- nu. l. si. r. j. §. testi. l. qm̄ r. s. de arbi. l. ne in arbi- tris. §. si. Sed arg. p̄tra ff. de in inte. resti. diu. r. j. §. appel. ex illo. r. l. noiationes. Item p̄tra ff. de iure fisci in fraudē §. quotiens. vbi causas amittit etiā hodie si mu- tet syllabam. sed ibi nō solum aliter p̄tulit: sed mutauit verbū actorūz falsitatem cōmittendo: vel speciale in p̄curato- re fisci. Accur.

Nalli prozsus. in maiore. vt apud ordinarios.

Nel minore. s. pe- daneo siue delegato.

Exceptio. qd nō im- petrauit actionē a colle- gio pontificum. vt. ff. §. orig. iur. l. ij. §. deinde. Accur.

Si aptam. ff. si mē- sor. fal. mo. l. j. r. si ine- ptam formam amittit.

De iureiurando p- pter calumniā dādo. Dixit de satisfdatione q̄ fit ante ingressum iudi- cii: nunc de iuramento qd fit statim post ingres- suz: vt ecōtra: dicitur de instantia iudicij siue de iudicio. premitit de hoc quod fit in initio iudicij.

In oibus. litteras. litteras dic priuatas. s. instrū publicūz. vel dic litteras vt qz dubitabat an sint illius tabellionis: r sic est cōtrouersia de scriptura p cōsequens veritatis. de instrumēto. Dic vt qz bene cōstent an esse illius tabelliois. sed dicit eum falsum scripsisse r sic de veritate queritur sola.

Quicqz. sic ergo in exceptione ante litis cōtestationē in principio iurat. Sed an in accusatione criminali. Rñ. ubi iurat s̄m Job. r. B. r. l. d. r. Azo. vt hic. r. j. l. pri. vbi dicit in oibus litibus etc. circa prin. r. j. de pena iudi. aut. nouo iure. r. j. de si. instrū. l. si. Sed. m. cōtra. r. pro eo. quia nū vident habere simile cum ceteris iudicij. vt in sti. de pub. iudi. in prin. Secundo: qz satis est eum puniri similitudine supplicij vt. j. de accu. l. si. Tertio: quia cuiuslibet permittit redimere sanguinem suum. ff. de bo. eoz. qui ante sniam mor. sibi cō. l. j. Sed certe prima nō obstat: quia non est similitudo aliqua in effectu exigendi. tamen publi- cam faciunt penam fisco inferri: priuam faciunt dari actori. Itē nec secūda. quia nō solum similitudine supplicij: sed etiā hoc iure cōpescit calumniator. Nec tertia: qz l3 permittat redimere transigendo: non ta- men calumniando facit. r. p. ff. de bo. libe. qui cū ma. §. si patris. vbi

ctus in ipso litis limine iudicatum solui satisfdationez in omnibus cau- sis prestare cogitur.

De formulis et ipetratiōibus. Rubrū summat totū nigrū: qz super- uacue formule sūt sublata: r nō opz actio- nes a pōtificibus ipetrare s̄ sufficiat eas aperte pponere. h. d. lex. p̄ma r scōa bal. concoz. Salyce.

Impta. Constan. a. A. Marcel. pze fidi pbenice. Titu. l. vij. Lex. j.

Aris formule aucu- patione syllabaz in- fidiantes cunctozuz actibus radicē am- putentur.

Impta. Theo. r. Valen. aa. Diez- ro. pzelec. pzezo. Lex. ij.

Nalli prozsus nō impetrate actionis in maiore vel mi- noze iudicio agenti opponat exce- ptio si aptaz rei r pposito negocio cōpetentē eam esse constiterit.

De iureiurando ppter calum- niam dādo.

Sine quis exigit ab aduersario pba- tionem siue quis petat ad probandum se admitti: debet prius iurare de calunnia. r testes q sunt viles p̄sone nō sunt torquē di nisi in defectum aliarū p̄bationū. Bal. Vel sic. In omnibus cauīs in quibus ne- cessitas p̄bationū exigit. petens prius de calunnia iurare tenetur. r vbi petatur qz qm̄ questio de seruis habet d3 iurare qz nō odio seruoꝝ nec dominoꝝ petir: sed qz aliter veritas haberi nō pōt. h. d. Saly.

Imperatoz Justinianus. a. De mostheni. Titu. l. ix. Lex. j.

In omnibus causis siue ppter litteras siue fuerit apud te certa- tum siue propter in- strumenta: siue pro- pter quicqz aliud i quo necessitas p̄batiōis incumbit: sancimus nō aliter easdē p̄batiōes prestare cōpelli: nisi prius qui eas exposcit iuramentū de calūnia pre- stauerit: qz nō cā differēdi hmoi p

gre. ad appel. §. si. vnde bec sumit. Sed videt etiā pluries iurari. vt. ff. de dam. infec. q bona. §. pe. Sol. illa corripit per hāc. vel ibi extra iudi- cii: hic in iudicio. Itēz p̄ in auf. de testi. §. qz vō sepe. in fi. §. vbi in me- dio cause iurat occasione p̄bationum: sed ibi de alio iuramento dicit.

Quam r iudices. p̄positis. sed non tactis. vt. j. tu. j. l. rē nō nouā. in prin. Nam de illa fit hic mentio que fuit facta ante istam: licz posterior sit in ordine. sic etiā pponunt: sed non tangunt. vt. s. de epi. r cle. auf. sed iudex. Cum em̄ iurat in principio quando fit iudex q om- nia recte iudicabit: nō oportet q plus iuret. vt in auf. iurandum. qd prest. §. r equius. collatio. ij.

Patronos. i. aduocatos.
Disposuimus. vt. j. ti. j. rem nō nouam. §. patroni.
In omnibus. p̄tra. ff. sed ipse ad pecuniarias refert. vt. ff. de ver- bo. signi. litis nomen.
Fugientem. i. reum.
Narrationē. id est di cere post litis contestationem. vt de lit. cōte- sta. l. j. sed certe immo. in prin. debent fieri. vt. j. e. l. §. fina. que est cō- tra. Solu. satis dicitur fieri in p̄mo: dio si statim post fiat. vt. s. proxi. r. ff. si cer. peta. l. lecta. §. putabam.

etiam calumnia permittit accusatio. Item p eo qd ad accusandū ad mittunt p̄sone minus legitime vt seruoꝝ r minor: qnqz quoz voces als nō admittunt. vt. j. de auc. p̄stan. l. clarū. Accur.

Incumbit. vel producenti: qz prima facie presumit falsum instru- mentū dicenti falsum: quia presumit instrumentū verum vel econtra

vt. j. de p̄ba. l. iubem. p̄
Compelli. eisdem.
Exposcit. ab aduer- sario.
Compescit. Itēz r alijs duobus modis. s. pena pecuniaria r me- tu infamie qnqz. vt in- sti. de pena teme. liti. cir- ca prin. Accur.
Ite autē. calumnia sam exactionē cōpescit. Vel aliter scz de iura- mento p̄bationē exigē- tis ab alio fieri: nūc de iuramento p̄bantis: sed per seruoꝝ alienoꝝ que- stionem. queritur enim quādoqz a seruis. vt. j. de questio. l. j. r. l. inter rogari. Et dic quid sit questio. vt. ff. ad silleia. l. j. §. questionem.
Deponant. i. affir- mant. vt ponit. j. de te- sti. bac cōsultissima. cir- ca finem.
Coberedum. si for- te de seruis hereditarijs inter heredes q̄stio po- stulet. vt. j. de questio. l. penul.
Veritatem. vbi em̄ veritas aliter patefieri non potest admittit po- stulantis desiderij. sic ff. si quis cau. si eum cū p̄mo respon. r. j. de ap- pel. eos. §. si quis. r de temp. r re. l. per hāc. in fi. r ad legez cor. de fal. l. vbi. r. l. falsi. r quo- modo r quando iudex. auf. qui semel ibi perq- sita veritate r. r. s. de bere. r ma. l. quoniam. in fine. r faciunt bec qz minor iuret de veritate dicendā. vt dixi. s. de eden. is apud quem.
De sacramētū. Qd sic scz fie- bat pluries quoties. scz exigebant aliqne p̄ba- tiones etiā in media cā. vt in auf. de his qui in-

In autem. de his qui ingre. ad ap. §. penul. colla. v. Constitu. xj.

Nota qz iuramentum generaliter pre- stitū videtur in quolibet articulo repeti- tum. Vel magis proprie loquendo genus inest cuiuslibet speciei. hoc dicit Saly.

Hoc sacramentū hodie re- mittit: cuz in initio iurat nū- bil caluniose i toto negocio exigere

Litigatesz patrōi causarū debēt iura- re de calūnia: r si debēt iurare ad iudi- cē venire nō possunt. vt nō decet eos veni- re: d3 ad eos mitti. h. d. vsqz ad. §. qd ob- seruari. Bal. vel sic. Lite cōtestata debet iuramentū calumnie p̄stari. r p̄mo a liti- gātibus. secundo a patronis causarū. Et si qui sunt q ad iudicū venire nō possunt: vt eos venire nō decet. iudex debet mitte- re notariū q ab eis exigit iuramentū ad uersa parte p̄sente. hoc dicit Salyce.

Idem. a. Juliano p̄fe. pze. Lex. ij.

Quam r iudices non aliter cas- dirimere cōcessimus: nisi sa- cro sanctis euāgelijz p̄positis. r pa- tronoz causarū in omni orbe terra- rū (qui romano iperio suppositus est) prius iurare r ita pferre causas disposuimus: necessariū duximus r presentem legem ponere per quā sancimus in omnibus litibus que fuerint post presentem legem in- choate: non aliter neqz actoꝝem ne- qz fugientē in primordio litis exer- cere certamā: nisi post narrationē

gre. ad appel. §. si. vnde bec sumit. Sed videt etiā pluries iurari. vt. ff. de dam. infec. q bona. §. pe. Sol. illa corripit per hāc. vel ibi extra iudi- cii: hic in iudicio. Itēz p̄ in auf. de testi. §. qz vō sepe. in fi. §. vbi in me- dio cause iurat occasione p̄bationum: sed ibi de alio iuramento dicit.

Quam r iudices. p̄positis. sed non tactis. vt. j. tu. j. l. rē nō nouā. in prin. Nam de illa fit hic mentio que fuit facta ante istam: licz posterior sit in ordine. sic etiā pponunt: sed non tangunt. vt. s. de epi. r cle. auf. sed iudex. Cum em̄ iurat in principio quando fit iudex q om- nia recte iudicabit: nō oportet q plus iuret. vt in auf. iurandum. qd prest. §. r equius. collatio. ij.

Patronos. i. aduocatos.
Disposuimus. vt. j. ti. j. rem nō nouam. §. patroni.
In omnibus. p̄tra. ff. sed ipse ad pecuniarias refert. vt. ff. de ver- bo. signi. litis nomen.
Fugientem. i. reum.
Narrationē. id est di cere post litis contestationem. vt de lit. cōte- sta. l. j. sed certe immo. in prin. debent fieri. vt. j. e. l. §. fina. que est cō- tra. Solu. satis dicitur fieri in p̄mo: dio si statim post fiat. vt. s. proxi. r. ff. si cer. peta. l. lecta. §. putabam.

Continua- tio.

Iuramē- tū calum- nie an sit p̄standūz in crimia- li accusa- tione.

Liber Secundus.

A Responſionē. nec diſtinguo an rñſio ſit affirmatiua vel negatiua: qz vtroqz modo lis conſtat q̄nis contra videat. j. ti. j. l. rem nō nouam §. patroni. ſed nos ſtamus huic littere que ſimpliciter loquit. Ja.

B Atriuſqz. p hoc apparet aduocatos ptes nō debere interrogatiōibus vel rñſionibus inſtruerē: qz prius fiunt q̄ ipſi aduocati iuret: vel aliquod officium habeant in cauſa.

C Et actor quidez in ret. Sc ergo prius iuret actor q̄ re. nec obſtat qd prius ponit de ſacro rei. vt inſti. de pe. te. li. §. j. nō em̄ eſt ordo ſcripture ſeruādus. vt. ff. d. ſol. nec em̄. r. de pecu. l. quidā. r. inſtit. de pe. te. li. §. j. nec quod ibi dicit prius qz intellige iurat reus prius. ſc̄z q̄ audiat in p̄ceſſu cauſe. nō aut prius q̄ actor. vt h̄ dicit. ff. de iureiur. l. iurandū. §. pe. r. ff. de act. emp. in lianus. §. of ferri. Sed qd in duplici bus iudicijs. rñ. q̄libet iurat vt actor: r vt reus ff. fami. ber. l. inter here des. §. qui familie. Sed quis prior dicit. Rñ. il le qui prior conuocauit ff. de iudi. in tribus. r. l. ſeq. Itē quero ſi peto. r. r tu p̄ſtearis debitū: ſz exceptionē pacti oppo nis: quis primo iurat. Videſ expiciens. vt. ff. de excep. l. j. Sz puto cō tra. r rñ. q̄ tantuz actor originaliter d̄z: id eſt ori ginalis cauſa inſpicia tur. vt. ff. de donationi bus qui id.

D Mouiſſe. i. moue re. vt. ff. fami. ber. l. iter §. g familie. Itē an re mitteſ hodie hoc iuſu randū parētibus r pa tronis. olim ſic. vt. ff. de no. ope. num. de pupil lo. r. ff. de iureiur. l. iur andū. hodie non ſm

quodā. vt. j. e. §. h̄ qz. Az̄o qz ſic: cū nō inueniat correctū. vt. j. de ap. l. precipimus. in fi. Itē an in cauſa appellationis ſit iterum iurandū. ¶ Pla. r Az̄o qz nō. vt in auſ. de his qui ingre. ad ap. §. fi. r p̄ eo. etiā fa ciunt oīa que inducunt: qz cauſa appellationis ſit eadē cū prima. vt. ff. de iudi. p̄ponebat. et. j. ne li. in vna eademqz cauſa tertio p. l. j. r. j. de temp. r p̄pe. act. l. per banc. Jo. p̄tra. r p̄ eo. j. de iudi. p̄perandū. §. his omnibus. r in auſ. vt litig. in. in pn. r. ff. de dam. inſec. g bona. §. ſi qe ſtipulatus. Itē qd ſi triennio finita ſit iudiciū inſtantia. rñ. iterū iurari. Idem dicit Jo. ſi in medio triennij ſit iudex mutatus: qd forte non eſt verū: cum ex eisdē actis iudicet. vt. ff. de iur. mortuo. r. l. p̄ponebat. ſz p̄ eo facit. ff. iudi. ſol. l. cū apud. Itē in auſ. de teſt. §. qz vero. vbi dicit ma litia litigatoz terreri. Itē. j. de iudi. p̄perandū. §. ſinautē in medio. Itē quid ſi actio mutet patiente reo ſz nō cauſa. Rñ. nō iurari iterū: cuſ ſu per ſacto magis q̄ ſuper actioe. ſm. l. iureſ: l. arg. p̄tra. vt dixi. s̄. de eden. l. edita. Itē quis iurabit quādo agit p̄ iuramentū p̄tra voluntatez. vt ff. de li. cau. l. iij. r. iij. r. de ap. nō tātū. Rñ. qui agit cū magis p̄pter ſuū dedecus vitandum agat. vt ibidē dicit de libe. cau. Accur.

E Inſtantia. caue tibi: qz reus nō debet iurare rē ſuaz eſſe: vel ſe igno rare rēptinere ad actorem. nā ſi ſciat rem p̄tinere ad actore: ſi tñ iuſtam cauſam habeat ſubeundi iudiciū vt euictionis nō peierat vt hic: ſecus in actore dico. ¶ Vel ſi vult reus p̄t̄eri rem eſſe actoris r nihilomi nus agat de euictione. vt dixi. ff. de neg. ge. at qui natura. §. cum me.

F Poſtea. l. ſancimus.

G Diſpoſitum. vt. j. de iudi. l. rem non nonam. r. l. l. auſ. in iſto. iuramento.

H In iſto iuramēto. ¶ Dec r illa quā dixi in. l. j. hoc ſac̄m: idē ſunt r eodē loco: r vna eſt ſup̄flua: que ibi dixi r hic dicere poſſem.

I Iureſ. vt fiebat olim. vt in cor. huius. vt in auſ. de his qui ingre.

r rñſionē ante q̄ vtriuſqz p̄tis ad uocati ſac̄m legitimū p̄ſtēt. Ipſe p̄ncipales p̄ſone ſubeāt inſurādū. Et actor quidē iuret nō calūniandi aīo litē mouiſſe: ſed exiſtimādo bo nā cām habere. reus autē nō aliter ſuis allegatiōibus vtaſ niſi prius r ipſe iurauerit qz putās ſe bona iſtā tia vti ad reluctantum puenirit: r poſtea ad vtriuſqz p̄tis viros diſer tiſſimos aduocatos ſm qd iā diſpo ſitum eſt a nobis inſurandū p̄ſta re ſacroſanctis videlicet euāgelij ante iudicem poſitis.

I A autē. de his qui ingredi. ad ap. §. pen. colla. v. *Conſtitu. rj.*

I ſta autentica reſpicit formā iuramē ti r aliquid adiicit ei. Bal. vel ſic. In iura mēto calūnie p̄tinet qz nulla p̄batio n̄ ne ceſſaria exigitur. hoc dicit Salyc.

I n iſto iuramēto adiiciēduz eſt nullā in tota lite exactuz p̄bationē: niſi quā p̄ veritate putat quis neceſſario eſſe exhibendāz ne ſepius iuret in cauſa.

I A autē. vt litig. iur. col. ix. *Co. v.*

P rincipales perſone r ille ad quas i ſtantia r ius negocij tranſit debent iura re de calūnia coram iudice cōpetēti vel coram officialibus ab eo ex cā niſſis pre ſente aduerſario: excepta muliere: que ſe aduerſario non exhibet: r actor nolens iurare perdit litem r reus abſoluū. con tra reus nolens iurare comdenat. Itēz admiſtratores iurāt de calūnia. h. d. bal.

P rincipales p̄ſone vel ille ad quas negociū in medio mi grauerit corā iudicibus iurent qz

P ad ap. §. fi. r ſequitur alia que incipit p̄ncipales. Rñ. idem. ſc̄z qz iurent. vt. ff. de dam. inſec. qui bona. §. ſi quis. Itēz r p̄curator ſubibit quo ad ſacramentum ad quem cauſa tranſit.

P rincipales. Que inchoauerunt cauſas. ¶ Ad grauerit. puta beredes. r certe verū eſt qz quātum ad hoc qz ca pitulum iurare d̄z: ſed q̄tum ad alia quid erit. Rñ. idem. ſc̄z qz iurent. vt. ff. de dam. inſec. qui bona. §. ſi quis. Itēz r p̄curator ſubibit quo ad ſacramentum ad quem cauſa tranſit.

S ed ſi in ſacro conſiſtozio lites vel p̄ſultationes inſromittant: ſub preſentia ſacri ſenatus p̄dictū iur andū p̄ſtet. ¶ Sed ſi q̄ litigātiū ad iudicē venire nequeūt: p̄di ctū inſurandū p̄ſtēt corā officijs ab adminiſtrantib⁹ directis ad eos cū aduerſa pte. ¶ Adulier bone ſte vite abſente aduerſario iuret co rā officialibus. ¶ Sed ſi partes in alijs locis abeſſe cōtingat: vel vna earū abſens fuerit: iuret ſub geſtis monimentoz apud iudicem puin cie vel apud deſenſores locozum.

S i qz aut litigatiū p̄dictū iur andū noluerit p̄ſtare: p̄ ſniam iu dicis actor cām actionis reus con dēnationē ſuſtineat. ¶ Tutorēz r cu ratores in cauſis quas agūt p̄di ctum inſurandū p̄ſtabunt.

S in autē ſequit̄ rex. l. e.

S in autē vel dignitas vel ſexus quidē p̄ſone nō cōceſſerit eaz ad iu dicem p̄curre: altera videlz parte vel p̄curatore eius preſente.

A dmiſtratores legitimi debent iurare de calūnia ſm credulitatē eoz alijs iuramētis firmis remanētib⁹. h. d. Sali.

A d obſeruari oportet r ſi tuto res vel curatores vel alie quedam

Judicibus. Nota in preſentia iudicis: ſic dico in ſacro teſtis.

P ro hac cauſa. i. occaſioe huius cāe: non dicas vt p̄ eo i cauſa fe raf ſnia: qz ſic nō bene ſequeretur exceptio. nō enim datur aduocatis ſalarium vt faciāt vt p̄ eo ferat ſententiā: ſz vt iurent euz in cauſa. ſm ſugo.

A lijsqz. puta exe cutoribus. nā eis ſpor tute p̄ſtatur. vt. s̄. de epif. r cle. cuſ clericis. in fi. et auſ. generaliter. r auſ. ſed hodie. r inſtit. de ac. §. tripli. Itē exen nium iudici dari licet. vt. ff. de offi. p̄ſi. plebi ſcito. r de offi. p̄con. ſo lent. in fine.

D iſponunt. in li bro. Jr. nō eſt plus. ſed ad. adiecit. ſed ſi in ſa cramento r. r accepit ex eodē corpore: vt liti gantes iurent.

R equeūt. p̄pter in firmitatem ſuam.

S exus. ad hoc. s̄. d. offi. ciui. iudi. l. j.

L itigantis. coram miſſis ad hoc ex officio vt in auſ. vt litig. iurēt. r ad hoc. ff. de iureiurā. ad p̄ſonas. r. j. de reb. credi. generaliter. r in autē. de teſtibus. §. r hoc.

P reſente. ſic r in teſte. vt. j. de teſtibus ſi quando.

T el curatores. Sed ad quid cum eorum cōfeſſioni non ſtetur. vt ff. de conſeſſio. l. certum. §. ſi quis que eſt contra. Reſpon. non ſtatur vt in cauſa ſua ſtaretur. quia hic ſubauditur ſi per errorem facti vel in ris probat ſe erraſſe. ſm ſugo. hoc non videtur valere: cum idem eſſet in aliquo ad facti errorem. vt. ff. de interro. acti. de etate. §. ſina. r. s̄. de iur. r fac. ignozan. l. error. Alij dicunt: r hoc eſt in vſu non ſtari ſi pe teret reſtitutionem etiam in eodem iudicio dandam: licet quidam di cant qz tunc demum detur reſtitutio: cum actio tranſfertur in eum: ſed et hoc eſt in dubio quando tranſſeratur. quidam etiam dicunt duran te officio. vt Az̄o. alj demum eo finito tranſſerri enim conſtat. vt. ff. de re iudi. ſed ſi ſe. §. tutor. r. j. de admiſtra. tuto. l. h̄. r quando ex fa cto tuto. l. h̄. r. l. penul. Tertij dicunt qz non ſtatur vt ex ea detur actio nocet tamen vt ex inde ſequatur ſentētia ex qua dabitur actio. Tu dic qz ſi minor ſuſcepit litem cum auctoritate tutoris quod poteſt. vt. j. de aucto. p̄ſtan. l. clarum. r de admiſtra. tuto. l. j. §. ſufficit. non ſtatur dicto tutoris. vt ibi: ſed ſi ipſe tutor tunc diſtingue. quia ſi preſente pu pillo valet vt hic. ſi abſente r intellectu habuerit: non vt ibi. r arg. j. de iur. de libe. potuit. r eadem diſtinctio fiat in omnibus ſimilibus admini ſtratozibus. Itē ſi vnus ſit tutor plurium pupillozum: r vnus pupil lus agat: alter accipiat iudiciū: an tutor ſimul pro vtroqz iurabit. Re ſpon. qz ſic vt. ff. de aucto. tuto. l. accipientis. quod ſi fiat deierabit. Itā impoſſibile eſt qz credat vtranqz bonam cauſam habere. Dic ergo cō tra qz non poſſit in vtraqz eſſe actor r reus. vt. ff. de p̄cu. licet. §. ſi plu res. r. l. illa accipientis. intelligatur quando vnus pupillus agit con tra extraneum r alius conuenitur ab eodem extraneo. nam ſufficit vnum ſacramentum calūnie tutoris pro vtraqz cauſa. ¶ Vel loqui tur ibi ſm antiqua iura quādo nō iurabatur: vel iurabat ibi ab ipſis pupillis auctoritate tutoris: qd poteſt fieri: vt modo dixi.

¶ Perſone

Ordoscri pture nō ſemp ſer uādus eſt

Sportu le r exen nuz poſ ſunt dari iudicib⁹

Iuramē tū de calū nia an ſit iterū p̄ſtā dū i appel latiōis cā

Tutor r curatozū p̄feſſioni an ſtetur.

Juramē- tum calū- nie i cau- sa filij a quo pre- stabitur.

Personae. ut patet in bonis filiis adueticis. ut. j. de bo. ma. l. j. Jtes actor: minoris decreto constitutus. ut. s. de procura. l. neq3. Jte orpba/ notropbi r similes vt syndicus. vt. s. dixi de epif. r cle. l. orpbanotro/ phoe. r. ff. qd cuiusq3 vniuer. nomi. l. ite. s. actor. Meru in filio potest pbabiliter distingui agat pater vel conueniatur noie filij: r tunc iuret

de calūnia pater an fili- us agat vel conueniatur qd esse pot de auctorita- te patris. vt. j. de bonis que libe. l. penul. r. fi. r. tuc filius iurabit de ca- lumnia: si als habeat le- gitimā etatem: q3 maior est. In castris autē. vel quasi r alijs que tantuz ipsi filio acquirunt: di- co ipm filium iurare. vt ff. ad maced. l. ij. r. ff. de act. r. obli. l. filius. cu3 cōsensu tñ patris. vt. j. de bo. que libe. l. fi. s. j. Jtes cū in causa momē- tanee possessionis ser- uis r pupillus r quilibet extraneus admittitur. vt. j. si p vim vel alio modo. l. j. nunqd de calūnia iurabūt. Rñ. sic. arg. s. qui ve. eta. ipe. l. j.

Jureiurando. scz isto. secus in iuramento in litē. vt. ff. de in litem iuran. l. videamus.

Causam. id est iusticiam cause.

Eam. id est causam.

Peruenerint. iurando prius.

Scire possunt. Ex hoc dicunt quidam si adultus scit veritatē me- lins q3 curator: q3 ipse de calūnia iuret. vt. ff. de admi. tu. l. j. s. sufficit. r de auc. tu. l. accipietis. r. s. de pecu. l. fi. r. j. de auc. pstan. l. claruz. secus in pupillo. vt ar. j. d. fal. mo. l. j. in fi. r. ff. de iureiu. q3 iurasse. ibi q3 scies r. c. s. arg. s. id qd dictū est de pupillo. ff. de libe. cā. l. fi. s. qd sim eos si adultus vel curator: sciant equaliter quis eoz iurat. Rñ. ille qui pue- nit. vt dicit lex de admi. tu. l. j. s. sufficit. Sed tu dic q3 nunq3 minor de calūnia iurat: q3 hoc iuramentū cadit tñ in legitimā psonam. r ideo dicit q3 tutor vel curator: sciunt cām. i. qualitatez cause sit iusta vel non sed minor: nō: lz sciat factum ita bene vt curator. Nec ob. qd dixi q3 pot eum conuenire auctoritate curatoris: quia r tunc curator iuret. sic ergo alius agat r alius iuret: sed hic tutor agere videt cum auctoritatez pre- stat. vt. s. de ve. iur. emu. l. ij. s. merito. An ergo de veritate dicenda iu- ret. Rñ. sic sim Jr. r. Jo. r. nos. vt. s. de here. r. mani. qm. in fin. r. j. de questio. interrogari. r. ff. re. amota. marcellus. s. j. r. ff. ad fill. l. j. s. ipu- beri. Jte q3 restituit ptra cōfessionē: ergo interrogat. vt. ff. de pfel. cer- tum. s. pe. r. dixi de hoc. s. l. pri. in fi. Jdem dico in filio cuius noie cō- uenit pater: r seruo cuius noie cōuenitur dñs: r monacho r conuerso ex quo3 facto puenitur. Mel agit abbas vel prelatuz: lz nō sic eoz no- mine conueniat vt predicti. Jtem nō. q3 cum querit de veritate palaz rñdē nō secrete: sed nec queret ab eo an credat vel nō sed an ita sit vel nō r vt testis. Jtem quid si aliquis se minorē dicens vult curatore con- stituere ad cām: r aduersarius neget: an super hoc de calūnia iuret. Rñ. sic arg. ff. de iu. si quis ex aliena. r. ff. si quis in ius voca. non ierit l. ij. r. j. q tu. dari pos. l. j. r. ff. de tuto. r cura. da. ab bis. Lei qui. Mel dic- turari de calūnia in facto principali sub hac exceptione si maior sit. ar. ff. de dam. infec. pzetoz. s. si cōtrouersia. r. l. inter. s. fi.

Causam. i. iusticiam cause.

Et q3 quasi diceret videt q3 adultus iuret: si melius scit factum q3 curator: sed certe immo curator. eo q3 r. c.

Scientia. i. scientia siue credulitatis vt de veritate facti. Mel dic- quam habent circa iusticiam cause.

Cause. scz factum.

Existimat. sic r quoddā aliud est de credulitate vt in auf. vt bi qui ob. se perbi. s. vt aut. secus in sacramēto testis. vt. j. de testi. testiu3. r in auf. de here. r fal. s. hinc nobis. lz qdā dicant in facto testis debere in- serietā de credulitate p predictā auf. Jtem nō. q3 ex hoc q3 est hic indu- cta generalis p̄suetudo querēdi: credis hoc vel nō cū peaz tollat onus pbandi p quo est inductū hoc sacm. vt in auf. in isto. s3 videt q3 nō tenet ad hoc rñdere: cum nō iurauerit nisi sup tribus. vt in prin. l. r in auf. p̄tinet. Rñ. d3 ita fieri: credis super hoc ti. aliqua debere tibi fieri pbationē. Sed p̄suetudo generale admittit vt dixi: r etiā quidam iudi- ces adijciunt q3 non vtef falsa charta vel testis: s3 de iure fieri nō d3 cuz vt dixi tñ tria capitula sint. Et sunt de hoc versus. Jstud iuret q3 lis sibi iusta videt. Et si queret veruz nō inficietur. Nil p̄mittet vt fal- sa pbatio detur. Et lis tardet dilatio nulla petetur. Hoc vltimuz p̄t probari per. l. j. s. e. j. rñ. Jtem qd si ita est incertus interrogatus q3 nō pot applicare animū magis ad vnū q3 ad aliud. vt in hoc exemplo: cre- dis illum qui est vltra mare viuere vel non. Rñ. sim Al. r omnes q3 potest rñdere dubito: r tunc debet dari tempus ad dilationem, argu-

Juramē- tum calū- nie quot capitula habet.

ff. de pe. si debitor. r. j. de excep. siquidem. r. ff. de iureiuran. iusuran- dum r ad pecunias. ibi quid tñ si ideo r. c. r. ff. de inter. act. qui interro- gatur. lz sit arg. ptra in eo. ti. l. de etate. s. nihil. sed quidā iudices min⁹ periti semp cōpellunt eos rñdere credere vel nō: per hoc qd legitur h. r tunc do cōsilium respondententi q3 premissa negatione respondeat: vt

alijs iuramētis q3 vel ex preteritis^m descendūt legibus vel a nobis^a dis- posita sūt i sua firmitate duraturis.

Quando causa per procuratorē agi- tatur: siue ex pte actoris: siue rei: p̄cipa- lis: debet de calūnia iurari. h. d. Saly.

Si autē abfuerit alterutra ps^o r p̄curatorē cā eius agitet: nō an li- centiā habeat actor litē exercendā suo pcuratorē mandare: nisi prius actis^{is} interueniētibus in p̄uincia qua degit^o sacm calūnie subeat^o similiq3 modo si reus abfuerit: et forsitan p̄ iudicatū solui stipulatio-

noxa. quotiens. s. fi. r de iureiu. l. qui iurasse. s. fi. r. j. de pba. ad pba- tionē. r. j. ad exhiben. l. ij. Jte nec ad eā p quā esset p̄trarius precedenti interrogacioni ne incidat in p̄iuriū r faciat sibi p̄iudiciū. vt ar. ff. de peti. here. si quis liber. s. fi. Jte nō de facto alieno. vt. ff. re. amo. l. mar- cellus. s. j. qd dicunt quidam: sed male. Jtem dicūt si questio sit iuris vtrū ita sit de iure an nō. ar. ff. de iur. r fac. igno. l. ij. vbi videt q3 non est. Sed ar. ptra. ff. de iureiu. l. fi. Jte videt q3 de negatiua nō sit querē- dum: cū em p̄bati nō p̄t. vt. j. de pba. actor. r ea sunt ponibilia que p- babilia sunt: cū in locū pbationum sunt iste interrogaciones inducte vt in auf. de his qui ingre. ad ap. s. fi. r q3 ppter exonerationem pba- tionis est inductum hoc sacm r interrogaciones: r ideo semp interro- gat prius interrogas: an ita credat: vt per hoc exoneret interrogatus vt querens nō querat calūniose: lz dixi de negatiuis nō queri: tñ nu- dex debet querere sine positione querētis qñ sibi videt. vt. ff. de inter- roga. ac. l. pe. r accipe. exēplū in exēptōe nō nu. pe. vt. j. de nō nu. pe. l. in ptractibus dixi. Jtem nunqd sepms de eodē poterit q3 interroga- ri. vt. j. de codicil. l. nec codicillos. p̄t em esse q3 pri⁹ nō credebatur nūc apertis testibus credit. r dico q3 p̄t. Sed ar. ptra. j. auf. in isto.

Ex preteritis. vt sacramentum in litem r veritatis r testis.

A nobis. vt iudicis r aduocati. vt. j. ti. j. rem non nouam. in pn. r. s. patroni. Accur.

Dars. scz rei vel actoris. Accur.

Licentiā. videt q3 ad litis p̄testationē r narrationē r interrogatio- nes nō possit q3 dare pcuratorē. sunt em ista anteq3 iuret de calūnia. vt. s. e. l. in prin. Rñ. immo p̄t. vt. ff. de pecu. sed etiā ex his. r. l. nō so- lum in prin. r qd hic dicit est intelligendū cū sic vult dare pcuratorē. vt totā cām debeat explicare vsq3 ad finē. Mel dic litis p̄testationē cū dño nō p̄stitui pcuratorē nisi primo dñs subeat sacm calūnie. r in- tellige hoc qñ p̄stabat de mandato. r ita in. s. hoc etiam loquitur quā do dubitabatur de mandato. Accur.

Abandare. scz vt pcedat vltra litis p̄testationem.

Actis. i. coram iudice illius terre.

Degit. siue degit in ea in qua sit lis siue in alia.

Subeat. hoc iureiurando ab vtraq3 pte p̄stito nō v̄ h̄re locū de ra- to cautio. sed certe imo h3. j. e. l. s. hoc etiā. r. s. de his q3 ad ec. p̄u. l. fi. r dixi plene. ff. de pcur. p̄ponius. s. sed r bis. Non em coipso q3 iurat dñs de calūnia psonā pcuratoris p̄firmat: ideo etiā post iuramentum p̄stitū pcurator: qui satisfecerat de rato cōueniri poterit ad interessē si dñs ratū nō h3. Jte cū pcurator nō iurat: nōne calūniose petet v̄la- tiones r facit interrogaciones. Rñ. iudex cum cautela det r inquirat a dño si presens est: als inquit si dolose absit. Jte nō. q3 hoc verū in sim- plici pcuratore: secus de eo q3 factus est in re suā qui iurat cū p̄p̄riā fo- uet cām. vt. s. de pecu. l. q3 stipēdia. ff. qñ ap. sit. l. j. s. in p̄p̄riā: nisi possit melius veritas sciri p dñm. vt. s. de pecu. l. fi. siue ex parte actoris sit si- ue rei. tamē quidā dicunt q3 ex parte rei nō sit pcurator: in re suam inui- to actore. vt. ff. de pecu. si actor. Mos aut cōtra. vt. ff. fa. ber. plane. Sed p̄. distinguebat an intenderet vtilē noie suo qd p̄t. vt. j. de le. ex lega- to. r tunc iuret an directam noie domini: tunc nō. Sed arg. ptra. ff. de pcur. nō solum. s. sed interdū. s3 sim. R. r. M. nunq3 pcurator iurat sed dñs semper. si aut non est in rem suam pcurator rei aut dominus p̄eo satisfat: r tunc non iurat vt hic. Aut ipsemet r tunc sic ad in star fideiussoris quem constat de calūniā iurare. nec obstat. j. p̄ri. ibi vel defensor r. c. nā ibi dñs pro eo p̄miserat iudicatum solui. lz tu potes di- cere aliter vt dixi. ff. de pcura. non solum. in prin. Jtem huic. s. est cō- tra. ff. de dam. infec. qui bona. s. si alieno. sed ibi speciale vel corrigif vel extra iudicium p̄statur ibi. Accur.

Judicatum. q3 dominus mandauit pcuratori vt defenderet eū r

Interro- gat⁹ an te- neat ad oia respō- dere.

Judex qñ- cūq3 p̄t iterroga- re.

Procu- rator an- debeat de calūnia iurare.

Liber Secundus.

satisfecit pro indicatum solui.

a Procuratorem. cum mandato.

b Del defensor. sine mandato.

c Et ipse. repetere non aliter valet ordinatio procuratoris vel defensor non aliter admittitur nisi et ipse et.

d Instructi. ab acto re presente. vel verius presente ad locum vbi vbi reus iurat.

e Absente omnino p otumacia. vel actori de ferri sacramentū calum nie etiam in absentia. vt s. ant. pncipales. sicut etiā testes. vt. j. de fi. in/stru. iudices.

f Qd. s. iuramentū.

g Antea. i. in pnci. le gis huius. Accur.

h Collusione. qz sin/ gunt se iurasse et non iu rauerunt.

i Videat. i. remittat.

k Dissimulatione. si mulant nō calumiose agere.

l Sancim. ex cōpro misso. Sic ergo nota. qz coram arbitro iurat de calūnia. vt. j. ti. j. rez nō nouam. et ff. de arbi. l. j. Sed nunquid si fuit a pncipio omissū tacite post poterit peti quacunqz hora iudicij vt iuret. Rñ. sic. vt. ff. de dā. in/sect. l. qui bona. s. pe. et qd in hac lege. vt i pnc. huius legis dicitur a pncipio est iurandū. vep est si deferas. Itē an iuran do de calumnia videt litis contestatio fieri. Rñ. nō qz istud iuramē tum sit post litem cōte/ statam. vt. s. eo. in prin. et j. de ap. l. platum.

m Quia. videbat enim qz istud iuramentū de quo tractatur. s. sit in ductum p priuatis tantum. et sic possit remitti: sed certe nō est inductū pro priuatis tm: immo ob publicam vtilitatem.

Juramē tu de calū nia an pos sit omitti in causa.

n Remitti. ptra. s. de pac. si quis in cōscribendo. Sed illud est indu ctū ob publicam vtilitatem. vt et als. ff. de postu. quos. Itē hoc est veruz qz nō pōt remitti expresse. tacite aut pōt fm Jo. et Ad. cū demū exactuz prestaf. vt. ff. de no. oper. nun. de pupillo. s. qui opus. et ff. de iureiur. l. iusurandū. s. qui iusurandū. sic et als plus valet tacita promissio qz expressa. vt. ff. de pecu. filius. s. pe. et tacita pphibitio qz expressa. vt. ff. de solu. l. vero procuratori. et l. si qs stipulatus fuerit. et in melle. et fm hoc tacite omissio iuramēto calumnie: valet nihilominus sententia: et est ne cesse qz appellet. Sed azo dixit etiā tacite non posse remitti: et sic sentē etiam nō valere quasi ptra solituz ordinē iudicioz latam. vt. j. de sen. et interlo. l. prolatam. et j. de lit. ptest. aut. offerat. De patrono et de patre dic vt dixi. s. e. l. in prin. Itē quid de clericis. Ad. dixit qz nō iurant. vt s. de epi. et cle. l. cū clericis. s. qd si lis. et in lombarda. ti. de aduo. et vi/ cedo. l. bonoz. et l. quicūqz. et l. qm. Sed certe illa cū clericis dixit in sa tisfactione iudicio sisti. Item in spiritualibus cōstat qz non est iurandū vt dicit decre. extra de iura. calum. c. litteras. sed in alijs dico clericuz iurare. vt in predicto ti. de iureiur. c. pe. et fi. Alij distinxerunt an agat siue pueniat clericus de suo facto: vt tunc iuret cū inueniat eū purga/ re debere suam innocentia. vt. s. de his qui ad eccle. cōsu. l. presenti. s. sane. et als arg. j. de testi. seruos. Aut de facto ecclesie: et tunc si de spiri tualibus. vt de decimis primitijs et similibus: tūc non iuret. s. de alijs puta vinea iurat nō p se sed paliū. vt extra de iura. calū. inherētes. et. c. in pertractandis. et in lombarda in dicto titulo qm. et. s. de epi. et cle. cū clericis. Item sacm testis: puto etiā expresse remitti fm azo. vt arg. ff. de fer. l. j. sed. id. idē qd in isto. Itē a pncipe hoc pōt remitti: si huius legis faciat mentionē. vt. j. de lega. iij. si quis in prin. vt vni remissum alteri pfit. vt. ff. quod quis iu. l. j. et l. si qs. et ff. de fru. et lit. expen. l. si. Item quid si aduersarius dicit per mendaciū tale rescriptū impetratuz vel forte falsum. Dico super hoc etiam impetrandum iurare de calum nia. vt arg. ff. de in ius vo. is quoz. et ff. si quis in ius vo. nō ierit. l. ij. et ff. si quis cautio. si enim. in prin.

o Mutuari. ad h. ff. de pac. l. ius publicū. et dic mutuari. i. amibiliari.

p Hoc etiam. nō solum supradicta: sed etiam hoc addimus.

q Nullo mandato. plato vel pbato allato: tm signat s. s. de pecu. l. j.

r Fideiussione. vnde videt iusurandum cessare: sed non cessat.

s Firmauerit. id est amissus fuerit.

vel ex hac machinatione lex circū scribi videatur. **S**acimus si qd tale in posterū emerferit: siue p vna psona qs litē mouere voluerit: siue pro aliquo corpore vel vicovl alia vniuersitate fideiussione quidē so litas prestare: litē aut vterius mini me pcedere: nisi a iudice intra sta tuendū tēpus faciat personas prin cipales sacramētū subire: vel pūte aduersario (si hoc maluerit) vel alio pro eo agere: vt penitus altera parte cessante inter acta apd defen sozē locoz hmoi sacz calūnie vt ab ipso pro quo agit vel plurima pte vel idonea vniuersitatis pcedat.

Si actor non vult iurare de calūnia cadit ab actione. reus vero nolēs iurare babebitur pro confesso. hoc dicit Bald.

Quod si actor noluerit sacm calū nie subire: tū legitime fuerit appro batū nō liceat ei penit ad litē pueni re: s. cadat ab instituta actioe qm li tigator iprobuz: et tristitia iudicū ei cū sūma iternatiōe occurrat: et a iudicio euz qz lōgissime expellat. sin autē reus sacramētū subire re/ cusauerit: in bis capitulis que nar ratione pprehensa sunt pro fesso habeat: et liceat iudici sententiam p ferre quemadmoduz ei et ipsa rei qualitas suggererit. Sic enim non

t Machinatiōe. que eet si iurare nō deberet.

u Circūscribi. id est ne sacramētuz omittat.

x Corpore. togator: coactor: vt nauticario rum vel monachozum vel canonicorum.

y Fideiussione. i. rez rataz vniū habiturum.

z Procedere. sancimus.

a Statuendū. a iudice.

b Principales. que sint iste persone statim exponit.

c Maluerit. aduersa rius. Accur.

d Alio. presente.

e Pro eo. si vna per sona sit.

f Agitur. si vna per sona sit. Accur.

g Vel plurima. plu/ mā partē intelligit. Id. et Ad. idonea et maiore partē oim hominū ciui tatis et p eis. ff. qd cuius qz vniuersitatis. Itē. s. actor. et. s. ex bis. Sed nos cum Jobāne dici/ mus illos p quos defen dit vniuersitas vel per maiore partē eoz. vt. ff. de cōdi. et demon. l. mu nicipibus. et ff. ad muni cip. l. municipales. aliō in tutoribus vbi sufficit si vn iuret. vt. j. si vn ex pluribus tuto. vel cu

rato. l. j. Esset enim ridiculū maiore partē populi alicuius magne ciui tatis debere iurare. iurabit ergo syndicus: qz ipse hz legitimā admini/ strationē. vt. s. eo. s. qd obseruari. vel maio: ps administratorz quādo aliquis agit p vniuersitate sine mandato vt modo dixi. Itē syndicus monasterij eadē ratione qz habet legitimā administrationē. vt. s. eo. s. qd obseruari. sed fm Al. abbas tantū iurabit. Itē actor iurat fm nos: et hoc dico si agat vel conuenitur actor vel syndicus. sed fm Al. nō: si nullus est constitutus syndicus: vel actor iurat vel abbas. Itē si me lius scit abbas veritatem qz syndicus ipse iuret: vel saltem de veritate dicenda. vt. s. de procu. l. fi. Accur.

Ciuitas si cam habz qz de ca lūnia iu rabit.

h Idonea. quis non sit maio: pars. Accur.

i Approbatum. scz iudici.

k Ladat. nō ipso iure. sed per sniam. vt in auf. vt litig. iurent. s. illa. et j. proxi. Sed nonne hoc est iniquuz cum forte nolit causam psequi. Rñ. non: qz ad alterū compellitur ex quo iam litē inceperit. vt. j. quo/ modo et quando iudex. aut. qui semel. Item videt qz non debent ius si qd habet amittere. vt. j. ti. j. pperandum. s. sin autē ex gestis que est cō/ tra. Solu. ibi de absente qui iurauerat: hic de presente et non iurante. Item dicit in absente qui non iuravit. Accur.

l Tristitia. quia iudices debent ostendere se tristes et iratos contra iurare nolentes. Accur.

m Sin autem. sed quid si quis iurauerit se nunqz iuraturū. Dico nō esse remittendum iusurandum: sed repellendū eum ab agendo si non iurauerit qd videtur facere non posse cū contra iurauerit: vel si conue niatur facere soluere qd petitur habeat facultatez: nec enim potest vn de babebitur pro confesso. Accur.

n Narratione. scz libello actoris. i. que comprehensa sunt in narra/ tione ab actoris parte. Id.

o Pro confesso. Sed nunquid hic et supiori casu poterit appellare quidam nō. Tu dic fm Jo. qz sic. vt. ff. de appel. creditor. s. iussus. vbi dicit qz cōtumax: preter qz in non veniedo: potest appellare. Item quo modo ferf sententia lite non contestata. Rñ. immo est contestata: sed post voluit altera pars iurare: als nō daretur diffinitua. vt ibi de tem po. et rapara. appella. l. fi. s. illud.

p Rei qualitas. per hoc apparet qz non est semper ideo condemnā/ dus. Quid

Juramē tu de ca lūnia an sit prestā dū p illuz qui iura uit se nū qz iuratu rum.

jurare
coactus
de calu-
nia pot
petere te
ad de
liberan-
dum.

dius. Quid enim si actor fuerit confessus tale quid propter quod reus non deberet damnari: puta dixit illum sibi, x. per metu promississe qui caderet in constantissimum hominem. Non debet tunc iudex eum condemnare sed nolit iurare et hoc colligitur ex ipsis verbis: ipsa rei qualitas etc. Item nunquam potest petere tempus ad deliberandum: ut subeat sacramentum calumnie. Rñ.

q sic vt dixi in respon-
dedo. simile. s. eo. s. qd
obseruari in glosa sic. r
quoddam aliud est. Item
nunquid qui iurare non
vult tenebit illi qui iu-
rauit iniuriarum. Fr. r
Ray. dicunt ita fo. co-
tra: q iuris executio etc.
vt. ff. de iniurijs. l. iniu-
riarum. s. is qui. Contra
ff. qui satisfada. cog. si ve-
ro. r. ff. de iniur. si credi-
tor. Accur.

Credendum est. q. d.
nullum alium.

Calunia. i. exactio-
ne que p calumnia da-
bat que in decima par-
te litis mulctabat. vt in
sti. de pena teme. litiga.
s. hic autem.

CRemediū. idem in
alio iuramento. vt. ff. d
iureiuran. l. j.

CPrimordiu. i. post
exordium incōtinenti.
vt. s. eo. circa pñci.

CMozatur. scz vtra
q psona. Et dic qd sit
territoriū. vt. ff. de ver-
bo. sig. pupillus. s. ter-
ritorium. Accur.

CIngressu ad iudiciū
g. Proposito. qd est
vt abreuientur lites.

CPredictus est. s. in
pendentibus tatum.

CConcedi. i. remitti.
sic. s. de arbi. ne in arbi-
tris. in fine.

CAbfuerit. vt quia
per procuratorē ab vtro-
qz litigatur.

lites solum sed etiā calumniatores
minuentur. sic p iudicijs putabūt se
se oīs in sacrarijs sisti. **C** Si enim
ipse pncipales litigatiū partes p iu-
ramētū lites exerceant: et causarū
patroni pbeāt sacramentum: et ipsi
iudices ppositis sacrosanctis scrip-
turis tā cause totius faciunt exami-
nationē q suuz pferāt arbitriū: qd
aliud nisi p hoibus deū in omnibus
causis iudicē eē credēdū est. **C** An-
tiqua itaqz calūnia quiescēt eius
ambagibus cōstitutio nostra dilu-
cida et cōpendiosa in terris clareat
omnibus: et sit maximum causarū
dirimendarum remediū.

C In litibus post hāc legē mouēdis hoc
sacramētū debet prestari in primordio li-
tis i tūc vero pēdētibus p̄stari debet in p̄-
mo litis ingressu. et si vna pars tantū est p̄-
sens illa sola d̄z iurare. et si abe sunt absen-
tes: lis suo Marte debet discurre. hoc d̄-
cit Salycetus.

C S; predictū sacramētū in litib⁹
quidē q necdū sunt inchoate: presta-
ri volumus in ipso litis primordio
sinaūt cause adhuc pēdētes inueniā-
tur. vel post litē cōtestatā et post so-
litas iudiciales cautelas iam presti-
tas: siqdez presto fuerit vtraqz pso-
na et in eadē ciuitate vel in territorio
ei⁹ mozatur: et in his litib⁹ sacramē-
tū locū habere et in primo post hāc
legem ingressu: eū cōpelli iururan-
dū prestare. sinaūt vna pars abfue-
rit ne videat ppter absentiaz p̄sone
lis differri et aliqd p̄trariū eueniat

Sequitur liber tertius.

De iudicijs. Dicit de preparatorijs iudicijs vt de edendo et de in-
iur vocando. Nunc generaliter de iudicijs. Accur.

Casus. pueni debitorē meū qui in sor-
te et in vsuris mihi tenebat: et singulis mētib⁹ sti-
pulus fuerā vsurā qui nec sorte nec vsuras: cum
iam multū t̄pis erat elapsū: offerebat nō est pem-
pta stipulatio vsuraz que pēdēte iudicio p̄currerūt.
Vel aliter. Quidā tenebat mihi sorte et vsuris q̄t
tuor: annis super sorte: et duoz annoz vsuris ipm
pueni nihilominus possum petere vsuras nō in eodē iudicio.

C Iudicio cepto. qd sit lite p̄testata. vt i. auf. d. li. pte. s. si vō col. viij.
C Vsuraz. que pēdēte iudicio currunt: tñ putabat p̄tra quasi hec
nouatio extingueret pncipalē obligationē sortis sicqz p̄ sequentiā sti-
pulationē vsuraz. Sed p̄tra est. vt hic. r. ff. de verb. obli. cū stipulanti.
et de excep. rei iudi. si in iudiciū. r. ff. de vsur. l. i. et de vsur. in bone
fidei. r. ff. de reg. iur. nō solet. r. ff. de noua. aliam. Alij dicunt vsurariū
que scz cucurrerūt ante litē p̄testatā. vt si p̄ quattuor annis erant solue-
de: et p̄ duobus tñ annis fuerunt in iudiciū deducte.

C Stipulatio. cū pncipale non subsistit neqz accessorium. vt. ff. de
re indi. cū pncipale. Sol. est quoddā accessorium qd nō potest esse sine pnci-
pali. vt in vsuris bone fidei. et aliud qd potest esse sine pncipali: si talis
sit causa ex qua sit equum tolli accessorium vt prescriptio nam negligē-
tia causa est hinc inde si ex alia bona sit.

C Derempta. nouatio est in aliā vel nouā obligationē translatio.
C Derempta. qz nec cōmissa s̄m primū casum: vel pprie s̄m alium.
C Quod nō est. nō solum vsure que ante litis ingressum debebant
peti possunt: sed alie que post.
C Deductū. qz nec poterat s̄m primū casum: cū nō esset cōmissa stipu-
latio. vt. ff. eo. nō quēadmodū. Ideoqz alia interpellatione opus est. vt
ff. eo. nō potest videri. sed tñ ad officij iudicis spectat. vt. ff. de edil. edic.

ediles. s. item sciendū est. fo. p̄tra in hoc. nec dicas illud in bone fidei
iudicio tñ. qz idem est in stricti iuris iudicio. vt. ff. de rei ven. nō soluz.
nec mirū si h̄z locū officij iudicis et certi p̄ditio ex stipulatiōe. nā et in il-
la lege nō solū h̄z locū officij iudicis et legis aglie actio s̄m aliū casum
pōt alioz duoz annoz vsuras petere p stipulationē: secus est si nō per
stipulationē: sed iudicis
officio debent. vt. j. de
positi. l. iij.

C Possis. etiā in eo-
dem iudicio s̄m primū
casum per officij iudi-
cis: vel alio iudicio s̄m
vtrunqz. tot em sunt ob-
ligationes quot summe
vt. ff. de verb. ob. l. scire
debemus. in pnci. l. ali-
ter sit vbi nō p stipula-
tionē s; iudicis officio
debent. qz vero nō pos-
sunt peti in alio iudicio
vt nō dixi et qz nouatio
ne videbatur sublata: iō
largi⁹ dic qz nouationū
alia voluntaria: alia ne-
cessaria. Voluntaria sit
p stipulationē: et p̄ ea de-
cedit et nō accedit obli-
gatiōi. vt. ff. de no. l. aliā
et l. paulus. j. rñ. et l. no-
uatione. et l. si creditor.
et l. si stich⁹. s. si. nisi in
posteriori obligatione
sint repetita q fuerāt in
p̄ma. vt. j. etiā ob cyro.
pe. l. j. et ff. de pig. act. so-
lutū. in p̄m. Itē sit hic
voluntaria lit. pte. vt si
p̄tra aliū volēs meū de-
bitore deliberare lit. pte
ster. vt. ff. de noua. dele-
gare. et de sol. l. solutio-
nē. necessariū autē cuz p̄
debitore meū mihi sol-
uere nolētē litē p̄testor:
q̄ iō sic d̄z. qz etiā inuitū
te traho. vt. ff. de verb.
ob. inter stipulantes. in
p̄n. vel ideo: qz quodā-
mō inuitus video: vo-

Finis liber secundus.
Incipit Liber tertius.
De iudicijs.

C Per litis cōtestationem factam super
sorte ac etiā in parte vsuraz nō extinguit
stipulatio q ad reliquas vsuras iā discursas
vel etiam discurrendas. hoc dicit s̄m
vtraqz lecturā que ponit in glosa in verbo
vsurarum. Alexander. de imola.

C Impatores Seuerus. et Anto-
ni. aa. Clementi. Tit. j. Lex. j.

A iudicio cep-
to "vsurarū"
non est stipu-
latio perem-
pta. superest
igitur: vt de-
bitores eius
t̄pis qd nō ē

in iudicio deductū puenire possis.

C Sententia generalis lata super peti-
tione generali restringitur ope replicati-
onis ad prosecuta tantum. Alex. et Saly.

C Idem. aa. Valerio. Lex. ij.

C Scet iudice accepto cuz tu
tore tuo egisti ipo iure actio

care te in ius: cū aliter mihi debitū p̄sequi nō possum. vt. ff. de sepa. l. si.
et p̄ hanc sit nostra p̄ditio melior facta actiōe p̄petua et transitoria in he-
redes. vt. j. de an. excep. l. j. s. ad hec. r. ff. de noua. alia. Itē trāsserit rei
periculū in possidentē. vt. ff. de verb. ob. nemo. s. j. et nihilominus cur-
runt vsure vt hic. Itē interrumpit prescriptio et etiā vsucapio quantū
ad effectū: currit tñ nihilominus vsucapio vt. j. de rei ven. l. more. et ff.
p̄emptore. l. ij. s. si. quedā tñ actio nō p̄petua vt actio de dolo. vt. j. de
dolo. l. si. et idē dicunt in rescissoria qd negamus. vt dixi. s. de tēp. in in-
teg. resti. l. superuacua. Sit quoqz necessaria p̄ sniam et p̄ eū reo absolu-
to decedit obligatio: cū agens ammodo repellat exceptione rei iudica-
te: s; naturalis obligatio duret. vt. ff. de cōdi. inde. iulianus. si autē dam-
nēf debitor accedit in hoc: qz alia noua actio daf in factū. vt. j. de reb.
cred. actori. l. vbi vetus erat p̄sonalis. alioquin vtilis in re ex snia daf
actio. vt. s. de arbi. l. ne in arbitris. s. s; et si vetus quoqz durat: s; qdaz
dicant p̄tra. Si ergo agat veteri et excipiat de snia replicabit de re s̄m
actore iudicata. vt. ff. de excep. rei iudi. si a te. s. si quis. Itē accedit: qz si
ne cause cognitione mandabit executioni nisi nouatio fuerit facta. vt
j. de execu. rei iudi. si cām. Itē maior vsura currit. vt. ff. de vsur. rei iu-
dica. l. j. ij. et ij. decidit autem quia prior vsura currere desinit interim.
vt. j. de vsur. rei iudi. sancimus. Item decedit: quia ibi duo tenebatur
insolidū et pariter condemnati fuerunt viriliter tenere incipiunt.
Item periculum vnius alius ammodo nō patitur. vt. j. si plures vna
sen. fu. con. l. j. et ij.

C Scet. accepto. i. delegato ab ordinario. Et dic qz egisti gñaliter
pposita actione tutele. Vel dic s̄m Ja. sup vino blado sale. fu
per pecunia: sed in iudicio vnam causam tantū es prosecutus cū mul-
tas species administrationis vna tutela habeat. et iudex generaliter ab-
soluit. Alij dicunt. qz pposuisti actionem adiecta vna causa quā pro-
secutus es. vt arg. ff. de pecul. si ex duobus. Sed tunc nō obstat ali-
quo modo exceptio. vt. ff. de excep. rei iudi. si mater. s. si quis aut. et s.
eadem. sic etiā nō esset aliqua dubitatio huius. l. Itē nec sic potest po-

Cōtinua-
tio
Casus po-
nit.

Accesso-
rius nō te-
net si pnci-
pale cor-
ruit.
Nouatio
quid est.

Obliga-
tiones tot
sunt quot
summe.
Nouatio
ē duplex.

Donit
casum

Liber Tertius.

ni vel intelligi vt fuerit generalis petitio & specialis perfectio & sententia. qz tunc non nocet in alijs. vt. ff. de arbi. de rebus.

a Non est. in parte qua psecutus no es. In alia em & si natura debitor maneat. vt. ff. de condi. inde. iulianus in replicatio no datur.

b Et ideo. quia superest.

c Eundem iudicem. no alium ne cause continentia diuidat. vt. ff. de qui. re. ad eundem iudicem. l. iij. & j. ar. tu. l. omnes. & arg. j. e. l. nulli.

d Utile. i. efficacie. p/ma facie: s3 ope replicationis annullat. S3 ptra s. de trasa. l. sub ptextu. Sol. distingue vt ibi. & ad hoc. j. de excep. si ex maiore. & s. si aduer. re iudic. l. i. & s. de trasa. l. age. & l. si de certa. & ff. de arbi. si cu dies. s. plen. & de admi. tu. l. iustus s. tutor pntus. Itē ar. cōtra. j. e. si cum tibi. lo lu. vt ibi.

e Allegas. si gnaliter pponat ad spale descedi pot. nec obstat exceptio rei iudica. in vno.

f Quoties. pcurrit. vt si a me hereditate petas & te seruum meum dicam.

g Quomagus. i. minus. sile. j. q. da. tu. pos. l. j. sic cōtra. j. e. l. pperandū. in fi. & ff. vi. bo. rap. l. ij. s. j. vt pprie pone quo magis. q. d. non magis disceptatione pncipale terminabit qz qstione status. nā vtranqz terminabit & illa verba nihil phibent & c. ex pone. i. oia iura magis psonant in hoc: quo p/ut & c. s3 in prima ponit quo in vim nominis.

h Apud euz. vtputa delegatum.

i Qui alioqn. i. als nisi pncipaliter quera tur o statu no pot agnoscere. vt. j. d. ped. in. l. ij. in fi. & sic ppter sua psona impedif. Vel dic ppter psonam eius de cuius statu queritur: vt quia est pupillus. vt. j. de ordi. iudic. l. j.

k Non possit. quia forte pedanens erat.

l Disceptatio. s. vtrazqz bonoz: & etiaz status: adeo vt si fm eum qui seruus dicit de hereditate pncipaliter: sufficit ad libertate si ptra no impediatur defensio libertatis. vt. j. de ordi. cogn. l. ij. an em de incidentibus sit pncipiandū triplex est opinio: vt dices. j. de ordi. iudic. l. j.

m Scū. reputat. cum generaliter contra curatores ageres.

n Omisse. a curatoribus sc3 qz curatores no egerunt de euictione predijs illis euictis. Vel dic qz omiserunt stipulari de euictione. Unde de negligentia poterant conueniri.

o Omisse. sc3 ab istis curatoribus: vel a te in iudicio quia questio euictionis accessoria est.

p Non oportere. vt arg. s. de erro. ad. l. fi. & de iur. & fac. igno. l. erro. Sed ptra. s. eo. lic3. Solu. hec fuit generalis petitio & psecutio: & snia: ibi spalis psecutio. hec no placet: qz hec psecutio fuit specialis vel hec no instaurat: qz hic gnaliter obstat exceptio: sed replicat vt ibi sic & hec fm illa. Vel dic qz hic species pendet ex alia. sc3 ex emptione prediorū vt causa pncipali finita no possit de hac accessoria plus qri. vt arg. j. depositi. l. iij. & sic no est species p se sed pars. vt sic dicam speciei.

q Iudice. dandi. i. delegandi ante litem ptestataz post bene pot: vt. s. de pcura. neqz tutores per simile no est similitudo: qz qd dedit potest reuocare lite ptestata. ff. eo. iudicium soluitur.

r Non habet. no. delegatus non delegat. vt hic & ff. de offi. eius cui man. est iurisd. l. fi. & de iurisd. om. iudic. l. more. & l. & qz. & j. qui pro

tutele sublata no est: & ideo si rursum eundem iudicem petieris p/utile exceptione rei iudicate: si de specie de qua agis in iudicio p/iori tractatus non esse allegas: non inutiliter replicatione doli mali vteris.

r Iudex q de ca status pncipaliter cognoscere no possit possit tñ iudicere. h. d. Ale.

s Impa. Alex. a. Faustine. **Lex. iij.**

Quoties qstio status bonozū disceptatioi pcurrit: nihil phibet quo magis apd eū quo qz qd alioqn sup ca stat cognoscere no possit disceptatio terminetur.

t Sententia lata super certa specie iudicij generalis nocet in oib' ei' accessorijis vel depēditibus: s3 super eis no fuerit disceptatū. h. d. s3 verū intellectū. Alex. & sali. vel sic. sententia generalis no nocet in specie no psecuta. Nocet tamē in appendicijis psecutorū. hoc dicit fm Barto. Salycē.

u Idem. a. Popilio. **Lex. iij.**

Sratōribus cōparatoz reputa ref: & instrumēta emptiois tradent: qstiones omisse euictiois non mouisti: intelligis & semel finitā litē instaurari non oportere.

v Delegatus ab alio q a pncipale delegare non potest. h. d. Saly. & Alexander.

w Impa. Soz. a. Asar. **Lex. v.**

Alcis dadi no bz p/atem: cum ipso iudicario munere fungat nisi a pncipale iudex datus fuerit.

Itauten. vt defun. seu fu. eo. no iniuri. a credi. s. illud. colla. v.

Constitu. xij.

Ordinarius iudex cause pncipalis pot ea delegare reseruata sibi sententia s3 tunc oportet qz lis corā eo cōtestetur: pbatōnes pducatur: & p eū cunctis in fine ex aminatis sententia p eundem pferatur. & de

sua iurisd. l. j. Sed est ptra in delegato a proconsule qui delegat. vt. ff. de iudi. cum p/etoz. s. j. & de offi. procon. l. legatus. que sunt ptra. Sol. speciale in eo sicut als specialia in eo. s. qz cognoscat de causa criminali ff. de offi. procon. solent. Alij dicunt qz habenti als iurisdictione pot delegare delegatus no habenti no. Sed non valet. vt. ff. de offi. eius cui

legatus ab eo reliqua expedit. Iudex vō cause appellatiois etia delegatus habes de iure potestate omnia subdelegandi p ut est delegatus pncipis no potest alteri delegare reseruata sibi sententia: & cōtra faciens punitur. h. d. Alexan.

Abec si administrator sit & publicis occupatioibus ipe diat: litē apud sese agitandā saltē in cōtestatione audiat & rursus in medio semel & in fine. oia etiā que sunt examiata psequēter audiat: & sic ferat suam & appellationē si fiat suscipiat: cetera licet expediri p p/iliarios. **Itē** iudex appellationis re p se audiat: delegatus aut oimodo p se litē vna cū cōsiliarijs examinet: s3 si cōtra hoc est factū graues pene sequant. nāz administratores & delegati. xx. lib. auri mulctaz p/ster: & p/iliarij si quidē aduocati sūt ab aduocatioe expellunt. si ho non sint & cingulū habeat: cingulo pua bunt & xx. lib. auri prestabunt.

Cum seruus iudiciū non consistit. h. d. Baldus. & Alexan.

Idem. a. Lune. Lex. vi.

Seruus in iudicio iteresse no potest: nec si cōdemnatio aliqua in persona eius facta sit: quod statutum est subsistit.

Contra seruū detentatoz rei hypothecate no potest fundari iudiciū ex psona dñi sui defuncti. sed herede vel alio no dependente causaz: actor p officii iudicis in possessionem mittetur. h. d. Alexan.

Imp. Dio. & mar. aa. cc. hirene.

Quū tibi pignozis iure obligatū: bona dñi sui quodā reb' hūanis exēpti tenere p/stearis aduersus eū dari tibi actōes q ius postulas: cū si qdē iter fuū & liberū p/istere nullū

alio dixit. sed prima verior vt in delegato subsicit.

a Delegatus. non ergo delegatus a pncipale delegat. Sed est cōtra s. de iudi. a iudice. Solu. hic de delegato ab alio: non a pncipale dicit fm quosdam hoc non valet: quia etiam in delegato pncipis h dicit vt in cor. ubi alios autem & c. alij hoc nouit. illud vetus. Tertū ibi fuit delegata habenti als iurisdictione hic non habenti. vt in nuntur in cor. alios autem & c. hoc non valet. vt. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. l. i. & si p/etoz. Tu dic qz ordinarius reseruata sibi sententia cetera cōmittit vt eum audiat ter: delegatus autem si sibi reseruata sententiaz als non cōmittit: vt hic: sed si omnia velit cōmittere potest. & idem in iudice appellatiois: & sic consuetudo interpretat. & ex ordine littere sumitur. sed iure canonico secus. vt extra de off. & po. iij. delega. super questuam articulis.

b Prestent. als pendent. id est soluet. vnde versus. pendo do penam dum pendo suffero penam.

c Seruus in iudicio. s. vt sit pars iudicij vt actor vel reus vel iudex. vt hic. & ff. si quis cau. quotiens. & j. l. pxi. & j. de rei vēdi. l. non seruū. & j. de noxa. si tibi. & ff. de pecul. l. iij. s. si seruus. idē in arbitro. vt. ff. de arbi. no distinguemus. s. si seruus. h tamē fallit in casibus vt habes. ff. de iudi. l. vij.

d Subsistit. i. vires habebit. als est no subsistit & sic vna negatio abū dat. vt. ff. de dam. in sec. fluminum. in prin.

e Am. si quidem. i. quia.

f Nullum. regulariter. Sed fallit vt dixi. s. l. pxi. & maxime in iudicio turbate possessionis. vt. j. si per vim. vel alio modo. l. j.

Officio

Delegatus non delegare possit.

Delegatus non potest parte delegare.